

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

C 39

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

63ο έτος
5 Φεβρουαρίου 2020

Περιεχόμενα

I Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

Επιτροπή των Περιφερειών

136η σύνοδος ολομέλειας της ΕτΠ, 7.10.2019 - 9.10.2019

2020/C 39/01	Ψήφισμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Εξελίξεις στις διοργανικές διαπραγματεύσεις σχετικά με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2021-2027».....	1
2020/C 39/02	Ψήφισμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο του 2019 και ενόψει της Ετήσιας Επισκόπησης της Ανάπτυξης για το 2020».....	7

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Επιτροπή των Περιφερειών

136η σύνοδος ολομέλειας της ΕτΠ, 7.10.2019 - 9.10.2019

2020/C 39/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Συστάσεις για την επιτυχή χάραξη στρατηγικών περιφερειακής ανάπτυξης μετά το 2020».....	11
2020/C 39/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Καλύτερη ενημέρωση σχετικά με την πολιτική συνοχής».....	16
2020/C 39/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Η συμβολή της ΕτΠ στην ανανεωμένη εδαφική ατζέντα με ιδιαίτερη έμφαση στην τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων».....	21

EL

2020/C 39/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030: συνέχεια που δόθηκε στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, στην οικολογική μετάβαση και στη Συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή»	27
2020/C 39/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Εφαρμογή της δέσμης μέτρων “Καθαρή ενέργεια”: τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ) ως μέσο τοπικής και εδαφικής διαχείρισης του κλίματος και της ενεργού και παθητικής ενέργειας»	33
2020/C 39/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Η συμβολή των δήμων και των περιφερειών στο νέο πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για τις ΜΜΕ»	38
2020/C 39/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις»	43
2020/C 39/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Βελτίωση της νομοθεσίας: απολογισμός και διατήρηση της δέσμευσής μας»	48
2020/C 39/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ενεργός και υγιής γήρανση»	53
2020/C 39/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Κοινωνικοοικονομικός διαρθρωτικός μετασχηματισμός των περιφερειών εξόρυξης άνθρακα στην Ευρώπη»	58
2020/C 39/13	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Η αφρικανική πανώλη των χοίρων και η αγορά χοιρινού της ΕΕ»	62
2020/C 39/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ποιμενική κτηνοτροφία»	65
2020/C 39/15	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Υποδομές έρευνας: Το μέλλον του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (ΕΧΕ) από περιφερειακή και διασυνοριακή σκοπιά»	68
2020/C 39/16	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Εφαρμογή της συμφωνίας του Παρισιού μέσω μιας καινοτόμου και βιώσιμης ενεργειακής μετάβασης σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο»	72
2020/C 39/17	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Έξυπνες πόλεις: Νέες προκλήσεις για μια δίκαιη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα. Πώς μπορούν να υλοποιηθούν οι ΣΒΑ στην πράξη;»	78
2020/C 39/18	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ψηφιακή Ευρώπη για όλους: υλοποίηση έξυπνων και χωρίς αποκλεισμούς λύσεων στην πράξη»	83

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

136Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΤΠ, 7.10.2019 - 9.10.2019

Ψήφισμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Εξελίξεις στις διοργανικές διαπραγματεύσεις σχετικά με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2021-2027»

(2020/C 39/01)

I. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΕΣ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΕΣ

COM(2018) 375 final
Συνιστώμενη τροπολογία 1
 Άρθρο 32

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
Επιπλέον του άρθρου 31, το κράτος μέλος μπορεί να προτείνει να αναλάβει πρόσθετες δράσεις τεχνικής βοήθειας για την ενίσχυση της ικανότητας των αρχών του κράτους μέλους, των δικαιούχων και των οικείων εταίρων που απαιτείται για την αποτελεσματική διαχείριση και χρησιμοποίηση των πόρων των Ταμείων. (...)	Επιπλέον του άρθρου 31, το κράτος μέλος μπορεί να προτείνει να αναλάβει πρόσθετες δράσεις τεχνικής βοήθειας για την ενίσχυση της ικανότητας των αρχών του κράτους μέλους, των δικαιούχων και των οικείων εταίρων που απαιτείται για την αποτελεσματική διαχείριση και χρησιμοποίηση των πόρων των Ταμείων, καθώς και για την ενίσχυση της δεσμικής και της διοικητικής ικανότητας των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, συμπεριλαμβανομένων των συμπληρωματικών επενδύσεων σε εξοπλισμό. (...)

Αιτιολογία

Υπό το πρίσμα της κατάργησης του θεματικού στόχου 11, η ΕτΠ θεωρεί σημαντικό να εξασφαλιστεί η στήριξη της οικοδόμησης ικανοτήτων των τοπικών και των περιφερειακών αρχών μέσω δράσεων του τύπου «ΘΣ 11» (θεματικός στόχος 11) σε όλα τα προγράμματα.

COM(2018) 383 final/2
Συνιστώμενη τροπολογία 2
 Άρθρο 2 παράγραφος 1

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
1. Γενικός στόχος του προγράμματος είναι η προστασία και η προαγωγή των δικαιωμάτων και των αξιών όπως κατοχυρώνονται στις Συνθήκες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των οργάνωσεων της κοινωνίας των πολιτών, με στόχο τη διατήρηση ανοικτών, δημοκρατικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών.	1. Γενικός στόχος του προγράμματος είναι η προστασία και η προαγωγή των δικαιωμάτων και των αξιών όπως κατοχυρώνονται στις Συνθήκες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των οργάνωσεων της κοινωνίας των πολιτών, των τοπικών και των περιφερειακών αρχών και των ενώσεων που τις εκπροσωπούν , με στόχο τη διατήρηση ανοικτών, δημοκρατικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών, οι οποίες να βασίζονται στην ισότητα των φύλων.

Αιτιολογία

Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές είναι αποδέκτες των πόρων του παρόντος προγράμματος και έχουν σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν, ιδίως για την προώθηση της συμμετοχής των πολιτών και την προάσπιση των δικαιωμάτων των Ευρωπαίων πολιτών.

COM(2018) 383 final/2
Συνιστώμενη τροπολογία 3
 Άρθρο 18 παράγραφος 2

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
2. Η Επιτροπή προβαίνει σε ενέργειες πληροφόρησης και επικοινωνίας για το πρόγραμμα, τις δράσεις και τα αποτελέσματά του. Οι χρηματοδοτικοί πόροι που διατίθενται στο πρόγραμμα συμβάλλουν επίσης στην προβολή των πολιτικών προτεραιοτήτων της Ένωσης, στον βαθμό που αυτές είναι συναφείς με τους στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 2.	2. Η Επιτροπή προβαίνει σε ενέργειες πληροφόρησης και επικοινωνίας σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για το πρόγραμμα, τις δράσεις και τα αποτελέσματά του, ιδίως μέσω του δικτύου κέντρων πληροφόρησης της Europe Direct. Οι χρηματοδοτικοί πόροι που διατίθενται στο πρόγραμμα συμβάλλουν επίσης στην προβολή των πολιτικών προτεραιοτήτων της Ένωσης, στον βαθμό που αυτές είναι συναφείς με τους στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 2. 3. Η ΕΕ θα καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια να παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες χρηματοδότησης σε όλους τους πιθανούς δικαιούχους, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμετοχή ποικίλων οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στα διάφορα κράτη μέλη και σε χώρες εταίρους. Οι υποψήφιοι πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ένα σημείο επαφής το οποίο θα παρέχει διαρκή στήριξη, θα απαντά στις ερωτήσεις τους για τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων και θα μπορεί να ελέγχει ότι ο φάκελός τους είναι πλήρης προτού αποσταλεί.

Αιτιολογία

Είναι σημαντικό να κοινοποιούνται όσο το δυνατόν καλύτερα και στον μέγιστο δυνατό βαθμό οι ευκαιρίες που παρέχονται σε όλες τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές και σε όλους τους άλλους ενδιαφερόμενους φορείς ώστε να μην επωφελούνται μόνο οι βασικοί εταίροι της ΕΕ ή οι πιο ενημερωμένες οργανώσεις.

II. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ (ΕτΠ)

- επαναλαμβάνει την απογοήτευσή της για το προτεινόμενο μέγεθος του επόμενου ΠΔΠ, το οποίο ενδέχεται να υπονομεύσει τον τελικό επιθυμητό αντίκτυπο σε επιμέρους τομείς της ενωσιακής πολιτικής. Η ΕτΠ αντιτίθεται σθεναρά στις προτεινόμενες περικοπές στον τομέα της πολιτικής συνοχής και της κοινής γεωργικής πολιτικής, οι οποίες θα έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη των περιφερειών και των πόλεων της ΕΕ. Ως εκ τούτου, η ΕτΠ επαναβεβαιώνει την ισχυρή έκκλησή της να καθοριστεί το μελλοντικό ΠΔΠ τουλάχιστον στο 1,3% του ΑΕΕ της ΕΕ των 27 για την εξασφάλιση ενός προϋπολογισμού ανάλογου προς τις ανάγκες, τις προσδοκίες και τις ανησυχίες των πολιτών της ΕΕ·
- ανησυχεί εξαιρετικά για την αργή πρόοδο των συζητήσεων σχετικά με το ΠΔΠ 2021-2027 στο Συμβούλιο και διερωτάται κατά πόσον το χρονοδιάγραμμα που έθεσαν οι ηγέτες τον Ιούνιο - ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων για το ΠΔΠ μέχρι το τέλος του 2019 - μπορεί ακόμη να τηρηθεί. Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλει επείγοντως σχέδιο έκτακτης ανάγκης, με το οποίο μπορεί να αποφευχθεί η πιθανή διακοπή των προγραμμάτων σε περίπτωση καθυστέρησης έγκρισης του ΠΔΠ·
- υπογραμμίζει ότι ένα ισχυρό ΠΔΠ χρειάζεται αξιόπιστους και σταθερούς ιδίους πόρους. Η ΕτΠ τάσσεται υπέρ της απλούστευσης του σκέλους των εσόδων του προϋπολογισμού της ΕΕ, και ιδίως υπέρ της πρότασης για σταδιακή κατάργηση όλων των επιστροφών που συνδέονται με τα κράτη μέλη και για απλούστευση των εσόδων που βασίζονται στον ΦΠΑ. Η ΕτΠ υπενθυμίζει ότι δεν μπορεί να επιτευχθεί συμφωνία όσον αφορά το σκέλος των δαπανών του ΠΔΠ, εκτός εάν σημειωθεί αντίστοιχη πρόοδος στην πλευρά των εσόδων·
- επικροτεί τις προσπάθειες της Επιτροπής να δημιουργήσει αποτελεσματικούς μηχανισμούς για την εξασφάλιση του σεβασμού του κράτους δικαίου, συμπεριλαμβανομένου του πιο πρόσφατου σχεδίου δράσης που βασίζεται σε τρεις πυλώνες (1. Οικοδόμηση γνώσεων και ενός κοινού πνεύματος του κράτους δικαίου, 2. Πρόληψη: Συνεργασία και στήριξη για την ενίσχυση του κράτους δικαίου σε εθνικό επίπεδο, 3. Ανταπόκριση: εφαρμογή σε επίπεδο ΕΕ όταν παραβιάζονται οι εθνικοί μηχανισμοί). τονίζει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές —ως τοπικά αρετά όργανα— διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην προώθηση του κράτους δικαίου και στον εντοπισμό των κινδύνων που το απειλούν, με τη συμμετοχή των πολιτών στη συμμετοχική δημοκρατία, την οικοδόμηση ενός κράτους δικαίου και την υποστήριξη οργανώσεων που είναι απαραίτητες για τον σκοπό αυτό, συμπεριλαμβανομένων των ελεüθερων και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης. Επομένως, ο ρόλος των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στη δομή των πυλώνων θα πρέπει να ενισχυθεί. Ωστόσο, ενώ επικροτεί τις διαβεβαιώσεις της Επιτροπής ότι επιθυμεί να εξασφαλιστεί η απρόσκοπτη χρηματοδότηση των τελικών δικαιούχων της ΕΕ σε περίπτωση που κινηθεί διαδικασία κατά κράτους μέλους, η ΕτΠ εξακολουθεί να αντιτίθεται σε έναν όρο που θα περιορίζει την πρόσβαση των περιφερειακών και των τοπικών αρχών στη χρηματοδότηση στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής για τη μη τήρηση του κράτους δικαίου ή των δημοκρατικών αρχών σε εθνικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, η ΕτΠ αναμένει από την Επιτροπή να αναπτύξει περαιτέρω δράσεις για την προστασία των συμφερόντων των τελικών δικαιούχων και επαναλαμβάνει την προηγούμενη έκκλησή της να καθορίσει σαφή κριτήρια για να προσδιορίσει τι συνιστά γενικευμένη ανεπάρκεια όσον αφορά το κράτος δικαίου·

5. εκφράζει την ικανοποίησή της για τις προτάσεις της Επιτροπής να καταστήσει το ΠΔΠ πιο ευέλικτο, αντιμετωπίζοντας εγκαίρως νέες και απρόβλεπτες προκλήσεις· ωστόσο, αντιτίθεται στην ιδέα δημιουργίας ενός συγχωνευμένου ενιαίου μέσου περιθωρίου (*Single Margin Instrument*), όπως προτείνεται από το Συμβούλιο στο διαπραγματευτικό πλαίσιο. Επίσης, υπογραμμίζει την ανάγκη εξισορρόπησης μεταξύ της μεγαλύτερης ευελιξίας και της μακροπρόθεσμης ασφάλειας σχεδιασμού των προγραμμάτων, ιδίως εκείνων που υπόκεινται σε επιμερισμένη διαχείριση·
6. συμφωνεί με την έκκληση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για μια πλήρη ενδιάμεση αναθεώρηση του ΠΔΠ, που θα επιτρέπει διεξοδική ανάλυση της επίτευξης των κύριων στόχων, ιδίως όσον αφορά την κλιματική αλλαγή και την ενσωμάτωση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, τη χρήση όλων των μέσων ευελιξίας και τη δυνατή αναδιάρθρωση τους και, ενδεχομένως, μια ουσιαστική προσαρμογή των τομέων του ΠΔΠ, συμπεριλαμβανομένης της πιθανής δημιουργίας νέων θέσεων προϋπολογισμού ή ανώτατων ορίων·
7. εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το διαπραγματευτικό πλαίσιο (*Negotiating Box*) περιέχει πλέον διατυπώσεις σύμφωνα με τις οποίες απαιτείται όλες οι δράσεις που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού της ΕΕ να συμμορφώνονται με την αρχή της ισότητας. Επιπλέον, η συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στον προϋπολογισμό πρέπει να ενισχυθεί, να διαδοθεί και να συστηματοποιηθεί, ενώ θα πρέπει να εγκριθεί το συντομότερο δυνατόν μια νέα μακροπρόθεσμη στρατηγική για την ισότητα των φύλων·
8. σημειώνει ότι, λόγω της γεωγραφικής τους θέσης, του χαρακτήρα και/ή της έκτασης των εμπορικών δεσμών τους, ορισμένες περιφέρειες θα είναι περισσότερο εκτεθειμένες, σε σχέση με άλλες, στις επιπτώσεις της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ένωση. Ως εκ τούτου, η ΕΤΠ θεωρεί σημαντικό να προσδιοριστούν πρακτικές λύσεις για τη χρηματοδοτική στήριξη, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που θα προκύψουν για τις οικείες περιφέρειες μετά την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου· καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να διασφαλίσουν ότι οι εξελίξεις μιας αναδιάρθρωσης που προκαλείται από άτακτη αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου θα δικαιολογήσει επίσης την έκτακτη κινητοποίηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (ΕΤΠΠ), του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλληλεγγύης και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και επαναλαμβάνει το αίτημά της προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει την πιθανή ανάγκη για μια πιο δομημένη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη αντίδραση μέσω ενός ταμείου σταθεροποίησης για τις περιφέρειες που επηρεάζονται περισσότερο από την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ, που θα πρέπει να βασίζεται σε πρόσθετους πόρους και όχι σε βάρος της πολιτικής συνοχής·
9. επαναδιατυπώνει τους προβληματισμούς της σχετικά με την κατάργηση του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) από τον κανονισμό περί κοινών διατάξεων (ΚΚΔ), πράγμα το οποίο μπορεί να υπονομεύσει την ολοκληρωμένη προέγγιση των διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων στις αγροτικές περιοχές. Ως εκ τούτου, ζητεί να ενσωματωθεί εκ νέου το ΕΓΤΑΑ στον ΚΚΔ·
10. υπενθυμίζει ότι το ΕΚΤ+, ως καίριο εργαλείο για την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, πρέπει να παραμείνει βασικός πυλώνας της πολιτικής συνοχής. Επιδοκιμάζει, στο πλαίσιο αυτό, την πρόταση του Συμβουλίου —η οποία εκφράζεται στο τρέχον σχέδιο διαπραγματευτικού πλαισίου (*Negotiating Box*)— να δημιουργηθεί ένας χωριστός υποτομέας για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή·
11. υπογραμμίζει τη σημασία των αρχών της εταιρικής σχέσης και της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, και εκφράζει τη σθεναρή αντίθεσή της σε κάθε προσπάθεια αποδυνάμωσης των διατάξεων του άρθρου 6 του προτεινόμενου ΚΚΔ. Ζητεί επίσης την πλήρη εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας κατά την προετοιμασία και την εφαρμογή των συμφωνιών εταιρικής σχέσης (ΣΕΣ) και επιδιώκει να εξασφαλίσει ότι η συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών θα ισοδυναμεί με μια πλήρη εταιρική σχέση·
12. τονίζει τη σπουδαιότητα των συμφωνιών εταιρικής σχέσης για τον στρατηγικό συντονισμό μεταξύ των ταμείων και για τη συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών και άλλων εταίρων σε πρώιμο στάδιο της διαδικασίας. Ζητεί, ως εκ τούτου, οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης να παραμείνουν δεσμευτικές, ανεξάρτητα από το ποσό των πόρων από τα Ταμεία ή τον αριθμό των προγραμμάτων·
13. επαναλαμβάνει τη σθεναρή αντίθεσή της στην αρνητική ιδέα της μακροοικονομικής αιρεσιμότητας, με την οποία —ως αποτέλεσμα της σύνδεσης της αποτελεσματικότητας των ΕΔΕΤ με την χρηστή οικονομική διαχείριση— οι δήμοι και οι περιφέρειες τίθενται σε καθεστώς «ομηρίας», λόγω παραλείψεων των εθνικών κυβερνήσεων. Επομένως, η ΕΤΠ υποστηρίζει πλήρως την πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να διαγραφεί το άρθρο 15 του ΚΚΔ·
14. επιμένει, σε σχέση με το άρθρο 21 του ΚΚΔ, ότι τυχόν μεταφορές μεταξύ των Ταμείων ή από τα Ταμεία προς άλλα μέσα της Ένωσης υπό άμεση ή έμμεση διαχείριση θα πρέπει να περιορίζονται στο κατ' ανώτατο όριο του 5 % των χρηματοδοτικών κονδυλίων του προγράμματος, να αποφασίζονται σε συμφωνία με τις σχετικές αρχές διαχείρισης, να είναι ζωτικής σημασίας για τους στόχους της πολιτικής συνοχής, να συμμορφώνονται πλήρως με τις αρχές της επικουρικότητας και της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και να μην αποδυναμώνουν την τοποκεντρική προσέγγιση των ταμείων·
15. σύμφωνα με τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η χρηματοδότηση των περιφερειών που υποβαθμίζονται σε κατηγορία για την περίοδο 2021-2027 θα πρέπει να διατηρηθεί τουλάχιστον στο επίπεδο των πιστώσεων της περιόδου 2014-2020.
16. απορρίπτει την πρόταση του Συμβουλίου σχετικά με το άρθρο 22 του ΚΚΔ, σύμφωνα με το οποίο επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών να χρησιμοποιούν ολοκληρωμένα εδαφικά μέσα ή όχι. Αντ' αυτού ζητεί πολύ μεγαλύτερη χρήση των εδαφικών μέσων στα κράτη μέλη και υποχρεωτική κατανομή πόρων σε όλα τα ταμεία προκειμένου να εκπληρωθούν οι στόχοι της ανανεωμένης εδαφικής ατζέντας και της συνοχής·

17. υπογραμμίζει την ανάγκη να ληφθεί υπόψη η ιδιαίτερη κατάσταση και οι ειδικές ανάγκες των περιοχών με φυσικά ή δημογραφικά μειονεκτήματα, μεταξύ των οποίων οι νησιωτικές περιοχές, τόσο στις συμφωνίες εταιρικής σχέσης όσο και στα προγράμματα, σύμφωνα με το άρθρο 174 της ΣΛΕΕ·
18. επαναβεβαιώνει τη θέση της σχετικά με τις διατάξεις του ΚΚΔ που έχουν περιληφθεί στο διαπραγματευτικό πλαίσιο από το Συμβούλιο, ιδίως όσον αφορά την επιλεξιμότητα των περιφερειών, το περιφερειακό δίκτυ ασφαλείας, τα ποσοστά συγχρηματοδότησης, το επίπεδο προχρηματοδότησης, τους κανόνες αποδέσμευσης και τον προϋπολογισμό που προορίζεται για την παραδοσιακή εδαφική συνεργασία·
19. αναδεικνύει την ανάγκη βελτίωσης της διοικητικής και θεσμικής ικανότητας των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, όπως υπογραμμίζεται από το γεγονός ότι, το 2019, 17 κράτη μέλη έλαβαν συστάσεις ανά χώρα για την αντιμετώπιση ζητημάτων διοικητικής ικανότητας σε περιφερειακό και σε τοπικό επίπεδο. Συνυπολογίζοντας τον κίνδυνο μείωσης του ποσού των πόρων για δράσεις οικοδόμησης ικανοτήτων που είναι άμεσα προσβάσιμες στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης, προτείνει την αναθεώρηση του άρθρου 32 του προτεινόμενου ΚΚΔ, ή του άρθρου 2 του προτεινόμενου κανονισμού για το ΕΤΠΑ/ΤΣ, ώστε να επιτρέπονται δράσεις παρόμοιες με εκείνες που χρηματοδοτούνται δυνάμει του θεματικού στόχου (ΘΣ) 11 στο πλαίσιο του τρέχοντος ΠΔΠ σε όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα·
20. επιμένει στην άποψη σχετικά με τα προγράμματα που υλοποιούνται στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ ότι οι πόροι σε κάθε κράτος μέλος συγκεντρώνονται σε κατηγορίες περιφερειών που ταξινομούνται σύμφωνα με τις παραμέτρους που προτείνει η Επιτροπή και συμφωνεί με το Κοινοβούλιο ότι, σε δρόμους ατιολογημένες περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, τα κράτη μέλη, σε διαβούλευση με τις ενδιαφερόμενες περιφέρειες, μπορούν να ζητούν μείωση της θεματικής συγκέντρωσης στο επίπεδο της κατηγορίας των περιφερειών. Όλες οι κατηγορίες περιφερειών θα πρέπει να εστιάζονται τουλάχιστον κατά 30 % στον στόχο πολιτικής «Μία Ευρώπη πιο οικολογική και με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές» (*Greener and low carbon Europe*) (ΣΠ 2), προκειμένου να υλοποιηθούν πλήρως οι δεσμεύσεις της ΕΕ στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού·
21. συμφωνεί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να διαθέσει τουλάχιστον το 5 % των διαθέσιμων πόρων του ΕΤΠΑ σε εθνικό επίπεδο στην ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη σε μη αστικές περιοχές με φυσικά, γεωγραφικά ή δημογραφικά προβλήματα ή προκλήσεις, σύμφωνα με τους ορισμούς που προτείνονται στο νέο άρθρο 10α. Οι στρατηγικές αυτές μπορούν επίσης να επωφεληθούν από μια πολυταμειακή προσέγγιση, ιδίως για τα ολοκληρωμένα έργα που υλοποιούνται στο πλαίσιο του «Συμφώνου για τα έξυπνα χωριά» (*Smart Villages Pact*)·
22. εκφράζει εκ νέου τη λύπη της για την πρόταση της Επιτροπής να μειώσει το μερίδιο της Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας στον προϋπολογισμό για τη συνοχή από 2,75 % σε 2,5 %, και αντιτίθεται σθεναρά στην απόφαση να μεταφερθεί η θαλάσσια διασυνοριακή συνεργασία από τη συνιστώσα 1 «Διασυνοριακή συνεργασία» στη συνιστώσα 2 «Διακρατική συνεργασία». Ως εκ τούτου, υποστηρίζει ένθερμα την πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την τροποποίηση των δεσμεύσεων που ορίζονται στο άρθρο 104 παράγραφος 7 του ΚΚΔ με σκοπό την αύξηση του προϋπολογισμού για την παραδοσιακή εδαφική συνεργασία (συνιστώσες 1 και 4) στο 3% περίπου του προϋπολογισμού για τη συνοχή·
23. υπογραμμίζει τη σημασία του προγράμματος INTERREG, το οποίο αποδείχθηκε απαραίτητο για πολλές περιφερειακές αρχές, τόσο για την ανταλλαγή εμπειρογνώσις και βέλτιστων πρακτικών σχετικά με τις βασικές προκλήσεις, όσο και για την οικοδόμηση ανθρώπινων δεσμών και την προώθηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας·
24. τάσσεται υπέρ ενός πρόσθετου προϋπολογισμού ύψους 970 εκατομμυρίων ευρώ για διαπεριφερειακές επενδύσεις στην καινοτομία, οι οποίες δίνουν προτεραιότητα στην αριστεία και ενισχύουν την εδαφική συνοχή βοηθώντας τις λιγότερο καινοτόμες περιφέρειες να συμμετέχουν στην προσπάθεια για την επίτευξη ευρωπαϊκής διαπεριφερειακής καινοτομίας. Σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να περικοπούν περαιτέρω τα ήδη περιορισμένα κονδύλια του Interreg·
25. θεωρεί ότι, λόγω της ανάγκης χρηματοδότησης μιας αναδυόμενης γαλάζιας οικονομίας, της θαλάσσιας επιτήρησης και της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος πέραν της αλιείας, ο συνολικός προϋπολογισμός του ΕΤΘΑ θα έπρεπε να αυξηθεί στο ελάχιστο όριο του 1 % του ΠΔΠ για την περίοδο 2021-2027·
26. επαναλαμβάνει τη θέση της ΕτΠ ότι, πρώτον, το ΕΤΘΑ θα πρέπει να στηρίζει την ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική και την ανάπτυξη της γαλάζιας οικονομίας μέσω περιφερειακών πλατφορμών για τη χρηματοδότηση καινοτόμων έργων και, δεύτερον, τα εθνικά επιχειρησιακά προγράμματα στο πλαίσιο του ΕΤΘΑ θα πρέπει να περιλαμβάνουν ένα περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα για τις υποεθνικές αρχές με αρμοδιότητες στον τομέα της αλιείας και των θαλάσσιων υποθέσεων·
27. προτείνει να ενισχυθεί η συνολική χρηματοδοτική στήριξη της ΕΕ για την αγροτική ανάπτυξη, η οποία έχει μειωθεί σημαντικά σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού και, ως εκ τούτου, πρώτον, απορρίπτει την προτεινόμενη περικοπή κατά 28 % του προϋπολογισμού για την αγροτική ανάπτυξη στο πλαίσιο της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) και, δεύτερον, αντιτίθεται στη δυνατότητα μεταφοράς κονδυλίων από τον δεύτερο στον πρώτο πυλώνα της ΚΓΠ·
28. θεωρεί ότι μόνο μια σημαντική αύξηση του προϋπολογισμού της Ένωσης θα μπορούσε να δικαιολογήσει την επανεξέταση του κονδυλίου για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», το οποίο θα πρέπει να επικεντρώνεται στον πυλώνα III και στο τμήμα «Ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας» και να υποστηρίξει ευρύτερη συμμετοχή·

29. θεωρεί ότι η παράταση του προγράμματος ERASMUS+ είναι απαραίτητη για την ενίσχυση της συνοχής στην ΕΕ και τη βελτίωση της αποδοχής της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, καθώς και για την προώθηση επαφών με τους νέους της Ευρώπης·
30. θεωρεί απαραίτητο να υπάρξει ένα ακριβές πλαίσιο για τις συνέργειες μεταξύ των διαφόρων ταμείων και του προγράμματος πλαισίου· προβάλλει την καίρια σημασία μιας αποδοτικής προσέγγισης της από κοινού οικοδόμησης, ιδίως για τη θέσπιση της σφραγίδας αριστείας (*Seal of Excellence*)·
31. εκφράζει την έντονη αντίθεση της στο γεγονός ότι η δυνατότητα μεταφοράς μέρους των κονδυλίων της πολιτικής συνοχής στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» θα πρέπει να αποφασίζεται από τα κράτη μέλη και όχι από την αρμόδια διαχειριστική αρχή. Οι ρυθμίσεις για την αξιοποίηση αυτών των πόρων θα πρέπει να αποφασίζονται κατόπιν συμφωνίας μεταξύ της εν λόγω αρχής και της Επιτροπής, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η επιστροφή των εν λόγω κονδυλίων στην οικεία γεωγραφική περιοχή·
32. υπογραμμίζει τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η καλή εφαρμογή των μέτρων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) στην άμβλυνση των επιπτώσεων των απρόβλεπτων περιστατικών ως αποτέλεσμα σημαντικών αναδιαρθρώσεων· υποστηρίζει σθεναρά τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το οποίο επισημαίνει ότι η προγραμματισμένη αξιολόγηση των χρηματοδοτικών συνεισφορών του ΕΚΤ θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει επακόλουθη αξιολόγηση του αντικτύπου της εφαρμογής σε εθνικό, σε περιφερειακό και σε τοπικό επίπεδο·
33. εκφράζει την ικανοποίησή της για την προτεινόμενη διευρυμένη αποστολή του ΕΚΤ και για το ευρύτερο πεδίο εφαρμογής του, το οποίο θα αντιμετωπίσει κάθε είδους απροσδόκητη εκτεταμένη αναδιάρθρωση, ενώ συγχρόνως καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να συμφωνήσουν σε χαμηλότερα όρια για τις μετακινήσεις θέσεων εργασίας και μεγαλύτερες περιόδους αναφοράς από ό,τι προβλέπεται στην πρόταση της Επιτροπής·
34. χαιρετίζει με ικανοποίηση το έγγραφο της Ευρωομάδας με τίτλο «Όροι λειτουργίας του δημοσιονομικού μέσου για τη σύγκλιση και την ανταγωνιστικότητα» (14 Ιουνίου 2019), καθώς και την πρόθεση της εκλεγείσας Προέδρου της Επιτροπής να θεσπίσει αυτό το μέσο, τόσο για τη ζώνη του ευρώ, προκειμένου «να στηριχθούν οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις των κρατών μελών στον τομέα της ανάπτυξης» στη ζώνη του ευρώ, όσο και για τις χώρες της ΕΕ που επιθυμούν να προσχωρήσουν στη ζώνη του ευρώ. Αναμένει προηγουμένως, ωστόσο, όσον αφορά τη συμμόρφωση με την αρχή της επικουρικότητας, πρόταση της Επιτροπής για τον ορισμό των «διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων», οι οποίες θα είναι επιλέξιμες για χρηματοδοτική στήριξη από την ΕΕ. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές πρέπει να έχουν ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία, να είναι συναφείς με τις αρμοδιότητες της ΕΕ, να συμβάλλουν στην εφαρμογή του στόχου της συνοχής που ορίζεται από τις Συνθήκες και να αποσκοπούν στην τόνωση των μακροπρόθεσμων επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης της ποιότητας της δημόσιας διοίκησης. Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές θα πρέπει να έχουν άμεση πρόσβαση στο μέσο αυτό, προκειμένου να στηρίζουν τα επενδυτικά και μεταρρυθμιστικά έργα τους και να συμμετέχουν ως εταίροι στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση των παρεμβάσεων του εν λόγω μέσου·
35. επικροτεί την πρόθεση της εκλεγείσας Προέδρου της Επιτροπής να επαναπροσδιορίσει το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο ως μέσο που θα ενσωματώνει τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών· Με βάση το σχετικό έγγραφο προβληματισμού, η Επιτροπή θα πρέπει να προτείνει, εντός των πρώτων 100 ημερών της θητείας της, μια μακροπρόθεσμη στρατηγική ανάπτυξης και απασχόλησης, η οποία θα συμπεριλαμβάνει τους ΣΒΑ, στον σχεδιασμό και την υλοποίηση της οποίας θα πρέπει να συμμετέχουν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές ως εταίροι·
36. επαναλαμβάνει την πεποίθησή της ότι η δέσμευση να χρησιμοποιηθεί το 25 % του προϋπολογισμού της ΕΕ για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής φαίνεται ανεπαρκής για την επίτευξη των στόχων της συμφωνίας του Παρισιού. Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες στο πλαίσιο του επόμενου δημοσιονομικού πλαισίου για την αύξηση του μεριδίου των δαπανών που προορίζονται για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στον ενεργειακό τομέα, τη βιομηχανία και τις μεταφορές και προς μια κυκλική οικονομία σε ποσοστό άνω του 30%. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να βελτιωθεί το αποτύπωμα άνθρακα του προϋπολογισμού της ΕΕ, μεταξύ άλλων μέσω της κατάργησης των κρατικών ενισχύσεων για τα ορυκτά καύσιμα·
37. συμμερίζεται την έμφαση που προσδίδει η εκλεγείσα Πρόεδρος της Επιτροπής, αφενός, στην προώθηση της μετάβασης της ΕΕ προς την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050 μέσω κατάλληλων βιομηχανικών στρατηγικών και, αφετέρου, στη στήριξη των πληθυσμών και των περιφερειών που πλήττονται περισσότερο μέσω ενός νέου Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης με πόρους ύψους 4,8 δις ευρώ. Θεωρεί ότι το ταμείο αυτό θα πρέπει να αλληλεπιδρά στενά με τα προγράμματα της πολιτικής συνοχής αλλά πρέπει να διασφαλιστεί ότι το ταμείο αυτό θα χρηματοδοτηθεί με πρόσθετους πόρους και όχι σε βάρος της πολιτικής για τη συνοχή, και ότι θα προβλέπει επαρκές περιθώριο ελιγμών για τις περιφέρειες όσον αφορά τους κανόνες της πολιτικής ανταγωνισμού·
38. σημειώνει ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προτείνει στη διαδικασία προϋπολογισμού για το 2020 δύο προπαρασκευαστικές δράσεις για τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα σε μετάβαση. Φρονεί, στο πλαίσιο αυτό, ότι επείγει να προετοιμαστεί το έδαφος για τη σύσταση ενός Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης προκειμένου να διασφαλιστεί η πλέον αποτελεσματική, αποκεντρωμένη χρηματοδοτική και στρατηγική στήριξη για την περίοδο μετά το 2020·
39. για το επόμενο πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» υπογραμμίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί η σωστή ισορροπία μεταξύ, αφενός, της κατανομής πόρων για σημαντικά έργα μεγάλης κλίμακας και, αφετέρου, των μέτρων χρηματοδότησης και των δραστηριοτήτων που επικεντρώνονται στο τοπικό και το περιφερειακό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ· υπογραμμίζει επίσης την ανάγκη καλύτερης ενσωμάτωσης του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς στις προτεραιότητες του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, τόσο μέσω της ενσωμάτωσής τους στις πολιτικές όσο και μέσω της ανάπτυξης συνεργειών με άλλα προγράμματα και πολιτικές·

40. υπογραμμίζει ότι, κατά την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού, προβλέπεται η διάθεση 14 δισεκατομμυρίων ευρώ από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) για την κατασκευή υποδομών ευρυζωνικότητας. Το γεγονός αυτό δεν αποκλείει την αύξηση των χρηματοδοτικών μέσων (όπως π.χ. η χρηματοδότηση δανείων) σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και με άλλες αναπτυξιακές τράπεζες·
41. θεωρεί την πρόταση της Επιτροπής ύψους 9,2 δισ. ευρώ για το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» για την περίοδο 2021-2027 ως απόλυτη βάση αναφοράς, δεδομένου ότι η ψηφιακή συνοχή αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εδαφικής συνοχής που ορίζεται στη Συνθήκη ΕΕ και απαιτεί να καλυφθούν τα κενά στα πεδία των ψηφιακών δεξιοτήτων και των ψηφιακών υποδομών στην ΕΕ και να επισημανθούν οι σημαντικοί οικονομικοί πόροι που πρέπει να παρασχεθούν για την ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης·
42. σε σχέση με το πρόγραμμα «Δικαιώματα και Αξίες», ζητεί επίσης από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να προωθήσουν, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, τη δημιουργία ενός δικτύου «Ευρωπαίων ανταποκριτών» (*European Correspondents*), προκειμένου να ενημερώνονται οι αιρετοί εκπρόσωποι των τοπικών αρχών για την ευρωπαϊκή επικαιρότητα και να διαθέτουν τα βασικά στοιχεία ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται καλύτερα στις προσδοκίες των πολιτών. Αυτό θα βοηθήσει στην καταπολέμηση της αποσύνδεσης των πολιτών από τα ευρωπαϊκά θέματα·
43. σύμφωνα με τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του Ταμείου Ασύλου και Μετανάστευσης, επαναλαμβάνει την έκκλησή της για άμεση πρόσβαση των τοπικών και των περιφερειακών αρχών και των φορέων εκπροσώπησης τους στη χρηματοδότηση που παρέχεται από το διάδοχο ταμείο του τρέχοντος ΤΑΜΕ και υπογραμμίζει, για άλλη μια φορά, τη σημασία της συνεπούς εφαρμογής της αρχής της εταιρικής σχέσης. Αναδεικνύει την επείγουσα ανάγκη να αυξηθεί το συνολικό κονδύλιο για το ταμείο αυτό, προκειμένου να εξασφαλιστεί επαρκής χρηματοδότηση για την επίτευξη των στόχων του και μια ισορροπημένη προσέγγιση για όλες τις δράσεις και τις πολιτικές στον τομέα της μετανάστευσης και της ένταξης·
44. ζητεί, σύμφωνα με τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας, να συμπεριληφθούν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές —παρέχοντάς τους εξέχουσα θέση στο ίδιο επίπεδο με την κοινωνία των πολιτών— στο πλαίσιο του θεματικού πυλώνα, με ειδικό προϋπολογισμό ύψους 500 εκατομμυρίων ευρώ·
45. αναθέτει στον Πρόεδρό της να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Φινλανδική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ και στον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Βρυξέλλες, 8 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Ψήφισμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο του 2019 και ενόψει της Ετήσιας Επισκόπησης της Ανάπτυξης για το 2020»

(2020/C 39/02)

Υποβάλλεται από τις πολιτικές ομάδες EPP, PES, Renew Europe, EA και ECR

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ (ΕτΠ),

- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα «Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης για το 2019» (ΕΕΑ) ⁽¹⁾ και το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο του 2019·
 - έχοντας υπόψη το ψήφισμά της, της 10ης Οκτωβρίου 2019, με θέμα τις οικονομικές πολιτικές της ζώνης του ευρώ και ενόψει της Ετήσιας Επισκόπησης της Ανάπτυξης για το 2019 (ΕΕΑ) ⁽²⁾, και τη γνωμοδότησή της, της 10ης Απριλίου 2019, με θέμα «Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και Πολιτική Συνοχής: ευθυγράμμιση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με μακροπρόθεσμες επενδύσεις»·
 - έχοντας υπόψη το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 13ης Μαρτίου 2019 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών: Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης 2019 ⁽³⁾·
1. εκφράζει την ικανοποίησή της διότι η Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης για το 2019 επικεντρώνεται στις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις, αφενός, για την προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης ως μέσου βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της συνοχής τόσο μεταξύ όσο και στο εσωτερικό των κρατών μελών και των περιφερειών και, αφετέρου, για τον συντονισμό όλων των επενδυτικών πολιτικών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής συνοχής·
 2. επιμένει ότι, προκειμένου να διασφαλιστεί η οικειοποίηση και η αποτελεσματικότητα των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές θα πρέπει να συμμετέχουν επίσημα σε αυτό, με βάση τόσο τις αρχές της εταιρικής σχέσης και της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης ⁽⁴⁾ όσο και την πρόταση της ΕτΠ για έναν «Κώδικα δεοντολογίας για τη συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο» ⁽⁵⁾·
 3. σημειώνει ότι η ανάπτυξη επιβραδύνεται και ότι οι εμπορικές εντάσεις και ο κίνδυνος ενός Brexit χωρίς συμφωνία προκαλούν αβεβαιότητα η οποία αποθαρρύνει τις επενδύσεις· ζητεί, στο πλαίσιο αυτό, από την ΕΕ να εξετάσει το ενδεχόμενο λήψης προληπτικών μέτρων για την ενίσχυση των επενδυτικών προγραμμάτων της ΕΕ και τη στήριξη των τομέων που θα μπορούσαν να επηρεαστούν περισσότερο από ένα Brexit χωρίς συμφωνία·
 4. τονίζει ότι οι δημόσιες επενδύσεις σε επίπεδο χώρας έχουν συρρικνωθεί σημαντικά και παραμένουν υπερβολικά χαμηλές, ιδίως στις χώρες που επλήγησαν περισσότερο από την κρίση· σημειώνει ότι, σε περιόδους αυστηρών δημοσιονομικών περιορισμών, οι τρέχουσες δαπάνες δεν μειώθηκαν σχεδόν εξίσου με τις επενδύσεις· υπογραμμίζει ότι οι υποεθνικές κυβερνήσεις, οι οποίες είναι αρμόδιες για πάνω από το ήμισυ των δημόσιων επενδύσεων στην ΕΕ, αναγκάστηκαν να μειώσουν δυσανάλογα τις επενδύσεις τους ⁽⁶⁾·
 5. ζητεί από την Επιτροπή, ενόψει της διαδικασίας μεταρρύθμισης του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ) που προβλέπεται για το 2020, να υποβάλει αξιολόγηση της χρήσης των ρητρών ευελιξίας του ΣΣΑ από το 2015· θεωρεί ότι η μεταρρύθμιση του ΣΣΑ θα πρέπει να οδηγήσει σε σαφέστερους κανόνες που θα συμβάλουν στην αποφυγή προκυκλικών δημοσιονομικών πολιτικών, θα επιτρέψουν την εύλογη και βιώσιμη μείωση του χρέους για τις πιο ευάλωτες οικονομίες σε ένα πλαίσιο χαμηλού πληθωρισμού, θα άρουν την εθνική συγχρηματοδότηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής από τη λογιστική καταχώριση των ανώτατων ορίων του ΣΣΑ και θα θεσπίσουν έναν «χρυσό κανόνα» της δημόσιας λογιστικής που θα παρέχει στις δημόσιες αρχές σε όλα τα επίπεδα τα δημοσιονομικά περιθώρια που είναι αναγκαία για την ανάληψη των μακροπρόθεσμων επενδύσεων που απαιτούνται για την εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης·
 6. τονίζει ότι τα κράτη μέλη που διαθέτουν τα δημοσιονομικά περιθώρια θα πρέπει να προβούν στις απαραίτητες δημόσιες επενδύσεις για την τόνωση της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης, η οποία θα μειώσει τις μακροοικονομικές ανισορροπίες στην ΕΕ και στη ζώνη του ευρώ·

⁽¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 21ης Νοεμβρίου 2018, με τίτλο «Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης 2019: Για μια ισχυρότερη Ευρώπη απέναντι στην παγκόσμια αβεβαιότητα» (COM(2018)0770)

⁽²⁾ <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2018-03900-00-00-res-tra-el.docx/content>

⁽³⁾ http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2019-0091_EL.html

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση με θέμα «Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και Πολιτική Συνοχής: ευθυγράμμιση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με μακροπρόθεσμες επενδύσεις», η οποία υιοθετήθηκε ομόφωνα στην Ολομέλεια της ΕτΠ της 10ης Απριλίου 2019· <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2018-05504-00-00-ac-tra-el.docx/content>

⁽⁵⁾ <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2016-05386-00-00-ac-tra-el.docx/content>

⁽⁶⁾ https://www.eib.org/attachments/efs/economic_investment_report_2018_key_findings_en.pdf

7. υποστηρίζει σθεναρά τη δέσμευση της εκλεγείσας Προέδρου της Επιτροπής να επαναπροσδιορίσει το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο ως μέσο που να ενσωματώνει τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών·
8. χαιρετίζει καταρχήν την πρόθεση της εκλεγείσας Προέδρου της Επιτροπής να προωθήσει ένα επενδυτικό σχέδιο για μια «Βιώσιμη Ευρώπη», να στηρίξει επενδύσεις ύψους 1 τρισεκατομμυρίων ευρώ κατά την επόμενη δεκαετία σε κάθε γωνιά της ΕΕ· ωστόσο, αναμένει περαιτέρω διευκρινίσεις για το πώς το εν λόγω σχέδιο συνδέεται ειδικότερα με το πρόγραμμα InvestEU και πώς αναμένεται να επηρεάσει τις επενδύσεις στις περιφέρειες και τις πόλεις της ΕΕ. Επίσης, υποστηρίζει την πρόθεση της εκλεγείσας Προέδρου της Επιτροπής να προτείνει μια στρατηγική για την πράσινη χρηματοδότηση·
9. συμμερίζεται την έμφαση που προσδίδει η εκλεγείσα πρόεδρος της Επιτροπής στην προώθηση της μετάβασης της ΕΕ προς την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050 μέσω κατάλληλων βιομηχανικών στρατηγικών, καθώς και τη στήριξη των πληθυσμών και των περιφερειών που πλήττονται περισσότερο μέσω ενός νέου Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης· θεωρεί ότι στόχος του εν λόγω ταμείου πρέπει να είναι η άμβλυνση των κοινωνικών, κοινωνικοοικονομικών και οικολογικών επιπτώσεων του διαρθρωτικού μετασχηματισμού στις ευρωπαϊκές περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα·
10. τονίζει ότι οι εμπορικές συμφωνίες που διαπραγματεύεται και συνάπτει η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης·
11. σημειώνει ότι το ποσοστό εκτέλεσης των ειδικών ανά χώρα συστάσεων παραμένει χαμηλό και άνισο και θεωρεί ότι τούτο οφείλεται, μεταξύ άλλων, τόσο στην έλλειψη οικειοποίησης όσο και στην ανεπαρκή διοικητική και θεσμική ικανότητα· επισημαίνει ότι, το 2019, από τις μεμονωμένες συστάσεις στις ευρύτερες ειδικές ανά χώρα συστάσεις (επιμέρους συστάσεις) οι 137 απευθύνονταν, είτε άμεσα/έμμεσα στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές, είτε είχαν εδαφικό αντίκτυπο, (σε σύγκριση με τις 120 για το 2018), αριθμός που αντιπροσωπεύει επί του παρόντος το 62 % του συνόλου των επιμέρους συστάσεων για το 2019 (7). Οι 112 από αυτές τις επιμέρους συστάσεις αφορούσαν εμπόδια στις επενδύσεις (από τις 79 το 2018), ως αποτέλεσμα της μεγαλύτερης εστίασης του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου στις επενδύσεις του τρέχοντος έτους, ενώ οι 26 αφορούσαν τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας των τοπικών και περιφερειακών αρχών και απευθύνονταν σε 17 κράτη μέλη. Τονίζει ότι τα πορίσματα αυτά υπογραμμίζουν τον ρόλο των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στην επίτευξη των στόχων του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ένα ζήτημα που δεν αναγνωρίζεται επαρκώς στη διαδικασία διακυβέρνησης του Εξαμήνου·
12. τονίζει ότι οι 55 επιμέρους συστάσεις (οι οποίες περιλαμβάνονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις για το 2019), αφορούσαν τον ρόλο των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στην υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Καθώς οι κοινωνικές ανισότητες συχνά οφείλονται σε περιφερειακές ανισότητες, θα πρέπει να αναλύονται διεξοδικά στις ανά χώρα εκθέσεις και στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων· υπενθυμίζει ότι η ΕτΠ, σε συνεργασία με την Eurostat, συνέβαλε σε μια μεθοδολογική μελέτη σχετικά με τον τρόπο κατάρτισης ενός ευρωπαϊκού περιφερειακού πίνακα αποτελεσμάτων, ο οποίος θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, για την παρακολούθηση της προόδου του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και, συνεπώς, ζητεί από την προσεχή Επιτροπή να στηρίξει περαιτέρω αυτή τη διαδικασία·
13. αναγνωρίζει την πολυετή αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων, από την οποία προκύπτει ότι άνω των δύο τρίτων των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν έως το 2018 έχουν εφαρμοστεί με τουλάχιστον «κάποια πρόοδο» (8), αλλά εκφράζει και πάλι τη λύπη της για τη συνεχιζόμενη έλλειψη διαφάνειας όσον αφορά τα κριτήρια στα οποία βασίζεται η εν λόγω αξιολόγηση·
14. επικροτεί τις κατευθυντήριες γραμμές για τον προγραμματισμό των ΕΔΕΤ για την περίοδο 2021-2027 οι οποίες περιλαμβάνονται στις ανά χώρα εκθέσεις (παράρτημα Δ)· σημειώνει, ωστόσο, ότι η υποκείμενη ανάλυση των περιφερειακών ανισοτήτων εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής, μεταξύ άλλων και λόγω της μη συμμετοχής των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στη διατύπωσή της, όπως προκύπτει από έρευνα που διεξήχθη από την ΕτΠ, αμέσως μετά τη δημοσίευση των εκθέσεων ανά χώρα·
15. τονίζει ότι το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο θα πρέπει να αξιολογεί, σε ετήσια βάση, την κατάσταση της εφαρμογής των επενδυτικών πολιτικών· τονίζει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές, μέσω των αντιπροσωπευτικών τους οργάνων, θα πρέπει να συμμετέχουν στην εν λόγω αξιολόγηση από τη δημοσίευση των εκθέσεων ανά χώρα, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο του διαλόγου μεταξύ του αρμόδιου αντιπροέδρου της Επιτροπής και των κρατών μελών·
16. υπογραμμίζει με έμφαση ότι η έλλειψη δομημένης και μόνιμης συμμετοχής των τοπικών και των περιφερειακών αρχών καθ' όλη τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ιδίως στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων, δημιουργεί μια ασυμμετρία μεταξύ, αφενός, του Εξαμήνου (το οποίο έχει διάθρωση συγκεντρωτική και από την κορυφή προς τη βάση) και, αφετέρου, της πολιτικής για τη συνοχή (η οποία είναι αποκεντρωμένη και υπόκειται σε επιμερισμένη διαχείριση). Προτείνει να αντιμετωπιστεί επείγοντως το ζήτημα αυτό με την επέκταση του ισχύοντος κώδικα δεοντολογίας για την εταιρική σχέση, ώστε να καλύπτεται η πολιτική διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου·

(7) ΕτΠ, Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2019. Εδαφική ανάλυση των ειδικών συστάσεων ανά χώρα (<https://portal.cor.europa.eu/europe2020/Pages/welcome.aspx#>)

(8) Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις ανά χώρα συστάσεις για το 2019, σ. 3. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1560257977630&uri=CELEX%3A52019DC0500>

17. τονίζει ότι το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) αποτελεί επίσης το μοναδικό έγγραφο μέσω του οποίου κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσιάζει σε ετήσια βάση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις συγκεκριμένες πολιτικές που προτίθεται να υλοποιήσει για την επίτευξη κοινών στόχων, βιωσιμότητας των δημοσιονομικών και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, καθώς και τις προτάσεις του για την επίτευξη των στόχων ανάπτυξης και απασχόλησης, με σεβασμό στις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και των δεκαετών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Ως εκ τούτου, εφαρμόζοντας πλήρως την αρχή της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, οι περιφέρειες θα πρέπει να συμμετέχουν στην κατάρτιση του ΕΠΜ, όπως συμβαίνει ήδη σε ορισμένα κράτη μέλη, αξιοποιώντας το ίδιο το ΕΠΜ ως μέσο ολοκληρωμένου προγραμματισμού των παρεμβάσεων στην επικράτειά τους, και υπό το φως των καινοτόμων χαρακτηριστικών των κανονισμών της ΕΕ για την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027 που αποσκοπούν στην ευθυγράμμιση της με το ευρωπαϊκό εξάμηνο. Υπενθυμίζει στο πλαίσιο αυτό ότι η ΕτΠ έχει καταρτίσει έναν ευρωπαϊκό περιφερειακό πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων (*European Regional Social Scoreboard*) ⁽⁹⁾, επικροτεί την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να προστεθεί μια περιφερειακή διάσταση στον κοινωνικό πίνακα αποτελεσμάτων (*Social Scoreboard*) στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και προβλέπει στην ταχεία εφαρμογή του·
18. επαναλαμβάνει την ανησυχία της για το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν έχει ακόμη παράσχει τον ορισμό των «διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» στο πλαίσιο της οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ και μιας ενδεχόμενης στήριξης μέσω ενωσιακών προγραμμάτων, όπως το σχέδιο προγράμματος στήριξης της μεταρρύθμισης. Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, η εμβέλεια των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που είναι επιλέξιμες για στήριξη από την ΕΕ θα πρέπει να περιορίζεται σε στρατηγικούς τομείς που σχετίζονται με την υλοποίηση των στόχων της Συνθήκης ΕΕ και αφορούν άμεσα τις αρμοδιότητες της ΕΕ·
19. αναμένει ότι το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο θα παράσχει μια ευρεία, συντονισμένη και άρτια απάντηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις αρνητικές επιπτώσεις των δημογραφικών μεταβολών, ιδίως με την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της πολιτικής συνοχής και με την προώθηση των περιφερειακών στρατηγικών, ιδίως όσων αποσκοπούν στην ανάπτυξη έξυπνων και ανταγωνιστικών αγροτικών περιοχών·
20. σημειώνει ότι οι ΣΑΧ αναγνωρίζουν τη σημασία του στεγαστικού τομέα για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, και ότι η έλλειψη επαρκούς και οικονομικά προσιτής στέγασης αποτελεί αυξανόμενο πρόβλημα σε πολλά κράτη μέλη. Η ανάλυση αυτή ενισχύει την άποψη ότι χρειάζεται να αξιολογηθεί η ανάγκη θέσπισης ευρωπαϊκού θεματολογίου για τη στέγαση, το οποίο θα αφήνει ευρεία διακριτική ευχέρεια στα κράτη μέλη σε έναν τομέα αρμοδιότητάς τους ⁽¹⁰⁾·
21. τονίζει ότι η πολυμερής προσέγγιση και η βασισμένη σε κανόνες παγκόσμια τάξη είναι προς το συμφέρον της ΕΕ και πρέπει να υποστηριχθούν. Επικροτεί, ως εκ τούτου, τις πρωτοβουλίες υπέρ τόσο των ισότιμων συνθηκών ανταγωνισμού όσο και της αυστηρότητας κατά των χωρών εκείνων που στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό μέσω ντάμπινγκ, απορρύθμισης ή επιδοτήσεων· προειδοποιεί, ωστόσο, ότι οι κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ είναι πολύ αυστηρότεροι από τους διεθνείς κανόνες και, ως εκ τούτου, ελλοχεύει ο κίνδυνος να βρεθούν οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις σε μειονεκτική θέση σε παγκόσμιο επίπεδο·
22. θεωρεί ότι οι διαπραγματεύσεις για συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών θα πρέπει να τεκμηριώνονται, μεταξύ άλλων, από περιφερειακές εκτιμήσεις αντικτύπου, προκειμένου να διευκολύνονται τόσο ο έγκαιρος εντοπισμός όσο και ο ποσοτικός προσδιορισμός των πιθανών ασύμμετρων επιπτώσεων στις ευρωπαϊκές περιφέρειες, και να καθίσταται δυνατή η ταχεία πολιτική αντίδραση·
23. υποστηρίζει την έκκληση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ⁽¹¹⁾ υπέρ μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης πολιτικής για την εμβάθυνση και την ενίσχυση της ενιαίας αγοράς, τον σχεδιασμό μιας βιομηχανικής στρατηγικής κατάλληλης για το μέλλον, τη διαχείριση της ψηφιακής επανάστασης και την εξασφάλιση δίκαιης και αποτελεσματικής φορολογίας·
24. χαιρετίζει την έκδοση της ομάδας υψηλού επιπέδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το μέλλον της ευρωπαϊκής βιομηχανίας ⁽¹²⁾, στην οποία σκιαγραφείται ένα μακροπρόθεσμο όραμα για μια ευρωπαϊκή βιομηχανική στρατηγική και τονίζεται η περιφερειακή διάσταση της εν λόγω στρατηγικής·
25. επαναλαμβάνει την έκκλησή της για ενισχυμένη στήριξη από την ΕΕ στην πανευρωπαϊκή και διαπεριφερειακή συνεργασία, η οποία να επικεντρώνεται, αφενός, στην ανάπτυξη συνεργειών και στην επίτευξη κρίσιμης μάζας για από κοινού επενδύσεις στην καινοτομία των αλυσίδων βιομηχανικής προστιθέμενης αξίας σε ολόκληρη την Ευρώπη και, αφετέρου, στην αξιοποίηση του δυναμικού της κυκλικής και ουδέτερης ως προς τον άνθρακα οικονομίας·
26. αναγνωρίζει ότι η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας και βιομηχανίας βασίζεται στο επιχειρηματικό και καινοτόμο δυναμικό των ΜΜΕ· καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο να λάβουν υπόψη τις συγκεκριμένες ανάγκες των ΜΜΕ κατά τη χάραξη μακροπρόθεσμων οικονομικών στρατηγικών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για την άρση των υφιστάμενων φραγμών στην ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών και υπηρεσιών στην ενιαία αγορά της ΕΕ, οι οποίοι παρεμποδίζουν ιδιαίτερα την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών ΜΜΕ·

⁽⁹⁾ https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/European%20Regional%20Social%20Scoreboard/European-Regional-Social-Scoreboard.pdf?_cldee=bWF0dGhpZXUuaG9ybnVuZ0Bjb3luZXVyb3BhLmV1&recipientid=contact-09d0f0455cf2e4118a29005056a05119-28d790990cbf4dccc890968d369dec000&esid=8685471a-6dd4-e911-8116-005056a043ea

⁽¹⁰⁾ Σημείο 29 του ψηφίσματος της ΕτΠ με τίτλο: «Προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών για τη νέα νομοθετική περίοδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης», 27 Ιουνίου 2019 <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2019-02550-00-01-res-tra-el.docx/content>

⁽¹¹⁾ Βλέπε Συμπεράσματα της 20ής Ιουνίου 2019 <https://www.consilium.europa.eu/media/39922/20-21-euco-final-conclusions-en.pdf>

⁽¹²⁾ Δημοσιεύθηκε στις 26 Ιουνίου 2019 https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/industry-2030_en#vision2030

27. τονίζει ότι η βελτίωση των τοπικών και περιφερειακών δημόσιων συμβάσεων θα αποφέρει σημαντικά οφέλη για την ανταγωνιστικότητα και την αποτελεσματικότητα. Αυτό επιβεβαιώνεται από τις αναλυτικές εργασίες της ΕΤΠ, από τις οποίες προκύπτει ότι τόσο η πολυπλοκότητα των ισχυόντων κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις όσο και οι τάσεις για κανονιστικό υπερθεματισμό σε πολλά κράτη μέλη, αυξάνουν την πιθανότητα εμφάνισης σφαλμάτων και επακόλουθου κινδύνου νομικής δράσης, γεγονός που με τη σειρά του μπορεί να οδηγήσει σε υπερβολικά ριψοκίνδυνες στρατηγικές για τις δημόσιες συμβάσεις μεταξύ πολλών τοπικών και περιφερειακών αρχών·
28. αναθέτει στον Πρόεδρό της να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Φινλανδική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ και στον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Βρυξέλλες, 9 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

136Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΤΠ, 7.10.2019 - 9.10.2019

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Συστάσεις για την επιτυχή χάραξη στρατηγικών περιφερειακής ανάπτυξης μετά το 2020»

(2020/C 39/03)

Εισηγητής: Adam Struzik (PL/EPP), περιφερειάρχης Μαζοβίας

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Γενικές παρατηρήσεις

1. διατυπώνει συστάσεις για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό των στρατηγικών περιφερειακής ανάπτυξης μετά το 2020, με βάση την ανάλυση των ιδιαιτεροτήτων της στρατηγικής κατάστασης των περιφερειών, λαμβάνοντας υπόψη τα ζητήματα που απασχολούν τις περιφέρειες και αξιοποιώντας την υπάρχουσα πείρα της πολιτικής συνοχής·
2. τονίζει ότι οι συστάσεις που διατυπώνονται περιλαμβάνουν μόνο τομείς επενδύσεων προτεραιότητας και όρους-πλαίσιο για αποτελεσματικές στρατηγικές περιφερειακής ανάπτυξης·
3. παρατηρεί ότι, υπό το πρίσμα των πραγματικών αναγκών, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να διαθέτουν σαφώς καθορισμένες μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες αναπτυξιακές στρατηγικές που θα βασίζονται τόσο στις αναμενόμενες τάσεις και προκλήσεις όσο και στις ιδιαιτερότητες της περιοχής τους·
4. υπενθυμίζει ότι ο πυρήνας του στρατηγικού σχεδιασμού μιας περιοχής (περίφερεια, επαρχία, δήμος, κοινότητα) είναι η βελτιστοποίηση των διαδικασιών της λειτουργίας και ανάπτυξης, με τον βιώσιμο μετασχηματισμό των περιφερειακών παραγόντων και πόρων σε αγαθά και υπηρεσίες·
5. επισημαίνει ότι οι αναπτυξιακές στρατηγικές αποτελούν ένα από τα βασικά μέσα τοπικής και περιφερειακής διοίκησης, καθότι πρόκειται για έγγραφα όπου καθορίζεται η κατεύθυνση των αποφάσεων και των μέτρων οριοθέτησης των στόχων και των προτεραιοτήτων με μια ισχυρή σύνδεση με το όραμα της Ευρώπης·
6. σημειώνει ότι, εν προκειμένω, οι στρατηγικές περιφερειακής ανάπτυξης και οι στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης αποτελούν σημαντικό μέσο, καθότι χάρη σε αυτές επιτυγχάνονται συνέργειες και αλληλοσυμπληρώσεις των τομεακών μέσων και η κατάλληλη συμμετοχή των συναρμοδίων, με γνώμονα την οικονομική, κοινωνική και τοπική ανάπτυξη της εκάστοτε περιοχής·
7. εφιστά την προσοχή στην αναντιστοιχία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου με τους στόχους της πολιτικής συνοχής. Η πολιτική συνοχής έχει ολοκληρωμένο χαρακτήρα και ο στόχος της συνθήκης (οικονομική και εδαφική συνοχή) πρέπει να διαφυλάσσεται πάντα. Για τον σκοπό αυτό, είναι αναγκαίο να εξακριβωθεί σε ποιο βαθμό οι ανά χώρα συστάσεις και τα προγράμματα συνοχής είναι αμοιβαίως χρήσιμα, καθώς και να δοθεί προσοχή στη σημασία της συνεργασίας μεταξύ των δημόσιων αρχών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, τόσο για τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων όσο και για τα προγράμματα συνοχής·

Πρώτη εισήγηση: ο στρατηγικός περιφερειακός σχεδιασμός ως αφετηρία για την ευόδωση της ανάπτυξης

8. υπενθυμίζει ότι η ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της ΕΕ είναι ένας από τους κύριους στόχους της ΕΕ βάσει της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
9. τονίζει ότι η πολιτική συνοχής πρέπει να συνδυάζει τους στρατηγικούς στόχους της επίλυσης των ζητημάτων σε ενωσιακό και παγκόσμιο επίπεδο με τις μακροπρόθεσμες περιφερειακές και τοπικές στρατηγικές ανάπτυξης στα κράτη μέλη και την επιτόπια εφαρμογή τους·

10. υπογραμμίζει ότι οι πολλές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι πόλεις και οι περιφέρειες έχουν ισχυρή τοπική διάσταση, καθότι ο αντίκτυπος τους υπερβαίνει τις περιοχές και τα διοικητικά όρια. Επισημαίνει, ως εκ τούτου, ότι η εκάστοτε διοικητική αρχή μιας περιοχής δεν μπορεί να ανταποκρίνεται μεμονωμένα στα ζητήματα ανάπτυξης, αλλά καθεμία από αυτές είναι αρμόδια —σε καθεστώς πλήρους αυτονομίας— για τον καθορισμό της αναπτυξιακής πολιτικής και του μελλοντικού προσανατολισμού της κοινότητάς της, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 5 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση·
11. τονίζει τη σημασία των τοπικών στρατηγικών για τη διάθεση των επενδύσεων κατά ολοκληρωμένο και συντονισμένο τρόπο («ολοκληρωμένο» σημαίνει ότι όλα τα επίπεδα δημόσιας διοίκησης —από το τοπικό έως το ενωσιακό επίπεδο— αλληλεπιδρούν για την εκπλήρωση των στόχων της περιοχής· «συντονισμένο» σημαίνει ότι οι διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης συντείνουν στην εκπλήρωση των ιδίων συμφωνημένων τοπικών στόχων κατά τρόπο αλληλοσυμπληρούμενο)·
12. υπογραμμίζει ότι είναι πολύ σημαντικό οι δημοσιονομικές και στρατηγικές αποφάσεις να βασίζονται σε σύγχρονους δείκτες της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης. Οι προτάσεις για τις δημοσιονομικές προοπτικές της περιόδου 2021-2027 βασίζονται σε στοιχεία για την περίοδο 2014-2016, τα οποία διαστρεβλώνουν σημαντικά την εικόνα της σημερινής κοινωνικοοικονομικής κατάστασης στις περιφέρειες. Αντιθέτως, για την ανάλυση δεν θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη δείκτες πριν από τα τρία τελευταία έτη που προηγούνται της χρηματοδοτικής περιόδου 2017-2019·
13. αναδεικνύει την ανάγκη να ληφθούν υπόψη οι τρέχουσες στατιστικές διαφορές στη διαμόρφωση της μελλοντικής αναπτυξιακής πολιτικής, ιδίως όσον αφορά το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ για τις δημοσιονομικές προοπτικές της περιόδου 2021-2027 και πέραν αυτής. Συνεπώς προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατά την κατάρτιση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, να επανεξετάσει διεξοδικά την προσέγγισή της στον τομέα αυτό·
14. επισημαίνει ότι η Eurostat θα πρέπει να συμμετέχει στις εργασίες της για την αλλαγή της προσέγγισης και της εφαρμογή των εισηγήσεων. Επίσης, η Eurostat θα πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές της για τη βελτίωση της συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων με σκοπό την προσαρμογή στις νέες ανάγκες, τη βελτίωση της συνεργασίας και την επίτευξη αποτελεσματικότερης συλλογής δεδομένων·
15. υπενθυμίζει ότι το ΑΕγχΠ είναι μονάδα μέτρησης της παραγωγής και όχι της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, της αποτελεσματικής χρήσης των πόρων, της κοινωνικής ένταξης των ατόμων ή της κοινωνικής προόδου εν γένει. Ως προς τούτο, επισημαίνει την ανάγκη συμπερίληψης πρόσθετων δεικτών, οι οποίοι θα μετρούν την ποιότητα ζωής με πιο δίκαιο και σαφή τρόπο και θα λειτουργούν συμπληρωματικά προς το ΑΕγχΠ·
16. ζητεί να αναπτυχθούν σαφείς και μετρήσιμοι δείκτες που λαμβάνουν υπόψη την κλιματική αλλαγή, τη βιοποικιλότητα, την αποτελεσματική χρήση των πόρων και την κοινωνική ένταξη των ατόμων. Ζητεί επίσης να αναπτυχθούν δείκτες με μεγαλύτερη έμφαση στα νοικοκυριά, στους οποίους θα αποτυπώνεται το εισόδημα, το επίπεδο κατανάλωσης και ο πλούτος·

Δεύτερη εισήγηση: οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης ως βάση των μακροπρόθεσμων στρατηγικών των δήμων και των περιφερειών

17. υπενθυμίζει ότι τόσο η στρατηγική «Ευρώπη 2020» όσο και το κοινό στρατηγικό πλαίσιο παρείχαν ένα περίγραμμα και κατευθυντήριες αρχές για την προετοιμασία των συμφωνιών εταιρικής σχέσης και των προγραμμάτων κατά την περίοδο πολιτικής συνοχής 2014-2020, ιδίως όσον αφορά τον συντονισμό μεταξύ των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων και άλλων μέσων.
18. επισημαίνει την ανάγκη να εκπονηθεί ένα πλαίσιο μακροπρόθεσμης πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ, το οποίο θα αντικαταστήσει τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και θα επιτρέπει τη χάραξη εθνικών και τοπικών ή περιφερειακών στρατηγικών που θα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης με τη συνεκτίμηση των οφελών σύμπτυξης μιας διασυννοριακής σύμπραξης για την επίλυση των κοινών ζητημάτων·
19. επικροτεί το έγγραφο προβληματισμού της ΕΕ με θέμα «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030» και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να αναγνωρίσουν την εφαρμογή της «Ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη» και των 17 στόχων βιώσιμης ανάπτυξης ως προτεραιότητα πολιτικής και ως τον πρωταρχικό στόχο του επόμενου στρατηγικού σχεδίου της ΕΕ για την περίοδο 2019-2024 και μετέπειτα·
20. υπενθυμίζει ότι η υλοποίηση των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και των συναφών πολιτικών θα πρέπει να είναι σύμφωνη με την αρχή της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, με τη συμμετοχή όλων των επιπέδων δημόσιας διοίκησης και των συναρμοδίων και με τον καθορισμό μια δέσμης ποικίλων στόχων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·
21. επισημαίνει ότι οι 17 στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης δεν περιλαμβάνουν έναν συγκεκριμένο περιφερειακό στόχο που συνδέεται με τους στόχους της ΣΛΕΕ για τη διασφάλιση της βιώσιμης περιφερειακής ανάπτυξης στην ΕΕ και τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διαφόρων περιφερειών, έτσι ώστε να μην υστερεί κανένας τόπος·
22. συνιστά οι δήμοι και οι περιφέρειες να συνεκτιμούν τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης ως κατευθυντήρια αρχή κατά τη χάραξη στρατηγικών τοπικής ή περιφερειακής ανάπτυξης, ιδίως δεδομένου ότι δεν έχει αναπτυχθεί ακόμη η στρατηγική για μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030. Αναμένει επίσης από τους δήμους και τις περιφέρειες, ως τους υπευθύνους λήψης αποφάσεων που βρίσκονται εγγύτερα στους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις τοπικές κοινότητες, να ανταποκρίνονται στους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης και στα ειδικά χαρακτηριστικά του κάθε τόπου·

Τρίτη εισήγηση: οι δήμοι και οι περιφέρειες θα πρέπει να χαράξουν τις στρατηγικές τους για την περιφερειακή ανάπτυξη με γνώμονα τη διεξοδική εκτίμηση προοπτικών

23. υπογραμμίζει ότι η χάραξη αποτελεσματικών στρατηγικών περιφερειακής ανάπτυξης προϋποθέτει τη συνεκτίμηση των μελλοντικών τάσεων. Ως εκ τούτου, ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός, οι προβλέψεις και άλλες στρατηγικές προγνωστικές μέθοδοι είναι σημαντικά μέσα για τη διαμόρφωση της περιφερειακής πολιτικής στο μέλλον·
24. τονίζει δε ότι, για να ευοδωθεί ο εν λόγω σχεδιασμός σε επίπεδο ΕΕ, είναι αναγκαίο να συνδεθούν οι στρατηγικές περιφερειακής ανάπτυξης για την περίοδο μετά το 2020 με ένα νέο τοπικό θεματολόγιο·
25. παρατηρεί ότι τα κύρια μελλοντικά αναπτυξιακά ζητήματα που πρέπει να απαντηθούν μέσω των περιφερειακών στρατηγικών είναι οι μειζόνες τάσεις και οι περιβαλλοντικές αλλαγές που θα έχουν σημαντικές συνέπειες για τις οικονομίες και τις κοινωνίες σε όλες τις περιφέρειες της ΕΕ·
26. τονίζει ότι οι τεχνολογικές αλλαγές θα έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, δεδομένου ότι οι τεχνολογίες αυτοματισμού και εκμάθησης μηχανής μπορούν να έχουν επιδράσουν δραστικά στις αγορές εργασίας. Συν τοις άλλοις, πολλές αναδυόμενες τεχνολογίες μπορούν να αποβούν επωφελείς για τις αγροτικές περιοχές, μειώνοντας τα προβλήματά τους που συνδέονται με τη χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα και τις μεγάλες αποστάσεις·
27. επισημαίνει ότι, για να χρησιμοποιηθούν οι νέες τεχνολογίες, είναι απαραίτητο να υπάρχουν βασικές τεχνικές υποδομές. Ωστόσο, πολλά από τα οφέλη των αναδυόμενων τεχνολογιών δεν προκύπτουν αυτόματα, αλλά χρειάζονται συμπληρωματικές πολιτικές π.χ. που θα παρέχουν στα άτομα τις κατάλληλες δεξιότητες για να χρησιμοποιούν την τεχνολογία·
28. τονίζει την ανάγκη πλήρους εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Μολονότι η κοινωνική πρόοδος είναι ορατή στην ΕΕ, οι αρχές του κοινωνικού πυλώνα πρέπει να εφαρμόζονται καλύτερα σε όλα τα επίπεδα δημόσιας διοίκησης. Εν προκειμένω, στο Κοινωνικό Ταμείο αναλογεί η σημαντική αποστολή της σύνδεσης των στόχων του κοινωνικού πυλώνα με τις περιφερειακές ανάγκες για πολιτικές και επενδύσεις με στόχο την ανάπτυξη μιας περιφέρειας, όπως, π.χ., η παροχή των απαραίτητων επαγγελματικών προσόντων·
29. επισημαίνει τις νέες εξελίξεις στην αγορά εργασίας που σχετίζονται με την ψηφιοποίηση και άρα, τάσσεται υπέρ νέων επιχειρηματικών υποδειγμάτων που δεν αντίκεινται στα εργασιακά δικαιώματα, καθώς και νέων μορφών απασχόλησης που εγγυώνται αξιοπρεπείς απολαβές, κοινωνική ασφάλιση και προστασία από τις διακρίσεις·
30. επισημαίνει την ανάγκη να ενισχυθεί η συνέπεια του πολεοδομικού σχεδιασμού, με τη συνεκτίμηση των παραμέτρων της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Επίσης, υπενθυμίζει ότι ο χωροταξικός σχεδιασμός είναι βασικός παράγοντας περιορισμού των κινδύνων που ενέχει η όξυνση των ακραίων καιρικών φαινομένων και των φυσικών καταστροφών·
31. υπογραμμίζει τον σημαντικό ρόλο των πράσινων και γαλάζιων υποδομών στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, καθώς και στην ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας. Επίσης, προτρέπει τα κράτη μέλη και τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να λαμβάνουν υπόψη τη βιοποικιλότητα στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και στα έγγραφα στρατηγικής τους·
32. διαφωνεί με την απαλοιφή του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης από τον κανονισμό περί κοινών διατάξεων. Σε συνδυασμό με τις αποκλίνουσες διατάξεις των τομεακών κανονισμών, αυτό θα παρεμποδίσει τον συντονισμό των μέτρων υπέρ της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της βιοποικιλότητας, καθώς και των συνολικών διαταμειακών στρατηγικών και των δομών συνεργασίας σε περιφερειακό επίπεδο·
33. υπογραμμίζει την ανάγκη να ληφθούν υπόψη οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την αρχή του στρατηγικού σχεδιασμού των υποδομών. Επίσης, πρέπει εφαρμοστούν ορθά οι σχετικές στρατηγικές περιβαλλοντικών εκτιμήσεων και εκτιμήσεων περιβαλλοντικού αντικτύπου, κάτι που θα σημαίνει λιγότερα προβλήματα σε μεταγενέστερο στάδιο όσον αφορά την έγκριση και την εκτέλεση του έργου·
34. επισημαίνει ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η τοπική και περιφερειακή ταυτότητα στην κατά τόπους προσέγγιση. Επίσης, υπενθυμίζει ότι η κάθε κοινότητα είναι άμεσα υπεύθυνη και αρμόδια για τον καθορισμό των πολιτικών της βάσει των τοπικών, κοινωνικών και πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων της. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι κάθε περιφέρεια έχει τα δικά της μοναδικά χαρακτηριστικά, τα οποία αποτελούν σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξη και την αντιμετώπιση κρίσεων·
35. επικρίνει τη μη συνεκτίμηση του πολιτισμού στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» για την περαιτέρω ανάπτυξη της ΕΕ. Επ' αυτού, η ΕτΠ ζητεί να θεωρηθεί ο πολιτισμός —μαζί με τα θεσμικά όργανα και τους τόπους του— στρατηγικός τομέας στην επόμενη στρατηγική και στον επόμενο σχεδιασμό πολιτικής. Εν προκειμένω λοιπόν, καλεί τις περιφέρειες που αντιλαμβάνονται την πολιτιστική τους κληρονομιά ως ένα ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο του πλούτου τους να το λαμβάνουν υπόψη στις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης·

Τέταρτη εισήγηση: η επένδυση στη δημιουργία θεσμικών και διοικητικών ικανοτήτων ως προϋπόθεση για τις αποτελεσματικές δημόσιες δαπάνες

36. υπογραμμίζει ότι η επιτυχής ολοκληρωμένη χάραξη πολιτικής εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα των εθνικών και περιφερειακών διοικήσεων και ότι η θεσμική και διοικητική ικανότητα αποτελεί βασικό παράγοντα για την ορθή διαχείριση των προγραμμάτων των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων, αλλά και ουσιώδη παράγοντα οικονομικής ευημερίας στο σύνολό της·
37. τονίζει ότι, σύμφωνα με πολλές μελέτες, η αποτελεσματικότητα των δημόσιων δαπανών συνδέεται περισσότερο με τη χρηστή διοίκηση και τις επιδόσεις των θεσμικών οργάνων παρά με μακροοικονομικούς παράγοντες. Ως εκ τούτου, η απόδοση των επενδύσεων συνδέεται άμεσα με το επίπεδο των επενδύσεων, αλλά και με την ποιότητα της διαχείρισης·
38. αναγνωρίζει ότι ο ηγετικός ρόλος (και η διαχείριση εν γένει) συνιστούν βασικό στοιχείο για την επιτυχή εφαρμογή των στρατηγικών τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης. Σημειώνει, ως εκ τούτου, ότι η ΕΕ, καθώς και οι δήμοι και οι περιφέρειες, έχουν ανάγκη από ηγέτες, οι οποίοι δεν φοβούνται να καθορίζουν το όραμα της ανάπτυξης του τόπου τους και να το περιγράψουν στις αναπτυξιακές στρατηγικές· Το έργο των περιφερειακών αρχών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη μιας περιοχής·
39. ζητεί επαρκή στήριξη για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων και προσόντων των πολιτών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Αναγνωρίζει ότι η ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων των εργαζομένων στην ΕΕ είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση του μετασχηματισμού της αγοράς εργασίας και την αποφυγή πρόκλησης χάσματος ή ανισοτήτων στις δεξιότητες·

Πέμπτη εισήγηση: η προαγωγή συνεργιών μεταξύ των ταμείων και άλλων οντοτήτων

40. υπενθυμίζει ότι η πολιτική συνοχής —όπως και όλες οι ενωσιακές πολιτικές— πρέπει να συμβάλλει στην επίτευξη των κύριων στόχων των Συνθηκών. Αντιστρόφως, άλλες πολιτικές της ΕΕ πρέπει επίσης να συντείνουν στην εκπλήρωση των στόχων της Συνθήκης όσον αφορά την πολιτική συνοχή·
41. παρατηρεί ότι, παρά τις ειδικές αποστολές κάθε προγράμματος υπό τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία —οι οποίες κατοχυρώνονται στη Συνθήκη και εξακολουθούν να ισχύουν—, είναι δυνατόν από κοινού να συντείνουν στην εκπλήρωση των στόχων της πολιτικής συνοχής, έτσι ώστε καθένα από τα ταμεία αυτά να συμβάλλει και στην πραγματοποίηση της αποστολής άλλων ταμείων·
42. υπογραμμίζει ότι, για να δημιουργηθούν sinergies και να ενισχυθούν η επίδραση και η αποτελεσματικότητα των διαφόρων μέσων, απαιτείται να προσαρμοστούν οι στρατηγικές και οι τύποι των μέτρων, καθώς και η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων συναρμοδίων από τα πρώτα στάδια της διαδικασίας προγραμματισμού·
43. επισημαίνει τη σημασία της διαφάνειας και της στρατηγικής χρήσης των δημόσιων συμβάσεων σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης, ιδίως όσον αφορά τους σαφείς και αδιαμφισβήτητους κανόνες. Εν προκειμένω, θα πρέπει να αποφεύγονται οι αποκλίσεις μεταξύ είτε των κρατών μελών με τα διάφορα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης είτε των κρατών μελών με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και να ελαχιστοποιείται ο διοικητικός φόρτος·
44. πιστεύει ότι οι πρωτοβουλίες, οι στρατηγικές, τα σχέδια δράσης και οι ΣΔΙΤ στα γνωστικά πεδία της τεχνολογίας, της μηχανικής, των μαθηματικών, των λοιπών θετικών επιστημών και των τεχνών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο μπορούν να συντείνουν δραστικά στη μείωση των αναπτυξιακών χάσμάτων ανά την Ευρώπη. Η αναγωγή της διδασκαλίας της τεχνολογίας, της μηχανικής, των μαθηματικών, των λοιπών θετικών επιστημών και των τεχνών σε τοπική και περιφερειακή προτεραιότητα, καθώς και η πρόκριση κατά προτεραιότητα των πρωτοβουλιών συνεργασίας και των επενδύσεων στην καλλιέργειά τους μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στη μείωση των συνεπειών της αποδημίας επιστημόνων·

Έκτη εισήγηση: η κατά τόπους συνεργασία στις λειτουργικές περιοχές

45. παρατηρεί ότι τα διοικητικά όρια συχνά δεν αντιστοιχούν σε οικονομικούς δεσμούς σε ολόκληρη την έκταση μιας περιοχής. Για παράδειγμα, είναι δυνατόν να υπάρχουν ισχυροί δεσμοί μεταξύ πόλεων και των προαστιακών ζωνών καθημερινής μετακίνησης, μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών ή μεταξύ γειτονικών περιοχών σε διαφορετικές χώρες·
46. τονίζει ότι η επίδραση κατά τόπους σχεδόν σε όλα τα αναπτυξιακά ζητήματα υπερβαίνει έναν τόπο και τα διοικητικά του όρια, και ότι οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται από κοινού σε διάφορα επίπεδα. Ευθύς εξαρχής κατά την αναζήτηση απαντήσεων σε αυτά τα ερωτήματα, και πάντως πριν από τη λήψη των εν λόγω αποφάσεων, πρέπει να προηγείται κοινός διάλογος·
47. επισημαίνει ότι θα πρέπει επίσης να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην κατάσταση των απομακρυσμένων, των απόκεντρων, των αραιοκατοικημένων, των παραμεθόριων, των απομονωμένων ή των περιφερειών που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες προκλήσεις (ιδίως οι ορεινές και οι νησιωτικές) ή καθυστέρηση στην ανάπτυξη, ιδίως όσον αφορά τη βελτίωση της συνδεσιμότητας των εν λόγω περιοχών και την ανάπτυξη των μεταξύ τους δεσμών·
48. συνιστά την ανάπτυξη κοινών στρατηγικών για τις λειτουργικές περιοχές και, στο μέτρο του δυνατού, την προσαρμογή των συναφών στρατηγικών και προγραμμάτων·

Έβδομη εισήγηση: έργα συνεργασίας με εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα γειτονικών κρατών υπό τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία

49. προτείνει στις διαχειριστικές αρχές να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητες που προσφέρει ο κανονισμός περί κοινών διατάξεων για την πολιτική συνοχής (άρθρο 57 παράγραφος 4 της πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής) προκειμένου να προγραμματίσουν σχέδια διαπεριφερειακής ή διασυνοριακής συνεργασίας με βάση περιφερειακά προγράμματα γειτονικών κρατών υπό τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, ώστε να καλυφθούν οι διασυνοριακές λειτουργικές περιοχές. Κατά την εκπόνηση των εν λόγω σχεδίων, απαιτείται επίσης στενός συντονισμός με τα σχετικά προγράμματα Interreg ώστε να εξασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα και να αποφεύγονται οι αλληλοεπικαλύψεις·
50. επαναλαμβάνει την υποστήριξη της στον προτεινόμενο ευρωπαϊκό διασυνοριακό μηχανισμό, ο οποίος θα είναι υψίστης σημασίας για την εξάλειψη των εμποδίων και των λοιπών προσκομμάτων στη συνεργασία πέραν των εθνικών συνόρων·
51. τονίζει ότι είναι σημαντικό η ΕΕ να χαράξει μια πραγματική στρατηγική με θέμα την πολιτισμική διπλωματία. Για τον σκοπό αυτό, είναι αναγκαίο να προωθηθούν η καλλιτεχνική και πολιτισμική επικοινωνία και οι ανταλλαγές μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ —ιδίως δε των εξόχως απόκεντρων περιφερειών— και τρίτων χωρών με μέτρα για τη διευκόλυνση της μετακίνησης των καλλιτεχνών σε τρίτες χώρες και την παρουσίαση του έργου τους εκεί και αντιστρόφως·

Όγδοη εισήγηση: η πρόκριση μιας κατά τόπους προσέγγισης μέσω της πλήρους αξιοποίησης των δυνατοτήτων ολοκληρωμένων μέσων, όπως η τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων και οι ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις

52. υπογραμμίζει ότι η ενίσχυση της συνοχής σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο —και πέραν των εθνικών συνόρων— απαιτεί ειδικά τοπικά μέτρα από τη βάση προς την κορυφή για την εξεύρεση κατάλληλων λύσεων ανά τόπο·
53. συνιστά την εφαρμογή τοπικών στρατηγικών για όλα τα προγράμματα. Επ' αυτού υπογραμμίζει την προστιθέμενη αξία των πολυταμειακών προγραμμάτων και τάσσεται υπέρ της ευρύτερης χρήσης τοπικών μέσων στις λειτουργικές περιοχές·
54. τονίζει τη σημασία της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων ως ειδικού μέσου για χρήση σε υποπεριφερειακή κλίμακα και ως συμπληρώματος άλλου τύπου ενισχύσεων σε τοπικό επίπεδο·
55. επισημαίνει ότι η συμμετοχή, η διαβούλευση και η συνεργασία των τοπικών κοινοτήτων και όλων των τοπικών δημόσιων και ιδιωτικών συναρμοδίων αποτελεί ειδικό πρόσθετο όφελος της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων. Κατ' αυτόν τον τρόπο χρησιμοποιείται η τοπική και εξειδικευμένη γνώση και λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές ανάγκες των περιοχών·
56. επισημαίνει τη σημασία της έμπνης εξειδίκευσης στην ενίσχυση των περιφερειακών συστημάτων καινοτομίας, στην ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ περιφερειών και στην αύξηση των συνεργειών, ιδίως με την ενωσιακή χρηματοδότηση της έρευνας.

Βρυξέλλες, 8 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Καλύτερη ενημέρωση σχετικά με την πολιτική συνοχής»

(2020/C 39/04)

Εισηγητής: Adrian Ovidiu TEBAN (RO/EPP), δήμαρχος Cugir**ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ****Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ****Γενικές παρατηρήσεις**

1. επισημαίνει ότι η πολιτική συνοχής αντιπροσωπεύει περίπου το ένα τρίτο του προϋπολογισμού της ΕΕ, ύψους 351 δισεκατ. ευρώ για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020. Το γεγονός αυτό παρέχει ένα μακροπρόθεσμο επενδυτικό πλαίσιο για τις περιφέρειες και τα κράτη μέλη και προσφέρει πιο αξιόπιστο σχεδιασμό σε σύγκριση με τους εθνικούς ετήσιους ή εξαμηνιαίους προϋπολογισμούς·
2. σημειώνει ότι η μεγιστοποίηση της προβολής των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων (ΕΔΕΤ) μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση των εντυπώσεων σχετικά με την αποτελεσματικότητα της πολιτικής συνοχής και στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών στο ευρωπαϊκό εγχείρημα· ωστόσο, είναι απαραίτητος ένας συνεκτικός διάυλος επικοινωνίας, όχι μόνο από την κορυφή προς τη βάση σε σχέση με τα συγκεκριμένα αποτελέσματα των ΕΔΕΤ, αλλά και από τη βάση προς την κορυφή με στόχο την ενημέρωση των τοπικών αρχών και των ενδιαφερομένων φορέων για τις ευκαιρίες χρηματοδότησης, με πρόσθετο πλεονέκτημα την αύξηση της συμμετοχής του κοινού στις διαδικασίες εφαρμογής·
3. καταρχήν, η ενημέρωση θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας χάραξης και εφαρμογής των πολιτικών. Η ευαισθητοποίηση των δικαιούχων και της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με τα τοπικά έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ είναι καθοριστικής σημασίας, παρά τα διαφορετικά ποσά χρηματοδότησης που διατίθενται σε συγκεκριμένες περιφέρειες, και μπορεί να προκύψει μόνον ως αποτέλεσμα μιας κοινής προσπάθειας όλων των ενδιαφερομένων επιπέδων διακυβέρνησης. Το μοντέλο της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και η αρχή της εταιρικής σχέσης, που βασίζονται αμφότερα στον ενισχυμένο συντονισμό μεταξύ των δημόσιων αρχών, των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών, μπορούν να συμβάλουν στην αποτελεσματικότερη ενημέρωση ως προς τους στόχους και τα αποτελέσματα της πολιτικής της ΕΕ·
4. τονίζει ότι οι διαχειριστικές αρχές των επιχειρησιακών προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία (ΕΔΕΤ) οφείλουν να κοινοποιούν τους στόχους, τις ευκαιρίες χρηματοδότησης και τα αποτελέσματα των προγραμμάτων και των έργων της πολιτικής συνοχής· αποτελεί, επομένως, βασικό καθήκον των διαχειριστικών αρχών και των δικαιούχων στα κράτη μέλη να εξετάζουν θέματα, όπως το ποιες είναι οι υπάρχουσες επενδυτικές ευκαιρίες ή ο τρόπος με τον οποίο ένας δικαιούχος μπορεί να αντιμετωπίσει τα ζητήματα δημοσιότητας ή, ακόμη, το ποιος χρηματοδοτείται και για ποιο σκοπό·
5. επισημαίνει ότι η πολιτική συνοχής της ΕΕ και οι παρεμβάσεις που πραγματοποιούνται με τα κονδύλιά της συνοδεύονται από απαιτήσεις πληροφόρησης και δημοσιότητας, πράγμα που σημαίνει ότι οι επιφορτισμένες με την υλοποίηση εθνικές και περιφερειακές αρχές, καθώς και οι τελικοί δικαιούχοι, υποχρεούνται εκ του νόμου να αναλαμβάνουν επικοινωνιακές δραστηριότητες. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριών δεκαετιών, οι εν λόγω απαιτήσεις εξελίχθηκαν από απλά μέτρα πληροφόρησης —όπως οι αναμνηστικές πλάκες— σε πιο εξειδικευμένες στρατηγικές επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων πολυετών στρατηγικών, ετήσιων σχεδίων, ελάχιστων απαιτήσεων και αξιολογήσεων που πρέπει να υλοποιούνται σε κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα·
6. τονίζει ότι η ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης αποτελεί καθοριστική συνιστώσα της διαχείρισης του προγράμματος. Για να διασφαλιστεί ότι η πολιτική συνοχής επενδύει στα πλέον συναφή και καινοτόμα έργα, χρειάζεται να ενημερώνεται το ευρύτερο δυνατό φάσμα δυνητικών δικαιούχων· αυτό μπορεί να επιτευχθεί όχι μόνο με την υποδείξη των επενδυτικών ευκαιριών, αλλά και με την προβολή των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων και των βέλτιστων πρακτικών·

7. επισημαίνει ότι η πολιτική συνοχής της ΕΕ έχει αποδειχθεί ότι έχει θετικό αντίκτυπο τόσο στην οικονομία όσο και στη ζωή των πολιτών, αλλά εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι τα αποτελέσματα δεν κοινοποιούνται πάντοτε επαρκώς και η ενημέρωση σχετικά με τις θετικές της συνέπειες παραμένει σταθερά περιορισμένη κατά την τελευταία δεκαετία, δεδομένου ότι —σύμφωνα με έρευνα Έκτακτου Ευρωβαρόμετρου το 2017— μόνο το 35 % των πολιτών της ΕΕ έχουν ακούσει να γίνεται λόγος για τα συγχρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα στην περιοχή στην οποία ζουν. Ωστόσο, οι πολίτες που έχουν ακούσει για τα εν λόγω έργα δηλώνουν ότι ο αντίκτυπος στην ανάπτυξη της περιφέρειάς τους είναι θετικός (78 %).
8. παρατηρεί ότι, σύμφωνα με το ίδιο Ευρωβαρόμετρο, οι ευρωπαϊκές πολιτικές για τη συνοχή εξακολουθούν να κοινοποιούνται ανεπαρκώς, ενώ οι πηγές ενημέρωσης τείνουν να μην είναι ιδιαίτερα διαφοροποιημένες. Γενικότερα, η ψηφιακή επικοινωνία θα πρέπει να προαχθεί περισσότερο κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού μετά το 2020.
9. υπογραμμίζει την άνιση πρόοδο που καταγράφεται στα κράτη μέλη όσον αφορά τον εξορθολογισμό των διοικητικών διαδικασιών από την άποψη της διευρύνσης της κινητοποίησης και της συμμετοχής των περιφερειακών και των τοπικών εταίρων, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών και των κοινωνικών εταίρων, καθώς και των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών, και τονίζει τη σημασία της συμμετοχής του κοινού και του κοινωνικού διαλόγου. Αξίζει να σημειωθεί ότι ως υψηλότερη προτεραιότητα γίνεται αντιληπτή η πραγματοποίηση επενδύσεων σε περιφέρειες με υψηλά ποσοστά ανεργίας. Οι τομείς πρωταρχικής σημασίας για επενδύσεις στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής της ΕΕ θα πρέπει να επικεντρωθούν στην εκπαίδευση, την υγεία ή τις κοινωνικές υποδομές που θεωρούνται ως οι σημαντικότεροι τομείς για την πραγματοποίηση επενδύσεων. Επιπλέον, «η πολιτική συνοχής αποτελεί το κύριο επενδυτικό μέσο της ΕΕ ώστε οι περιφέρειες και οι πόλεις να υλοποιήσουν τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ)»· μια τέτοια προσέγγιση θα ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για την επέκταση της «τοπικοποίησης» ("localisation") των ΣΒΑ και την προώθηση της υλοποίησής τους μέσω της πολιτικής συνοχής⁽¹⁾, προετοιμάζοντας έτσι το έδαφος για τη μετάβαση από τη γραμμική στην κυκλική οικονομία⁽²⁾.
10. επισημαίνει ότι η εντύπωση που επικρατεί σχετικά με την πολιτική συνοχής, καθώς και η στήριξη που παρέχεται από την ΕΕ, ενδέχεται να ποικίλλουν τόσο μεταξύ πληθυσμιακών ομάδων όσο και μεταξύ περιφερειών. Ωστόσο, απαιτούνται περισσότερα αποδεικτικά στοιχεία για τη συναγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων επ' αυτού. Για τον σκοπό αυτό, θα χρειαστούν πληροφορίες σχετικές με αντιπροσωπευτικά δείγματα ατόμων για όλες τις περιφέρειες της ΕΕ. Ως εκ τούτου, όταν ένα Ευρωβαρόμετρο προβλέπεται να είναι αντιπροσωπευτικό σε όλες τις περιφέρειες της ΕΕ (επιπέδου NUTS 2 ή ισοδύναμου), προτείνεται να συμπεριληφθούν σε αυτό ερωτήματα όσον αφορά την εντύπωση που έχουν οι πολίτες για την πολιτική συνοχής και τον βαθμό στον οποίο υποστηρίζουν το ευρωπαϊκό εγχείρημα.
11. τονίζει την ανάγκη βελτίωσης των γνώσεων όσον αφορά τον βαθμό στον οποίο η εντύπωση που έχουν οι πολίτες για την πολιτική συνοχής της ΕΕ επηρεάζει την υποστήριξή τους στη διαδικασία της ευρωπαϊκής οικοδόμησης, πράγμα το οποίο έχει καθοριστική σημασία για την εκ των προτέρων αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας συγκεκριμένων πολιτικών επικοινωνίας που αποσκοπούν στην προώθηση θετικής στάσης απέναντι στην πολιτική συνοχής και στην ΕΕ εν γένει. Κατά συνέπεια, συνιστά τη συμπερίληψη συγκεκριμένων ερωτημάτων σχετικών με την υποστήριξη προς την ΕΕ και την εντύπωση που επικρατεί ως προς την πολιτική συνοχής της ΕΕ στις ίδιες έρευνες του Τακτικού Ευρωβαρόμετρου.
12. υπογραμμίζει ότι η ενημέρωση δεν πηγάζει μόνο από οικονομικούς παράγοντες. Σύμφωνα με διάφορους άξονες αναλύσεων, εντοπίστηκαν ομάδες πολιτών των οποίων η ενημέρωση σχετικά με τις πολιτικές (συνοχής) της ΕΕ φαίνεται να συνδέεται άμεσα με την ταύτισή τους με την Ευρωπαϊκή Ένωση ως πολιτική οντότητα. Φαίνεται, επιπλέον, ότι υπάρχει θετική σχέση μεταξύ του βαθμού ενημέρωσης για ορισμένες πολιτικές της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής συνοχής, και του ποσοστού συμμετοχής στις ευρωπαϊκές εκλογές. Αντιστρόφως, φαίνεται επίσης να ισχύει ότι όταν η ταύτιση με την Ευρωπαϊκή Ένωση και με την κοινή ευρωπαϊκή ιστορία και τον πολιτισμό είναι υψηλή, οι πολίτες έχουν μεγαλύτερη επίγνωση των ευρωπαϊκών πολιτικών (συνοχής). Για αυτούς τους λόγους είναι σημαντικό να βελτιωθεί και να ενταθεί η ενημέρωση σχετικά με τα αποτελέσματα της πολιτικής συνοχής της ΕΕ, προκειμένου να ενισχυθεί τόσο η πολιτική νομιμότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και η ταύτιση των πολιτών της με το κοινό εγχείρημα.
13. τονίζει επίσης ότι η ενημέρωση ως προς την πολιτική συνοχής δεν αποτελεί ευθύνη μόνο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά είναι μάλλον ευθύνη όλων των φορέων που επωφελούνται από την πολιτική συνοχής, συμπεριλαμβανομένων των κρατών μελών και των τοπικών αρχών.
14. είναι της άποψης ότι η πολιτική συνοχής πρέπει να κοινοποιείται διαφορετικά, γεγονός το οποίο συνεπάγεται μεταξύ άλλων την ανάγκη στόχευσης ενός ευρύτερου κοινού και όχι μόνο των ενδιαφερομένων φορέων. Το ευρύ κοινό κρίνεται σκόπιμο να τεθεί στο επίκεντρο στοχευμένης ενημέρωσης, η οποία πρέπει να έχει απήχηση στους πολίτες: δηλαδή, να αφηγείται ιστορίες σχετικά με τις επιπτώσεις στους πολίτες της εκάστοτε περιοχής και όχι απλώς να διαδίδει αριθμητικά στοιχεία ή διαγράμματα σχετικά με απόμακρες αγορές εργασίας ή με ζητήματα απομακρυσμένων υποδομών και πληθυσμών. Η έμφαση θα πρέπει να δοθεί στον ρόλο που διαδραματίζει η ΕΕ ως διοικητικό επίπεδο που επηρεάζει τη ζωή των πολιτών και όχι στην ενημέρωση του κοινού σχετικά με την πληθώρα των διαφόρων ταμείων και προγραμμάτων της. Είναι καθοριστικό να επισημανθεί ότι η ύπαρξη εμπιστοσύνης στον πομπό ενός μηνύματος είναι τουλάχιστον εξίσου σημαντική με το ίδιο το μήνυμα, καθώς και ότι η εμπιστοσύνη του κοινού στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές είναι υψηλότερη από ό,τι στις εθνικές κυβερνήσεις ή στην ΕΕ. Ως εκ τούτου, οι περιφερειακοί και οι τοπικοί πολιτικοί μπορούν να διαδραματίσουν ενδεχομένως αποφασιστικό ρόλο και, ειδικότερα, τα μέλη της ΕτΠ ως «πρεσβευτές της Ευρώπης στις περιφέρειες, τις πόλεις και τους δήμους» θα πρέπει να αποτελέσουν παράδειγμα προς μίμηση.

⁽¹⁾ <https://cor.europa.eu/en/events/Pages/ECON-sc-follow-up-UN-SDGs.aspx>

⁽²⁾ ΕΓΓΡΑΦΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ «ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗ ΕΥΡΩΠΗ ΕΩΣ ΤΟ 2030», Ευρωπαϊκή Επιτροπή COM(2019) 22 της 30ής Ιανουαρίου 2019, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/rp_sustainable_europe_30-01_en_web.pdf.

15. τονίζει την ανάγκη εξειδικευμένης ενημέρωσης, το ύψος της οποίας πρέπει να επικεντρώνεται στη «γειννίαση»· χρειάζεται, δηλαδή, συναίσθημα διότι τα στατιστικά στοιχεία δεν συγκινούν τους πολίτες. Για τη βελτίωση της ενημέρωσης θα πρέπει να ακολουθηθεί μια προσέγγιση πολυεπίπεδης διακυβέρνησης. Το 55 % των συμμετεχόντων στην τελευταία έρευνα του Ευρωβαρόμετρου θεωρεί ότι οι αποφάσεις θα πρέπει να λαμβάνονται σε υποεθνικό επίπεδο, σχεδόν το ένα τρίτο (30 %) επιλέγει το περιφερειακό επίπεδο και το ένα τέταρτο (25 %) προτιμά το τοπικό επίπεδο, ενώ περίπου ένας στους πέντε πιστεύει ότι οι αποφάσεις αυτές θα πρέπει να λαμβάνονται στο ευρωπαϊκό επίπεδο·
16. υπογραμμίζει την ανάγκη καθιέρωσης πιο μόνιμου διαλόγου με τους πολίτες και μεγιστοποίησης της συμμετοχής τους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, γεγονός το οποίο μπορεί να συμβάλει στην εξασφάλιση της λογοδοσίας και της νομιμότητας κατά την υλοποίηση της πολιτικής συνοχής. Υπό αυτήν την έννοια, ο νέος γενικός στόχος 5 για την περίοδο 2021-2027 —«Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της»— θα πρέπει να κάνει τη βέλτιστη δυνατή χρήση των υφιστάμενων εμπειριών όσον αφορά την τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων και τη συμμετοχική διαδικασία κατάρτισης προϋπολογισμών σε τοπικό επίπεδο, καθώς και άλλων μεθόδων που αποσκοπούν στη μεγιστοποίηση της συμμετοχής των πολιτών. Η συμμετοχή μελών της ΕτΠ, δημάρχων και άλλων τοπικά εκλεγμένων εκπροσώπων στις εκστρατείες επικοινωνίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την πολιτική συνοχής θα μπορούσε να αποτελέσει έναν τρόπο ανάδειξης μιας θετικής εικόνας για τα οφέλη που προσφέρει η Ευρωπαϊκή Ένωση στην καθημερινή ζωή των πολιτών.

Η πρόκληση της προβολής

17. σημειώνει ότι η μεγιστοποίηση της προβολής των ΕΔΕΤ μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση των εντυπώσεων σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση και στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του κοινού στις ευρωπαϊκές πολιτικές·
18. κατά συνέπεια, υπογραμμίζει ότι η έξαρση του ευρωσκεπτικισμού και η αύξηση των πολιτικών κομμάτων που αντιτίθενται στην περαιτέρω ολοκλήρωση της ΕΕ συνδέονται επίσης με την εντύπωση που επικρατεί σχετικά με τις οικονομικές, τις κοινωνικές και τις εδαφικές ανισότητες. Η πολιτική συνοχής αποτελεί ισχυρό εργαλείο για την προώθηση της «εδαφικής ανθεκτικότητας» στο πλαίσιο της λύσης σχετικά με τις απαιτούμενες πολιτικές απαντήσεις και οι δράσεις για την κοινοποίηση του θετικού αντικτύπου στις περιφέρειες και στη ζωή των πολιτών έχουν καταστεί ζωτικής σημασίας·
19. προτείνει τα επιχειρησιακά προγράμματα να επικεντρώνονται στις ανάγκες του πληθυσμού και στην επικοινωνία όχι μόνο «προς τους πολίτες», αλλά και πιο συγκεκριμένα «από κοινού με τους πολίτες». Στο πλαίσιο αυτό, η ΕτΠ τονίζει τη σημασία των συμφωνιών εταιρικής σχέσης που προβλέπουν μηχανισμούς διαλόγου με τους πολίτες κατά τον σχεδιασμό των παρεμβάσεων που συγχρηματοδοτούνται από την πολιτική συνοχής της ΕΕ σε όλα τα στάδια της προετοιμασίας, της υλοποίησης και της αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων, μεταξύ άλλων μέσω συστάσεων προς τα κράτη μέλη για την προώθηση της συμμετοχής των τοπικών αρχών σε όλα τα στάδια·
20. ενθαρρύνει την υιοθέτηση δημοκρατικών καινοτομιών, όπως η συμμετοχική διαδικασία κατάρτισης προϋπολογισμού και αξιολόγησης (κριτικές επιτροπές, ομάδες συζήτησης και δημοσκοπήσεις), με στόχο να αποκτήσει φωνή ο τοπικός πληθυσμός και έτσι να αλλάξει ριζικά ο τρόπος συμμετοχής των πολιτών στον μηχανισμό επικοινωνίας·
21. επισημαίνει ότι η προβολή των επενδύσεων της πολιτικής συνοχής αποτελεί κοινή ευθύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών και ότι οι αρμόδιες τοπικές και περιφερειακές αρχές θα πρέπει να συμμετέχουν στη διαμόρφωση αποτελεσματικών στρατηγικών επικοινωνίας·
22. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αντλήσει διδάγματα από την επιτυχημένη ενημέρωση σχετικά με τα έργα μικρής και διαπροσωπικής κλίμακας που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ στις παραμεθόριες περιφέρειες. Σημειώνει τον υψηλό βαθμό προσήλωσης των πολιτών που συμμετέχουν σε τέτοιου είδους έργα, καθώς και τη συμβολή τους στην αποτελεσματική κοινοποίηση των αποτελεσμάτων των έργων·
23. χαιρετίζει την πρόταση που διατυπώνεται στη νέα νομοθετική δέσμη για την πολιτική συνοχής όσον αφορά τον διορισμό εθνικών υπευθύνων επικοινωνίας επιφορτισμένων με τη διαχείριση, κατά τρόπο ολοκληρωμένο, της προβολής των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το περιφερειακό σκέλος του ΕΤΠΑ, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής, καθώς και με το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης, το Ταμείο για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων και το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας. Στο ίδιο πνεύμα, θα πρέπει να αξιοποιηθούν κατά το δυνατόν καλύτερα και άλλα μελλοντικά προγράμματα της ΕΕ με τοπική προβολή όπως το «Ορίζων Ευρώπη», το InvestEU κ.λπ., καθώς και τα κέντρα πληροφόρησης Europe Direct·
24. θεωρεί ότι η χρήση πλατφορμών βασισμένων στην προσέγγιση του προγράμματος REFIT που προωθεί την εφαρμογή απλών λύσεων ΤΠΕ για την επικοινωνία με τους πολίτες της ΕΕ θα διευκολύνει την αποτελεσματικότερη χάραξη πολιτικών σύμφωνα με τις προσδοκίες των πολιτών. Οι τοπικές αρχές διαθέτουν σημαντική πείρα σε αυτόν τον τομέα και χρησιμοποιούν ήδη εφαρμογές για την άμεση επίλυση των τοπικών προβλημάτων. Απομένει μόνο να αναπτυχθεί περαιτέρω η αμφίδρομη επικοινωνία·
25. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διευρύνει τις προσπάθειες που έχουν ήδη καταβληθεί σε συνεργασία με τις διαχειριστικές αρχές για τη συμπερίληψη των πολιτικών εκπροσώπων των περιφερειών και των δήμων με στόχο τη δοκιμή νέων τρόπων επικοινωνίας. Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές, καθώς και οι δικαιούχοι, αποτελούν τους αποτελεσματικότερους και τους αμεσότερους συνομιλητές των πολιτών·

26. συνιστά η ενημέρωση σχετικά με την πολιτική συνοχής να μην επικεντρωθεί μόνο στην έκβαση και στα αποτελέσματα των έργων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, αλλά κυρίως στα οφέλη που αποφέρουν τα εν λόγω έργα στην καθημερινή ζωή των πολιτών. Υπό αυτήν την έννοια, το τοπικό και περιφερειακό επίπεδο διοίκησης φαίνεται να είναι το πλέον ενδεδειγμένο για την εν λόγω ενημέρωση (σχετικά με το «πώς η ΕΕ βοήθησε τον δήμο, την πόλη ή την περιφέρειά μου») και κρίνεται σκόπιμο να ενθαρρυνθεί ο ενεργός ρόλος των κέντρων πληροφόρησης Europe Direct.
27. ζητεί, ωστόσο, σύμφωνα με τον στόχο της εδαφικής συνοχής, οι εθνικές πρωτοβουλίες επικοινωνίας που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και της πολιτικής συνοχής να συντονίζονται και να απευθύνονται σε συγκεκριμένες περιοχές (συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών) που υστερούν ως προς την ανάπτυξη τους και στις οποίες το αίσθημα εγκατάλειψης τροφοδοτεί τον ευρωσκεπτικισμό κατά τα τελευταία έτη.
28. καλεί κατά συνέπεια το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να προβλέψουν ειδικό χρηματοδοτικό κονδύλιο για την επικοινωνία στο πλαίσιο της τεχνικής βοήθειας και, ενδεχομένως, να αυξήσουν τον αριθμό των δεσμευτικών απαιτήσεων δημοσιότητας και πληροφόρησης για έργα που εμπίπτουν στην πολιτική συνοχής στο πλαίσιο του μελλοντικού κανονισμού περί κοινών διατάξεων μετά το 2020.
29. προτείνει την εφαρμογή «έξυπνου προγραμματισμού επικοινωνίας» που θα περιλαμβάνει τη χάραξη ολοκληρωμένων στρατηγικών επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων δεικτών αποτελεσμάτων με γραμμές αναφοράς, ειδικά προβλεπόμενη χρηματοδότηση και συγκεκριμένο κόστος.
30. απευθύνει έκκληση για ευρύτερη και εντατικότερη χρήση των ψηφιακών μέσων, με λιγότερο τεχνική γλώσσα και καλύτερα στοχοθετημένες δράσεις, και συνιστά την παρακολούθηση του αριθμού των ατόμων στα οποία απευθύνονται οι δραστηριότητες επικοινωνίας (π.χ. τις επισκέψεις μιας ιστοσελίδας μετά από κάποια εκδήλωση).
31. προτείνει «η αποτελεσματικότητα των έργων όσον αφορά την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» να αποτελεί κριτήριο επιλογής για τη χρηματοδότηση έργων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής (όπως στα ενωσιακά προγράμματα «Ορίζων 2020» ή COSME). Εντούτοις, η υποχρεωτική δημοσιότητα θα πρέπει να είναι ανάλογη του μεγέθους των έργων, ιδίως στο επίπεδο των μικρών έργων, που μπορούν να καταστούν σημαντική διοικητική επιβάρυνση για τους τελικούς δικαιούχους.
32. θεωρεί ότι τα κριτήρια επιλογής έργων στα επιχειρησιακά προγράμματα θα πρέπει τουλάχιστον να σκιαγραφούν αρχές όσον αφορά την επικοινωνία, προκειμένου να διευκολύνονται οι αξιολογήσεις και οι συγκρίσεις σε επίπεδο ΕΕ.
33. προτείνει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τη δημιουργία «λογιστικής εκτίμησης για τα αποτελέσματα των δράσεων επικοινωνίας», η οποία θα περιλαμβάνει: σχέδια και δράσεις επικοινωνίας, βελτιωμένες μεθόδους (έρευνες, ομάδες εστίασης, παρακολούθηση των μέσων ενημέρωσης), κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την αξιολόγηση, πλατφόρμα μάθησης που θα παρέχει αποθετήριο για τις αξιολογήσεις των δράσεων επικοινωνίας και, τέλος, βάση δεδομένων ορθών επικοινωνιακών πρακτικών.
34. χαιρετίζει την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημιουργία ενιαίας πύλης χρηματοδότησης σε επίπεδο ΕΕ, η οποία θα περιλαμβάνει όλες τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων και κοινό κατάλογο δράσεων, καθώς και επιμέρους εθνικούς ιστοτόπους που θα παρέχουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικές με όλα τα προγράμματα και τα ταμεία της ΕΕ. Οι ανά τόπο διαδικτυακές πύλες της ΕΕ που αντιστοιχούν στα διάφορα θεσμικά όργανα και στις γενικές διευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα πρέπει να συγκεντρώνουν σε ένα ενιαίο σήμα «ΕΕ».

Στρατηγική για τα μέσα ενημέρωσης

35. συνιστά ο σχεδιασμός των στρατηγικών για τα μέσα ενημέρωσης (κοινωνικής δικτύωσης) να περιλαμβάνει αναφορές στις τοπικές συνθήκες, όπως η ενίσχυση της θετικής διατύπωσης, η δημιουργία πιο μακροπρόθεσμων αφηγημάτων συνδεδεμένων με προσωπικές ιστορίες και η ενεργός αμφισβήτηση —αντί της αγνόησης— της αρνητικής διατύπωσης.
36. είναι της άποψης ότι βασική πτυχή για την ενίσχυση του αντικτύπου των δράσεων επικοινωνίας όσον αφορά την πολιτική συνοχής αποτελεί η περαιτέρω διαφοροποίηση των επικοινωνιακών δραστηριοτήτων και η ενίσχυση της προβολής όλων των δραστηριοτήτων της ΕΕ στα μέσα ενημέρωσης.
37. σε αυτό το πλαίσιο επισημαίνει ότι, για να ενισχυθεί η παρουσία της ΕΕ στις περιφέρειες και τις πόλεις, οι επικοινωνιακές δραστηριότητες θα πρέπει να είναι συμβατές με την προβολή των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων και διαφόρων προγραμμάτων, όπως τα Interreg, URBACT και ESPON.
38. τάσσεται υπέρ της ενίσχυσης των δραστηριοτήτων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης προκειμένου να ενισχυθεί η στήριξη που παρέχεται στην πολιτική συνοχής ακολουθώντας το παράδειγμα της εκστρατείας #CohesionAlliance, η οποία έχει φέρει σε επαφή πολιτικούς φορείς με ισχυρό πολιτικό μήνυμα για μια πολιτική της ΕΕ που κομίζει οφέλη σε όλες τις περιοχές της.
39. σημειώνει ότι η ευρωπαϊκή εβδομάδα των Περιφερειών και των Πόλεων αποτελεί τη βασική πολιτική εκδήλωση για την υλοποίηση της πολιτικής συνοχής, η οποία παρέχει την ευκαιρία σε πολιτικούς εκπροσώπους, επαγγελματίες, ερευνητές και πολίτες να αποκτήσουν γνώσεις, να ανταλλάξουν ιδέες, να επηρεάσουν την ΕΕ και να εκφράσουν τις ιδιαίτερες απόψεις τους σχετικά με την περιφερειακή και την αστική πολιτική.

40. προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συμπεριλάβει μια ενότητα σχετικά με αυτό το θέμα στο νέο κείμενο του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού της Επιτροπής σχετικά με τον ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας για την εταιρική σχέση στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων· με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να ενισχυθεί ο σεβασμός και η συνεκτίμηση των αρχών της εταιρικής σχέσης και της πολυεπίπεδης συνεργασίας κατά τον σχεδιασμό επικοινωνιακών δραστηριοτήτων.

Βελτίωση της επικοινωνίας σχετικά με την πολιτική συνοχής μετά το 2020

41. προτείνει, στο πλαίσιο της μελλοντικής πολιτικής συνοχής μετά το 2020, οι επενδύσεις σε σχέδια επικοινωνίας να χρηματοδοτούνται από μια ενιαία, σαφώς καθορισμένη κατηγορία δαπανών, εφόσον από τη σύγκριση των στρατηγικών επικοινωνίας προκύπτει ότι τα κονδύλια για τις δραστηριότητες αυτές είναι δύσκολο να ομαδοποιηθούν και να συγκριθούν δεδομένου ότι οι στρατηγικές καθορίζονται σε διαφορετικά επίπεδα στο πλαίσιο διαφόρων ταμείων, καθώς και ότι οι κατηγορίες και οι μέθοδοι δαπανών δεν καθορίζονται πάντοτε με σαφήνεια·
42. ζητεί να βελτιωθεί ο ορισμός των δεικτών απόδοσης, δεδομένου ότι σήμερα παρατηρείται σημαντική μεταβλητότητα των δεικτών που δεν είναι προσαρμοσμένοι στις δραστηριότητες επικοινωνίας·
43. συνιστά, κατά τη χάραξη στρατηγικών για την περίοδο 2021-2027, να ληφθούν υπόψη τα στοιχεία που προέκυψαν από τις έρευνες με αντικείμενο την αποτελεσματικότητα της ενημέρωσης σχετικά με την πολιτική συνοχής μέσω έργων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, όπως τα “Cohesify” και “Perceive”, αλλά και να γίνει αναφορά στη «γεωγραφία της δυσαρέσκειας», η οποία προέκυψε στο πλαίσιο των λαϊκιστικών συζητήσεων σχετικά με το ευρωπαϊκό εγχείρημα·
44. επισημαίνει την ανάγκη ευέλικτων στρατηγικών αναγνωρισιμότητας και προβολής: η σημαία της ΕΕ θα πρέπει να είναι πανταχού παρούσα στο σύνολο του υποχρεωτικού ή του ανεπίσημου υλικού·
45. επικροτεί την πρόσφατη ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁽³⁾, όπου τονίζεται η ανάγκη αντιμετώπισης της πρωτόγνωρης επικοινωνιακής πρόκλησης της Ευρώπης σε μια εποχή κατακερματισμού και παραπληροφόρησης, και συνιστά η πολιτική συνοχής να διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στο να καταστεί η ενημέρωση εκ μέρους της ΕΕ κοινή προσπάθεια σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης και σε όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ·
46. υποστηρίζει την προσέγγιση της απλοποίησης της επικοινωνίας για τα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα: ενιαία προώθηση σημάτων (χωρίς αναφορά στα ΕΔΕΤ ή στο επίπεδο προγράμματος)· ενιαία εθνική ιστοσελίδα που θα παρέχει πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με όλα τα προγράμματα και τα ταμεία της ΕΕ· ειδική προβολή των δράσεων στρατηγικής σημασίας και εκείνων που υπερβαίνουν τα 10 εκατομμύρια ευρώ· εθνικοί συντονιστές σε θέματα επικοινωνίας για να επιβλέπουν όλα τα ταμεία της ΕΕ και ανάθεση σημαντικού ρόλου στους υπεύθυνους επικοινωνίας των προγραμμάτων· ενσωμάτωση της στρατηγικής επικοινωνίας (σε λιγότερο αυστηρή μορφή) στο περιεχόμενο του προγράμματος· δυνατότητα των διαχειριστικών αρχών να προβαίνουν σε δημοσιονομικές διορθώσεις (έως 5 %) για τους δικαιούχους που δεν συμμορφώνονται με τους κανόνες επικοινωνίας· και δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης του επικοινωνιακού υλικού – οι διαχειριστικές αρχές θα πρέπει να διατηρούν το δικαίωμα επαναχρησιμοποίησης του επικοινωνιακού υλικού που παράγεται και διατίθεται στα θεσμικά όργανα της ΕΕ (κατόπιν αιτήματος).

Βρυξέλλες, 8 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽³⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019): Η Ευρώπη τον Μάιο του 2019 – Προετοιμασία για μια πιο ενωμένη, πιο ισχυρή και πιο δημοκρατική Ένωση σε έναν ολοένα και πιο αβέβαιο κόσμο, Βρυξέλλες, 30 Απριλίου 2019.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Η συμβολή της ΕΤΠ στην ανανεωμένη εδαφική ατζέντα με ιδιαίτερη έμφαση στην τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων»

(2020/C 39/05)

Εισηγητής: Radim SRŠEŇ (CS/EPP), περιφερειακός σύμβουλος Όλομουτς

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. ζητεί πολύ μεγαλύτερη χρήση των εδαφικών μέσων (τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων/ΤΑΠΤΚ), ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις/ΟΕΕ κ.λπ.) στα κράτη μέλη και υποχρεωτική κατανομή πόρων σε όλα τα ταμεία προκειμένου να εκπληρωθούν οι στόχοι της ανανεωμένης Εδαφικής ατζέντας και της συνοχής·
2. υπογραμμίζει ότι η πολιτική συνοχής και η εδαφική συνοχή συνδέονται μεταξύ τους και ότι δεν θα υπάρξει πραγματική πολιτική συνοχής χωρίς να λαμβάνεται δεόντως υπόψη η εδαφική συνοχή·
3. υπενθυμίζει ότι η ΕΤΠ ήταν το πρώτο θεσμικό όργανο της ΕΕ που υπέβαλε ειδική πρόταση σχετικά με τον τρόπο υλοποίησης της ΤΑΠΤΚ⁽¹⁾. Τότε όπως και σήμερα, η ΕΤΠ πιστεύει ότι η ολοκληρωμένη, πολυ χρηματοδοτούμενη τοπική ανάπτυξη προσδιορίζεται καλύτερα ως μια ολιστική προσέγγιση η οποία εστιάζεται στις προκλήσεις και το δυναμικό όλων των περιφερειών κάθε τύπου, είτε πρόκειται για αστικές, αγροτικές, αγροτο-αστικές ή λειτουργικές περιοχές·
4. ζητεί η εδαφική ατζέντα μετά το 2020 να ενισχύσει την εδαφική διάσταση σε ένα ευρύτερο φάσμα τομέων πολιτικής και να ενθαρρύνει ενεργά περισσότερα εδαφικά οράματα/στρατηγικές από τη βάση προς την κορυφή, τα οποία θα πρέπει να είναι συνεκτικά με ένα ευρύτερο πλαίσιο·
5. υποστηρίζει ότι εδαφικά μέσα όπως η ΤΑΠΤΚ ή οι ΟΕΕ έχει αποδειχθεί ότι φέρνουν την «Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες». Τα επιτεύγματα του LEADER/ΤΑΠΤΚ έχουν καταδείξει ότι οι ομάδες τοπικής δράσης (ΟΤΔ) είναι ικανές να υπερασπίζονται τις ευρωπαϊκές αξίες εφόσον αναγνωρίζονται ως τοπικοί παράγοντες προώθησης αλλαγών και ανάπτυξης σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Εξασφαλίζοντας την ενεργό συμμετοχή του συνόλου των τοπικών ενδιαφερόμενων φορέων και των πολιτών, το εν λόγω μέσο είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις ευρωπαϊκές ανάγκες με τη χρήση τοπικών μέσων και, κατά συνέπεια, συμβάλλει στην ενίσχυση της νομιμότητας της ΕΕ. Επιπλέον, το LEADER/ΤΑΠΤΚ αποτελεί επίσης ισχυρό εργαλείο για την υλοποίηση των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) με ορίζοντα το 2030 σε τοπικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, η ΕΤΠ ζητεί μεγαλύτερες φιλοδοξίες και την ανάπτυξη των τοπικών μέσων σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο στη μετά το 2020 περίοδο·
6. υποστηρίζει ότι τα ολοκληρωμένα εδαφικά μέσα θα πρέπει, στις παρεμβάσεις τους, να ακολουθούν τα ειδικά χαρακτηριστικά και τις ανάγκες των περιφερειών, όπως ορίζονται στις ολοκληρωμένες στρατηγικές τους από τη βάση προς την κορυφή, και όχι απλά να επικαλύπτουν τα μέτρα και τη θεματική και εδαφική συγκέντρωση των επιχειρησιακών προγραμμάτων (ΕΠ) τα οποία χρηματοδοτούν τα εν λόγω μέσα·
7. ζητεί η εδαφική ατζέντα μετά το 2020 να ενισχύσει τόσο τους δεσμούς μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών όσο και τους διαφορετικούς τύπους περιοχών γενικότερα, δεδομένου ότι η περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη αποτελεί μία μόνο πτυχή και απαιτεί ολιστική και ολοκληρωμένη προσέγγιση·
8. τονίζει ότι η εδαφική ατζέντα 2020 έχει πράγματι επιτύχει αποτελέσματα, κυρίως χάρη στην πολιτική συνοχής που διατίθεται με τα μέσα και τη χρηματοδότησή της και η οποία έχει εισαγάγει σε όλα τα επίπεδα δημόσιας διοίκησης την προσέγγιση ανά τόπο και τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στη δημιουργία και εφαρμογή βιώσιμων τοπικών στρατηγικών. Ωστόσο, υπάρχει ακόμη περιθώριο βελτίωσης: ειδικότερα, πρέπει να βελτιωθεί η προβολή της σε υποεθνικό επίπεδο (το θέμα πρέπει να εξεταστεί μέσω της ΤΑΠΤΚ, των ΟΕΕ, του ΕΟΕΣ, της ΕΕΣ κ.λπ.), η επιρροή της εδαφικής προσέγγισης στη γενική χάραξη πολιτικής της ΕΕ πρέπει να ενισχυθεί και η εδαφική ατζέντα καθαυτή πρέπει να εφαρμόζεται καλύτερα από τις εθνικές πολιτικές·
9. θεωρεί ότι η ανανεωμένη εδαφική ατζέντα αποτελεί ευκαιρία να παρουσιαστεί ένα νέο και θετικό σχέδιο για το μέλλον της ΕΕ και για την ισόρροπη ανάπτυξη όλων των περιφερειών. Οι πολίτες και το ευρύ κοινό θα πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους ένα πλήρες και κατανοητό έγγραφο, το οποίο θα καθορίζει οράματα για το μέλλον τους και θα αντανάκλα τις πραγματικές τους ανάγκες και τα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Θα πρέπει να τους δοθούν διαβεβαιώσεις ότι κανείς δεν θα μείνει πίσω και ότι ο καθένας θα έχει ίσες ευκαιρίες για μια αξιοπρεπή ζωή, ανεξάρτητα από το πού ζει·

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (CLLD)», Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2012, εισηγητής: Graham Garvie, CdR CDR1684-2012, COTER-V-031 (EE C 17 της 19.1.2013, σ. 18).

10. ζητεί ισχυρότερους δεσμούς μεταξύ της πολιτικής συνοχής και της εδαφικής ατζέντας σε όλα τα στάδια προγραμματισμού, υλοποίησης και παρακολούθησης των προγραμμάτων, επισημαίνει δε τη σημαντική ανάγκη να ξεπεραστεί ο τρέχων γεωγραφικός και τομεακός διαχωρισμός των κονδυλίων της ΕΕ. Τα κράτη μέλη θα πρέπει, εντούτοις, να διασφαλίζουν ότι η εδαφική διάσταση και οι τοπικές ιδιαιτερότητες λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, με κατάλληλη διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς κατά τον καθορισμό των εθνικών προτεραιοτήτων·
11. υπογραμμίζει την ικανότητα της ΤΑΠΤΚ ως προς την κινητοποίηση και τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών και πολιτικών εταίρων και του ιδιωτικού τομέα. Η χρήση μιας συμμετοχικής προσέγγισης ισούται με την εναρμόνιση και την προσαρμογή των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης στις μεταβαλλόμενες τοπικές συνθήκες (κοινωνική συνοχή, μετανάστευση, περιφερειακές συσπειρώσεις, πράσινη οικονομία, κλιματική αλλαγή, έξυπνες λύσεις, τεχνολογία κ.λπ.)·
12. υπογραμμίζει τον ρόλο της ΤΑΠΤΚ στην ενίσχυση της αξιοπιστίας της πολιτικής συνοχής, προβάλλοντας το γεγονός ότι τα διάφορα κονδύλια της ΕΕ μπορούν όντως να παρέχονται από κοινού με ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό τρόπο·
13. παρατηρεί ότι η ΕτΠ εξακολουθεί να υποστηρίζει την ιδέα ότι η εδαφική ατζέντα μετά το 2020 δεν θα πρέπει να είναι ένα ολοκαίνουργιο έγγραφο, δεδομένου ότι η τρέχουσα εδαφική ατζέντα 2020 εξακολουθεί να ισχύει σε μείζονες πτυχές·
14. θεωρεί ότι η εδαφική ατζέντα μετά το 2020 είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ των τόπων και των ανθρώπων που ζουν σε αυτούς, μέσω προσαρμοσμένων μέτρων, π.χ. μέσω της ολοκληρωμένης εδαφικής ανάπτυξης·
15. τονίζει τη σημασία της βελτίωσης του συντονισμού και της δικτύωσης όλων των αρχών και φορέων κατά την υλοποίηση και τη χρηματοδότηση της εδαφικής ατζέντας σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η βελτίωση του συντονισμού και μια ισχυρή αρχή για την εταιρική σχέση είναι ουσιαστικής σημασίας για τον αποτελεσματικό αντίκτυπο της εδαφικής ατζέντας. Ο συντονισμός της εδαφικής ατζέντας στην Τσεχική Δημοκρατία, τη Σουηδία, την Αυστρία και άλλα κράτη μέλη αποτελεί παράδειγμα ορθής πρακτικής στον τομέα αυτό·
16. υπογραμμίζει την ανάγκη να ληφθούν περισσότερο υπόψη οι στρατηγικές ολοκληρωμένες εδαφικής ανάπτυξης, με σκοπό μια πιο εστιασμένη στόχευση των επενδύσεων στην περιοχή με βάση τις προτεραιότητές της. Ο σχεδιασμός στρατηγικών ολοκληρωμένων εδαφικής ανάπτυξης που εφαρμόζουν ένα ευρύ φάσμα επιχειρησιακών προγραμμάτων στα κράτη μέλη θα πρέπει να επικεντρώνεται στις ανάγκες των πολιτών και να κοινοποιείται όχι μόνο στους πολίτες, αλλά κυρίως «μαζί με τους πολίτες»·
17. τονίζει την ανάγκη η εφαρμογή ολοκληρωμένων εδαφικών μέσων να γίνεται με ευέλικτο και απλό τρόπο, που θα προσαρμόζεται ανά περιοχή και θα χρησιμοποιεί μια μεθοδολογία στηριζόμενη σε μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή, με ιδιαίτερη έμφαση στην εταιρική σχέση και στην παροχή ώθησης, καθώς και στον ρόλο των τοπικών στρατηγικών εδαφικής ανάπτυξης. Πιθανές λύσεις για την επίτευξη αυτού του στόχου αποτελούν οι απλουστευμένες επιλογές κόστους, ένα απλό μοντέλο εφαρμογής για τα εδαφικά μέσα (ένα εθνικό επιχειρησιακό πρόγραμμα και μία διαχειριστική αρχή), λύσεις «one-stop shop», ένα κοινό σύνολο απλών κανόνων που θα καθορίζονται σε επίπεδο ΕΕ ώστε να αποφεύγεται ο κανονιστικός υπερθεματισμός (δέσμη εργαλείων ΤΑΠΤΚ, σαφής καθοδήγηση που θα καθορίζει τη δομή στρατηγικών, διαδικασίες έγκρισης, χρήση κεφαλαίων μόχλευσης, αξιολόγηση) κ.λπ.·
18. σημειώνει το δυναμικό των λύσεων πληροφορικής για την απλούστευση και την αυτοματοποίηση της συλλογής δεδομένων σε εθνικό και σε τοπικό επίπεδο. Τα συστήματα ΤΠ πρέπει να αναπτυχθούν με την ουσιαστική συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών και θα πρέπει να προσανατολίστούν κατά τρόπο ώστε να συμβάλλουν στη συνολική στρατηγική για την απλούστευση των ΕΔΕΤ σε όλα τα επίπεδα·
19. ζητεί ομαλή μετάβαση των δομών εφαρμογής της εδαφικής ατζέντας μεταξύ των περιόδων προγραμματισμού της ΕΕ, προκειμένου να εξαλειφθεί ο κίνδυνος απώλειας γνώσεων, ανθρώπινων πόρων και εταιρικών σχέσεων·
20. τονίζει τον ρόλο των ολοκληρωμένων εδαφικών μέσων ως ορθού εργαλείου για την τοπικοποίηση, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την επανεξέταση των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης·
21. κατανοεί τις εξαιρετικές δυνατότητες της ΤΑΠΤΚ ως αποτελεσματικού μέσου στο πλαίσιο των πολιτικών στους τομείς της προσχώρησης στην ΕΕ, της γειτονίας και της ανάπτυξης. Το πρόγραμμα ENPARD στη Γεωργία μπορεί να θεωρηθεί παράδειγμα ορθής πρακτικής·

Νέα εδαφική ατζέντα

22. διαπιστώνει ότι οι υφιστάμενες προκλήσεις για την εδαφική ανάπτυξη, όπως υιοθετήθηκαν στην εδαφική ατζέντα 2020, παραμένουν σε γενικές γραμμές οι ίδιες, με δύο παρατηρήσεις: πρώτον, οι αλλαγές συνδέονται μάλλον με την εντατικοποίησή τους λόγω της ανάδυσης νέων προκλήσεων, για την αντιμετώπιση των οποίων απαιτείται περισσότερη αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και δεύτερον, οι σημερινές μεταναστευτικές ροές δεν θα αποτελέσουν κατά πάσα πιθανότητα παρά μια μικρή κρίση σε σύγκριση με τις πιθανές επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος·

23. προτείνει να καθιερωθεί μηχανισμός για την ταχεία επικαιροποίηση της εδαφικής ατζέντας μετά το 2020 με στόχο την ταχεία ανταπόκριση στις νέες και αναδυόμενες προκλήσεις που θα μπορούσαν να διαμορφώσουν την εδαφική ατζέντα μετά το 2020, χωρίς να απαιτείται πλήρης αναθεώρηση ολόκληρου του εγγράφου·
24. προτείνει στις μελλοντικές Προεδρίες ή στον ανάδοχο που καταρτίζει την εδαφική ατζέντα μετά το 2020 να εμπλέξουν περισσότερους ενδιαφερόμενους, ιδίως τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και την κοινωνία των πολιτών, κατά τη διεξαγωγή ερευνών σχετικά με τις προτεραιότητες και το περιεχόμενο της ανανεωμένης εδαφικής ατζέντας μετά το 2020·
25. επαναλαμβάνει την έκκληση της ΕτΠ για διάδοχο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»·
26. εφιστά την προσοχή στη διάταξη του πρωτογενούς δικαίου –άρθρο 174 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ–, η οποία προβλέπει ότι ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται στις αγροτικές περιοχές, στις περιοχές στις οποίες συντελείται βιομηχανική μετάβαση και στις περιοχές που πλήττονται από σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά προβλήματα. Τόσο στην εδαφική ατζέντα μετά το 2020 όσο και στα ΕΔΕΤ θα πρέπει να λαμβάνεται περισσότερο υπόψη αυτή η προτεραιότητα απ' ό,τι μέχρι σήμερα, με στόχο την επίτευξη ισοδύναμων συνθηκών διαβίωσης σε όλες τις περιοχές·
27. σημειώνει ότι μέσω της εδαφικής ατζέντας 2020 πρέπει να συνεχίσει να υποστηρίζεται η συμβολή των πρωτευουσών περιφέρειας στην παροχή ίσων ευκαιριών ανάπτυξης των λειτουργικών τους περιοχών, καθώς και στην επίλυση των μητροπολιτικών ζητημάτων ανά την ΕΕ·
28. τονίζει ότι η εδαφική ατζέντα μετά το 2020 θα πρέπει να στηρίζει τον ρόλο των μικρού και μεσαίου μεγέθους πόλεων στην επίτευξη ισόρροπης και πολυκεντρικής ανάπτυξης σε όλη την ΕΕ·
29. ζητεί, στο πλαίσιο αυτό, τη δημιουργία μιας ατζέντας για τις αγροτικές περιοχές, στο πλαίσιο της οποίας αυτές οι περιοχές θα αντιμετωπίζονται ως χώροι διαβίωσης και οικονομικής δραστηριότητας και όχι μόνο ως γεωργικές περιοχές·
30. υπογραμμίζει ότι η εδαφική ατζέντα δεν θα πρέπει να υποστηρίζει τον έναν μόνο στόχο βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) που μεριμνά για τις πόλεις (ΣΒΑ 11), αλλά και να στηρίζει μια ευρύτερη προοπτική της εδαφικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της αγροτικής ανάπτυξης·
31. προτείνει, για την εξοικείωση του ευρέος κοινού με τα κύρια μηνύματα της εδαφικής ατζέντας μετά το 2020, να καταρτιστεί κατάλογος με 10-12 βασικά μηνύματα σε γλώσσα φιλική προς τον χρήστη και σε σαφώς καθορισμένο μορφότυπο και να κοινοποιηθεί από όλα τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ·
32. ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παράσχει απλά μοντέλα και κατευθυντήριες γραμμές και να εισαγάγει βέλτιστες πρακτικές ως προς τον τρόπο εφαρμογής των ολοκληρωμένων εδαφικών μέσων, μέσω προσέγγισης από πολλά ταμεία στα κράτη μέλη·
33. είναι της άποψης ότι η εδαφική ατζέντα μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικά στον μετριασμό των τάσεων αστικοποίησης και των συναφών προκλήσεων για τα μεγάλα αστικά κέντρα σε όλα τα κράτη μέλη·
34. υπογραμμίζει τις επιτυχίες της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας, όπου η εδαφική συνεργασία σε παραμεθόριες περιοχές ή σε διακρατικό επίπεδο αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα της προστιθέμενης αξίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης·
35. υπογραμμίζει την ανάγκη σαφούς καθορισμού του ρόλου της γραμματείας/γραφείου υποστήριξης της εδαφικής ατζέντας, που ενδεχομένως θα δημιουργηθεί. Σε παράρτημα της εδαφικής ατζέντας μετά το 2020 θα πρέπει να ορίζονται στόχοι, μετρήσιμοι δείκτες για την παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων, καθήκοντα και ο προϋπολογισμός που απαιτείται για την οικεία μονάδα/οργανισμό·
36. αναφέρει τη δήλωση του Βουκουρεστίου η οποία εγκρίθηκε στις 14 Ιουνίου 2019 από τους υπουργούς Αστικών Θεμάτων, όπου αναγνωρίστηκε «η ανάγκη να αναπτυχθεί μια λειτουργική σχέση μεταξύ του Νέου Χάρτη της Λειψίας, του αστικού θεματολογίου για την ΕΕ και της εδαφικής ατζέντας 2020+»·
37. πιστεύει ότι ο διακυβερνητικός, μη νομοθετικός χαρακτήρας της ευρωπαϊκής εδαφικής ατζέντας είναι απόλυτα ενδεδειγμένος για τη συνεργασία με τα σημερινά και τα μελλοντικά κράτη μη μέλη της ΕΕ, καθώς θα συμβάλει στην ανάπτυξη μιας πανευρωπαϊκής προσέγγισης της εδαφικής ανάπτυξης, η οποία θα υποστηρίζεται ενδεχομένως από μια σειρά προγραμμάτων, όπως το LEADER, το Interreg ή το ESPON, για τα οποία οι τρέχουσες προτάσεις όσον αφορά την περίοδο 2021-2027 επιτρέπουν ακριβώς την εθελοντική συμμετοχή και τη συγχρηματοδότηση από κράτη μη μέλη της ΕΕ· Έχει αποδειχθεί ότι τα συγκεκριμένα προγράμματα αποτελούν επιτυχημένα μέσα σταθεροποίησης και συμφιλίωσης (π.χ. το πρόγραμμα LEADER συνέβαλε στη Συμφωνία της Μεγάλης Παρασκευής, στην προώθηση της συμμετοχής των πολιτών και στην οικοδόμηση της τοπικής δημοκρατίας στην Τουρκία)·

ΤΑΠΤΚ

38. ενθαρρύνει τη δυνατότητα υποχρεωτικής χρήσης της ΤΑΠΤΚ σε πολλά ταμεία και σε όλες τις περιφέρειες της ΕΕ, με μέλημα η προσέγγιση της ΤΑΠΤΚ να εφαρμόζεται σε όλους τους τύπους περιοχών: αγροτικές (συμπεριλαμβανομένων των απομακρυσμένων, ορεινών και νησιωτικών περιοχών), αστικές και παράκτιες. Θα πρέπει να παρέχεται σε όλες τις περιφέρειες της ΕΕ η δυνατότητα να αξιοποιούν όλα τα πιθανά κονδύλια για την κάλυψη των αναγκών τους, όπως αυτές διατυπώνονται στις στρατηγικές τους για την τοπική ανάπτυξη·
39. ζητεί υποχρεωτική διάθεση ποσού ύψους 8 % για την ΤΑΠΤΚ από όλα τα ΕΔΕΤ και το ΕΓΤΑΑ προς πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού του μέσου και των συνεργειών διαφόρων ταμείων για ολοκληρωμένη τοπική ανάπτυξη·
40. τονίζει την ανάγκη να επανέλθουμε στις ρίζες της ενίσχυσης της μεθοδολογίας του LEADER/ΤΑΠΤΚ, ιδίως των αρχών της προσέγγισης από τη βάση προς την κορυφή, της εταιρικής σχέσης, της εμπύχωσης και του ρόλου των στρατηγικών ολοκληρωμένης τοπικής ανάπτυξης·
41. προτείνει η διαχείριση της ΤΑΠΤΚ σε κάθε κράτος μέλος να προσαρμόζεται στον εκάστοτε τόπο και να σέβεται τις τοπικές δυναμικές, δομές και διεργασίες·
42. επιδοκιμάζει το έργο που επιτελούν η ΕτΠ⁽²⁾ και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁽³⁾ προκειμένου η ΤΑΠΤΚ να συνεχίσει να συμπεριλαμβάνει το ΕΓΤΑΑ και για την περίοδο 2021-2027. Επίσης, ζητεί οι εν λόγω διατάξεις —που εισηγούνται αμφότερα τα θεσμικά όργανα— να διατηρηθούν στην τελική συμφωνία με το Συμβούλιο, δεδομένου ότι τα πλεονεκτήματα της ΤΑΠΤΚ δεν μπορούν να επιτευχθούν πλήρως εκτός εάν υπάρχει η δυνατότητα ένταξης των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τα ΕΔΕΤ και το ΕΓΤΑΑ·
43. ζητεί τη θέσπιση κανονισμού για την ΤΑΠΤΚ σε επίπεδο ΕΕ βάσει μιας αξιόπιστης εκτίμησης αντικτύπου, καθώς και τον ορισμό ενιαίου συνόλου κανόνων για όλα τα ΕΔΕΤ προκειμένου να μειωθεί η τεράστια γραφειοκρατική επιβάρυνση και ο κανονιστικός υπερθεματισμός από τα κράτη μέλη και, ταυτόχρονα, να αποτραπεί η κατάχρηση εξουσίας από τις διαχειριστικές αρχές ή τις υπηρεσίες πληρωμών·
44. επαναλαμβάνει την έκκληση της ΕτΠ ο κανονισμός περί κοινών διατάξεων (ΚΚΔ) να συνεχίσει να ισχύει πλήρως για το ΕΓΤΑΑ. Η τέλεια συμβατότητα μεταξύ όλων των ταμείων είναι ζωτικής σημασίας για τη χρηματοδότηση των εδαφικών μέσων, ιδίως της ΤΑΠΤΚ/LEADER και των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης·
45. ζητεί βελτίωση του διαλόγου και του συντονισμού μεταξύ όλων των φορέων της ΤΑΠΤΚ (ΟΤΔ, διαχειριστικών αρχών, Γενικών Διευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, υπηρεσιών πληρωμών, δικτύων LEADER όπως το ELARD και εθνικών δικτύων LEADER και αγροτικών δικτύων) με στόχο την πρόληψη της αυξανόμενης γραφειοκρατίας και των εκτεταμένων καθυστερήσεων στην έναρξη της περιόδου προγραμματισμού και στην παράδοση των κονδυλίων στους υποψηφίους των έργων. Ως εκ τούτου, η ΕτΠ προτείνει στην Επιτροπή να δημιουργήσει μονάδα υποστήριξης της ΤΑΠΤΚ σε επίπεδο ΕΕ προς στήριξη της επικοινωνίας, της δημιουργίας ικανοτήτων, της δικτύωσης και της διακρατικής συνεργασίας όλων των ΟΤΔ σε όλα τα ταμεία·
46. προτείνει να υποστηριχθεί περισσότερο η ΤΑΠΤΚ από πολλά ταμεία, για παράδειγμα μέσω υψηλότερου ποσοστού συγχρηματοδότησης. Η ΕτΠ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι το άρθρο 120 παράγραφος 5 του ισχύοντος ΚΚΔ σχετικά με τα υψηλότερα ποσοστά συγχρηματοδότησης για τις δράσεις που υποστηρίζονται μέσω εργαλείων ολοκληρωμένης εδαφικής ανάπτυξης παραλείπεται από τη νέα πρόταση κανονισμού για τον ΚΚΔ·
47. ζητεί αυξημένη χρήση των απλουστευμένων επιλογών κόστους σύμφωνα με τα άρθρα 48-51 του νέου ΚΚΔ, γεγονός το οποίο θα μπορούσε να μειώσει τον φόρτο ελέγχου για τις διαχειριστικές αρχές και τους τελικούς δικαιούχους. Επιπλέον, η έκταση της χρήσης των απλουστευμένων επιλογών κόστους θα πρέπει να επεκταθεί και στο ΕΓΤΑΑ, και πάλι για να εναρμονιστούν οι διαδικασίες σε περίπτωση δράσεων από πολλά ταμεία·
48. επισημαίνει ότι η ΤΑΠΤΚ πρέπει να αποτελέσει εξαιρετική αφετηρία για μια ευρέως χρησιμοποιούμενη μέθοδο ως προς τον τρόπο εφαρμογής των τοπικών σχεδίων: οι ΟΤΔ δεν θα πρέπει να εξαρτώνται πλήρως από τη χρηματοδότηση της ΕΕ, αλλά θα πρέπει να χρησιμοποιούνται και ως εργαλείο για την υλοποίηση των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών ταμείων δεδομένου ότι η τοπική ανάπτυξη υπερβαίνει κατά πολύ τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία·
49. καλεί το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να επανέλθουν στην πρόταση της Επιτροπής όσον αφορά την προθεσμία των 12 μηνών από την ημερομηνία έγκρισης του τελευταίου σχετικού προγράμματος, την οποία διαθέτουν οι διαχειριστικές αρχές για να ολοκληρώσουν τον πρώτο γύρο επιλογής στρατηγικών και να διασφαλίσουν ότι οι επιλεγμένες ΟΤΔ μπορούν να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους·

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕτΠ με θέμα «Κανονισμός περί κοινών διατάξεων», εισηγητές Michael Schneider και Catuscia Marini, Βρυξέλλες, 5 Δεκεμβρίου 2018, CDR 3593/2018 (ΕΕ C 86 της 7.3.2019, σ. 41).

⁽³⁾ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, «Κοινές διατάξεις για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και δημοσιονομικοί κανόνες αυτών» (έκδοση των Krehl και Novakov), Τετάρτη 27 Μαρτίου 2019, Στρασβούργο. P8_TA-PROV(2019)0310 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα)

50. ζητεί αποσαφήνιση του ρόλου των ΟΤΑ ως προς την επιλογή των έργων, έτσι ώστε να αποφευχθεί η επικάλυψη των καθηκόντων τους από τις διαχειριστικές αρχές. Ο ρόλος της ΟΤΑ στην επιλογή έργων πρέπει να είναι κυρίαρχος, όχι μόνο τυπικός, δεδομένου ότι αποτελεί μία από τις βασικές αρχές του LEADER/ΤΑΠΤΚ·
51. ζητεί σαφή και απλά μοντέλα αξιολόγησης και παρακολούθησης των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης της ΤΑΠΤΚ. Η αξιολόγηση οφείλει να αποτελεί μέρος της μαθησιακής διαδικασίας μιας κοινότητας και, ως εκ τούτου, είναι πολύ σημαντικό να συλλέγονται συνεχώς πληροφορίες και να αξιολογείται η εφαρμογή των στρατηγικών των ΟΤΑ. Θα πρέπει να εισαχθούν προηγμένες λύσεις πληροφορικής για τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων, σε συνδυασμό με συμμετοχικές διαδικασίες και ποιοτική ανάλυση·
52. τονίζει ότι η κυριότητα των αποτελεσμάτων είναι πιθανότατο να συμβάλει θετικά στη σταθερότητα των πιο μακροπρόθεσμων στρατηγικών ανάπτυξης και των μακροχρόνιων επιπτώσεων, στρατηγικών οι οποίες αναπτύσσονται από τους ίδιους ανθρώπους που τις εφαρμόζουν και επωφελούνται από τα αποτελέσματά τους·
53. σημειώνει ότι τα επιτυχημένα παραδείγματα υφιστάμενων τοπικών συμπράξεων που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ ή/και το ΕΤΘΑ θα πρέπει να αποτελέσουν βάση για περαιτέρω χρηματοδότηση της ΤΑΠΤΚ από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ. Η δικτύωση και η συνεργασία μέσω υφιστάμενων δικτύων ή η δημιουργία νέων δικτύων σε περιφερειακό, εθνικό και διακρατικό/διαπεριφερειακό επίπεδο έχει καθοριστικό ρόλο, όπως και η καθοδήγηση και η συμβουλευτική·
54. τονίζει την ανάγκη καλύτερης ενημέρωσης ως προς την ΤΑΠΤΚ και τις ευκαιρίες που προσφέρει αυτό το εργαλείο: πράγματι, αν και η αγροτική ανάπτυξη συγκεκριμένα χρησιμοποιεί το εν λόγω μέσο για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, η αστική ανάπτυξη χρειάζεται ισχυρότερη ώθηση όσον αφορά τη χρήση του. Πρέπει να εκπονηθεί λεπτομερής αξιολόγηση και ανάλυση ως προς τον τρόπο με τον οποίο το προσεγγίζει το συγκεκριμένο κράτος μέλος, συμπεριλαμβανομένων συστάσεων για αποτελεσματική εφαρμογή·
55. σημειώνει ότι η ΤΑΠΤΚ/LEADER ως μέσο χρησιμοποιείται από 3.000 παρόμοιους φορείς (ΟΤΑ και ΟΤΑ Αλιείας) σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το γεγονός αυτό θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για την περαιτέρω ενίσχυση της εδαφικής συνεργασίας και τον ενστερνισμό της ευρωπαϊκής ποικιλομορφίας μέσω διακρατικής συνεργασίας από τα κάτω προς τα πάνω μεταξύ των πολιτών. Για να προωθηθεί περαιτέρω η εδαφική συνεργασία μέσω της ΤΑΠΤΚ, είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις που θα επιτρέπουν στις ΟΤΑ να επικεντρωθούν στον ρόλο τους να ενθαρρύνουν την περιοχή και να βοηθούν στην ανάδυση και, στη συνέχεια, στην εφαρμογή των καλύτερων ιδεών. Πρέπει να διασφαλιστεί επαρκές μερίδιο των προϋπολογισμών για το κόστος λειτουργίας και δράσης, καθώς και για τη διακρατική συνεργασία. Ταυτόχρονα, η ΕΤΠ συνιστά θερμά να θεσπιστεί κοινό σύνολο αρχών και κανόνων για τα έργα διεθνούς συνεργασίας της ΤΑΠΤΚ σε ευρωπαϊκό επίπεδο ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική και ομαλή εφαρμογή της·
56. υπενθυμίζει τη σχέση της ΤΑΠΤΚ με άλλα ολοκληρωμένα αναπτυξιακά εργαλεία: ως προαιρετικό μέσο, μαζί με τις ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις, συμβάλλει στην εφαρμογή μιας ευρύτερης αναπτυξιακής στρατηγικής που επιτρέπει την τοπική προσαρμογή των πολιτικών. Από την άποψη αυτή, η ΕΤΠ ζητεί καλύτερες συνέργειες μεταξύ της ΤΑΠΤΚ και των ΟΕΕ: η ΤΑΠΤΚ μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027 ως συμπληρωματικό μέσο σε μια αστική ή εδαφική στρατηγική, οπότε θα μπορούσε να αποτελέσει μέρος μιας προσέγγισης ΟΕΕ, όπου η συμμετοχική προσέγγιση που προσφέρει η ΤΑΠΤΚ μπορεί να τη βοηθήσει να αντιμετωπίσει μερικά συγκεκριμένα τοπικά προβλήματα·
57. θεωρεί ότι η ΤΑΠΤΚ αποτελεί μέσο ζωτικής σημασίας για την υλοποίηση των προτάσεων της ΕΤΠ⁽⁴⁾, οι οποίες εγκρίθηκαν, στη συνέχεια, από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁽⁵⁾, σύμφωνα με τις οποίες στα προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και καλύπτουν περιοχές με σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά μειονεκτήματα (όπως αναφέρεται στο άρθρο 174 της ΣΛΕΕ) θα πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στην αντιμετώπιση των ιδιαίτερων δυσκολιών των εν λόγω περιοχών.
58. θεωρεί ότι οι ΟΤΑ συνιστούν ιδανικούς εταίρους όσον αφορά την εκτέλεση της λειτουργίας των μεσολαβητών καινοτομίας για την προσέγγιση των «έξυπνων χωριών» και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων των αγροτικών περιοχών, όπως ήδη πράττουν σε πολλές περιπτώσεις. Οι ΟΤΑ αποτελούν ισχυρό μέσο για την ενδογενή ανάπτυξη των περιοχών τους, έχουν άμεσες σχέσεις με τις τοπικές επιχειρήσεις, τους δήμους και την κοινωνία των πολιτών και, ως εκ τούτου, δημιουργούν ισχυρή ικανότητα στην περιοχή, με τοπικούς και περιφερειακούς πόρους και τις δεξιότητες των πολιτών·
59. συμπεριζέται την πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σύμφωνα με την οποία στα χρηματοδοτούμενα από το ΕΤΠΑ σχέδια για τις περιοχές που αντιμετωπίζουν διαρθρωτική δημογραφική συρρίκνωση θα μπορούσε, ενδεχομένως, να κατανέμεται ποσοστό 5 % των χρηματοδοτικών πόρων του ΕΤΠΑ που προορίζονται για την ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη σε μη αστικές περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικά, γεωγραφικά ή δημογραφικά εμπόδια ή μειονεκτήματα ή που χαρακτηρίζονται από δυσκολία πρόσβασης στις βασικές υπηρεσίες. Μάλιστα, ποσοστό τουλάχιστον 17,5 % του εν λόγω ποσού θα πρέπει να διατίθεται σε αγροτικές περιοχές και σε κοινότητες, με σκοπό την ανάπτυξη έργων όπως τα έξυπνα χωριά. Η ΕΤΠ πιστεύει ότι η ΤΑΠΤΚ, σε πολλές περιπτώσεις, αποτελεί την ιδανική προσέγγιση για την υλοποίηση μιας τέτοιας φιλόδοξης πρότασης·

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΤΠ με θέμα «Κανονισμός για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής», εισηγητής: Michiel Rijsberman, CdR 3594/2018 (ΕΕ C 86 της 7.3.2019, σ. 115).

⁽⁵⁾ Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 27ης Μαρτίου 2019 με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής» [COM(2018)0372 – C8-0227/2018 – 2018/0197(COD)] (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

60. κατανοεί ότι η συμμετοχή και η ανάπτυξη ικανοτήτων των τοπικών παραγόντων συνιστούν ένα από τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα της μεθοδολογίας ΤΑΠΤΚ. Η ολοκληρωμένη τοπική ανάπτυξη έχει αποδειχθεί πολύ αποτελεσματική στη δημιουργία δεσμών και συνεργειών μεταξύ διαφόρων ενδιαφερομένων και ζητημάτων στον τομέα της τοπικής ανάπτυξης. Οι ΟΤΔ αποτέλεσαν ένα πολύ αποτελεσματικό μέσο για τον στρατηγικό σχεδιασμό, την εμψύχωση, τη δικτύωση και τον συντονισμό των δραστηριοτήτων, λόγω χάρη με τη δημιουργία τοπικών σχεδίων δράσης για την εκπαίδευση ή τις κοινωνικές υπηρεσίες σε ορισμένα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 8 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030: συνέχεια που δόθηκε στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, στην οικολογική μετάβαση και στη Συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή»

(2020/C 39/06)

Εισηγήτρια:	Sirpa Hertell (FI/EPP), δημοτική σύμβουλος Έσπο
Έγγραφο αναφοράς:	Έγγραφο προβληματισμού «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030»[COM (2019) 22 – final]

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

«Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030 — Δεν υπάρχει πλανήτης Β!»

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. υπογραμμίζει τα συμπεράσματα του Συμβουλίου ⁽¹⁾ σχετικά με τη σημασία της βιώσιμης ανάπτυξης και το έντονο της ενδιαφέρον να συνεχίσει να διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στην υλοποίηση της Ατζέντας 2030 ως πρωταρχική προτεραιότητα προς όφελος των πολιτών της ΕΕ και για την ευημερία τους, καθώς και ως ζωτικό στοιχείο για την αποκατάσταση και την ενίσχυση της αξιοπιστίας της ΕΕ εντός της Ευρώπης και σε παγκόσμιο επίπεδο·
2. επικροτεί την ενισχυμένη δυναμική της συζήτησης για μια φιλόδοξη κλιματική πολιτική της ΕΕ και την πρόταση για μια Ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία με ενισχυμένους ενωσιακούς στόχους για το 2030 που ανακοινώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2019 από την άρτι εκλεγείσα ως πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Ursula von der Leyen και καλεί τη νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συμπεριλάβει τις τοπικές και περιφερειακές αρχές ως πραγματικούς εταίρους αειφορίας και δράσης για το κλίμα κατά την ανάπτυξη της πράσινης συμφωνίας με τους επιμέρους στόχους της για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050·
3. τονίζει τη σημασία του καθορισμού της νέας ευρωπαϊκής στρατηγικής «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030», ως βάσης για ένα μακροπρόθεσμο ευρωπαϊκό μέλλον. Η Ευρώπη, είναι ήδη πρωτοπόρος στη βιωσιμότητα, αλλά αντιμετωπίζει σύνθετες παγκόσμιες προκλήσεις, τις οποίες πρέπει να αντιμετωπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ΕτΠ είναι πεπεισμένη ότι η επίτευξη μιας βιώσιμης ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του στόχου να επιτευχθεί κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, απαιτεί θεμελιώδεις αλλαγές οι οποίες πρέπει να υλοποιηθούν με κοινές προσπάθειες σε όλα τα επίπεδα δημόσιας διοίκησης και με τη συμμετοχή όλων των τμημάτων των κοινωνιών μας·
4. επισημαίνει ότι τα βασικά θεμέλια της πολιτικής για ένα βιώσιμο και ανθεκτικό μέλλον περιλαμβάνουν την αποφασιστική μετάβαση προς μια κυκλική οικονομία, με κύκλους υλικών χωρίς τοξικά, αποφασιστική στήριξη της κλιματικής ουδετερότητας και της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, η οποία θα προστατεύει τη φυσική κληρονομιά, τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα, θα επιδιώκει τη βιωσιμότητα των γεωργικών και επισιτιστικών συστημάτων, τη συνοχή και τη συνέπεια μεταξύ της γεωργίας και των περιβαλλοντικών και κλιματικών πολιτικών, καθώς και ασφαλείας και βιώσιμους τομείς ενέργειας με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, τα κτίρια και την κινητικότητα, και εκτιμάται ότι με τη μετάβαση αυτή θα δημιουργηθούν πάνω από 200 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας παγκοσμίως, αξίας άνω των 4 τρισεκατομμυρίων ευρώ έως το 2030·
5. επισημαίνει τη σημασία των ατόμων, της νέας τεχνολογίας, των προϊόντων, των υπηρεσιών, των επιχειρηματικών μοντέλων και της στήριξης των επιχειρήσεων και της δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης —και όλους τους «οριζόντιους» παράγοντες που ορίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την υλοποίηση μιας βιώσιμης και ανθεκτικής Ευρώπης έως το 2030·
6. υπενθυμίζει τη σπουδαιότητα των συστάσεων της ΕτΠ με θέμα τη μακροπρόθεσμη στρατηγική της ΕΕ για μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030 ⁽²⁾ και των προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την ενίσχυση του κράτους δικαίου, τη βελτίωση της διοίκησης της ΕΕ, τη βελτίωση της συνοχής της πολιτικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη (ΣΠΒΑ) και τη σύνδεση της προσέγγισης της βελτίωσης της νομοθεσίας με τη βιωσιμότητα·
7. αποσαφηνίζει ότι η Ατζέντα 2030 αποτελείται από πέντε πυλώνες: την ειρήνη, τον πλανήτη, τους ανθρώπους, την ευημερία και την εταιρική σχέση, αλλά η παρούσα γνωμοδότηση θα επικεντρωθεί στον πυλώνα του πλανήτη, καθορίζοντας τη στρατηγική θεώρηση ώστε να ανοίξει ο δρόμος προς βιώσιμες ευρωπαϊκές πόλεις και περιφέρειες έως το 2030·

⁽¹⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων, «Προς μια ολοένα και πιο βιώσιμη Ένωση έως το 2030», 9.4.2019.

⁽²⁾ COR-2019-00239 «Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ): βάση για μια μακροπρόθεσμη στρατηγική της ΕΕ για μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030»ECON-VI/044, εισηγητής: Arnoldas Abramavičius (LT/EPP) (EE C 404 της 29.11.2019, σ. 16).

Η πορεία των δήμων και των περιφερειών προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030

8. επικροτεί τη μετάβαση σε μια οικονομία με αποδοτική χρήση των πόρων και χαμηλές εκπομπές άνθρακα, κλιματικά ουδέτερη και βασισμένη στη βιοποικιλότητα και τονίζει την επείγουσα ανάγκη ανάληψης δράσης και την ανάγκη συμμετοχής των κυβερνήσεων σε όλα τα επίπεδα, των οικονομικών φορέων, των πανεπιστημίων, των ερευνητικών κέντρων, της κοινωνίας των πολιτών και των πολιτών·
9. καλεί όλους τους αρμοδίους λήψης αποφάσεων, σε όλα τα επίπεδα διοίκησης, να αναγνωρίσουν τον ενεργό και συχνά καινοτόμο ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών, με τις επιμέρους αρμοδιότητές τους, στην επίτευξη των στόχων, δεδομένου ότι βρίσκονται στην πρώτη γραμμή και είναι υπεύθυνες για το 65 % της υλοποίησης των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) στην Ευρώπη·
10. συμπεριζέται τα υπάρχοντα στοιχεία σύμφωνα με τα οποία οι ΣΒΑ και η υλοποίησή τους δεν μπορούν να επιτευχθούν μόνο με την υιοθέτηση μιας προσέγγισης από την κορυφή προς τη βάση, αλλά ότι είναι απαραίτητες κυρίως οι δραστηριότητες από τη βάση προς την κορυφή — όλες οι περιφέρειες, οι πόλεις και οι πολίτες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ως ενεργοί παράγοντες αλλαγής·
11. υπενθυμίζει ότι η υλοποίηση των ΣΒΑ σε ολόκληρη την Ευρώπη απαιτεί μια συνολική και συστημική προσέγγιση προκειμένου να διασφαλιστεί συνοχή των πολιτικών μεταξύ των διαφορετικών διαστάσεων των ΣΒΑ. Τονίζει επίσης ότι όλοι οι ΣΒΑ είναι αλληλένδετοι και διατομεακοί και ότι οι τέσσερις διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης, δηλαδή η οικονομική, η οικολογική, η κοινωνική και η πολιτιστική, αλληλοσυνδέονται στενά και χρήζουν προσεκτικής εξισορρόπησης·
12. υπογραμμίζει ότι επτά από τους 17 ΣΒΑ (?) είναι δυνατόν να σχετίζονται με την οικολογική και κλιματική μετάβαση. Σημειώνει, εν προκειμένω, ότι ο ΣΒΑ 11 για τις βιώσιμες πόλεις και κοινότητες απευθύνεται άμεσα στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές και συμπεριλαμβάνει σημαντικούς στόχους που απαιτούν πολιτική δράση και πολυεπίπεδη διακυβέρνηση·
13. επισημαίνει ότι οι πόλεις ευθύνονται για το 70 % των παγκοσμίων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, με τις τοπικές αρχές να είναι αρμόδιες για πάνω από το 70 % των μέτρων άμβλυνσης της κλιματικής αλλαγής και για σχεδόν το 90 % των μέτρων προσαρμογής·
14. επισημαίνει ότι οι δήμοι και οι περιφέρειες είναι πρωτοπόροι σε θέματα κλίματος. Τονίζει την ανάγκη για πολυεπίπεδη συνεργασία και περισσότερη αποκέντρωση και καλεί την ΕΕ να αναγνωρίσει επίσημα τον ενεργό ρόλο των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στη χάραξη πολιτικών και στη θέσπιση κανονισμών για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν. Επαναλαμβάνει, ως εκ τούτου, το αίτημά της προς τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν πλήρως τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές στην κατάρτιση των ολοκληρωμένων εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ)·
15. τονίζει ότι η υλοποίηση δράσεων βιώσιμης ανάπτυξης στις πολιτικές για το κλίμα, την ενέργεια και το περιβάλλον με βάση τις τοπικές συνθήκες και με γνώμονα την εδαφική διάσταση είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων της Ατζέντας 2030. Τάσσεται, ως εκ τούτου, υπέρ της περαιτέρω ενίσχυσης των ευρωπαϊκών συμπράξεων⁽⁴⁾, των δικτύων δήμων και περιφερειών⁽⁵⁾, όπως για παράδειγμα ο συνασπισμός «Under2Coalition», της διασυνοριακής συνεργασίας⁽⁶⁾ και των πλατφορμών με σκοπό την ανάπτυξη κοινών στρατηγικών, τον συντονισμό δράσεων, την εφαρμογή αποδοτικότερων στρατηγικών και τη συγκέντρωση πόρων, ιδίως όσον αφορά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό των επιπτώσεών της, τις περιβαλλοντικές δράσεις και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας·

Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030 με μια κυκλική, χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, κλιματικά μη επιβαρυντική και βιολογικά ποικιλόμορφη οικονομία

16. ζητεί την ολιστική προσέγγιση της πολιτικής της ΕΕ για την κλιματική αλλαγή, με βάση μια συστημική προσέγγιση και σημειώνει ότι, μέχρι σήμερα, οι πολιτικές της ΕΕ είναι συχνά κατακερματισμένες μεταξύ διαφόρων τομέων και μεταξύ των αστικών και των αγροτικών περιοχών και σε διάφορες κατηγορίες όπως ο τομέας εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ), ο τομέας εκτός ΣΕΔΕ και ο τομέας χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοκομίας (LULUCF). Ενθαρρύνει τις περιφέρειες και τις πόλεις να προωθήσουν τη σταδιακή μετάβαση σε ένα νέο συστημικό μοντέλο και να εφαρμόσουν πιλοτικά νέες και πιο ολοκληρωμένες λύσεις πριν από το 2030·
17. συμπεριζέται την έκκληση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προς τα κράτη μέλη να θεσπίσουν κατάλληλες πολιτικές και να μεριμνήσουν για την επαρκή χρηματοδότηση με σκοπό την αποτελεσματική μείωση των εκπομπών. Υπογραμμίζει ότι οι δαπάνες της ΕΕ από τα σχετικά ταμεία θα μπορούσαν να παράσχουν πρόσθετη στήριξη, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο⁽⁷⁾·

⁽³⁾ Εξασφάλιση, μέχρι το 2030, πρόσβασης σε ασφαλή και οικονομικά προσιτή στέγαση για όλους· ασφαλείς, οικονομικά προσιτές, προσβάσιμες και αειφόρες μεταφορές· σημαντική μείωση των θανάτων λόγω έκθεσης σε κινδύνους από καταστροφές και στη ρύπανση του ατμοσφαιρικού αέρα και των υδάτων. Εξίσου σημαντικοί είναι οι οριζόντιοι στόχοι όσον αφορά τη βελτίωση της συμμετοχής των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων, την ανάπτυξη στρατηγικών για έναν ολοκληρωμένο αστικό και αγροτικό χωροταξικό σχεδιασμό και την κοινωνική ενσωμάτωση, την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και τη μείωση του κατά κεφαλήν περιβαλλοντικού αντικτύπου των πόλεων·

⁽⁴⁾ Π.χ. το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT) KfC Climate, η Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας, η Πλατφόρμα για την Ενέργεια, οι εταιρικές σχέσεις για την προώθηση του αστικού θεματολογίου και το σύμφωνο των Δημάρχων για το Κλίμα και την Ενέργεια.

⁽⁵⁾ Π.χ. Δίκτυο Έρευνας και Καινοτομίας των Ευρωπαϊκών Περιφερειών (ERRIN), το δίκτυο Eurocities, η Συμμαχία για το Κλίμα και το σύμφωνο των Δημάρχων.

⁽⁶⁾ Όπως τα διασυνοριακά παρατηρητήρια για την κλιματική αλλαγή των Άλπεων και των Πυρηνίων και, ειδικότερα, οι ευρωπαϊκοί όμιλοι εδαφικής συνεργασίας (ΕΟΕΣ).

⁽⁷⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14ης Μαρτίου 2019 σχετικά με την κλιματική αλλαγή - Ένα ευρωπαϊκό στρατηγικό μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία σύμφωνα με τη συμφωνία του Παρισιού [2019/2582(RSP)] (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

18. ζητεί έναν συνδυασμό κατάλληλων μηχανισμών της αγοράς, μεταβολών στη φορολογία, μέτρων στήριξης, νομικών διατάξεων και εθελοντικών δεσμεύσεων εκ μέρους των δημόσιων αρχών σε επίπεδο κρατών μελών και περιφερειακών και τοπικών αρχών για την προσέλκυση επενδύσεων στην κλιματική αλλαγή, ώστε ο τομέας εκτός ΣΕΔΕ να επιτύχει μείωση των εκπομπών με οικονομικά αποδοτικό τρόπο· προσβλέπει, σε αυτό το πλαίσιο, στις προτάσεις που ανακοίνωσε η κ. Ursula von der Leyen με θέμα μία Ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία και μια ευρωπαϊκή κλιματική τράπεζα·
19. είναι ωστόσο πεπεισμένη ότι, εκτός από το ΣΕΔΕ, είναι επίσης αναγκαία η λήψη αποτελεσματικών μέτρων για την κατάργηση των άμεσων και έμμεσων επιδοτήσεων στα ορυκτά καύσιμα (όπως π.χ. οι υφιστάμενες φορολογικές απαλλαγές για τα καύσιμα αεροσκαφών) για τη δημιουργία ισών όρων ανταγωνισμού στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την ενθάρρυνση της αλλαγής συμπεριφοράς και τη συγκέντρωση των απαραίτητων πόρων με στόχο να επιτευχθεί μια δίκαιη μετάβαση. Εν προκειμένω, επιδοκιμάζει τη συζήτηση που άνοιξε η κ. Ursula von der Leyen με θέμα την τιμολόγηση και τους συνοριακούς δασμούς των ανθρακούχων εκπομπών·
20. προτείνει να δοθούν ισχυρά κίνητρα που να βασίζονται στην αγορά ώστε να αναπτυχθούν νέες καταβόθρες διοξειδίου του άνθρακα και βιώσιμες αντικαταστάσεις υλικών με μεγάλο αποτύπωμα διοξειδίου του άνθρακα από υλικά με μικρό αποτύπωμα. Επίσης, πρέπει να γίνουν πρόσθετες προσπάθειες για την υποστήριξη της έρευνας και της ανάπτυξης προκειμένου να αναπτυχθούν περαιτέρω νέες τεχνολογίες μείωσης των εκπομπών CO₂ και σχετικές μέθοδοι μέτρησης·
21. ζητεί να καταστούν αυστηρότεροι οι στόχοι της ΕΕ για το κλίμα ώστε να είναι εφικτοί και σύμφωνοι με τον στόχο του +1,5 °C που θέτει η Διακυβερνητική Επιτροπή για την Αλλαγή του Κλίματος. Επίσης, προτείνει να θεσπιστούν προϋπολογισμός ανθρακούχων εκπομπών και μηχανισμοί για τη μείωση των υπόλοιπων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και να αναθεωρηθούν και να ευθυγραμμιστούν οι στόχοι για το 2030 και το 2040 με τον στόχο ουδετερότητας ανθρακούχων εκπομπών έως το 2050. Τονίζει ακόμη τη σημασία της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ανταγωνιστικότητας των κρατών μελών, καθώς και της διεθνούς συνεργασίας·
22. προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκκινήσει, σε συνεργασία με την ΕτΠ, την εκπόνηση μελέτης κατά τη διάρκεια της φινλανδικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ σχετικής με τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να σχεδιαστεί και να εφαρμοστεί μια πιο συστηματική λύση για την περίοδο μετά το 2030·
23. ενθαρρύνει τις περιφέρειες και τις πόλεις να προωθήσουν τη σταδιακή μετάβαση στο νέο συστημικό μοντέλο και να δοκιμάσουν νέες λύσεις πριν από το 2030·
24. σημειώνει ότι η αποτελεσματικότητα και η σχέση κόστους — αποδοτικότητας των δράσεων για το κλίμα πρέπει να αποτελούν κατευθυντήριες αρχές για την εξεύρεση μιας πιο συστημικής λύσης για την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων μέτρων όπως η επέκταση και η ενίσχυση του ΣΕΔΕ, με τη βελτίωση ταυτόχρονα της μακροβιότητας και της προβλεψιμότητας·
25. επισημαίνει ότι η επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και των στόχων για το κλίμα θα χρειαστεί σημαντική αύξηση των επενδύσεων για καθαρές λύσεις. Για παράδειγμα, εάν οι απαιτούμενες μειώσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050 υπερβαίνουν το 90 %, η ετήσια καθαρή επένδυση θα πρέπει να υπερτριπλασιαστεί σε σχέση με το σημερινό επίπεδο·
26. προτείνει να επεκταθεί και να ενισχυθεί το σύστημα εμπορίας εκπομπών στο πλαίσιο του μετριάσμου της κλιματικής αλλαγής. Επισημαίνει, ωστόσο, ότι η εξισορρόπηση της σχέσης κόστους-οφέλους θα πρέπει να αποτελεί κατευθυντήρια αρχή·
27. τονίζει τη σημασία και την επιρροή των ευρωπαϊκών τοπικών και περιφερειακών αρχών καθώς και τον ισχυρό ρόλο των πολιτών σε παγκόσμιο επίπεδο μέσω πρωτοβουλιών όπως το Παγκόσμιο σύμφωνο των δημάρχων για το κλίμα και την ενέργεια και η πλατφόρμα 25 + 5 των Ηνωμένων Εθνών για την ηγετική θέση των πόλεων στην υλοποίηση των ΣΒΑ κατά την ενθάρρυνση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών με σκοπό τη διασφάλιση της υλοποίησης των ΣΒΑ σε τοπικό επίπεδο·
28. τονίζει ότι οι τοπικοί φορείς και οι πολίτες είναι οι πλέον κατάλληλοι για την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης όλων και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Υπογραμμίζει επίσης ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές έχουν την ευθύνη να αναλάβουν δράση ώστε οι πολίτες να μπορούν να ζουν σύμφωνα με τους ΣΒΑ, αλλά και να υποστηρίξουν την κινητοποίηση των πολιτών ώστε αυτοί να καταβάλλουν προσπάθειες για την εκπλήρωση των στόχων·
29. δεσμεύεται να ενισχύσει τη φωνή των τοπικών και περιφερειακών αρχών στα προσεχή διεθνή φόρουμ, όπως στην COP25 της σύμβασης-πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (COP) και στην COP15 των Ηνωμένων Εθνών για τη βιολογική ποικιλότητα, υποστηρίζοντας ένα φιλόδοξο και χρονικά οριοθετημένο παγκόσμιο πλαίσιο για τη βιοποικιλότητα μετά το 2020, βασισμένο στην επιστήμη και συνδεδεμένο με τους ΣΒΑ. Καλεί τα συμβαλλόμενα μέρη να μεριμνήσουν για την εφαρμογή της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, η οποία περιλαμβάνει επισήμως τις τοπικές και περιφερειακές αρχές στον σχεδιασμό, την υλοποίηση και τη διαδικασία παρακολούθησης, υποβολής εκθέσεων και αποτίμησης. Επαναλαμβάνει δε το αίτημά της για ολοκληρωμένες στρατηγικές συντονισμένες ενημέρωσης και συμμετοχής των πολιτών σε όλα τα επίπεδα·

Η κυκλική, χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, κλιματικά μη επιβαρυντική και βιολογικά ποικιλόμορφη οικονομία και η κοινωνικά δίκαιη μετάβαση πιο αναλυτικά

30. υποστηρίζει τη διεθνή ανάπτυξη ενός φιλόδοξου, χρονικά δεσμευτικού και επιστημονικά καθορισμένου παγκόσμιου πλαισίου για την κυκλική οικονομία και τη βιοποικιλότητα μετά το 2020, το οποίο θα εναρμονίζει και θα εμπερικλείει τους ΣΒΑ·
31. επικροτεί την πρόοδο που έχει σημειωθεί προσφάτως στην ΕΕ όσον αφορά τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης διαχείρισης των αποβλήτων, αλλά σημειώνει ότι τα δημοσιονομικά και ρυθμιστικά πλαίσια σε ενωσιακό επίπεδο πρέπει να καταστούν πιο αποτελεσματικά προκειμένου να επιτευχθεί η στρατηγική για την κυκλική οικονομία. Καλεί, ως εκ τούτου, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο του νέου σχεδίου δράσης που ανακοίνωσε για την κυκλική οικονομία, να υποβάλει συγκεκριμένες προτάσεις για τα στοιχεία που λείπουν από ένα τέτοιο συνεκτικό πλαίσιο, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τον κεντρικό ρόλο των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, και ειδικά προκειμένου να αντιμετωπιστούν τομείς με υψηλές ανάγκες σε πόρους όπως αυτός των κατασκευών, καθώς και οι μεταβολές στον σχεδιασμό των προϊόντων. Θα πρέπει δε να αναδειχθούν σαφέστερα τα κοινωνικά οφέλη της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία·
32. επικροτεί το επόμενο στρατηγικό θεματολόγιο της ΕΕ για την περίοδο 2019-2024 ⁽⁸⁾ που περιλαμβάνει τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή, την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και την αντιστροφή της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, τη μετάβαση σε μια οικονομία με αποδοτικότερη χρήση των πόρων με την προώθηση της πράσινης ανάπτυξης, της βιοοικονομίας και της βιώσιμης καινοτομίας, την αντιμετώπιση της ενεργειακής ασφάλειας και του κόστους της ενέργειας για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις·
33. ζητεί να υιοθετηθεί μια ολιστική —ανά τόπο— προσέγγιση της περιβαλλοντικής πολιτικής μέσω της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, με την ενίσχυση του ρόλου των πόλεων και των περιφερειών, με την εκτίμηση των επιπτώσεων και τη στρατηγική περιβαλλοντική αξιολόγηση, με περιβαλλοντικές εκθέσεις, με την πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και την επιβολή του περιβαλλοντικού δικαίου·
34. υπογραμμίζει τον θεμελιώδη ρόλο των περιφερειών και των πόλεων στη μετάβαση προς μια κυκλική οικονομία. Οι «κυκλικές περιφέρειες» χρειάζονται ολοκληρωμένη και ολιστική προσέγγιση, όπως δείχνει η γνωμοδότηση της ΕΤΠ για την οδηγία σχετικά με τα πλαστικά μιας χρήσης ⁽⁹⁾·
35. επισημαίνει την επείγουσα ανάγκη για προσαρμογή του εθνικού ενεργειακού μείγματος στα διάφορα κράτη μέλη στις απαιτήσεις της μακροπρόθεσμης στρατηγικής για την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές. Αυτό συνεπάγεται επίσης την ανάγκη αύξησης του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας πέραν του επί του παρόντος συμφωνηθέντος στόχου του 32 % έως το 2030, ιδίως στο βασικό δίκτυο, προκειμένου να μειωθούν δραστικά οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου·
36. καλεί τους φορείς λήψης αποφάσεων του δημόσιου και του βιομηχανικού τομέα να επιταχύνουν τη χρήση των νέων στρατηγικών ενεργειακών τεχνολογιών, το Ευρωπαϊκό στρατηγικό σχέδιο ενεργειακών τεχνολογιών, για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής με την ενίσχυση του ρόλου των καταναλωτών μέσω της καλύτερης ενημέρωσης και της χρήσης έξυπνων ενεργειακών δικτύων·
37. τονίζει ότι οι κλιματικές μεταβάσεις απαιτούν σημαντικές πράσινες και γαλάζιες επενδύσεις και καινοτομία, περισσότερες συνέργειες μεταξύ των πηγών χρηματοδότησης και ισχυρότερους δεσμούς μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης για το περιβάλλον. Εν προκειμένω, επικροτεί τη γνωμοδότηση της ΕΤΠ, στην οποία εξετάζονται ειδικά ζητήματα που αντιμετωπίζουν όσες περιφέρειες εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τα ορυκτά καύσιμα ⁽¹⁰⁾·
38. ζητεί σε κάθε εκτίμηση ή έλεγχο καταλληλότητας της υφιστάμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας για τα ύδατα, το έδαφος, τον θόρυβο και την ποιότητα του αέρα, να δίνεται επίσης έμφαση στην επιτακτική ανάγκη να βελτιωθεί η αντιστοιχία των πολιτικών κατά την έννοια των ΣΒΑ μέσω της προώθησης της κυκλικής οικονομίας, της προαγωγής της βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης και της αντιμετώπισης των αναδυόμενων ρύπων, όπως τα μικροπλαστικά, τα φαρμακευτικά προϊόντα, τα προϊόντα προσωπικής φροντίδας, τα φυτοφάρμακα, τα υποπροϊόντα απολύμανσης και τα βιομηχανικά χημικά προϊόντα·
39. εκφράζει τη βαθιά της ανησυχία για την κατάσταση οικολογικής έκτακτης ανάγκης που αντιμετωπίζει σήμερα ο πλανήτης, όπως αναφέρεται στην πρόσφατη «Παγκόσμια αξιολόγηση της βιολογικής ποικιλομορφίας και των υπηρεσιών οικοσυστημάτων». Τονίζει ότι η απώλεια βιοποικιλότητας υπονομεύει τη δυνατότητα πολλών χωρών να επιτύχουν τους ΣΒΑ. Ως εκ τούτου, παροτρύνει τους δήμους και τις περιφέρειες να αναλάβουν άμεση και επείγουσα δράση για την ενσωμάτωση της βιοποικιλότητας ⁽¹¹⁾ σε διάφορα πεδία τομεακής πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της γεωργίας, της αστικής και περιφερειακής ανάπτυξης, με σαφή επισημάνση, ακόμα και στο επίπεδο των κανονιστικών υποχρεώσεων, της σημασίας των στόχων προστασίας της βιοποικιλότητας. Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποστηρίξει καινοτόμες λύσεις βασισμένες στη φύση και οικολογικές υποδομές που αναπτύσσονται και εφαρμόζονται σε υποεθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση της απώλειας της βιοποικιλότητας και της κλιματικής αλλαγής·
40. επαναλαμβάνει το αίτημα για τη θέσπιση ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου κλιματικής ουδετερότητας ⁽¹²⁾ και επισημαίνει τον ενεργό ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην ανάπτυξη παρατηρητηρίων για την κλιματική αλλαγή·

⁽⁸⁾ COM(2019) 218 final « Η Ευρώπη τον Μάιο του 2019 — Προετοιμασία για μια πιο ενωμένη, πιο ισχυρή και πιο δημοκρατική Ένωση σε έναν ολόενα και πιο αβέβαιο κόσμο.

⁽⁹⁾ COR-2018-03652 (EE C 461 της 21.12.2018, σ. 210).

⁽¹⁰⁾ COR-2019-00617. Γνωμοδότηση με θέμα «Εφαρμογή της συμφωνίας του Παρισιού μέσω μιας καινοτόμου και βιώσιμης ενεργειακής μετάβασης σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο», εισηγητής: Witold Stępień (PL/EPP) (βλέπε σελίδα 72 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽¹¹⁾ Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον — Διακυβερνητική πλατφόρμα επιστημονικής πολιτικής για τη βιολογική ποικιλομορφία και τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων - IPBES Παγκόσμια Αξιολόγηση για τη βιολογική ποικιλομορφία και τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων.

⁽¹²⁾ Όπως αναφέρεται στη γνωμοδότηση COR-2018-05736 με θέμα «Καθαρός πλανήτης για όλους – Ένα ευρωπαϊκό, στρατηγικό, μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία» (ENVE-VI/037) και εισηγητή τον κ. Michele Emiliano (IT/PES) (EE C 404 της 29.11.2019, σ. 58).

41. ζητεί την έγκριση της αναδιτύπωσης της οδηγίας για το πόσιμο νερό, προκειμένου να διασφαλιστεί η πρόσβαση όλων στο νερό, να διατηρηθεί η καλή οικολογική κατάσταση των υδάτινων όγκων, να μειωθεί ο κίνδυνος για την υγεία κάτω από το 1 %, να μειωθεί η κατανάλωση εμφιαλωμένου νερού, να εξοικονομηθούν χρήματα, να μειωθούν τα πλαστικά απόβλητα και οι εκπομπές CO₂.
42. ζητεί η αναθεώρηση της οδηγίας-πλαισίου για το νερό να συνεχίσει με την ίδια, αν όχι περισσότερη, φιλοδοξία, εξασφαλίζοντας έτσι τη διατήρηση και την ανάκτηση των υδάτινων όγκων και την ικανή κατάσταση των υδάτινων οικοσυστημάτων της ΕΕ.
43. επαναλαμβάνει την έκκλησή της για βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης των υδάτων στην ΕΕ μέσω της αύξησης του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού της ΕΕ σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την επαναχρησιμοποίηση του νερού, ώστε να εφαρμόζεται όχι μόνο στη γεωργική άρδευση, αλλά και στην άρδευση χώρων πρασίνου σε αστικές περιοχές, όπως πάρκα και χώροι δημόσιας χρήσης ⁽¹³⁾.
44. επισημαίνει ότι οι εκτιμήσεις τοπικού αντικτύπου, όπως υποστηρίζονται από την ΕτΠ, μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο εργαλείο για την εκτίμηση του δυναμικού και ενδεχομένως των ιδιαίτερα διαφοροποιημένων επιπτώσεων της νομοθεσίας για τις κλιματικές, ενεργειακές και οικολογικές μεταβάσεις στις διάφορες περιφέρειες της ΕΕ. Ως προς τούτο, η ΕτΠ θα μπορούσε να βελτιώσει τη συνεργασία της με τα μέσα εκτίμησης αντικτύπου του Κοινού Κέντρου Ερευνών, έτσι ώστε να ενισχύσει περαιτέρω το έργο του στον συγκεκριμένο τομέα.
45. θεωρεί ότι η αρχή της δίκαιης μετάβασης «κανείς δεν μένει πίσω», αποτελεί μία από τις κατευθυντήριες αρχές για το κλίμα και την οικολογική μετάβαση, από κοινωνική, εδαφική και πολιτική άποψη. Στο πλαίσιο αυτό, η καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας θα πρέπει να θεωρείται μία από τις προτεραιότητες κατά την κατάρτιση σχετικών με την ενέργεια πολιτικών και προγραμμάτων, με τη θέσπιση συγκεκριμένων στόχων μείωσής της έως το 2030 και εξάλειψής της έως το 2050 ⁽¹⁴⁾.
46. υπογραμμίζει πόσο σημαντική είναι η προσήλωση των νέων στο εγχείρημα αυτό. Τα περιφερειακά και τοπικά συμβούλια νεολαίας και τα κινήματα των νέων θα πρέπει να συμμετέχουν στη χάραξη και την υλοποίηση των πολιτικών για το κλίμα και τους ΣΒΑ.
47. τονίζει ότι η οικολογική μετάβαση δημιουργεί ποιοτικές επιχειρήσεις και θέσεις εργασίας στην κυκλική οικονομία, στους τομείς καθαρής ενέργειας, τροφίμων και γεωργίας. Επομένως, προτρέπει την ΕΕ να αυξήσει την αντιστοιχία των κλιματικών στόχων μέσω της πολιτικής συνοχής, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ +) και του InvestEU, διασφαλίζοντας, παράλληλα, ότι στην υλοποίηση των ΣΒΑ συνυπολογίζονται η τοπική και η περιφερειακή διάσταση.

Στόχοι, δείκτες και δεδομένα

48. επαναλαμβάνει, ως μέρος μιας συνολικής στρατηγικής της ΕΕ για τη βιωσιμότητα καθώς και των στρατηγικών βιωσιμότητας που έχουν καταρτίσει τα κράτη μέλη για την υλοποίηση της Ατζέντας του 2030, την επιτακτική ανάγκη για από κοινού συμφωνημένα απτά ορόσημα, δείκτες και μετρήσεις σε πραγματικό χρόνο σχετικά με την αλλαγή του κλίματος και τους ΣΒΑ σε δήμους, πόλεις και περιφέρειες προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της οικονομικής, περιβαλλοντικής, κοινωνικής και πολιτιστικής βιωσιμότητας.
49. υπογραμμίζει την ανάγκη για σειρά γενικών δεικτών για την Ατζέντα του 2030 σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και για άρτια υποεθνικά δεδομένα για το κλίμα και τη σημασία της χρήσης νέας τεχνολογίας, όπως είναι η τεχνητή νοημοσύνη, προκειμένου να αποσαφηνιστούν οι κλιματικές δράσεις των τοπικών κοινοτήτων. Εν προκειμένω, υπενθυμίζει ότι είναι σημαντικό να αξιοποιηθεί όσο το δυνατόν περισσότερο η βάση δεδομένων του συμφώνου των Δημάρχων και να δημιουργηθεί μια γέφυρα μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών δεδομένων και των εθνικά καθορισμένων συνεισφορών μέσω της θέσπισης μιας τοπικά καθορισμένης συνεισφοράς.
50. επισημαίνει την προηγούμενη εμπειρία των πόλεων και των περιφερειών όσον αφορά την ανάπτυξη συγκεκριμένων δεικτών που σχετίζονται με το περιβάλλον, την ποιότητα ζωής και την ευημερία των πολιτών· είναι σημαντικό οι εν λόγω δείκτες να είναι προσαρμοσμένοι στις τοπικές ανάγκες.
51. υπογραμμίζει την ανάγκη να προσδιορίσει η ΕΕ, να προωθήσει και να χρηματοδοτήσει επαρκώς τις πρωτοβουλίες μεταφοράς και δημιουργίας γνώσεων, ανταλλαγές από ομοτίμους, καθώς και δραστηριότητες αλληλοβοήθησης και καθοδήγησης.

Μελλοντικές δράσεις

52. δεσμεύεται να ανανεώσει τις δικές της διαδικασίες και μεθόδους προκειμένου να στηρίξει πιο αποτελεσματικά τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές στην προσαρμογή σε τοπική κλίμακα και την υλοποίηση των ΣΒΑ βάσει της πανευρωπαϊκής Στρατηγικής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, ανταποκρινόμενη, κατ' αυτόν τον τρόπο, στα αιτήματα των πολιτών για ανάληψη περαιτέρω δράσης και επίτευξη συγκεκριμένων αποτελεσμάτων στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

⁽¹³⁾ COR-2019-03645. Γνωμοδότηση με θέμα την Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την επαναχρησιμοποίηση των υδάτων, ENVE-VI/034, εισηγητής: Oldřich Vlasák (CZ/ECR) (ΕΕ C 86 της 7.3.2019, σ. 353).

⁽¹⁴⁾ Όπως αναφέρεται στη γνωμοδότηση COR-2018-05877 με θέμα «Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση και διατομεακή συνεργασία για την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας» (ENVE-VI/038) και εισηγήτρια την κ. Kata Tütti (HU/PES) (ΕΕ C 404 της 29.11.2019, σ. 53).

53. ζητεί την ενίσχυση της χρήσης συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, των πράσινων δημόσιων συμβάσεων και της εφαρμογής πιλοτικών προγραμμάτων που σχετίζονται με την οικολογική μετάβαση και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής·
54. εκφράζει τον προβληματισμό της ως προς τις συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ με άλλες χώρες και ζητεί οι εν λόγω συμφωνίες να τηρούν τους ΣΒΑ, τη Συμφωνία του Παρισιού και τα περιβαλλοντικά πρότυπα της ΕΕ·
55. τονίζει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές, κάνοντας χρήση της αγοραστικής τους δύναμης για την επιλογή αγαθών και προμηθευτών, μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση, στην επίτευξη μιας οικονομίας πιο αποδοτικής ως προς τη χρήση των πόρων και, συνεπώς, στην υλοποίηση των ΣΒΑ·
56. συμφωνεί με το στόχο της Ατζέντας 2030 να επιτευχθούν περιβαλλοντικά βιώσιμες συνθήκες και διαδικασίες με την ενίσχυση των φυσικών πόρων και την προστασία των πιο ευάλωτων οικοσυστημάτων, υπενθυμίζοντας τη σημασία των υποεθνικών και τοπικών δράσεων που σχετίζονται με το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή σύμφωνα με τη συνοχή της πολιτικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Επισημαίνει την αποκεντρωμένη συνεργασία, τις συμπράξεις πολλών ενδιαφερομένων μερών, τη μάθηση και την ανταλλαγή εμπειριών στη διαδικασία μείωσης και αποκατάστασης του αποτυπώματος των εδαφών από πλευράς κατανάλωσης πόρων και εκπομπών CO₂·
57. εκφράζει την ικανοποίησή της για τη δέσμευση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπέρ των ΣΒΑ, και ιδίως το μανιφέστο της διακομματικής ομάδας «Κλιματική Αλλαγή, Βιοποικιλότητα και Αειφόρος Ανάπτυξη», και ζητεί να αναπτυχθεί γόνιμη συνεργασία με τις αρμόδιες επιτροπές και με την εν λόγω διακομματική ομάδα κατά τη διάρκεια της θητείας 2019-2024·
58. ζητεί την ενσωμάτωση των εν λόγω συστάσεων στο μελλοντικό έργο των θεσμικών οργάνων της ΕΕ κατά την επόμενη θητεία, σε συνεργασία με την ΕτΠ.

Βρυξέλλες, 8 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Εφαρμογή της δέσμης μέτρων “Καθαρή ενέργεια”: τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ) ως μέσο τοπικής και εδαφικής διαχείρισης του κλίματος και της ενεργού και παθητικής ενέργειας»

(2020/C 39/07)

Εισηγητής:	ο κ. József RIBANYI (HU/EP), αντιπρόεδρος του Κομητειακού Συμβουλίου της Τσίνα
Έγγραφο αναφοράς:	Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. επικροτεί τις πρωτοβουλίες που ανέλαβε η εκλεγείσα πρόεδρος Ursula von der Leyen στο πλαίσιο μιας μελλοντικής ευρωπαϊκής πράσινης συμφωνίας και τη βούλησή της να λάβει υπόψη τις τοπικές και περιφερειακές αρχές για να καταστεί η Ευρώπη η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος·
2. επικροτεί τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (¹), της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα, ο οποίος απαιτεί από τα κράτη μέλη της ΕΕ να καταρτίσουν ένα εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ), το οποίο θα θέσει τη βάση για μια πιο ολοκληρωμένη και εγκάρσια προσέγγιση των πολιτικών για το κλίμα και την ενέργεια·
3. υπογραμμίζει το γεγονός ότι τα δεκαετή ΕΣΕΚ αφορούν την περίοδο 2021-2030 και θα πρέπει να συμβάλουν, σε εθνικό επίπεδο, στην επίτευξη των νέων στόχων της ΕΕ για την ενέργεια και το κλίμα έως το 2030, καθώς και στον καθορισμό της βάσης για την επιτυχή υλοποίηση της μακροπρόθεσμης στρατηγικής για την κλιματική ουδετερότητα, με στόχο την επιβράδυνση του ρυθμού της ανθρωπογενούς υπερθέρμανσης του πλανήτη έως το 2050, αλλά και να συμμορφώνονται προς τους στόχους της Συμφωνίας του Παρισιού. Προς τούτο, η ΕτΠ καλεί τα κράτη μέλη να αρθούν στο ύψος των φιλοδοξιών στόχων που έχει ορίσει η ΕΕ για το 2030, ιδίως στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης, όταν θα υποβάλουν την οριστική έκδοση των εν λόγω σχεδίων, ήτοι έως το τέλος του έτους. Οι προκαταρκτικές εκτιμήσεις των ΕΣΕΚ από την Επιτροπή δείχνουν ότι έχει σημειωθεί μεν ικανοποιητική πρόοδος, αλλά ότι πολλά προκαταρκτικά σχέδια δεν πληρούν τις απαιτήσεις και ότι, όσον αφορά τους συνολικούς στόχους της ΕΕ και την επίτευξή τους, όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να υιοθετήσουν πιο φιλόδοξα μέτρα, και συνεπώς να συμπληρώσουν, να διασαφηνίσουν και να προσαρμόσουν τις προτάσεις τους. Όλα τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τις συστάσεις της Επιτροπής, θα πρέπει πλέον να καταρτίσουν τα οριστικά τους ΕΣΕΚ μεριμνώντας ώστε αυτά να πληρούν όντως τους προαναφερθέντες στόχους·
4. εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι ο κανονισμός περί διακυβέρνησης αναγνωρίζει τον ρόλο των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στα ΕΣΕΚ ήδη από το προπαρασκευαστικό στάδιο, τονίζοντας την ανάγκη αποτελεσματικής δημόσιας διαβούλευσης και προτείνοντας την οργάνωση πολυεπίπεδου διαλόγου για το κλίμα και την ενέργεια, σύμφωνα με την αρχή «από τη βάση προς την κορυφή». Η συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών θα πρέπει να καλύπτει όλα τα στάδια της διαδικασίας, από το προπαρασκευαστικό στάδιο έως την εφαρμογή και την παρακολούθηση, συμπεριλαμβανομένης της φάσης της ανταπόκρισης στις προκαταρκτικές αξιολογήσεις της Επιτροπής. Ωστόσο, η ΕτΠ σημειώνει ότι σε πολλά κράτη μέλη δεν έχει επιτευχθεί μέχρι στιγμής η πλήρης συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών σε αυτή τη διαδικασία· επισημαίνει ότι η συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών διοικήσεων στη διαδικασία κατάρτισης των σχεδίων, παράλληλα με τη συμμετοχή των κρατών μελών, θα είχε ως αποτέλεσμα την επίτευξη των στόχων με τρόπο αποτελεσματικότερο και χωρίς αποκλεισμούς·
5. επισημαίνει ότι πολλά κράτη μέλη θεωρούν ότι οι δομές που διαθέτουν επαρκούν για την επίτευξη των στόχων της δημόσιας διαβούλευσης και του πολυεπίπεδου διαλόγου για το κλίμα και την ενέργεια· το γεγονός ότι τα κράτη μέλη εκτιμούν ότι μπορούν να ενεργήσουν μεμονωμένα υπήρξε ένα από τα μείζονα ζητήματα κατά το παρελθόν. Η ΕτΠ συνιστά στα κράτη μέλη να αξιολογήσουν με κριτικό πνεύμα αυτές τις δομές, ιδίως υπό το πρίσμα του περιεχομένου που μπορούν να δημιουργήσουν, την κάλυψη και την αντιπροσωπευτικότητα των τοπικών αρχών, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, της επιχειρηματικής κοινότητας, των επενδυτών, άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών και του ευρέος κοινού, και να διαθέσουν τα στοιχεία που θα συγκεντρωθούν από τις εν λόγω δομές, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι στόχοι που ορίζονται στον κανονισμό για τη διακυβέρνηση όσον αφορά τη δημόσια διαβούλευση και τον πολυεπίπεδο διάλογο για το κλίμα και την ενέργεια θα επιτευχθούν πλήρως, με απώτερο σκοπό να συμβάλουν στην υγεία και την ευημερία του συνόλου των πολιτών και των μελλοντικών γενεών·
6. εκτιμά ότι πρέπει να αξιοποιηθούν η εμπειρογνώμοσύνη των ΤΠΑ, οι ευθύνες σχετικά με την εφαρμογή και οι οικονομικοί πόροι προκειμένου να επιτευχθεί η Ενεργειακή Ένωση· συνιστά συνεπώς τη συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στο στάδιο της εφαρμογής της δέσμης μέτρων για την καθαρή ενέργεια και τη δέουσα συνεκτίμηση των πιθανών ζητημάτων που αντιμετωπίζουν κατά την εν λόγω διαδικασία ενόψει ενδεχόμενων μελλοντικών αναθεωρήσεων. Επισημαίνει ότι το σύμφωνο των Δημάρχων για το Κλίμα και την Ενέργεια και άλλες παρόμοιες πρωτοβουλίες μπορούν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην καθοδήγηση των ΤΠΑ στην εφαρμογή του νέου πλαισίου της ΕΕ για την ενέργεια·

(¹) ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 1.

7. καλεί τα κράτη μέλη να συνεργαστούν στενά με την ΕτΠ και τα μέλη της όσον αφορά τα εκάστοτε ΕΣΕΚ τους. Αυτή η συνεργασία θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντική πτυχή των αντίστοιχων δημόσιων διαβουλεύσεων και των πολυεπίπεδων διαλόγων τους για το κλίμα και την ενέργεια και θα μπορούσε να εξασφαλίσει πολύτιμες πληροφορίες προερχόμενες από το τοπικό και το περιφερειακό επίπεδο·
8. αναγνωρίζει τον περιορισμένο χρόνο και τις συναφείς δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη για να καταρτίσουν τα σχέδια των ΕΣΕΚ τους και ενθαρρύνει ένα υψηλότερο επίπεδο φιλοδοξίας και μια μεγαλύτερη κάθετη ενοποίηση για τα τελικά ΕΣΕΚ, έως το τέλος του 2019, ούτως ώστε να καθοδηγήσουν την Ευρώπη σε μια ισχυρή και κλιματικά ουδέτερη πορεία, η οποία θα συνάδει με τη συμφωνία του Παρισιού, σύμφωνα με το πιο φιλόδοξο σενάριο που προτείνεται στη μακροπρόθεσμη στρατηγική για το 2050. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕτΠ ενθαρρύνει επίσης την ανάπτυξη ενός συστήματος τοπικά καθορισμένων συνεισφορών, το οποίο θα συμπληρώνει τις εθνικά καθορισμένες συνεισφορές που προβλέπονται στη συμφωνία του Παρισιού, προσδίδοντας κατ' αυτόν τον τρόπο συμπληρωματική βαρύτητα στον ρόλο των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στην κατάρτιση ολοκληρωμένων ΕΣΕΚ. Οι τοπικές αρχές μπορούν να συντελέσουν στην αποτελεσματικότερη υλοποίηση των στόχων, χάρη σε εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, πρέπει δε να διαθέτουν προς τούτο άρτια καταρτισμένους επαγγελματίες. Προτείνεται, συνεπώς, να κινητοποιηθούν ενωσιακοί πόροι για την ενημέρωση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον τομέα της ενεργειακής και της κλιματικής πολιτικής, με απώτερο στόχο τη διαφύλαξη της υγείας και της ευημερίας του συνόλου των πολιτών και των μελλοντικών γενεών·

Οι ενεργές και παθητικές μορφές ενέργειας στην υπηρεσία των ΕΣΕΚ

9. επισημαίνει ότι η «ενεργός ενέργεια», όρος που χρησιμοποιείται στον κατασκευαστικό τομέα και που καλύπτει και την ευρύτερη έννοια της «ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές», παραπέμπει εν προκειμένω στην ενέργεια που παράγεται, αποθηκεύεται και καταναλώνεται τοπικά από διάφορους τοπικούς παράγοντες (δημόσιους, δημοτικούς και ιδιωτικούς φορείς, νοικοκυριά). Ενδεικτικά παραδείγματα αποτελούν οι ανανεώσιμες και καθαρές πηγές ενέργειας, όπως η γεωθερμική ενέργεια, η ηλιακή, η αιολική, η θερμική, η υδροηλεκτρική, η θαλάσσια, η βιομάζα. Τέτοιου είδους πηγές ενέργειας διαδραματίζουν καθοριστικής σημασίας ρόλο στην επίτευξη των στόχων των ΕΣΕΚ για το 2030·
10. επισημαίνει ότι, από την άλλη πλευρά, ο όρος «παθητική ενέργεια», όπως αυτός χρησιμοποιείται στον κατασκευαστικό τομέα, όπου καλύπτει επίσης την ευρύτερη έννοια της ενεργειακής απόδοσης, παραπέμπει στην εξοικονόμηση ενέργειας χάρη στην αποδοτική χρήση του συνόλου της παραγόμενης ενέργειας, η οποία οδηγεί σε μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και, κατά συνέπεια, στον περιορισμό τόσο των ενεργειακών δαπανών των τελικών καταναλωτών όσο και του επιπέδου ρύπανσης. Με βάση τα ανωτέρω, οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές πρέπει να οργανώνουν τις τοπικές και τις περιφερειακές δημόσιες υπηρεσίες με ενεργειακά αποδοτικό τρόπο εφαρμόζοντας, για παράδειγμα, πολιτική βιώσιμων δημοσίων συμβάσεων·
11. προσθέτει ότι η έννοια της παθητικής ενέργειας συνδέεται στενά με τις κλιματικές πτυχές, και ότι είναι επίσης κατάλληλη για τον προσδιορισμό του ευρύτερου αποτυπώματος άνθρακα των κτιρίων, ενώ αποτελεί και εγγενές στοιχείο της κυκλικής οικονομίας. Κατά τη χορήγηση οικοδομικών αδειών, οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις ειδικές τοπικές συνθήκες και τις ιδιαιτερότητες του κτιρίου, πρέπει να ενθαρρύνουν τη χρήση οικοδομικών υλικών που κατασκευάζονται από τοπικές και φιλικές προς το περιβάλλον πρώτες ύλες (καλάμια, πελέτες, άχυρο, φλοιό, κάνναβη, ξύλο, συγκολλητή ξυλεία, με κατά προτίμηση μηδενικό αποτύπωμα άνθρακα) και όχι από σκυρόδεμα και άλλα παραδοσιακά δομικά υλικά των οποίων η παραγωγή, η εγκατάσταση, η κατεδάφιση και η ανακύκλωση συνοδεύονται από σημαντικές εκπομπές CO₂. Θα πρέπει επίσης να προωθήσουν άλλα μέτρα που αποσκοπούν στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων. Οι έννοιες αυτές θα πρέπει να ενταχθούν στις εθνικές μακροπρόθεσμες στρατηγικές ανακαίνισης που πρέπει να καταρτίσουν τα κράτη μέλη έως τον Μάρτιο του 2020·
12. τονίζει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές αποτελούν σημαντικούς παράγοντες στον τομέα της ενέργειας, τόσο της ενεργού όσο και της παθητικής. Θα πρέπει να συνδέονται με τα ΕΣΕΚ σε εθνικό επίπεδο, ως σημαντικοί επενδυτές, υπεύθυνοι για τη συντήρηση των κτιρίων, διαχειριστές των δικτύων δημόσιων μεταφορών, αρχές υπεύθυνες για την ευαισθητοποίηση του πληθυσμού, φορείς για την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας, αρχές που ρυθμίζουν τον πολεοδομικό σχεδιασμό, τον χωροταξικό σχεδιασμό και τον σχεδιασμό χρήσης γης, διαχειριστές της αποκεντρωμένης παραγωγής ενέργειας και αναθέτουσες αρχές για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις. Ο αποτελεσματικός σχεδιασμός της παραγωγής και της χρήσης των τοπικών πόρων είναι απαραίτητος προκειμένου να εκπληρώνουν σωστά την αποστολή τους. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να δοθεί προσοχή στα διάφορα είδη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, στην ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, στην ενεργειακή απόδοση και στη χρήση τοπικών, φυσικών και φιλικών προς το περιβάλλον οικοδομικών υλικών·
13. τονίζει τα πολλά θετικά αποτελέσματα που συνεπάγεται η στήριξη των τοπικών αρχών για την αύξηση της παραγωγής, της αποθήκευσης και της χρήσης της ενεργού ενέργειας, κατά προτίμηση από ανανεώσιμες πηγές. Για παράδειγμα, η ΕτΠ επισημαίνει ότι, στον τομέα των μεταφορών, ιδίως δε των μεταφορών εντός και μεταξύ των πόλεων, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αυξηθεί η χρήση των βιώσιμων βιοκαυσίμων ως μεταβατική λύση και, μεσοπρόθεσμα, να αξιοποιηθεί η ηλεκτροκίνηση με τη χρήση συσσωρευτών και υδρογόνου, καθώς επίσης έχει καίρια σημασία να ληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση, με ολοκληρωμένο τρόπο, των εκπομπών CO₂ που παράγονται από τις μεταφορές, κυρίως με βάση την προώθηση των δημόσιων μεταφορών, του συνεπιβατισμού (car sharing) και άλλων καινοτόμων λύσεων, δεδομένου ότι ο όγκος της κυκλοφορίας αναμένεται να αυξηθεί και ότι οι κινητήρες καύσης θα εξακολουθήσουν μεσοπρόθεσμα να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Ένα παράδειγμα βιώσιμου βιοκαυσίμου που θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως μεταβατική λύση θα μπορούσε να είναι η βιοαιθανόλη, ως ενεργός ενέργεια που παράγεται, χρησιμοποιείται και αποθηκεύεται εύκολα σε τοπικό επίπεδο, από την οποία παράγονται χρήσιμα συμπαράγωμα προϊόντα (όπως ζωοτροφές), η οποία μειώνει την εξάρτηση από τις εισαγωγές και χάρη στην οποία μπορεί να δημιουργηθεί σημαντικός αριθμός θέσεων εργασίας. Είναι σημαντικό η αναθεώρηση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις και της οδηγίας για τη φορολόγηση της ενέργειας να μην καθιστά αδύνατη την προώθηση της βιώσιμης βιοενέργειας·

Ο ρόλος των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στην εκπόνηση των ΕΣΕΚ

14. τονίζει την ανάγκη να δοθεί στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές η δυνατότητα να υποβάλλουν προτάσεις και τροποποιήσεις για τα εθνικά τους ΕΣΕΚ και υπογραμμίζει ότι ο ρόλος τους πρέπει να διακρίνεται από άλλους ενδιαφερόμενους φορείς που δεν ανήκουν στη δημόσια διοίκηση. Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν άμεσα σε δράσεις που αφορούν την ενεργειακή απόδοση, την ενεργειακή μετάβαση, την κλιματική αλλαγή και την απομάκρυνση από τα ορυκτά καύσιμα χωρίς να ξεχνάμε ότι μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση δράσεων για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, αξιοποιώντας όλες τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των τοπικών αρχών στην ΕΕ (ΕΤΠ, σύμφωνο των Δημάρχων)·
15. υπογραμμίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη θα ενημερώνονται σχετικά με τον σημαντικό ρόλο των τοπικών και των περιφερειακών αρχών σε διάφορες βασικές προτεραιότητες του κανονισμού για την Ενεργειακή Ένωση. Η άμεση συμμετοχή τους είναι δικαιολογημένη όσον αφορά δράσεις που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση, την κλιματική αλλαγή και την απομάκρυνση από τα ορυκτά καύσιμα, μέσω της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των απαραίτητων ενεργειακών υποδομών, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογιών αποθήκευσης και της τομεακής σύζευξης, και μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διαχείριση της ενεργειακής φτώχειας·
16. επισημαίνει ότι το ευρύ κοινό δεν είναι ενήμερο σχετικά με την εκπόνηση των ΕΣΕΚ και ότι, λόγω χρονικών περιορισμών, οι διαδικασίες διαβουλεύσεων που συνοδεύουν την κατάρτιση των ΕΣΕΚ δεν υπήρξαν τόσο ευρείες και εκτεταμένες όσο θα ήταν επιθυμητό. Πρόκειται για μια λυπηρή εξέλιξη, δεδομένου ότι εφαρμόζονται σε τοπικό επίπεδο, σε κοινότητες και πόλεις. Ως εκ τούτου, καλεί τα κράτη μέλη, την Επιτροπή και τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την ενημέρωση ενός ευρύτερου κοινού σχετικά με τη διαδικασία των ΕΣΕΚ και, μόλις υποβληθούν τα τελικά ΕΣΕΚ, να επεξεργαστούν μορφές για τη συμμετοχή όλων των φορέων στην εφαρμογή τους·
17. σημειώνει ότι οι απαιτήσεις για την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη που σχετίζονται με τα ΕΣΕΚ (π.χ. προτάσεις έργων σχετικά με την ενεργειακή απόδοση, την απαλλαγή από τις ανθρακώδεις εκπομπές και την κλιματική αλλαγή ή την ενεργειακή φτώχεια) έχουν καθοριστεί με βάση μια κατά προσέγγιση εκτίμηση. Αυτό οφείλεται εν μέρει στην ανεπαρκή εκπροσώπηση της τοπικής και της εδαφικής διάστασης στα ΕΣΕΚ· υπενθυμίζει επίσης ότι η βάση δεδομένων του συμφώνου των Δημάρχων μπορεί να παρέχει χρήσιμα δεδομένα και πληροφορίες στα κράτη μέλη στα οποία ο αριθμός των υπογραφόντων είναι υψηλός·

Χρηστή διακυβέρνηση: εφαρμογή των ΕΣΕΚ σε στενή συνεργασία με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές

18. επιμένει ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να αναπτύξουν ΕΣΕΚ τα οποία να περιλαμβάνουν πρωτοβουλίες εφαρμογής που να ωφελούν τόσο τους τελικούς καταναλωτές όσο και τους παραγωγούς-καταναλωτές ενέργειας, καθώς και άλλους προμηθευτές στη λιανική αγορά ενέργειας. Τέτοιου είδους πρωτοβουλίες παρουσιάζουν πολλά πλεονεκτήματα για το ενεργειακό σύστημα (μειωμένη ανάγκη για υποδομές μεταφοράς και συντήρηση, μεγαλύτερη αντοχή και ευελιξία), με τη θέσπιση δίκαιης τιμής ή με την καθιέρωση μιας καινοτόμου λύσης τιμολόγησης για το τυχόν πλεόνασμα ενέργειας από τα συστήματα αυτά που τροφοδοτούν το δίκτυο.
19. τονίζει ότι χρειάζεται η εμπειρία και η γνώση των τοπικών και περιφερειακών αρχών ως φορέων υλοποίησης προκειμένου να εντοπιστούν πιθανές ασυνέπειες και συνέργειες μεταξύ των ΕΣΕΚ και του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και της μακροπρόθεσμης στρατηγικής για την κλιματική ουδετερότητα της ΕΕ έως το 2050·
20. σημειώνει ότι οι εν εξελίξει πρωτοβουλίες και οι βέλτιστες πρακτικές θα πρέπει επίσης να συντονιστούν. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΤΠ εφιστά την προσοχή στις συμμετοχικές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο του συμφώνου των Δημάρχων για το Κλίμα και την Ενέργεια·
21. επισημαίνει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές, μέσω πρωτοβουλιών και προγραμμάτων ευαισθητοποίησης, μπορούν να μετατρέψουν τους καταναλωτές ενέργειας σε παραγωγούς-καταναλωτές υποστηρίζοντας τη χρήση των πηγών ενέργειας που παράγονται, αποθηκεύονται και καταναλώνονται τοπικά, κυρίως με τη μορφή τοπικών ενεργειακών κοινοτήτων, των οποίων το δυναμικό πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω. Επομένως, οι παραγωγοί-καταναλωτές μπορούν να καταστούν ενεργά μέλη έξυπνων και αποκεντρωμένων ενεργειακών δικτύων που έχουν δημιουργηθεί από τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές·
22. υποστηρίζει τον πολυεπίπεδο διάλογο για το κλίμα και την ενέργεια, καθώς θα ενισχύσει τη συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στις πολιτικές συζητήσεις στο πλαίσιο των ΕΣΕΚ. Ο διάλογος αυτός είναι επίσης απαραίτητος για τη διασφάλιση του σεβασμού των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, είναι σκόπιμο να αναγνωριστεί η στενή σχέση μεταξύ ενεργειακών και κλιματικών δράσεων και η περαιτέρω ολοκλήρωσή τους. Επί του προκειμένου, οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές χρειάζεται να ορίσουν διαχειριστές ενέργειας. Ως εκ τούτου, η ΕΤΠ τονίζει για μία ακόμη φορά ότι συνιστάται η κινητοποίηση πόρων της ΕΕ για τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον τομέα της ενεργειακής και κλιματικής πολιτικής, με απώτερο στόχο την προστασία της υγείας και της ευημερίας του συνόλου των πολιτών και των μελλοντικών γενεών·
23. εφιστά, για παράδειγμα, την προσοχή στον εθνικό διάλογο της Ιρλανδίας για τη δράση για το κλίμα, ο οποίος ενθαρρύνει, μέσω δράσεων ευαισθητοποίησης, κινητοποίησης και παρότρυνσης, πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Μέσω αυτής της ορθής πρακτικής, μπορεί να επιτευχθεί συναίνεση ως προς τον τρόπο αντιμετώπισης των προκλήσεων και να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν να δημιουργήσουν μόνιμους μηχανισμούς και πλατφόρμες για τακτικές διαβουλεύσεις σχετικά με οικονομικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά και δημόσιου συμφέροντος ζητήματα που σχετίζονται με την ενεργειακή πολιτική και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Ο εθνικός διάλογος διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στον καθορισμό προτεραιοτήτων για την ενεργειακή πολιτική και την κλιματική αλλαγή· οι πρακτικές αυτές θα πρέπει να ενθαρρυνθούν και να διαδοθούν περισσότερο σε όλα τα κράτη μέλη, μέσω της υποστήριξης ειδικών εκστρατειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης·

24. συνιστά οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές να αναγνωρίζονται από τα κράτη μέλη ως πολύτιμοι εταίροι κατά τον καθορισμό του νέου σεναρίου για την ενέργεια και το κλίμα. Είναι σημαντικό να κατανοηθούν και να ξεπεραστούν οι προκλήσεις και τα εμπόδια σε τοπικό επίπεδο, και να καθοριστούν κατάλληλα μέτρα και αποτελεσματικές στρατηγικές υλοποίησης ώστε να δοθεί αξιοπιστία στις εθνικές και ευρωπαϊκές δεσμεύσεις και να επιτευχθεί η αποδοχή των αναγκαίων μεταβολών από τους πολίτες. Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές παραμένουν το επίπεδο διακυβέρνησης που βρίσκεται πλησιέστερα στους καταναλωτές και είναι αυτές που διαχειρίζονται την αποκεντρωμένη παραγωγή ενέργειας (για παράδειγμα όσον αφορά την εισαγωγή έξυπνων μετρητών και δικτύων), αλλά επίσης και πολλές πτυχές των αναγκαίων μεταβολών στις υφιστάμενες ενεργειακές υποδομές. Επιπλέον, δρομολογούν προγράμματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με την ενέργεια και το κλίμα, τα οποία μειώνουν τις δαπάνες των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων και το αποτύπωμα άνθρακα και δημιουργούν τις κατάλληλες επενδυτικές συνθήκες·
25. υπογραμμίζει ότι τα προβλήματα μετάβασης στην καθαρή ενέργεια, μαζί με τα ζητήματα του κλίματος, συνεπάγονται συντονισμένη δράση μεταξύ των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης (ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό, τοπικό) και μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και φορέων των κέντρων έρευνας και καινοτομίας και της ακαδημαϊκής κοινότητας. Η χρήση ενεργού και παθητικής ενέργειας υποστηρίζει επίσης την εν λόγω διαδικασία δεδομένου ότι οι ανησυχίες που σχετίζονται με την ελαχιστοποίηση της χρήσης ενέργειας σε ολόκληρο τον κύκλο ζωής και άρα με το αποτύπωμα άνθρακα παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο για τη μετάβαση προς την καθαρή ενέργεια όσο και για το κλίμα.
26. σημειώνει ότι εφόσον η ενεργειακή φτώχεια αποτελεί πολύπλοκο πρόβλημα, τα ΕΣΕΚ πρέπει να την αντιμετωπίζουν από ενεργειακής και κλιματικής σκοπιάς, κάνοντας χρήση των βάσεων δεδομένων και των δημοσιεύσεων του ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου ενεργειακής πενίας. Είναι επίσης σημαντικό η αξιολόγηση του αριθμού των νοικοκυριών που πλήττονται από την ενεργειακή φτώχεια, σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και τη δράση για το κλίμα, να βασίζεται σε ακριβή και επαληθεύσιμα δεδομένα·
27. προτείνει οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές να συνδράμουν τις εθνικές αρχές στην υλοποίηση μακρόπνοων έργων στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ), καθώς και μέσω των πρωτοβουλιών JASPERS και ELENA, που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της πολιτικής της ΕΕ για το κλίμα και την ενέργεια. Με αυτό κατά νου, ο Ευρωπαϊκός Κόμβος Επενδυτικών Συμβουλών θα πρέπει να προβλέπει μια ταχεία διαδικασία για την παροχή στήριξης σε πόλεις που έχουν δεσμευτεί να αναπτύξουν έργα χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα·
28. επιμένει στην καίρια σημασία της βελτίωσης των συνεργιών μεταξύ των ΕΔΕΤ και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων με στόχο την υλοποίηση διασυνοριακών έργων βιώσιμης ενέργειας·
29. τονίζει ότι τα ΕΣΕΚ θα πρέπει να προωθούν την καινοτομία στον τομέα της ενέργειας για τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050 και, κατά συνέπεια, για μια ανθεκτική και μελλοντοστραφή Ενεργειακή Ένωση με μια πολιτική για το κλίμα που να μπορεί να τυνώσει την απασχόληση, την ανάπτυξη και τις επενδύσεις· Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές θα πρέπει να συμμετέχουν ειδικότερα στις πρωτοβουλίες των «έξυπνων πόλεων» σε συνδυασμό με πράσινες δημόσιες συμβάσεις στο πεδίο της καθαρής ενέργειας, σε τομείς όπως η εξοικονόμηση ενέργειας στις αστικές μεταφορές, οι στρατηγικές διαπεριφερειακών μεταφορών, η συνεργασία σε νέες τεχνολογίες αποθήκευσης και τα έξυπνα δημόσια κτίρια·
30. συνιστά η ΕτΠ, ως φορέας που εκπροσωπεί τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές, μέσω του πιλοτικού της σχεδίου για τους περιφερειακούς κόμβους, να διαδραματίσει διευκολυντικό ρόλο στην εφαρμογή των ΕΣΕΚ και του πολυεπίπεδου διαλόγου για την ενέργεια και το κλίμα, παρέχοντας μια πρόσθετη δυνατότητα για την προσέγγιση του τοπικού και περιφερειακού επιπέδου εκτός των εσωτερικών πλαισίων των κρατών μελών·
31. για τον σκοπό αυτό, καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει τη συνδιοργάνωση ενός τακτικού φόρουμ για τη συζήτηση θεμάτων που αφορούν το κλίμα και την ενέργεια, συμπεριλαμβανομένων των ΕΣΕΚ. Αυτό θα διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών αρχών, της ΓΔ Δράσης για το Κλίμα, της ΓΔ Ενέργειας, της επιτροπής ENVE της ΕτΠ και των κρατών μελών. Το εν λόγω φόρουμ θα μπορούσε να υλοποιηθεί όπως η «Τεχνική πλατφόρμα συνεργασίας για το περιβάλλον», της ΓΔ Περιβάλλοντος και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών, η οποία αποσκοπεί στην προώθηση του διαλόγου για τα τοπικά και περιφερειακά προβλήματα και στην εξεύρεση λύσεων κατά την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ, όπως αναφέρεται στο γενικό ενωσιακό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον έως το 2020 «Ευημερία εντός των ορίων του πλανήτη μας» (7ο ΠΔΠ). Αυτό το νέο φόρουμ θα μπορούσε να συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στους πολυεπίπεδους διαλόγους για το κλίμα και την ενέργεια σε όλα τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων, με την ανταλλαγή πληροφοριών, τον απολογισμό της πρόόδου, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και διδαγμάτων, με τη συμβολή στη βελτίωση των αποτελεσμάτων για το κλίμα και την ενέργεια και με την ενίσχυση της συνεργασίας και της επικοινωνίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων·
32. επισημαίνει ότι η επιτυχής εφαρμογή των ΕΣΕΚ θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και θα συμβάλει στην οικονομική της σταθερότητα με την παροχή ενός σαφούς πλαισίου στους επενδυτές·
33. διευκρινίζει ότι τα ΕΣΕΚ δημιουργούν δεσμούς μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών χάρη στους τοπικούς πόρους που παράγονται τοπικά, διασφαλίζοντας ένα ασφαλές μέλλον για τους κατοίκους των αγροτικών περιοχών και ικανοποιώντας τις ενεργειακές ανάγκες των αστικών περιοχών, αποφεύγοντας παράλληλα τις δράσεις που είναι επιζήμιες για το κλίμα·

34. τονίζει ότι τα ΕΣΕΚ δεν αποτελούν εφάπαξ πρωτοβουλία. Η ολοκλήρωση των ΕΣΕΚ στα τέλη του 2019 αποτελεί ένα μεγάλο πρώτο βήμα, ωστόσο τα ΕΣΕΚ θα χρειαστούν συνεχή βελτίωση και πρόοδο. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να υπάρχουν δομές και φόρουμ που θα συμβάλλουν στην περαιτέρω βελτίωση των ΕΣΕΚ στο μέλλον και θα διασφαλίζουν ότι οι πολυεπίπεδοι διάλογοι για το κλίμα και την ενέργεια μπορούν να συμβάλουν σε αυτό πλήρως.

Βρυξέλλες, 8 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Η συμβολή των δήμων και των περιφερειών στο νέο πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για τις ΜΜΕ»

(2020/C 39/08)

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Εισαγωγή

1. σημειώνει ότι ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ διανύουν περίοδο επιβράδυνσης. Αυτό το πρόβλημα είναι εμφανέστερο σε περιφερειακό επίπεδο και εκδηλώνεται με την επιβράδυνση της παραγωγικότητας της εργασίας και της αποδοτικότητας της παραγωγής, με την εξασθένιση της δυναμικής του εμπορίου, τα σταθερά χαμηλά επίπεδα δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στις μεταφορές, την ενέργεια και τις ψηφιακές υποδομές, καθώς και με τη μορφή σχετικά υψηλών οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων, οι οποίες —σε συνδυασμό με παγκόσμιες τάσεις όπως η νέα βιομηχανική επανάσταση, η δημογραφία και ο μεταβαλλόμενος χαρακτήρας της εργασίας— απαιτούν ρηξικέλευθες απαντήσεις·
2. επισημαίνει ότι η ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών οικονομιών βασίζεται στο επιχειρηματικό και καινοτόμο δυναμικό των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Ως εκ τούτου, επικροτεί τις εισηγήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου για περαιτέρω ανάπτυξη της συνολικής οικονομικής στρατηγικής της ΕΕ, λαμβανομένου υπόψη του ειδικού ρόλου του εν λόγω τομέα·
3. τονίζει μεν την επίδραση της Small Business Act στην ανάπτυξη των ΜΜΕ δέκα χρόνια μετά την έναρξη της ισχύος της, αλλά ταυτόχρονα επισημαίνει την ανάγκη διατομεακής υποστήριξης των ΜΜΕ και καλύτερης εποπτείας των αποτελεσμάτων της εφαρμογής του προγράμματος·
4. επισημαίνει την ανάγκη να δημιουργηθούν ειδικοί πυλώνες υποστήριξης των ΜΜΕ ως μέρος των προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με τη συνεκτίμηση της ετερογένειας του τομέα των ΜΜΕ και ταυτόχρονα με την αναγνώριση της ανάγκης να ακολουθηθεί μια πιο ευέλικτη προσέγγιση βασισμένη στις επιδόσεις και τη δυνατότητα των επιχειρήσεων να μεταπηδούν στα επόμενα στάδια ανάπτυξης. Επίσης, η ΕτΠ ευελπιστεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα λάβει μέτρα ανάλογα των προτάσεων της μελέτης της με θέμα «Το πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για τις ΜΜΕ: η σημερινή κατάσταση και τα ζητούμενα»⁽¹⁾. Πρέπει τα νέα μέσα να έχουν συγκεκριμένους αποδέκτες, ιδίως δε τις μικρές επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν ρισκοκίνδυνα έργα·
5. τονίζει τον ρόλο και την ευθύνη των κρατών μελών και των περιφερειών στην ανάπτυξη και την υλοποίηση των μέσων πολιτικής της ΕΕ για τις ΜΜΕ, μέσω των οποίων θα πρέπει ιδίως να προάγεται η ανάπτυξη δεξιοτήτων τόσο όσων στελεχώνουν τις ΜΜΕ όσο και των ίδιων των ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιοποίησης, η οποία θα τις βοηθήσει να αναπτυχθούν μακροπρόθεσμα·
6. επισημαίνει πόσο αναγκαίο είναι να δοθεί έμφαση στην προαγωγή της ανάπτυξης των ΜΜΕ εκτός των μητροπολιτικών περιοχών, ιδίως στα επιχειρησιακά προγράμματα των κρατών μελών της ΕΕ·
7. αναγνωρίζει τη σημασία των νεοφυών επιχειρήσεων όσον αφορά τις ΜΜΕ⁽²⁾, δεδομένου ότι είναι υπεύθυνες για την υλοποίηση πολλών ανατρεπτικών καινοτομιών, αλλά σημειώνει τώρα την ανάγκη υποστήριξης και των ήδη υφιστάμενων επιχειρήσεων στην προσπάθειά τους να επεκτείνονται και να καινοτομούν ολόενα και περισσότερο —η ενωσιακή πολιτική θα πρέπει να είναι αρωγός των επιχειρήσεων με ευρύτερο τρόπο— από την είσοδό τους στην τοπική αγορά έως την παγκόσμια αγορά·
8. είναι της άποψης ότι η ενωσιακή πολιτική θα πρέπει να συμβάλλει στη διεργασία ενσωμάτωσης των ΜΜΕ στις διεθνείς αλυσίδες προστιθέμενης αξίας σε όλα τα ευρωπαϊκά εδάφη. Σημειώνει δε ότι μέσω της διεθνοποίησης των οικονομικών δραστηριοτήτων ορισμένων ΜΜΕ εκτός της ΕΕ είναι δυνατόν να επιτευχθεί η διάδοση των πλέον ενδεδειγμένων λύσεων που χρησιμοποιούν οι ευρωπαϊκές ΜΜΕ, η οποία θα τις βοηθήσει να βελτιώσουν την παραγωγικότητά τους, κυρίως μέσω της μεταφοράς τεχνογνωσίας και λοιπών γνώσεων·
9. αναγνωρίζει τη σημασία του δικτύου των απεσταλμένων των ΜΜΕ (SME Envoys Network), το οποίο θα πρέπει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό προβλημάτων και ευκαιριών για τους Ευρωπαίους επιχειρηματίες·

⁽¹⁾ <https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/EU-SMEs/EU-policy-SMEs.pdf>

⁽²⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών, «Η ενίσχυση των νεοφυών και των επεκτεινόμενων επιχειρήσεων στην Ευρώπη υπό το τοπικό και περιφερειακό πρίσμα», ΕCΟΝ-VI/021, εισηγητής: Tadeusz Truskolaski, CΟR-2017-00032-00-01-AC-TRA, Ιούλιος 2017.

10. υπογραμμίζει την ανάγκη τόσο πρόκρισης και εφαρμογής λιγότερο χρονοβόρων διοικητικών διαδικασιών όσο και περιορισμού των διατυπώσεων σε όλα τα επίπεδα της ενωσιακής και εθνικής δημόσιας διοίκησης, κάτι που έχει σημαντικό αντίκτυπο στη λειτουργία των ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών πτυχών των δραστηριοτήτων τους·
11. εφιστά την προσοχή στην ανάγκη να υποστηριχθεί η δημιουργία νέων πηγών χρηματοδότησης για τις ΜΜΕ και να διευκολυνθεί η πρόσβαση στις παραδοσιακές μεθόδους χρηματοδότησης για όσο το δυνατόν περισσότερες ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται ανά την ΕΕ·
12. υποστηρίζει την έκκληση για αναθεώρηση του ορισμού των «ΜΜΕ» που χρησιμοποιείται σήμερα σε επίπεδο ΕΕ προκειμένου να ληφθεί υπόψη το ότι οι μεσαίοι μεγέθους επιχειρήσεις (επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης, με μέχρι 500 εργαζόμενους) είναι διαρθρωτικά σε μεγάλο βαθμό συγκρίσιμες με τις ΜΜΕ (< 250 εργαζόμενοι και ετήσιος κύκλος εργασιών ύψους 50 εκατ. ευρώ ή ισολογισμός ύψους 43 εκατ. ευρώ), ωστόσο δεν έχουν προνομιακή μεταχείριση σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις·
13. επισημαίνει τη σημασία της μονοαπευθυντικής θυρίδας (one-stop shop) όσον αφορά την υποστήριξη των ΜΜΕ και τονίζει την ανάγκη διασύνδεσης των δικτύων υποστήριξης των ΜΜΕ για τον σκοπό αυτό σε ενωσιακή κλίμακα. Επ' αυτού, προτείνει τη χρήση του υφιστάμενου δικτύου «Enterprise Europe Network». Με τον συνδυασμό των διάφορων μορφών υποστήριξης των ΜΜΕ σε ένα ενιαίο δίκτυο και μέσω της συνεργασίας με το δίκτυο απεσταλμένων ΜΜΕ, θα επιτευχθούν οι αναμενόμενες συνέργειες από τις ΜΜΕ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή·

Κίνδυνοι και προκλήσεις όσον αφορά την περαιτέρω ανάπτυξη των ΜΜΕ

14. σημειώνει ότι οι ΜΜΕ στην ΕΕ αντιμετωπίζουν προκλήσεις που οφείλονται σε παράγοντες όπως η αύξηση του παγκόσμιου ανταγωνισμού, η εμφάνιση νέων επιχειρηματικών μοντέλων, η ψηφιοποίηση και η εφαρμογή νέων τεχνολογιών, τόσο στη βιομηχανία όσο και στις υπηρεσίες, η ανάπτυξη της κυκλικής και της συνεργατικής οικονομίας, καθώς και η συνεχής βιώσιμη ανάπτυξη·
15. τονίζει τη σημασία της υποστήριξης της συνεργασίας ομάδων εξειδικευμένων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (συνεργατικοί σχηματισμοί). Εισηγείται δε τη συνεχή ανάπτυξη των υφιστάμενων μέσων της ΕΕ στο εν λόγω πεδίο, όπως η Δικτυακή πύλη της ΕΕ για τους συνεργατικούς σχηματισμούς, το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τους Συνεργατικούς Σχηματισμούς και τις Βιομηχανικές Αλλαγές και η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Συνεργατικών Σχηματισμών Αριστείας·
16. επιβεβαιώνει την αυξανόμενη σημασία της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στην κοινωνία και το περιβάλλον·
17. επισημαίνει τις αποκλίσεις στην ταχύτητα και τον βαθμό της οικονομικής ανάπτυξης μεταξύ των ΜΜΕ και των μεγαλύτερων εταιρειών, οι οποίες, λόγω των χαρακτηριστικών των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών, έχουν ως αποτέλεσμα την οικονομική πόλωση των περιφερειών της ΕΕ·
18. υπογραμμίζει ότι ο αυξανόμενος αριθμός και η πολυπλοκότητα των διοικητικών ρυθμίσεων περιορίζουν τις δυνατότητες ανάπτυξης των ΜΜΕ, ιδίως των πολύ μικρών επιχειρήσεων, οι οποίες δεν διαθέτουν επαρκή διοικητικά και οικονομικά μέσα για την υπέρβαση των εν λόγω εμποδίων· ζητεί, συνεπώς, τη μείωση της διοικητικής πολυπλοκότητας για τις επιχειρήσεις στην ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τις διασυννοιακές δραστηριότητες·
19. σημειώνει ότι η εμφάνιση αυξανόμενου αριθμού καινοτόμων λύσεων στην αγορά, σε συνδυασμό με την περιορισμένη χρηματοοικονομική διάθεση τους στις ΜΜΕ, έχουν ως αποτέλεσμα την ανάγκη να ακολουθηθεί νέα προσέγγιση για την ενθάρρυνση της δημιουργίας και της ανάπτυξης των λεγόμενων «ανοικτών καινοτομιών»·
20. επικροτεί —αν και τονίζει ότι τα προγράμματα «Ορίζων» και COSME θα καταστούν πιο σημαντικά για τις ΜΜΕ— το γεγονός ότι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) θα παραμείνει η σημαντικότερη πηγή χρηματοδότησης των τοπικών και περιφερειακών πολιτικών υποστήριξης των ΜΜΕ κατά τη νέα περίοδο προγραμματισμού 2021-2027 ιδίως δε όσον αφορά την υπαγωγή σε χρηματοδότηση, την υποστήριξη σε θέματα έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας, την ανάπτυξη δεξιοτήτων, καθώς και την πρόσβαση στις αγορές και τη διεθνή επέκταση των ΜΜΕ. Επαναλαμβάνει, ωστόσο, την αντίρρησή της στην πρόταση σύμφωνα με την οποία η θεματική συγκέντρωση του ΕΤΠΑ θα επικεντρωθεί στο εθνικό επίπεδο, κι αυτό διότι ένας κεντρικός μηχανισμός κατανομής θα αντίκειται στην κατά τόπους προσέγγιση και στην αρχή της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, αμφότερα ζητούμενα καίριας σημασίας για την αποδοτική και αποτελεσματική υποστήριξη των ΜΜΕ·
21. εφιστά την προσοχή στις διαφορές μεταξύ των τομεακών πολιτικών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων συμβάσεων, του πτωχευτικού δικαίου, της προστασίας του περιβάλλοντος, των διαφορών στη στήριξη των συνεργατικών σχηματισμών και της προσέγγισης της ανταγωνιστικότητας, με ισχυρό αντίκτυπο στις ΜΜΕ και την περαιτέρω επέκτασή τους·
22. αναγνωρίζει ότι η ενιαία αγορά αποτελεί μεν επιτυχία για την ΕΕ, αλλά απαιτείται μεγαλύτερη προσπάθεια για τη βελτίωσή της π.χ. με την άρση των υφιστάμενων φραγμών στην ελεύθερη διακίνηση αγαθών και υπηρεσιών. Αυτή είναι μία από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ στην προσπάθειά τους να επιτύχουν ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας και να ωφεληθούν από τη διεθνοποίησή τους·

23. εφιστά την προσοχή στον μετασχηματισμό της οικονομίας μέσω της ψηφιοποίησής της, γεγονός που συνδέεται με την ανάγκη οι ΜΜΕ να επενδύουν περισσότερο στην απόκτηση και/ή την ανάπτυξη τεχνολογίας και τεχνογνωσίας·
24. προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναπτύξει μέτρα για την υποστήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού των ΜΜΕ στις περιφέρειες της ΕΕ, με βάση την επιτυχία των υφιστάμενων πρωτοβουλιών όπως, για παράδειγμα «Η πρόκληση των ψηφιακών πόλεων» (Digital Cities Challenge)·
25. πιστεύει ότι η ψηφιοποίηση αποτελεί ευκαιρία για τη διάθεση των προϊόντων και των υπηρεσιών των ΜΜΕ σε μια ευρύτερη, πανευρωπαϊκή αλλά και μη ευρωπαϊκή αγορά, μέσω της ανάπτυξης του διεθνούς εμπορίου·
26. υπογραμμίζει ότι το ζητούμενο για την ΕΕ είναι η περαιτέρω αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας (συμπεριλαμβανομένης της σχέσης τους με το κόστος) στις βιομηχανικές αλυσίδες προστιθέμενης αξίας, με την παράλληλη διατήρηση φιλόδοξων στόχων περιβαλλοντικής πολιτικής·

Οι προσδοκίες των ΜΜΕ από τις μελλοντικές πολιτικές μεγέθυνσης και ανάπτυξης

27. τονίζει τα δυνητικά οφέλη για τις ΜΜΕ και τους επιχειρηματίες που επενδύουν σε επίπεδο ΕΕ όσον αφορά τη διασύνδεση των περιφερειακών επιχειρηματικών οικοσυστημάτων. Επιπροσθέτως, ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναπτύξει περαιτέρω το έργο που συντελείται επί του παρόντος με τις ευρωπαϊκές επιχειρηματικές περιφέρειες, για τη σύζευξη της «ευρωπαϊκής Silicon Valley».
28. εφιστά την προσοχή στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν πολλές ΜΜΕ στην πρόσληψη και τη διατήρηση ειδικευμένου προσωπικού. Οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν ισχυρό ανταγωνισμό στην προσέλκυση ταλαντούχων εργαζομένων από μεγάλες εταιρείες, οι οποίες διαθέτουν μεγαλύτερους πόρους και είναι σε θέση να προσφέρουν υψηλότερους μισθούς. Αυτό συμβαίνει παρά το γεγονός ότι οι ΜΜΕ αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ευρωπαϊκής οικονομίας, αντιστοιχώντας στο 99 % του συνόλου των επιχειρήσεων της ΕΕ·
29. σημειώνει ότι οι εκπρόσωποι των ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των ενώσεων υποστήριξης και συντονισμού των ΜΜΕ, θα πρέπει να μπορούν να συμμετέχουν πιο ενεργά στη διαμόρφωση και τον συντονισμό της άσκησης των ενωσιακών πολιτικών που σχετίζονται άμεσα με αυτήν την κατηγορία επιχειρηματιών·
30. αναμένει από τους περιφερειακούς εκπροσώπους να συμμετέχουν στη διαχείριση της ενωσιακής πολιτικής για τις ΜΜΕ και να συνεργάζονται στενότερα με τους απεσταλμένους των ΜΜΕ·
31. υποστηρίζει ότι η βιομηχανική πολιτική της ΕΕ πρέπει να είναι —υπό την ευρεία έννοια— προσανατολισμένη στην καινοτομία, στις βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής, στα σημαντικά σχέδια κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, στην ψηφιοποίηση, καθώς και στις ΜΜΕ·
32. υποστηρίζει την ιδέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να απλοποιήσει τις διοικητικές διαδικασίες για τη χορήγηση χρηματοδότησης και την υποβολή εκθέσεων, οι οποίες είναι ιδιαίτερα επαχθείς για τις πολύ μικρές και τις μικρές επιχειρήσεις με περιορισμένους ανθρώπινους πόρους. Προτάσεις όπως οι απλουστευμένες επιλογές κόστους (πάγιες χρεώσεις, ποσά κατ' αποκοπήν και μοναδιαίο κόστος) θα διευκολύνουν την κατάρτιση και τον διακανονισμό των προϋπολογισμών των έργων, κάτι που θα αυξήσει το ποσοστό των ΜΜΕ που λαμβάνουν υποστήριξη·
33. τάσσεται υπέρ μιας προσέγγισης που διέπεται πρωτίστως από το τοπικό και περιφερειακό σκεπτικό και σε δεύτερο χρόνο από το εθνικό και διεθνές. Η δοκιμή ιδεών σε μικρότερη κλίμακα, καθώς και η προαγωγή της επαγγελματικής καινοτομίας, καθιστούν δυνατή την ταχύτερη ανάπτυξη νέων τεχνολογικών λύσεων και την εφαρμογή τους στο επίπεδο χρηματοδότησης που διατίθεται στις ΜΜΕ·
34. παρατηρεί ότι το προτεινόμενο πλαίσιο κοινών κανόνων για τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία πρέπει να είναι ευέλικτο ώστε να επιτρέπει στις περιφέρειες που αιτούνται χρηματοδότηση βάσει αυτού να εστιάζουν τα λειτουργικά τους προγράμματα στις ΜΜΕ και στην πολύ μικρή επιχειρηματικότητα·
35. ενθαρρύνει τη θέσπιση προγραμμάτων υπέρ της ανάπτυξης ικανοτήτων στις ΜΜΕ, όπως η χρήση σύγχρονων χρηματοδοτικών μέσων, η ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σημασία της ανταλλαγής πληροφοριών και συνεργασίας, καθώς και οι ευκαιρίες και η ανάγκη για μακροπρόθεσμες αναπτυξιακές στρατηγικές και σχεδιασμό·
36. εφιστά την προσοχή στην αυξανόμενη σημασία της ενσωμάτωσης των συνεργατικών σχηματισμών, ιδίως των πλατφορμών έξυπνης εξειδίκευσης, στις οποίες οι τοπικές αρχές διαδραματίζουν πρωταρχικό ρόλο για τη δημιουργία ολοκληρωμένων αλυσίδων αξίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μέσω της υποστήριξης των ΜΜΕ ενόψει της διεθνούς τους ανάπτυξης·
37. αναμένει τη διατήρηση της ισχυρής τοπικής και περιφερειακής διάστασης των σημείων του δικτύου «Enterprise Europe Network», τα οποία θα μπορούσαν να αναλάβουν νέους ρόλους στο μέλλον·

38. εφιστά την προσοχή στην ανάγκη διέυρυνσης των υπηρεσιών που προσφέρει το δίκτυο «Enterprise Europe Network», συμπεριλαμβανομένης της επέκτασης των ΜΜΕ, της ενημέρωσης σχετικά με την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία, των δυνατοτήτων χρηματοδότησης σε μεμονωμένα κράτη μέλη της ΕΕ, της δημιουργίας εταιρικών σχέσεων με άλλους παράγοντες του κλάδου/φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία παραγωγής κ.λπ.
39. επισημαίνει την ανάγκη ενίσχυσης των περιφερειακών αντιπροσωπειών των ΜΜΕ, οι οποίες θα μπορούσαν να λαμβάνουν μέρος τακτικά —για παράδειγμα μέσω διαύλων τύπου REFIT (Πρόγραμμα βελτίωσης της καταλληλότητας και της αποδοτικότητας του κανονιστικού πλαισίου)— στη συζήτηση με θέμα τις προτεινόμενες αλλαγές στη νομοθεσία και να συμμετέχουν στη διαδικασία εποπτείας, ελέγχου και αξιολόγησης της επίδρασης των αλλαγών στις ΜΜΕ·
40. υπογραμμίζει τη σημασία της ενίσχυσης της διαφοροποίησης των πηγών χρηματοδότησης των ΜΜΕ· η δε επίλυση του προβλήματος των υφιστάμενων χρηματοδοτικών κενών σε συγκεκριμένους βιομηχανικούς κλάδους ή δραστηριότητες θα πρέπει να είναι μία από τις προτεραιότητες·
41. επικροτεί τις συμφωνίες που επιτεύχθηκαν ως προς την Ένωση Κεφαλαιαγορών, τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ στις δημόσιες αγορές, τη λήψη μέτρων απλούστευσης και μείωσης του κόστους και του κανονιστικού φόρτου·
42. εκφράζει την ικανοποίησή της για τις πρωτοβουλίες που ανέλαβαν ορισμένα κράτη μέλη να ενισχύσουν τη συμμετοχή των ΜΜΕ στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων·
43. εφιστά την προσοχή στο ζήτημα της πρόσβασης των ΜΜΕ στις δημόσιες συμβάσεις —χωρίς να παραγνωρίζει παράλληλα τη συμπερίληψη αυτής της κατηγορίας επιχειρήσεων στη μεταρρύθμιση της οδηγίας περί δημόσιων συμβάσεων— και ενθαρρύνει τη λήψη πρόσθετων μέτρων με σκοπό να επέλθουν οι κατάλληλες βελτιώσεις·
44. υπογραμμίζει ότι οι καθυστερημένες πληρωμές, η έλλειψη ενημέρωσης των ΜΜΕ σε βασικές πτυχές των δημόσιων συμβάσεων και το υψηλό δυνητικό κόστος των νομικών υπηρεσιών παραμένουν τα κύρια εμπόδια στην προσπάθεια των ΜΜΕ να διεκδικούν περισσότερες δημόσιες συμβάσεις και να αξιοποιούν τις ευκαιρίες επέκτασής τους·

Τελικές παρατηρήσεις

45. σημειώνει ότι οι ΜΜΕ, λόγω της μεγάλης ευελιξίας της δομής και του παραγωγικού τους προφίλ, είναι σε θέση να αντιδρούν γρήγορα σε δυναμικές κοινωνικοοικονομικές αλλαγές. Οι χρηματοδοτικοί πόροι που απαιτούνται για τις εν λόγω προσαρμογές έχουν αποδειχθεί φραγμός, γεγονός που σημαίνει ότι οι νέες σχετικές προτάσεις πρέπει να διαμορφωθούν έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ΜΜΕ·
46. τονίζει ότι, λόγω της επιρροής τους τόσο στην αγορά εργασίας όσο και στους καταναλωτές, οι ΜΜΕ αποτελούν σημαντικό παράγοντα συνυπεύθυνου για την υλοποίηση της κυκλικής οικονομίας, κάτι το οποίο θα πρέπει να αποτυπώνεται σε φορολογικές ελαφρύνσεις ή πρόσβαση σε ενωσιακά κονδύλια·
47. αναγνωρίζει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να αξιοποιήσει την εμπειρία της πρωτοβουλίας «Small Business Act» και του «προγράμματος δράσης για την επιχειρηματικότητα 2020». Σκοπός είναι να γίνουν βελτιώσεις και απλοποιήσεις και όχι να επέλθουν ριζικές αλλαγές ή να μειωθούν τα υφιστάμενα επιτεύγματα με την αναζήτηση εντελώς νέων λύσεων·
48. επισημαίνει ότι ο αριθμός των πρωτοβουλιών υπέρ της ενίσχυσης της διαπεριφερειακής και διασυνοριακής συνεργασίας εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής·
49. επαναλαμβάνει το αίτημά της για μια νέα διατομεακή στρατηγική, το περιεχόμενο της οποίας θα πρέπει να αναδεικνύει τη σημασία της καινοτομίας —κυρίως της ανατρεπτικής και της επαυξητικής— και να προάγει τις βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και τα σημαντικά σχέδια κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, μεταξύ άλλων όσον αφορά την ψηφιοποίηση και τις ΜΜΕ·
50. προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναζητήσει λύσεις που θα διευκολύνουν τη συμμετοχή των ΜΜΕ σε δημόσιους διαγωνισμούς, για παράδειγμα με την επιβράβευση της τοπικής/περιφερειακής τους προέλευσης, δεδομένου ότι οι αλλαγές που έχουν γίνει μέχρι στιγμής δεν επαρκούν·
51. εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι, παρά τις σύντονες και πολύπλευρες προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής —οι οποίες πρέπει να επικροτηθούν—, η στήριξη των ΜΜΕ δεν θα είναι αποτελεσματική σε ολόκληρη την ΕΕ εάν ορισμένα κράτη μέλη έχουν την τάση να θεσπίζουν σύνθετες εθνικές διατάξεις·
52. τονίζει ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές θα πρέπει να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση ενός φιλικού προς τις επιχειρήσεις περιβάλλοντος και να προμηθευτούν μέσα για την προσαρμογή των μέτρων στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των ΜΜΕ. Θα ήταν δε σκόπιμο να ενισχυθεί η συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών στη διαδικασία διαμόρφωσης της μελλοντικής βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης των ΜΜΕ·

53. συμφωνεί με τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο ζητεί την αύξηση του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος της ΕΕ για την ενιαία αγορά για την περίοδο 2021-2027, με σκοπό να ενισχυθεί η διεθνής ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ, να επεκταθεί και σε αγορές εκτός ΕΕ και να απορροφηθεί η καινοτομία.
54. είναι πεπεισμένη ότι η εξαγγελθείσα υπαγωγή όλων των χρηματοδοτικών μέσων που διατίθενται υπέρ των ΜΜΕ βάσει του νέου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου στο ενιαίο πρόγραμμα InvestEU θα συντείνει στην αναμενόμενη απλοποίηση των διαδικασιών·
55. καλεί τα όργανα και τα κράτη μέλη της ΕΕ να εντείνουν τις προσπάθειές τους για τη βελτίωση της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς, προκειμένου να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό της·
56. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να αναπτύξουν τα μέσα και τους μηχανισμούς που θα εξασφαλίσουν στις ευρωπαϊκές ΜΜΕ ισότιμους όρους ανταγωνισμού και στις τεχνολογίες που έχουν στρατηγική σημασία για την Ευρώπη, τόσο στο πεδίο του ευρωπαϊκού όσο και του παγκόσμιου ανταγωνισμού.

Βρυξέλλες, 8 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις»

(2020/C 39/09)

Εισηγητής: ο κ. Thomas Habermann (DE/EPP), σύμβουλος του περιφερειακού διαμερίσματος Rhön-Grabfeld

I. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. υπογραμμίζει ότι η παρούσα γνωμοδότηση αποτελεί συνέχεια της δέσμευσης της ΕτΠ, στο πλαίσιο της ειδικής ομάδας «Επικουρικότητα και αναλογικότητα - Κάνουμε λιγότερα με πιο αποδοτικό τρόπο» και του θεματολογίου για τη βελτίωση της νομοθεσίας· η δέσμευση αυτή συνίσταται στην παροχή ανατροφοδότησης σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Ως εκ τούτου, η ΕτΠ πραγματοποίησε από κοινού με το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών (ΣΕΔΠ) έρευνα σε επίπεδο ΕΕ προκειμένου να αξιολογηθεί η εφαρμογή του νομικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις από τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές και ανέθεσε την εκπόνηση μελέτης. Τονίζει ότι τα αποτελέσματα της έρευνας, λόγω του πολύ διαφορετικού βαθμού συμμετοχής στα κράτη μέλη, δεν μπορούν να θεωρηθούν αντιπροσωπευτικά σε επίπεδο ΕΕ, αλλά απλώς αποκαλύπτουν τις επικρατούσες τάσεις· εφιστά επίσης την προσοχή στην έκθεση του Ιουλίου 2019 σχετικά με την πρώτη διαβούλευση με το Δίκτυο περιφερειακών κόμβων της ΕτΠ (RegHub) ⁽¹⁾, η οποία ουσιαστικά επιβεβαιώνει τα αποτελέσματα της έρευνας του Συμβουλίου των Δήμων και των Περιφερειών της Ευρώπης (ΣΕΔΠ) και της ΕτΠ·
2. διαπιστώνει ότι η εκτενής μεταρρύθμιση των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις το 2014 μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο από τα κράτη μέλη εν μέρει το 2016, εν μέρει πολύ αργότερα· ως εκ τούτου, με ανώτατη περίοδο τριών ετών από την έναρξη ισχύος του εθνικού νόμου για τις δημόσιες συμβάσεις με άμεσο αποτέλεσμα, αποτυπώνεται μια περιορισμένη μόνο εικόνα της πρακτικής εφαρμογής των νέων διατάξεων·
3. υπογραμμίζει ότι τόσο η διοικητική πρακτική όσο και οι οικονομικοί παράγοντες έχουν μόλις αρχίσει να προσαρμόζονται στο τροποποιημένο καθεστώς για τις προμήθειες και ότι, επί του παρόντος, βρίσκονται κατά ένα μέρος σε εξέλιξη διαδικασίες προσαρμογής· τονίζει, επίσης, ότι αυτές οι διαδικασίες προσαρμογής συνδέονται σε πολλά μέρη με σημαντικές δαπάνες κατάρτισης και παροχής συμβουλών, εν μέρει από εξωτερικούς νομικούς συμβούλους· στο πλαίσιο αυτό, είναι σαφώς της άποψης ότι, κατά τα επόμενα έτη, δεν θα είναι σκόπιμο να δρομολογηθούν νέες νομοθετικές διατάξεις·
4. αποσαφηνίζει ότι η παρούσα γνωμοδότηση δεν είναι προσανατολισμένη στη νέα νομοθετική μεταρρύθμιση, αλλά εξετάζει τις τρέχουσες δυσκολίες των τοπικών και περιφερειακών αρχών ανάθεσης όσον αφορά το ρυθμιστικό πλαίσιο· επιπλέον, εξετάζει συγκεκριμένα ζητήματα που ανέδειξε πρόσφατα η Επιτροπή στη μη νομοθετική της ανακοίνωση για πιο αποτελεσματικές, βιώσιμες και επαγγελματικές προμήθειες τον Οκτώβριο του 2017 ⁽²⁾·
5. υποστηρίζει τον στόχο και τα κύρια στοιχεία των οδηγιών, ιδίως τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, την προώθηση της συμμετοχής των ΜΜΕ, τις νέες έννοιες της αυτεπιστασίας και της διαδημοτικής συνεργασίας, τη δυνατότητα -στο πλαίσιο των διαδικασιών λήψης πολιτικών αποφάσεων των ιδίων των αρχών- της χρήσης στρατηγικών κριτηρίων για την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων, καθώς και την προαγωγή της διαφάνειας και της ακεραιότητας·
6. τονίζει ότι, όπως κατέδειξαν τα αποτελέσματα της έρευνας ⁽³⁾, η διασυννοιακή σύναψη συμβάσεων δεν αποφέρει προστιθέμενη αξία στις τοπικές και στις περιφερειακές αρχές. Παρά τις τακτικές αλλά δαπανηρές και χρονοβόρες διαδικασίες υποβολής προσφορών που διεξάγονται σε όλη την ΕΕ, υποβάλλονται ελάχιστες ή καθόλου διασυννοιακές προσφορές· η αιτία πρέπει προφανώς να αναζητηθεί στο γεγονός ότι οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες που τίθενται στη διάθεση των κρατών διαφέρουν μεταξύ τους και αποτελούν, ως εκ τούτου, εμπόδιο στη συμμετοχή των επιχειρήσεων και των αρχών γειτονικών χωρών· δεδομένου ότι σχεδιάζονται και υλοποιούνται εντός των εθνικών κρατών, οι πλατφόρμες συχνά δεν παρέχουν δυνατότητα χρήσης διαφορετικών γλωσσών ή ενσωμάτωσης διοικητικών διαδικασιών άλλων κρατών πέραν του κράτους στο οποίο βρίσκεται η αναθέτουσα αρχή·

⁽¹⁾ Επιτροπή των Περιφερειών, Συντονιστική ομάδα για την επικουρικότητα, Δίκτυο περιφερειακών κόμβων για την πολιτική της ΕΕ, έλεγχος εφαρμογής, πρώτη διαβούλευση για τις δημόσιες συμβάσεις, Ιούλιος 2019.

⁽²⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Να γίνουν οι δημόσιες συμβάσεις προμηθειών αποτελεσματικές μέσα στην Ευρώπη και για την Ευρώπη» της 3.10.2017 (COM(2017) 572).

⁽³⁾ Βλέπε την έρευνα που διεξήχθη από την ΕτΠ από κοινού με το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών (ΣΕΔΠ) με θέμα «Αξιολόγηση της εφαρμογής των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις του 2014: Ζητούμενα και ευκαιρίες σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο».

7. εφιστά την προσοχή στο γεγονός⁽⁴⁾ ότι η ορθή εφαρμογή του νομικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις έχει πλέον καταστεί αυτοσκοπός, αντί να αντιμετωπίζεται ως μέσο για την παραγγελία εργασιών, προμηθειών ή υπηρεσιών·
8. επισημαίνει ότι πρέπει να αποσαφηνιστεί σε ποιες περιπτώσεις οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές μπορούν να προωθήσουν την τοπική οικονομική ανάπτυξη και τις τοπικές δομές προς όφελος της βιωσιμότητας και του θετικού περιβαλλοντικού ισοζυγίου μέσω βραχείων αλυσίδων εφοδιασμού (π.χ. Πρωτοβουλία «Τοπική ξυλεία»/Holz von hier) σύμφωνα με την αρχή της «αγοράς τοπικών προϊόντων»·
9. υπογραμμίζει ότι, σύμφωνα με την αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης, ο συνυπολογισμός των οικολογικών, κοινωνικών ή καινοτόμων κριτηρίων κατά την ανάθεση δημόσιων υπηρεσιών, ο οποίος κατέστη δυνατός με τη μεταρρύθμιση του 2014, πρέπει να παραμείνει πλήρως στη διακριτική ευχέρεια του οικείου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης· θεωρεί ότι τυχόν μελλοντική δέσμευση για την εφαρμογή στρατηγικών στόχων για τις δημόσιες συμβάσεις πρέπει να απορριφθεί σαφώς σε οποιαδήποτε διαδικασία σύναψης συμβάσεων, για την αποφυγή της περιττής επιβάρυνσης των διαδικασιών δημόσιων συμβάσεων· επισημαίνει ότι, σε πολλές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, ο συνυπολογισμός των στρατηγικών στόχων για τις δημόσιες συμβάσεις δεν είναι αποτελεσματικός, για παράδειγμα, στις τυποποιημένες προμήθειες προϊόντων·
10. τονίζει ότι οι πρόσθετοι στόχοι πολιτικής αυξάνουν τόσο την πιθανότητα σφαλμάτων όσο και τον κίνδυνο σύγκρουσης μεταξύ αυτών των στόχων· υπογραμμίζει ότι οι στόχοι των δημόσιων συμβάσεων μπορούν να επιτευχθούν μόνο στον βαθμό και υπό τον όρο να μην υπονομευτεί ο πρωταρχικός στόχος της παροχής ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών στους πολίτες σε λογικές τιμές·
11. τονίζει επίσης ότι, στη μεταρρύθμιση του 2014, αναγνωρίστηκε σαφώς τόσο το δικαίωμα των αρχών να παρέχουν και να οργανώνουν τις δικές τους υπηρεσίες μέσω των δικών τους οργανισμών, επιχειρήσεων και δημόσιων επιχειρήσεων, όσο και οι νέες έννοιες της αυτεπιστασίας και της διαδημοτικής συνεργασίας. Οι συμβάσεις προμηθειών με τρίτους αποτελούν μόνο μία από τις πολλές εναλλακτικές επιλογές για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών⁽⁵⁾. Τέλος, η ΕτΠ τονίζει το δικαίωμα των δημόσιων αρχών ανάθεσης να επαναδημοτικοποιούν τις συμβάσεις που έχουν ανατεθεί σε τρίτους.
12. θεωρεί ότι ο στόχος της αύξησης των κατώτατων ορίων πέραν των οποίων πρέπει να δημοπρατούνται οι δημόσιες συμβάσεις σε ολόκληρη την Ευρώπη είναι ορθός, προκειμένου να διατηρηθεί η ισορροπία μεταξύ της διαφάνειας, αφενός, και του διοικητικού φόρτου για τις αρχές και τις ΜΜΕ, αφετέρου· για τον λόγο αυτό, καλεί την Επιτροπή να προωθήσει μακροπρόθεσμα σε επίπεδο ΠΟΕ μια σημαντική αύξηση των ορίων που προβλέπονται στη συμφωνία για τις δημόσιες συμβάσεις.

II. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Στρατηγικές προμήθειες

13. θεωρεί ότι, με βάση τις οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις του 2014, οι δημόσιες αρχές ανάθεσης έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν υπόψη στρατηγικούς στόχους κατά τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων· τούτο, σε μεμονωμένες περιπτώσεις, μπορεί να οδηγήσει σε «καλύτερη σύμβαση προμηθειών» από την άποψη της αρχής ανάθεσης·
14. ωστόσο, επισημαίνει ότι η συνεπόμενη διοικητική επιβάρυνση των τοπικών και περιφερειακών αρχών πρέπει να είναι ανάλογη προς τα οφέλη που μπορούν να προσφέρουν οι δημόσιες συμβάσεις για τους πολίτες. Οι δημόσιες συμβάσεις δεν είναι, κατά κύριο λόγο, κατάλληλες για την επίτευξη πολιτικών στόχων, π.χ. στον τομέα της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, της κοινωνικής ένταξης και της καινοτομίας, ή για την προώθηση ορισμένων κοινωνικοπολιτικών εξελίξεων. Εντούτοις, τούτες χρησιμοποιούνται ολόένα και περισσότερο ως μέσο για την προώθηση και την επίτευξη άλλων πολιτικών στόχων. Όμως, δεν πρέπει να παραβλέπονται ούτε ο σκοπός ούτε η ουσία των δημόσιων συμβάσεων που είναι ο καθορισμός της καλύτερης σχέσης ποιότητας/τιμής, σύμφωνα με τις αρχές της δημοσιονομικής πειθαρχίας και της οικονομικής βιωσιμότητας της δημόσιας διοίκησης·
15. επισημαίνει ότι —όπως κατέδειξαν τα αποτελέσματα της έρευνας ΕτΠ/ΣΕΔΠ— οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές είναι ευαισθητοποιημένες σχετικά με την επιλογή οικολογικών, κοινωνικών και καινοτόμων κριτηρίων ανάθεσης. Τα κριτήρια αυτά εφαρμόζονται μάλλον σπάνια, αφενός, διότι δεν υπάρχει ανάγκη και, αφετέρου, διότι το υψηλό ενδεχόμενο σφάλματος αυξάνει και τις πιθανότητες δικαστικών προσφυγών· ειδικότερα, οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές διαμαρτύρονται για την έλλειψη των επαγγελματικών ικανοτήτων που απαιτούνται προκειμένου να δοθεί ώθηση σε αυτό το είδος συμβάσεων·
16. υπογραμμίζει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές, αν και έχουν τη δυνατότητα ανάθεσης συμβάσεων βάσει διαφόρων ποιοτικών κριτηρίων, συχνά προτιμούν τη φθηνότερη τιμή διότι θεωρούν ότι αυτή αποτελεί τόσο την καλύτερη αξιοποίηση των δημόσιων πόρων όσο και κριτήριο πιο εύκολα εφαρμόσιμο·

⁽⁴⁾ Βλέπε κοινή έρευνα ΕτΠ/ΣΕΔΠ.

⁽⁵⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών της 5.7.2018 με θέμα «Δέσμη μέτρων για τις δημόσιες συμβάσεις», εισηγητής: Adrian Ovidiu Teban (RO/EPP).

17. παραπέμπει στην κριτική που διατύπωσε η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της ⁽⁶⁾ ότι, στο 55 % των διαδικασιών ανάθεσης συμβάσεων, η ανάθεση πραγματοποιείται μόνο με βάση τη χαμηλότερη τιμή· επισημαίνει ότι στις σχετικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων μπορεί να έχουν ληφθεί πλήρως υπόψη στρατηγικοί στόχοι, αφού π.χ. τα κριτήρια για την προστασία του περιβάλλοντος ή την ενεργειακή απόδοση μπορούν να εφαρμοστούν εξίσου αποτελεσματικά στο επίπεδο της συγγραφής υποχρεώσεων και, κατά συνέπεια, η ανάθεση της σύμβασης να πραγματοποιείται με βάση τη χαμηλότερη τιμή·
18. υπογραμμίζει ότι —σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας— η ανάγκη για στρατηγικά κριτήρια ανάθεσης διαφέρει σημαντικά. Συνεπώς, οι αρχές ανάθεσης θεωρούν γενικά ότι δεν χρειάζονται φιλικές προς την καινοτομία συμβάσεις, έχουν αντικρουόμενες απόψεις για τις κοινωνικές συμβάσεις και είναι, ως επί το πλείστον, υπέρ της σύναψης περιβαλλοντικών συμβάσεων· διαπιστώνει ότι αντιμετωπίζουν δυσκολίες κατά την εφαρμογή όλων των κριτηρίων λόγω της πολυπλοκότητας του νομικού πλαισίου, όσον αφορά τον καθορισμό των όρων εκτέλεσης της σύμβασης και, ιδίως, την αξιολόγηση της ισοδυναμίας των εθνικών πιστοποιητικών και σημάτων που χρησιμοποιούνται για την απόδειξη της συμμόρφωσης με τα κριτήρια ⁽⁷⁾·
19. υπογραμμίζει ότι, μέχρι σήμερα, η χρήση καινοτόμων δημόσιων συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένης της σύμπραξης για την καινοτομία ή των προεμπορικών συμβάσεων προμηθειών, περιοριζόταν σε λίγες τοπικές και περιφερειακές αρχές ορισμένων κρατών μελών. Οι κυριότεροι λόγοι είναι ότι η προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης σπάνια βρίσκεται στο προσκήνιο, οι προμήθειες αφορούν τυποποιημένα προϊόντα ή υφίστανται δημοσιονομικοί περιορισμοί. Ένα μέσο για την προώθηση των καινοτόμων προμηθειών θα μπορούσε να είναι η πρωτοβουλία για τους σημαντικούς αγοραστές (Big Buyers) της Επιτροπής. Η ΕτΠ τονίζει, ωστόσο, ότι οι ομαδοποιημένες μορφές προμηθειών και οι όμιλοι αγοραστών συχνά διευκολύνουν ιδίως τις μικρότερες τοπικές αρχές και βελτιώνουν την αποτελεσματικότητά τους·

Πρόσβαση των ΜΜΕ στις αγορές δημόσιων συμβάσεων

20. υπενθυμίζει ότι η προώθηση των ΜΜΕ ήταν μία από τις πέντε προτεραιότητες της μεταρρύθμισης των δημοσίων συμβάσεων του 2014· επισημαίνει ότι οι ΜΜΕ και οι νεοφυείς επιχειρήσεις εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες όσον αφορά την τήρηση οικονομικών ή τεχνικών κριτηρίων καταλληλότητας. Επιπλέον, οι καθυστερημένες πληρωμές, οι ελλείψεις γνώσεις για τις βασικές πτυχές των προμηθειών από τις ΜΜΕ και το υψηλό δυνητικό κόστος των δικαστικών προσφυγών παραμένουν σημαντικά εμπόδια·
21. επισημαίνει ότι τα μέτρα που ελήφθησαν μέχρι σήμερα για την αύξηση της συμμετοχής των ΜΜΕ —όπως δείχνει και η έρευνα ΕτΠ/ΣΕΔΠ— δεν οδήγησαν στην αναμενόμενη βελτίωση·
22. τονίζει ότι οι στρατηγικοί στόχοι δημόσιων συμβάσεων συνιστούν συχνά σημαντικό εμπόδιο για τη συμμετοχή στις διαδικασίες υποβολής προσφορών, ιδίως για τις ΜΜΕ, σε σχέση με τις επαγγελματικά οργανωμένες μεγάλες επιχειρήσεις, δεδομένου ότι, συχνά, οι ΜΜΕ συχνά δεν διαθέτουν τους απαραίτητους πόρους για την εκπλήρωση των στρατηγικών κριτηρίων ανάθεσης· τονίζει ότι η ενίσχυση της στρατηγικής ανάθεσης μπορεί να είναι σε αντίθεση με τον σωστό και αξιόπιστο στόχο της προώθησης και της διευκόλυνσης της πρόσβασης των ΜΜΕ στη διαδικασία ανάθεσης συμβάσεων·
23. υπογραμμίζει, σε αυτό το πλαίσιο, την ανάγκη αναθεώρησης του ορισμού που ισχύει επί του παρόντος για τις ΜΜΕ σε ευρωπαϊκό επίπεδο ⁽⁸⁾· εξηγεί ότι, σύμφωνα με τον ισχύοντα ορισμό, οι επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους (της αποκαλούμενης μέσης κεφαλαιοποίησης, με έως και 500 υπαλλήλους) διαθέτουν, σε μεγάλο βαθμό, συγκρίσιμες δομές με τις ΜΜΕ (< 250 υπαλλήλους και ετήσιο κύκλο εργασιών ≤ 50 εκατ. ευρώ ή συνολικό ισολογισμό ≤ 43 εκατ. ευρώ), όμως δεν απολαμβάνουν προνομιακή μεταχείριση έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων· υπογραμμίζει, στο πλαίσιο των αυξανόμενων τάσεων προστατευτισμού σε σημαντικές αγορές, τη σημασία του να τοποθετηθεί η ΕΕ εποικοδομητικά και με έμφαση στον παγκόσμιο ανταγωνισμό, προς το συμφέρον της εγχώριας ευρωπαϊκής οικονομίας, και να συνεκτιμήσει τις ΜΜΕ ως ισχυρό οικονομικό παράγοντα, ιδίως στις αγροτικές περιοχές·
24. επισημαίνει ότι το νέο καθεστώς για τις κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες δυσχεραίνει το έργο των τοπικών και των περιφερειακών αρχών και διευκρινίζει ότι τα προβλήματα που ανακύπτουν συνδέονται, μεταξύ άλλων, με την ιδιαίτερη φύση αυτών των υπηρεσιών και με το συγκεκριμένο πλαίσιο στο οποίο παρέχονται· επικρίνει το γεγονός ότι η πρόσκληση υποβολής προσφορών είναι πλέον υποχρεωτική πέραν ενός ορισμένου κατώτατου ορίου (750.000 ευρώ), παρά το γεγονός ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι λόγοι για τους οποίους αυτό το είδος υπηρεσιών δεν έχει αντίκτυπο στην εσωτερική αγορά, και επισημαίνει ότι οι εν λόγω κανόνες δεν συνάδουν πάντοτε με τα εθνικά συστήματα των κρατών μελών. Στις περιπτώσεις στις οποίες οι δημόσιες αρχές δεν προβαίνουν σε επιλεκτικές επιλογές, όταν οι πάροχοι υπηρεσιών λειτουργούν στο πλαίσιο απλής διαδικασίας έγκρισης ή ανοικτού μοντέλου, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν εφαρμόζεται η οδηγία για τις δημόσιες συμβάσεις ⁽⁹⁾. Οι κανόνες που θεσπίζονται στην οδηγία για τις δημόσιες συμβάσεις δεν είναι πάντοτε κατάλληλοι για τα εθνικά συστήματα των κρατών μελών και μπορούν, στην πράξη, να οδηγήσουν σε δυσανάλογο διοικητικό φόρτο για τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές ⁽¹⁰⁾. Επιπλέον, το πεδίο εφαρμογής του καθεστώτος δεν είναι σαφές, λόγω των παραπομπών του παραρτήματος XIV στους αόριστου περιεχομένου κωδικούς CPV·

⁽⁶⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Να γίνουν οι δημόσιες συμβάσεις προμηθειών αποτελεσματικές μέσα στην Ευρώπη και για την Ευρώπη» της 3.10.2017 (COM(2017) 572 final).

⁽⁷⁾ Έρευνα ΕτΠ/ΣΕΔΠ.

⁽⁸⁾ Σύσταση της Επιτροπής 2003/361/ΕΚ της 6.5.2003 (ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36).

⁽⁹⁾ Υποθέσεις C-410/14, Falk Pharma, και C-9/17, Tirkkonen.

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση σχετικά με την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των δημόσιων συμβάσεων (βοήθεια για τη νεολαία και κοινωνική πρόνοια), που δημοσιεύθηκε από την πλατφόρμα REFIT στις 14 Μαρτίου 2019 κατόπιν αιτήματος του ολλανδικού υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Αθλητισμού.

25. θεωρεί ότι η κατάτμηση των συμβάσεων σε μικρότερα τμήματα ωφελεί ιδιαίτερα τις ΜΜΕ και τις επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους και, ως εκ τούτου, αποτελεί καλή προσέγγιση· επισημαίνει, ωστόσο, ότι οι μη αποδοτικές επιχειρήσεις ή τα πολύ μικρά τμήματα ενδέχεται να αυξήσουν τις διαχειριστικές και τις συντονιστικές δαπάνες των φορέων ανάθεσης·

Διασυνοριακή αγορά προϊόντων και υπηρεσιών

26. διαπιστώνει ότι το συνολικό ποσοστό των διασυνοριακών συμβάσεων μειώθηκε από 5,95 % το 2013 σε 3,4 % το 2017 ⁽¹¹⁾·
27. τονίζει ότι η έννοια των δημόσιων συμβάσεων θα πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο λειτουργικό· ωστόσο, ακόμη και αν συλλαμβάνεται λειτουργικά, τα διάφορα είδη υπηρεσιών σχεδιασμού δεν μπορούν να προστίθενται κατά τον υπολογισμό της αξίας της σύμβασης, αλλά μάλλον θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως χωριστές συμβάσεις· εξηγεί ότι αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την προστασία και την αυξημένη συμμετοχή των ΜΜΕ στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων·
28. καλεί την Επιτροπή να υιοθετήσει πιο ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για τις ηλεκτρονικές διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, προκειμένου να ενισχυθεί η νομική ασφάλεια και να βελτιωθεί η συμμετοχή των ΜΜΕ στις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις·
12. 29. επισημαίνει ότι η διάταξη του άρθρου 10 στοιχείο η) της οδηγίας για τις δημόσιες συμβάσεις (Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹²⁾) αντικατοπτρίζει τη μεγάλη σημασία των φιλανθρωπικών οργανώσεων παροχής βοήθειας, οι οποίες μπορούν να αναπτυχθούν ιδίως σε περιπτώσεις καταστροφών, μέσω εθελοντικών δραστηριοτήτων· είναι της άποψης ότι τα κράτη μέλη μπορούν να αναφέρουν ρητά στο εθνικό τους δίκαιο ποιες οργανώσεις θεωρούνται μη κερδοσκοπικές, εφόσον η εθνική νομοθεσία διασφαλίζει ότι οι οργανώσεις αυτές συμμορφώνονται με τα κριτήρια που έχει θεσπίσει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ⁽¹³⁾·
30. υπογραμμίζει ότι στην έρευνα ΕτΠ/ΣΕΔΠ, το 70 % των ερωτηθέντων αναφέρει ότι η διασυνοριακή αγορά δεν προσδίδει προστιθέμενη αξία λόγω της έλλειψης προσφορών από άλλα κράτη μέλη και μόλις το 24 % αναφέρει ότι προωθεί τον ανταγωνισμό και οδηγεί σε καλύτερες εναλλακτικές επιλογές· εφιστά την προσοχή στα πορίσματα της έκθεσης σχετικά με το Δίκτυο περιφερειακών κόμβων (RegHub), σύμφωνα με τα οποία, ορισμένοι τομείς, ιδίως κοινωνικού ενδιαφέροντος, δεν διαθέτουν διασυνοριακή πτυχή και ότι, ως εκ τούτου, απουσιάζει η απαιτούμενη συνάφεια της εσωτερικής αγοράς·
31. συμφωνεί, καταρχήν, με τον στόχο της Επιτροπής να αυξηθεί ο αριθμός των διασυνοριακών διαδικασιών ανάθεσης συμβάσεων· επισημαίνει ότι αιτίες των λίγων διασυνοριακών αναθέσεων συμβάσεων είναι, μεταξύ άλλων, η απαιτούμενη πολυγλωσσία των εγγράφων των συμβάσεων, η οποία είναι χρονοβόρα και δαπανηρή και αυξάνει αναπόφευκτα το κόστος, και η διαφορετική ερμηνεία των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις από τα κράτη μέλη·
32. επισημαίνει ότι μια άλλη κύρια αιτία μπορεί να είναι τα διαφορετικά πρότυπα και η νομοθεσία των κρατών μελών για παράδειγμα, στο εργατικό δίκαιο, στην υγεία και ασφάλεια στην εργασία ή στις κατασκευές· αυτοί οι παράγοντες αποτρέπουν τους δυνητικούς ενδιαφερόμενους από άλλα κράτη μέλη να υποβάλουν προσφορές, ιδίως ΜΜΕ οι οποίες, συχνά, δεν διαθέτουν τους αναγκαίους υλικούς και νομικούς πόρους για να εκπληρώσουν τις απαιτήσεις άλλων κρατών μελών·
33. υπογραμμίζει ότι είναι πολύ συνηθισμένο οι εταιρείες να ιδρύουν θυγατρικές σε άλλα κράτη μέλη, προκειμένου να βρίσκονται εγγύτερα στις τοπικές αγορές. Συνήθως, οι θυγατρικές και όχι η μητρική εταιρεία υποβάλλουν προσφορές στο πλαίσιο των τοπικών και των περιφερειακών διαδικασιών ανάθεσης συμβάσεων. Οι συναλλαγές αυτές δεν συμπεριλαμβάνονται στις στατιστικές για τις διασυνοριακές δημόσιες συμβάσεις·
34. τέλος, τονίζει ιδιαίτερα τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι υποβάλλοντες προσφορά για την αντιμετώπιση των διαφόρων απαιτήσεων των κρατών μελών για τα πιστοποιητικά και τις διασυνοριακές ηλεκτρονικές υπογραφές· αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο χρειάζεται να προβλεφθούν κοινές κατευθυντήριες γραμμές, με σκοπό τη θέσπιση κοινών συστημάτων δικαίου και πληροφορικής και τη δημιουργία ηλεκτρονικών πλατφορμών οι οποίες θα παρέχουν δυνατότητα συμμετοχής στις αρχές και τις επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους στα διάφορα γειτονικά κράτη·

Μέτρα για τη βελτίωση της υλοποίησης

35. επισημαίνει ότι ο αποκαλούμενος επαγγελματισμός που έχει ανακοινώσει η Επιτροπή, δηλαδή η κατάρτιση των διοικητικών υπαλλήλων, εμπίπτει πλήρως στην οργανωτική κυριαρχία των κρατών μελών και ιδίως των τοπικών και των περιφερειακών αρχών· επιπλέον, φοβάται ότι οι περαιτέρω κατευθυντήριες γραμμές και τα εγχειρίδια της Επιτροπής για την επαγγελματικοποίηση των δημόσιων αρχών ανάθεσης (όπως για παράδειγμα το σχεδιαζόμενο European Professionalisation Framework - EPF) θα σήμαινε μάλλον πρόσθετη διαχειριστική δαπάνη για τους φορείς ανάθεσης με το ήδη ούτως ή άλλως εκτενές ρυθμιστικό πλαίσιο·

⁽¹¹⁾ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τμήμα πολιτικής στους τομείς της οικονομίας, των επιστημών και της ποιότητας ζωής Contribution to Growth. European Public Procurement. Delivering Economic Benefits for Citizens and Businesses, (Συμβολή στην ανάπτυξη. Ευρωπαϊκές δημόσιες συμβάσεις. Οικονομικά οφέλη για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις), Ιανουάριος 2019.

⁽¹²⁾ ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 65.

⁽¹³⁾ ΔΕΕ, απόφαση της 21.3.2019 στην υπόθεση C-465/17.

36. χαιρετίζει το τελικό σχέδιο δράσης της 26ης Οκτωβρίου 2018 που διαμορφώθηκε από την Εταιρική σχέση για τις καινοτόμες και υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις στο πλαίσιο του Αστικού Θεματολογίου⁽¹⁴⁾, και υποστηρίζει ειδικότερα τις συστάσεις που απευθύνονται: α) στην ΕΕ προκειμένου να εξετάσει το ενδεχόμενο ενωσιακής χρηματοδότησης σε κοινές διασυνοριακές δημόσιες συμβάσεις, σε δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας, σε στρατηγικές δημόσιες συμβάσεις, ιδίως κοινωνικές συμβάσεις (δηλαδή χρήση κοινωνικών ρητρών και κριτηρίων ανάθεσης σε διαδικασίες και συμβάσεις ανάθεσης) και σε κυκλικές δημόσιες συμβάσεις, β) στα κράτη μέλη προκειμένου να επενδύσουν στην ανάπτυξη ικανοτήτων για τις καινοτόμες και υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις και γ) στα κράτη μέλη και στις πόλεις προκειμένου να αυξήσουν τις δυνατότητες κατάρτισης όσον αφορά τις κυκλικές δημόσιες συμβάσεις και τις καινοτόμες και υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις·
37. θεωρεί ότι η ΕΕ οφείλει να διασφαλίσει τη συνοχή μεταξύ των διαφόρων ευρωπαϊκών τομέων πολιτικής που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις και τις πολιτικές ανταγωνισμού και κρατικών ενισχύσεων, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ΕΕ θα ενισχυθεί συνολικά ως βιομηχανικό κέντρο και ότι οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις θα είναι ανταγωνιστικές σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο·
38. καλεί την Επιτροπή να προωθήσει μια διαδικασία για αξιόπιστα και σαφή σήματα και πιστοποιητικά, αναγνωρισμένα σε ολόκληρη την ΕΕ, ιδίως στον τομέα της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, προκειμένου να διαμορφωθεί ασφάλεια δικαίου και να μειωθεί ο φόρτος εργασίας των φορέων ανάθεσης επιτόπου·
39. επισημαίνει ότι η ανάπτυξη ιδίων συστημάτων ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων και εθνικών διαδικτυακών πυλών δημόσιων συμβάσεων προκάλεσε εν μέρει προβλήματα συμβατότητας τόσο μεταξύ των κρατών μελών όσο και εντός αυτών· η ανάπτυξη πλήρως συμβατών συστημάτων θα μπορούσε να απλουστεύσει και να επιταχύνει σημαντικά τις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων·
40. τέλος, υπογραμμίζει ότι οι οδηγίες δεν ικανοποίησαν το βασικό μέλημα της εκτενούς απλούστευσης για τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές· ωστόσο, θεωρεί ότι, λόγω της συνέχειας και των λόγων που προαναφέρθηκαν, αντενδίδκνται οπωσδήποτε νέα νομοθετική μεταρρύθμιση κατά τα επόμενα έτη.

Βρυξέλλες, 8 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽¹⁴⁾ https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/final_action_plan_public_procurement_2018.pdf

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Βελτίωση της νομοθεσίας: απολογισμός και διατήρηση της δέσμευσής μας»

(2020/C 39/10)

Εισηγητής:	ο κ. Olgierd GEBLEWICZ (PL/EPP), περιφερειάρχης Δυτικής Πομερανίας
Έγγραφα αναφοράς:	COM(2019) 178 final SWD(2019) 156

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ**Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ****Παρατηρήσεις**

1. χαιρετίζει τον απολογισμό των δραστηριοτήτων βελτίωσης της νομοθεσίας στον οποίο προβαίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και υπογραμμίζει ότι η βελτίωση της νομοθεσίας όντως δεν θα πρέπει να αποτελεί ένα κρυφό πρόγραμμα απορρύθμισης και ότι η βελτίωση της νομοθεσίας και η χάραξη τεκμηριωμένων, διαφανών και συμμετοχικών πολιτικών συνιστούν βασικές προϋποθέσεις σε ένα περιβάλλον όπου η δημοκρατία και η λήψη αποφάσεων με συμβιβασμό δέχονται επιθέσεις. Τονίζει επίσης ότι τα εργαλεία βελτίωσης της νομοθεσίας δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να υποκαθιστούν τη δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων. Επισημαίνει ότι τα ίδια τα εργαλεία βελτίωσης της νομοθεσίας συνεπάγονται «κόστος» (σε ό,τι αφορά χρόνο, ανθρώπινους πόρους κ.λπ.) και, ως εκ τούτου, χρειάζεται επίσης να σχεδιαστούν κατά τρόπο ώστε να είναι αποτελεσματικά. Υποστηρίζει επίσης ότι η βελτίωση της νομοθεσίας πρέπει να αποτελεί μια κοινή προσπάθεια μεταξύ όλων των επιπέδων διακυβέρνησης. Επικροτεί, επομένως, ιδιαίτερα τη θετική αναγνώριση της ανάγκης να προωθηθεί η αμεσότερη συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, αλλά και της Επιτροπής των Περιφερειών στη διαδικασία χάραξης πολιτικών της ΕΕ.
2. σημειώνει ότι οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν δικαίωμα σε καλή και σαφή νομοθεσία που δημιουργεί προστιθέμενη αξία, οι στόχοι της οποίας κοινοποιούνται με σαφήνεια στους αποδέκτες και ο αντίκτυπος αυτής παρακολουθείται. Δεδομένου ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές υλοποιούν και εφαρμόζουν περίπου το 70 % της νομοθεσίας της ΕΕ και παράλληλα βρίσκονται πιο κοντά στους πολίτες, θα πρέπει να συμμετέχουν άμεσα στις διαδικασίες ανάπτυξης ισχυρής ενωσιακής νομοθεσίας και αξιολόγησης της αποτελεσματικότητάς της. Προκειμένου να μπορούν να εφαρμοστούν οι κανόνες, αλλά και να προβληθεί η ΕΕ, είναι απαραίτητο οι πολίτες να κατανοούν τους στόχους των κανόνων και τα οφέλη που προκύπτουν. Για τον λόγο αυτό, οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές, ως αξιόπιστοι φορείς για τους πολίτες, θα πρέπει να συμμετέχουν πλήρως στη διαδικασία επικοινωνίας, δηλαδή στη διάδοση των πληροφοριών και στην επεξήγηση του σκοπού των κανόνων κατά τρόπο κατανοητό σε τοπικό επίπεδο. Ο ρόλος της Επιτροπής των Περιφερειών, ως γέφυρας μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, είναι καίριας σημασίας.
3. σημειώνει ότι η ποιότητα της νομοθεσίας αποτελεί στοιχείο ζωτικής σημασίας για την επιτυχία της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η Ευρώπη θα καταστεί ισχυρή, τα θεσμικά της όργανα θα διέπονται από τους κανόνες δικαίου, οι πολιτικές της θα είναι αποτελεσματικές και οι πολίτες θα συμμετέχουν ενεργά και θα συμβάλλουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, μόνον εάν στο πλαίσιο της διακυβέρνησης διασφαλίζεται η συνεργασία μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων διακυβέρνησης και διοίκησης με σκοπό την αποτελεσματική εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας και των κανόνων και την εξεύρεση αποδεκτών από την κοινωνία λύσεων για τις παγκόσμιες προκλήσεις· στηρίζει, κατ' αυτήν την έννοια, επίσης τη δήλωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία επισημαίνει ότι οι ποσοτικές προσεγγίσεις (οι οποίες αποσκοπούν στη μείωση του λεγόμενου διοικητικού φόρτου κατά ένα συγκεκριμένο ποσοστό) δεν ενδείκνυνται για τη διαχείριση της πολυπλοκότητας και της πολυμορφίας που χαρακτηρίζουν τη νομοθεσία της ΕΕ, καθώς και του αντίκτυπού της στα διάφορα επίπεδα. Επιδιοκμαίνει, στο πλαίσιο αυτό, επίσης τη σύσταση της επιχειρησιακής ομάδας (*Task force*) «Επικουρικότητα», η οποία προτείνει η διαδικασία REFIT (βελτίωση της καταλληλότητας και της αποδοτικότητας του κανονιστικού πλαισίου) να επικεντρωθεί πρωτίστως στο ζήτημα της «νομοθετικής πυκνότητας» σε σχέση με την προστιθέμενη της αξία· χαιρετίζει στο πλαίσιο αυτό και τη δέσμευση της προέδρου της μελλοντικής Επιτροπής να διοργανώσει διάσκεψη για το μέλλον της Ευρώπης το 2020 και υπενθυμίζει την επιθυμία της ΕτΠ να συμμετέχει πλήρως σε κάθε συζήτηση σχετικά με τη βελτίωση της διακυβέρνησης της ΕΕ και την πρότασή της για ένα μόνιμο, διαρθρωμένο σύστημα διαλόγου με τους πολίτες προκειμένου να ενισχυθεί η δημοκρατική λειτουργία της ΕΕ.
4. συμφωνεί ότι το θεματολόγιο για τη βελτίωση της νομοθεσίας αποτελεί εργαλείο που θα συμβάλει στη βελτίωση των πολιτικών της ΕΕ και θα παράσχει τη βάση για τη λήψη ορθών αποφάσεων την κατάλληλη στιγμή, διασφαλίζοντας ότι η νομοθεσία που θεσπίζουν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχει περισσότερο θετικά παρά αρνητικά αποτελέσματα, με άλλα λόγια, μεριμνώντας ότι τα νομοθετικά μέτρα είναι τεκμηριωμένα και καλά σχεδιασμένα και αποφέρουν απτά και διαρκή οφέλη για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και την κοινωνία γενικότερα. Αυτό ισχύει τόσο για τους νέους κανόνες όσο και για το κύριο σώμα της υφιστάμενης νομοθεσίας της ΕΕ. Η ΕτΠ γνωρίζει ότι το εν λόγω εργαλείο αποτελεί εκ των πραγμάτων την αρχή μιας διαδικασίας που αποσκοπεί στην ανάπτυξη των καλύτερων δυνατών ρυθμιστικών μηχανισμών.

5. αναγνωρίζει ότι, βάσει των αρμοδιοτήτων της που ορίζονται στις Συνθήκες και των κατάλληλων ανθρωπίνων πόρων που διαθέτει, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαδραματίζει κείμενο ρόλο στις πολιτικές για τη βελτίωση της νομοθεσίας. Τονίζει, ωστόσο, ότι η βελτίωση της νομοθεσίας δεν μπορεί να επιτευχθεί με τη θέσπιση μέτρων μόνο σε επίπεδο ΕΕ και επισημαίνει το σημαντικό και ακόμη ανεκμετάλλευτο δυναμικό της συνεργασίας με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές, στο πλαίσιο της οποίας η ΕτΠ δρα ως φυσικός σύνδεσμος·
6. υπενθυμίζει την υποχρέωση της ΕΕ να θεσπίζει σε τομείς συντρέχουσας αρμοδιότητας, σύμφωνα με το άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, νομοθεσία βάσει των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, μόνον εάν και μόνον στον βαθμό που οι στόχοι της εν λόγω πολιτικής δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, τις περιφέρειες ή τις τοπικές αρχές τους. Προσυπογράφει τα συμπεράσματα της επιχειρησιακής ομάδας («task force») «Επικουρικότητα και αναλογικότητα» και επικροτεί την πρόταση για μια πιο ανοικτή πολιτική με μεγαλύτερη συμμετοχή όλων των επιπέδων διακυβέρνησης μέσω μιας νέας προσέγγισης της αρχής της επικουρικότητας, της «ενεργού επικουρικότητας» («active subsidiarity»)·
7. τονίζει ότι, επί του παρόντος, οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές δεν συμμετέχουν άμεσα στις διαπραγματεύσεις μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις νομοθετικές διαδικασίες και επίσης δεν εμπλέκονται άμεσα στον επίσημο μηχανισμό παρακολούθησης της επικουρικότητας. Υπενθυμίζει, ωστόσο, ότι η ΕτΠ έχει το δικαίωμα να αναλάβει δράση ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου σε περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν τηρείται η αρχή της επικουρικότητας και ότι αξιοποιεί αυτή τη δυνατότητα για να ενισχύσει τα πολιτικά μηνύματά της επί του θέματος, διαδραματίζοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, σημαντικό ρόλο στο να εισακούονται οι απόψεις των τοπικών και των περιφερειακών αρχών· καλεί την Επιτροπή να διερευνήσει τρόπους μεγαλύτερης συμμετοχής των περιφερειακών κοινοβουλίων σε αυτές τις διαδικασίες, για παράδειγμα με την επίσημη ενσωμάτωσή τους στον μηχανισμό έγκαιρης προειδοποίησης ή την επέκταση του συστήματος των κίτρινων και κόκκινων καρτών στα περιφερειακά κοινοβούλια, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι θα μπορούν να συνεισφέρουν θετικά στην ανάπτυξη ενεργού επικουρικότητας·
8. επισημαίνει ότι για τη βελτίωση της νομοθεσίας είναι ιδιαίτερα σημαντική η παρακολούθηση και η αξιολόγηση αυτής και τονίζει ότι, συχνά, οι νέοι κανόνες εφαρμόζονται πριν από την πλήρη και ορθή αξιολόγηση του αντικτύπου των ισχυόντων κανόνων. Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές εφαρμόζουν την πλειονότητα της νομοθεσίας της ΕΕ και για αυτόν τον λόγο γνωρίζουν καλύτερα τον αντίκτυπο της στους πολίτες στην πράξη·
9. επικροτεί την έκκληση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ενίσχυση των μέτρων REFT μέσω της ευρύτερης συμμετοχής της Επιτροπής των Περιφερειών·
10. επισημαίνει ότι, χάρη στις επαφές της με τα υφιστάμενα δίκτυα εκπροσώπων των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στα κράτη μέλη, η ΕτΠ διαθέτει εκτεταμένες ευκαιρίες να επικοινωνεί και να διαβουλευείται με τις τοπικές κοινότητες·

Εργαλεία για τη βελτίωση της νομοθεσίας και ο ρόλος των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στην καλύτερη αξιοποίηση αυτών

11. υπενθυμίζει ότι οι διαβουλεύσεις μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών μπορούν να αποτελέσουν ζωτική συμβολή στο περιεχόμενο της νομοθεσίας και προωθούν τη νομιμότητα και παράλληλα την αποδοχή της νομοθεσίας, καθιστώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, αποτελεσματικότερη την εφαρμογή της. Χαιρετίζει, ως εκ τούτου, την πρωτοβουλία για επικοινωνία και διαβούλευση με τους πολίτες μέσω της δημιουργίας της διαδικτυακής πύλης «Πείτε τη γνώμη σας» («Have Your Say»). Σημειώνει, ωστόσο, ότι οι μεμονωμένες απαντήσεις των πολιτών αποτελούν, μέχρι στιγμής, μόνο ένα μικρό ποσοστό των υποβολών, γεγονός που οφείλεται πιθανώς στο γεγονός ότι η πύλη και οι διαδικασίες διαβούλευσης δεν είναι ακόμη ευρέως γνωστές. Ζητεί, ως εκ τούτου, την ενίσχυση των μέτρων ενημέρωσης και προώθησης τέτοιου είδους διαβουλεύσεων, μεταξύ άλλων μέσω της συνεργασίας με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές. Επιπλέον, προτείνει να επιδιωχθούν συγκεκριμένες και στοχευμένες διαβουλεύσεις για τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές, ιδίως όσον αφορά τομείς μείζονος σημασίας για αυτές. Εν προκειμένω, με τη συμμετοχή της ΕτΠ, η οποία δύναται να αξιοποιήσει τις επαφές της μέσω των δικτύων εκπροσώπων των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, θα μπορούσαν να προσεγγιστούν μεγαλύτερες ομάδες ατόμων και θεσμικών φορέων, στοιχείο το οποίο θα βελτιώσει το αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων·
12. σημειώνει ότι η αξιολόγηση αντικτύπου της νομοθεσίας αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την ενίσχυση της νομιμότητας και της διαφάνειας αυτής. Χαιρετίζει, ως εκ τούτου, την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην επικουρικότητα και την αναλογικότητα κατά τη διενέργεια της εν λόγω αξιολόγησης και εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές μπορούν να παράσχουν ιδιαίτερα πολύτιμες πληροφορίες στο πλαίσιο αυτό·
13. επισημαίνει την ανάγκη να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες να αναπτυχθούν δείκτες για την εκτίμηση των επιπτώσεων, οι οποίοι θα λαμβάνουν υπόψη τα εργαλεία που σχετίζονται με το υποεθνικό επίπεδο, και ιδίως τους δείκτες για τη χάραξη πολιτικών, όπως οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης ή ο κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων (social scoreboard). Αυτό θα δώσει τη δυνατότητα στους ευρωπαϊκούς, εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς φορείς λήψης αποφάσεων να εξοικειωθούν με τις εκτιμήσεις επιπτώσεων στις διάφορες περιφέρειες και να εντοπίσουν τομείς που χρειάζεται να βελτιωθεί η νομοθεσία και η χάραξη πολιτικής σε τοπικό επίπεδο·
14. επισημαίνει τις διαφορές που υφίστανται μεταξύ των ευρωπαϊκών περιφερειών, που μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα ο ίδιος κανόνας να έχει ασύμμετρο εδαφικό αντίκτυπο. Οι αρχικές εκτιμήσεις επιπτώσεων θα πρέπει να προσδιορίζουν κατά πόσον υπάρχει εδαφικός αντίκτυπος της εφαρμογής των πολιτικών ο οποίος θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη σε πρώιμο στάδιο της νομοθετικής διαδικασίας και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να καταστεί πάγια πρακτική για όλες τις διευθύνσεις και τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να αναλύουν αυτή την πτυχή κατά την εκπόνηση της νομοθεσίας. Αυτό θα τους επιτρέψει να προσδιορίσουν τα καλύτερα μέσα για την επίτευξη των στόχων πολιτικής τους και να διενεργήσουν πιο διεξοδικές αξιολογήσεις εδαφικού αντικτύπου σχετικά με τη νομοθεσία, όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο. Η πρακτική αυτή θα βοηθούσε επίσης στην ευαισθητοποίηση όλων των διευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις δυνητικές εδαφικές και γεωγραφικές επιπτώσεις των επιλογών πολιτικής τους·

15. υπενθυμίζει το πιλοτικό της σχέδιο του 2018 για τη δημιουργία ενός Δικτύου περιφερειακών κόμβων για τη συλλογή τοπικών και περιφερειακών δεδομένων στον τομέα της εφαρμογής της πολιτικής της ΕΕ μέσω ειδικών ερωτηματολογίων (RegHub/Network of Regional Hubs). Χαιρετίζει το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκφράζει τη στήριξή της για το εν λόγω σχέδιο στην ανακοίνωσή της για τη βελτίωση της νομοθεσίας και ζητεί να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για την ακόμα μεγαλύτερη βελτιστοποίηση του εν λόγω έργου και μετά τη θετική αξιολόγηση της πιλοτικής φάσης, προκειμένου να καταστεί αναπόσπαστο μέρος της πολιτικής και του νομοθετικού πλαισίου της ΕΕ·
16. υποστηρίζει σθεναρά τους στόχους της πλατφόρμας REFIT. Από τη δημιουργία της πλατφόρμας το 2015, η ΕτΠ ανήκει στην ομάδα των ενδιαφερόμενων μερών. Τάσσεται υπέρ της επέκτασης της εντολής της πλατφόρμας σύμφωνα με τις προτάσεις της επιχειρησιακής ομάδας για την επικουρικότητα, η οποία εντόπισε σειρά ζητημάτων που εμποδίζουν την ΕτΠ να συμβάλει ακόμη πιο αποτελεσματικά στο έργο της πλατφόρμας. Υπογραμμίζει ότι, ως συμβουλευτικό όργανο, είναι η πλέον κατάλληλη για να παράσχει τεκμηριωμένα στοιχεία, αλλά, λόγω του πολύ ειδικού και τεχνικού χαρακτήρα των συνεισφορών στην πλατφόρμα, καθώς και εξαιτίας της σύντομης προθεσμίας για την υποβολή αυτών, δεν μπορεί να αξιοποιήσει το πλήρες δυναμικό της ή να συμβάλει σημαντικά· υπογραμμίζει επίσης τη σημαντική συμβολή του δικτύου RegHub στους στόχους της πλατφόρμας REFIT μέσω της ΕτΠ·

Συστάσεις της ΕτΠ

17. εκτιμά τις προσπάθειες που έχει καταβάλει μέχρι σήμερα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την αναθεώρηση της ισχύουσας νομοθεσίας, συνιστά όμως να εκπονηθούν τομεακά σχέδια αναθεώρησής της προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεκτική και συστηματική υλοποίηση των στόχων που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Παράλληλα, τονίζει την ανάγκη να ενισχυθεί η πολυεπίπεδη συνεργασία που στηρίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη, τόσο για την αξιολόγηση των υφιστάμενων κανόνων, όσο και για την ανάπτυξη νέων· σημειώνει ότι αυτή η συνεργασία πρέπει να εκδηλωθεί με την ενεργό συμμετοχή των περιφερειών και των τοπικών αρχών από τον ορισμό του ετήσιου προγράμματος εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και κατά τον ετήσιο προγραμματισμό των δραστηριοτήτων αξιολόγησης και παρακολούθησης της νομοθεσίας με ιδιαίτερη αναφορά στις πτυχές που σχετίζονται με τον εδαφικό αντίκτυπο·
18. επισημαίνει ότι η εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας θα πρέπει να ενισχυθεί στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ στο πλαίσιο ενός ευρύτερου θεματολογίου για τη βελτίωση της νομοθεσίας. Η ΕτΠ ζητεί να δοθεί ύψιστη προτεραιότητα στις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας και να υιοθετηθεί μια ενεργός προσέγγιση ως προς την επικουρικότητα, ως ένας τρόπος για να διασφαλιστεί ότι λαμβάνεται πλήρως υπόψη η συλλογή στοιχείων από τη βάση προς την κορυφή στο πλαίσιο των υφιστάμενων αρμοδιοτήτων σε επίπεδο ΕΕ. Οι αρχές αυτές πρέπει να αντιμετωπίζονται ως θεμελιώδη στοιχεία της διαδικασίας λήψης αποφάσεων της ΕΕ, η οποία διεξάγεται κυρίως σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή των Περιφερειών, θεσμικό εκπρόσωπο των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, που είναι αρμόδιες για την άμεση εφαρμογή μεγάλου τμήματος του ευρωπαϊκού δικαίου·
19. υπενθυμίζει ότι η πλατφόρμα REFIT αποσκοπεί, όσον αφορά τις μεθόδους εργασίας, να συμπεριλάβει το τεχνικό και το πολιτικό επίπεδο στο ίδιο πλαίσιο και σημειώνει, ταυτόχρονα, ότι η ΕτΠ, ως εκπρόσωπος των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, θεωρείται ενδιαφερόμενο μέρος, γεγονός που δεν αντικατοπτρίζει τον χαρακτήρα της σύνθεσής της. Τάσσεται, συνεπώς, υπέρ της τροποποίησης της μεθόδου εργασίας προκειμένου να δοθεί στους εκπροσώπους της ΕτΠ η δυνατότητα πιο άμεσης συμμετοχής στην πολιτική διαδικασία κατά τον καθορισμό των πολιτικών στόχων της πλατφόρμας και κατά την επιλογή των υπό εξέταση κανόνων. Αυτό θα επιτρέψει στα μέλη της ΕτΠ που συμμετέχουν στην πλατφόρμα να αξιοποιήσουν πλήρως την πείρα και την εμπειρογνώμοσύνη τους όσον αφορά την εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου και τον αντίκτυπο αυτού στους πολίτες, οικοδομώντας συγχρόνως τη γέφυρα προς τα δίκτυα της ΕτΠ·
20. τονίζει ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να προσαρμόζουν τη νομοθεσία της ΕΕ στις τοπικές και περιφερειακές συνθήκες, προκειμένου να αποφεύγεται η περιττή γραφειοκρατία, οι περιορισμοί ή η οικονομική επιβάρυνση. Η επιχειρησιακή ομάδα «Επικουρικότητα και αναλογικότητα» επισημαίνει ότι η νομοθετική πυκνότητα αυξήθηκε, με αποτέλεσμα τα περιθώρια ερμηνείας, τα οποία θα έπρεπε να υφίστανται στο πλαίσιο της εφαρμογής της νομοθεσίας, να έχουν μειωθεί. Η εξέλιξη αυτή δυσχεραίνει την επίτευξη του στόχου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για καλύτερη και πιο αποτελεσματική νομοθεσία. Για τον λόγο αυτό, το ζήτημα αυτό θα πρέπει να αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο των μελλοντικών εργασιών για τη βελτίωση της νομοθεσίας·
21. συνιστά επίσης να τροποποιηθεί η δομή της πλατφόρμας REFIT συμπεριλαμβάνοντας εμπειρογνώμονες από το τοπικό ή το περιφερειακό επίπεδο στις εργασίες της εθνικής ομάδας εμπειρογνομόνων και της ομάδας ενδιαφερομένων μερών. Αυτό θα αποτελούσε έναν επιπλέον τρόπο εφαρμογής των συστάσεων της ομάδας εργασίας για την ενίσχυση του ρόλου των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στη νομοθετική διαδικασία, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής·
22. υπενθυμίζει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δηλώσει την πρόθεσή της να ενισχύσει τη συνεργασία της με την Επιτροπή των Περιφερειών, καθώς και με την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και τις αντιπροσωπευτικές ενώσεις. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της πιλοτικής φάσης, τα περιφερειακά δίκτυα (RegHub) μπορούν να αποτελέσουν ουσιαστικό μέσο για την ενίσχυση της συνεργασίας. Επισημαίνει ότι αυτό θα απαιτούσε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την ΕτΠ και όλα τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη να καθορίσουν από κοινού με τα υφιστάμενα δίκτυα το χρονοδιάγραμμα, το περιεχόμενο των τομέων πολιτικής και τη σημασία τους για τις περιφέρειες και τους δήμους. Ζητεί, σε αυτό το πλαίσιο, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συμμετάσχει περισσότερο ήδη κατά το πιλοτικό στάδιο του εν λόγω έργου·

23. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει την πιθανότητα επέκτασης των περιφερειακών δικτύων (RegHub) μετά την ολοκλήρωση του πιλοτικού σταδίου. Η προστιθέμενη αξία που θα μπορούσε να προσφέρει το σχέδιο αυτό μέσω της επέκτασης των δικτύων με τη συμμετοχή περίπου 280 περιφερειών αυξάνεται σημαντικά. Τα πανευρωπαϊκά περιφερειακά δίκτυα (RegHub) θα μπορούσαν να αποτελέσουν σημαντικά μέσα για την αντιμετώπιση ορισμένων υφιστάμενων προκλήσεων όσον αφορά το σχέδιο για τη βελτίωση της νομοθεσίας. Πολλές περιφέρειες έχουν ήδη εκφράσει έντονο ενδιαφέρον να συμμετάσχουν στο πιλοτικό σχέδιο. Για την ανάπτυξη και τη διατήρηση αυτών των δικτύων χρειάζεται, ωστόσο, να διατεθούν οικονομικοί και ανθρωπίνι πόροι και στήριξη στις περιφέρειες που σκοπεύουν να οργανωθούν εσωτερικά, προκειμένου να συμβάλουν μακροπρόθεσμα στις δραστηριότητες του δικτύου μόλις ολοκληρωθεί η πιλοτική φάση·
24. επικροτεί τη διοργανική συμφωνία του 2016 για τη βελτίωση της νομοθεσίας, η οποία υπεγράφη από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και το γεγονός ότι η συμφωνία αυτή οδήγησε σε μεγαλύτερο έλεγχο των διαδικασιών για την έγκριση κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικών πράξεων. Επισημαίνει, ωστόσο, ότι η συμφωνία δεν έχει εφαρμοστεί πλήρως από τα συμβαλλόμενα θεσμικά όργανα και ότι η γνώμη της ΕτΠ, δυστυχώς, δεν ελήφθη υπόψη κατά τη σύνταξη της συμφωνίας. Επισημαίνει ότι, με βάση τα σημεία που αναφέρθηκαν ανωτέρω, θα ήταν πράγματι προς το γενικό συμφέρον της ΕΕ να συμπεριληφθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών σε οποιαδήποτε μελλοντική αναθεώρηση της διοργανικής συμφωνίας·
25. ζητεί την επέκταση της επιτροπής ρυθμιστικού ελέγχου (Regulatory Scrutiny Board) κατά ένα μέλος, το οποίο θα ορίσει η Επιτροπή των Περιφερειών. Η επιτροπή ρυθμιστικού ελέγχου πρέπει επειγόντως να ενημερωθεί για την περιφερειακή και την τοπική προοπτική της νομοθεσίας της ΕΕ. Η ΕτΠ είναι πεπεισμένη ότι μόνον εάν ενισχυθεί και καθοριστεί ο ρόλος των τοπικών και των περιφερειακών αρχών και της ΕτΠ όσον αφορά την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτικής και νομοθεσίας θα διασφαλιστεί η καλύτερη αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας και η τήρηση των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, ενισχύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη νομιμότητά τους·
26. καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να διενεργούν εκτιμήσεις επιπτώσεων όταν προβαίνουν σε σημαντικές αλλαγές στη νομοθετική διαδικασία. Επιπλέον, σε περίπτωση που η επιτευχθείσα συμφωνία αποκλίνει σημαντικά από την αρχική εκτίμηση επιπτώσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η ΕτΠ ζητεί την επανεξέταση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων, καθώς και των κανονιστικών επιβαρύνσεων, σε συνεργασία με τα εμπλεκόμενα θεσμικά όργανα πριν από τη λήψη τελικής απόφασης. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η ΕτΠ ζητεί να ενημερώνεται τακτικά σχετικά με την πρόοδο των διαπραγματεύσεων μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, καθώς και σχετικά με τον αντίκτυπο στο αρχικό περιεχόμενο της διάταξης, και, όποτε είναι δυνατόν, να ζητείται εκ νέου η γνώμη της σε περίπτωση σημαντικών τροποποιήσεων της διάταξης·
27. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο των μελλοντικών εκτιμήσεων επιπτώσεων, να διενεργεί παράλληλα με την ανάλυση της οικονομικής επιβάρυνσης που προκύπτει από τη νέα νομοθεσία για τον δημόσιο τομέα και εδαφική ανάλυση. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο προβληματισμός για το κατά πόσο η νομοθεσία της ΕΕ αποτελεί το πλέον κατάλληλο αποτελεσματικό μέσο θα μπορούσε να στηρίζεται σε μια πιο τεκμηριωμένη βάση·
28. υποστηρίζει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο αίτημά της προς τα κράτη μέλη να αναφέρουν τους λόγους για οποιαδήποτε πρόθεση, η οποία διατυπώνεται σε εθνικό επίπεδο, για προσθήκη ειδικών απαιτήσεων στη διαδικασία μεταφοράς του ευρωπαϊκού δικαίου στην εθνική νομοθεσία («κανονιστικός υπερθεματισμός»). Σε τέτοιες περιπτώσεις, και ειδικά όταν αυτές οι απαιτήσεις συνεπάγονται επιπλέον επιβαρύνσεις για τα υποεθνικά επίπεδα σε ό,τι αφορά την εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενημερώνουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών όσο το δυνατόν πιο έγκαιρα προκειμένου να εξασφαλίζεται η δυνατότητα διεξαγωγής κατάλληλου σχετικού διαλόγου·
29. ζητεί η ΕτΠ να συμπεριληφθεί στην επόμενη διοργανική συμφωνία για τη βελτίωση της νομοθεσίας, η οποία θα συναφθεί μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με τη συμπερίληψη ειδικού πρωτοκόλλου που θα αφορά κυρίως την υλοποίηση ορισμένων μηχανισμών αξιολόγησης και διαβούλευσης·
30. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συνεργασία με την ΕτΠ, να δρομολογήσει δραστηριότητες πληροφόρησης και κατάρτισης των περιφερειών και των τοπικών αρχών σχετικά με τις διαδικασίες και τα μέσα βελτίωσης της νομοθεσίας, λαμβάνοντας υπόψη τις πρωτοβουλίες πληροφόρησης και κατάρτισης που ήδη υπάρχουν στα κράτη μέλη από τις ίδιες τις περιφέρειες ή από τις αντιπροσωπευτικές ενώσεις τους, προκειμένου να διευκολυνθεί η σύνδεση, η συνέργεια, η ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των υπευθύνων αυτών των πρωτοβουλιών και μεταξύ αυτών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μέσω της ΕτΠ.
31. συνιστά στην Επιτροπή, στο πλαίσιο της βελτίωσης της νομοθεσίας, να αναπτύξει επικοινωνιακές προσεγγίσεις που θα αποσκοπούν στην έγκαιρη γνωστοποίηση στους πολίτες της ανάγκης θέσπισης και της σημασίας των δύσκολων ή αμφιλεγόμενων μελλοντικών νομοθετικών προτάσεων με διαφανή και ουσιαστικό τρόπο·
32. ζητά να ληφθούν υπόψη οι περιφέρειες με συνταγματική υπόσταση και νομοθετικές αρμοδιότητες και να θεσπιστούν διάλογοι πλήρους και άμεσης συμμετοχής τους στις διαδικασίες κατάρτισης νομοθετικών πράξεων συνδεδεμένων με το πεδίο αρμοδιοτήτων τους·

33. συμμερίζεται την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι η βελτίωση της νομοθεσίας απαιτεί μια «κοινή προσπάθεια» και ταυτόχρονα υπογραμμίζει την πολυεπίπεδη διάσταση της βελτίωσης της νομοθεσίας με την ανάγκη επιμερισμού αυτής της ευθύνης σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Για τον σκοπό αυτό, συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να τροποποιήσει τις κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας, ώστε να ενσωματωθεί η εδαφική διάσταση στις διαδικασίες και στα μέσα που προβλέπονται στο θεματολόγιο με αναφορά σε ολόκληρο τον κύκλο πολιτικής, μεταξύ άλλων βάσει ειδικής διαβούλευσης με τα δίκτυα περιφερειών και τοπικών αρχών που συντονίζει η ΕΤΠ·
34. τονίζει ότι καλή νομοθεσία σημαίνει επίσης ενημέρωση των πολιτών, με κατανοητό τρόπο, σχετικά με τους λόγους θέσπισης, το νόημα και τα οφέλη αυτής της νομοθεσίας, η οποία, λόγω φραγμών όσον αφορά την επικοινωνία, τη γλώσσα, τον πολιτισμό και τη γεωγραφική απόσταση δεν μπορεί να επιτευχθεί αποτελεσματικά ούτε σε επίπεδο ΕΕ ούτε σε εθνικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, συνιστά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεργαστεί εξαρχής στενά με την Επιτροπή των Περιφερειών, ως εκπρόσωπο των τοπικών κοινοτήτων που λαμβάνει στήριξη από τις ενώσεις των τοπικών και των περιφερειακών αρχών σε ολόκληρη την ΕΕ, στο πεδίο των δράσεων ενημέρωσης σχετικά με τη νομοθετική διαδικασία. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η επικοινωνία θα πραγματοποιείται με τρόπο κατανοητό για τους άμεσους αποδέκτες του ευρωπαϊκού δικαίου, γεγονός που θα συμβάλει στη δημιουργία θετικής αντίληψης σχετικά με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τη νομοθεσία που καταρτίζουν.

Βρυξέλλες, 8 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ενεργός και υγιής γήρανση»

(2020/C 39/11)

Εισηγητής: Birgitta SACRÉDEUS (SE/EPP), μέλος του συμβουλίου της κομητείας Ντάλαρνα

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Πολιτικές προτεραιότητες

1. ζητεί τη θέσπιση ενός ισχυρού προγράμματος για την υγεία και να δοθεί δημοσιονομική προτεραιότητα στα μέτρα για την προαγωγή της υγείας και της πρόληψης των ασθενειών, καθώς και στη μείωση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας όσον αφορά τα ερευνητικά προγράμματα της ΕΕ για την περίοδο μετά το 2020, συμπεριλαμβανομένου του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»
2. στηρίζει την Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας (*European Innovation Partnership*) για την «Ενεργό και υγιή γήρανση» και αναμένει από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσει να υποστηρίζει την εν λόγω πρωτοβουλία. Η ανάπτυξη καινοτομιών στον τομέα των υποστηρικτικών τεχνολογιών αποτελεί σημαντικό κίνητρο που θα εξασφαλίζει στους ηλικιωμένους μια ενεργό και υγιή ζωή. Για τον λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών στηρίζει την έρευνα και την ανάπτυξη στον συγκεκριμένο τομέα
3. καλεί όλες τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που τους παρέχουν η ηλεκτρονική υγεία και η ψηφιοποίηση και να συμμετέχουν πιο ενεργά στον εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών υγείας και φροντίδας για όλες τις ηλικιακές ομάδες, με τη χρήση ψηφιακών καινοτομιών για τη μείωση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας και τη βελτίωση της πρόσβασης στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, ιδίως σε αραιοκατοικημένες περιοχές
4. προτείνει οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές να συμμετέχουν στην ανάπτυξη ενός φιλικού προς τους ηλικιωμένους περιβάλλοντος, την προώθηση της ανεξάρτητης διαβίωσης και της φροντίδας σε τοπικό επίπεδο, καθώς και την ενσωμάτωση της προσβασιμότητας στον χωροταξικό σχεδιασμό
5. πιστεύει ότι η γήρανση προσφέρει πρωτοφανείς ευκαιρίες και στηρίζει τα μέτρα που προτείνονται στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την οικονομία της τρίτης ηλικίας, δεδομένου ότι το αυξημένο προσδόκιμο ζωής έχει συμβάλει στη δημιουργία μιας αγοράς για νέα προϊόντα και υπηρεσίες σε προστιτές τιμές που προωθούν την ενεργό και υγιή γήρανση
6. σημειώνει ότι, για την επιτυχή ανάπτυξη και εφαρμογή νέων, καινοτόμων και βιώσιμων λύσεων, είναι σημαντικό η ευρωπαϊκή βιομηχανία να συνεργάζεται στενά με τους τοπικούς και τους περιφερειακούς εκπροσώπους
7. φρονεί ότι οι προκλήσεις της δημογραφικής αλλαγής απαιτούν έρευνα και μια ενεργό ευρωπαϊκή βιομηχανία προκειμένου να σχεδιαστούν, να αναπτυχθούν και να παραχθούν νέες καινοτόμες λύσεις για έναν γηράσκοντα πληθυσμό, λόγου χάρη, για προϊόντα καθημερινής χρήσης, υποδομές, τεχνολογία και λογισμικό. Θεωρεί ότι αυτό αποτελεί ευκαιρία για την ΕΕ να εδραιωθεί ως ηγετική δύναμη της αγοράς στην οικονομία της τρίτης ηλικίας, να δημιουργήσει θέσεις εργασίας σε τοπικό επίπεδο και ευημερία και να εξαγάγει δημιουργικές καινοτομίες στο εξωτερικό
8. εφιστά την προσοχή στη θεσμική συνεργασία της με το περιφερειακό γραφείο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) για την Ευρώπη και καλεί τους τοπικούς και τους περιφερειακούς ηγέτες να εξοικειωθούν με τις δυνατότητες που τους προσφέρει η συμφωνία συνεργασίας μεταξύ της ΕτΠ και του ΠΟΥ και τα συνδεδεμένα με τον ΠΟΥ δίκτυα «Υγιείς Πόλεις» (*Healthy Cities*) και «Περιφέρειες για την υγεία» (*Regions for Health*)
9. τονίζει ότι η αύξηση του αριθμού των υγιών ετών ζωής αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους της πολιτικής στον τομέα της υγείας της ΕΕ, καθώς αυτό όχι μόνο θα βελτιώσει την κατάσταση κάθε ατόμου, αλλά θα συμβάλει και στη μείωση των δημόσιων δαπανών για την υγεία και θα αυξήσει την ικανότητα των ανθρώπων μεγάλης ηλικίας να εργάζονται για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα
10. συμμερίζεται την άποψη του ΠΟΥ ⁽¹⁾, ότι η ενεργός και υγιής γήρανση μπορεί να επηρεάζεται από τους ακόλουθους παράγοντες: 1) τα συστήματα υγείας και τα κοινωνικά συστήματα, 2) παράγοντες που αφορούν τη συμπεριφορά, 3) προσωπικοί παράγοντες, 4) το φυσικό περιβάλλον, 5) το κοινωνικό περιβάλλον και 6) οικονομικοί παράγοντες και τονίζει ότι οι συναφείς πολιτικές μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής αγοράς για την οικονομία της τρίτης ηλικίας

(¹) https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/67215/WHO_NMH_NPH_02.8.pdf;jsessionid=F15F61D4E71955EDF2E37D4E8CFE8698?sequence=1

11. τονίζει, επιπλέον, τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι κοινωνικοί εταίροι στη διασφάλιση της ενεργού και υγιούς γήρανσης και παραπέμπει σχετικά στη συμφωνία-πλαίσιο για την ενεργό γήρανση και τη διαγενεακή προσέγγιση που υιοθέτησαν οι Ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι το 2017. Η συμφωνία-πλαίσιο προβλέπει την εφαρμογή μέτρων που θα διευκολύνουν τους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας να παραμένουν υγιείς και να δραστηριοποιούνται στην αγορά εργασίας έως την ηλικία συνταξιοδότησης, συμβάλλοντας έτσι στην υγιή και ενεργό γήρανση·

Στατιστικό υπόβαθρο

12. σημειώνει ότι την 1η Ιανουαρίου 2017 ζούσαν στην ΕΕ των 28 περίπου 511,5 εκατομμύρια άνθρωποι. Το ποσοστό των νέων (0-14 ετών) στην ΕΕ των 28 ανερχόταν στο 15,6 %, ενώ το ποσοστό των ατόμων σε ηλικία εργασίας (15-64 ετών) ανερχόταν στο 64,9 % του πληθυσμού. Το ποσοστό των ηλικιωμένων (65 ετών και άνω) ανερχόταν σε 19,4 % (αύξηση κατά 24 % σε σχέση με το 2007).

Η Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας για την «Ενεργό και υγιή γήρανση» και η ανακοίνωση σχετικά με τον ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών υγείας

13. επισημαίνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέβη σε ενδιάμεση αξιολόγηση της στρατηγικής της για την ψηφιακή ενιαία αγορά τον Μάιο 2017 και ότι τον Απρίλιο 2018 παρουσίασε ανακοίνωση ⁽²⁾ σχετικά με τον ψηφιακό μετασχηματισμό στον τομέα της υγείας και της περίθαλψης στην ψηφιακή ενιαία αγορά ⁽³⁾. Στην ανακοίνωση επισημαίνονται τρεις τομείς προτεραιότητας για τον ψηφιακό μετασχηματισμό στον τομέα της υγείας και της περίθαλψης:

- η ασφαλής πρόσβαση των πολιτών σε δεδομένα που αφορούν την υγεία και την κοινή χρήση των εν λόγω δεδομένων διασυννοριακά·
- η εξασφάλιση καλύτερων δεδομένων με σκοπό την προαγωγή της έρευνας, την πρόληψη ασθενειών και την εξατομικευμένη υγεία και περίθαλψη·
- τα ψηφιακά εργαλεία για την ισχυροποίηση των πολιτών και την παροχή περίθαλψης με επίκεντρο τον ασθενή.

14. επισημαίνει ότι η Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας έχει συμβάλει στην υιοθέτηση μεγάλης κλίμακας διασυννοριακών ψηφιακών λύσεων στον τομέα της υγείας και της φροντίδας·

Σημασία σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο/Σπουδαιότητα για την ΕτΠ

15. σημειώνει ότι σε 20 από τα 28 κράτη μέλη οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές είναι τουλάχιστον εν μέρει υπεύθυνες για τα συστήματα υγείας (και συχνά και για τα κοινωνικά συστήματα). Η ευθύνη των χρόνιων ασθενειών και το αυξανόμενο κόστος της μακροχρόνιας περίθαλψης βαρύνουν τους προϋπολογισμούς τους·
16. επισημαίνει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές καθορίζουν, εφαρμόζουν και διαχειρίζονται παράλληλα ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών που έχουν θετικό αντίκτυπο και επηρεάζουν τις συνθήκες γήρανσης του πληθυσμού στις κοινότητές τους. Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές μπορούν μέσω της χρήσης έξυπνων μεθόδων πρόληψης στον τομέα της υγείας και της φροντίδας, της προώθησης ενός υγιεινού τρόπου ζωής, μέτρων ευαισθητοποίησης και εκστρατειών στοχευμένης ενημέρωσης να προσεγγίσουν όλα τα άτομα και να τα βοηθήσουν να διατηρήσουν έναν υγιή βίο για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Επιπλέον, οι εν λόγω αρχές μπορούν να αναπτύξουν καινοτόμο συνεργασία πέραν των ορίων αρμοδιοτήτων τους, με στόχο να στηρίξουν την ανάπτυξη λύσεων που θα εστιάζουν στις ατομικές ανάγκες μέσω ολοκληρωμένων μορφών περίθαλψης·
17. επισημαίνει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές διαδραματίζουν καίριο ρόλο στον σχεδιασμό και την προώθηση των καινοτομιών που διευκολύνουν τη ζωή των ηλικιωμένων. Μέσω της επένδυσης στην οικονομία της τρίτης ηλικίας, της προώθησης καινοτόμων λύσεων για την κατ' οίκον φροντίδα, της διευκόλυνσης της αυτοεξυπηρέτησης και της προώθησης της ψηφιακής υγείας, οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές στην ΕΕ μπορούν να μετατρέψουν το «δημογραφικό τσουνάμι» σε πραγματική ευκαιρία βελτίωσης των δημόσιων υπηρεσιών, ενώ παράλληλα θα αυξήσουν τις ευκαιρίες εύρεσης εργασίας·

Δημοσιονομική σταθερότητα και δαπάνες που σχετίζονται με τη γήρανση

18. υπενθυμίζει τα συμπεράσματα του Συμβουλίου Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων (Ecofin) ⁽⁴⁾ που ζητούν από τα κράτη μέλη να υλοποιήσουν τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, καθώς και να εφαρμόσουν την τρισιδιά στρατηγική για την αντιμετώπιση των οικονομικών και δημοσιονομικών επιπτώσεων της γήρανσης μειώνοντας το δημόσιο χρέος, αυξάνοντας τα ποσοστά απασχόλησης και την παραγωγικότητα και μεταρρυθμίζοντας τα συνταξιοδοτικά συστήματα και τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης και μακροχρόνιας περίθαλψης·

Μακροχρόνια φροντίδα και προσωπικό στον τομέα της κοινωνικής μέριμνας και της υγείας

19. εφιστά την προσοχή σε μια ανησυχητική έκθεση ⁽⁵⁾ σχετικά με τη μακροχρόνια φροντίδα που ανατέθηκε από τη ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης το 2018 και τα πορίσματά της: 1) η κατ' οίκον φροντίδα και η κοινοτική μέριμνα είναι ανεπαρκώς ανεπτυγμένες και δύσκολα προσβάσιμες, 2) η άτυπη φροντίδα συνεχίζει να αυξάνεται λόγω έλλειψης οικονομικά προσπών εναλλακτικών δυνατοτήτων με αρνητικές συνέπειες για τις γυναίκες και τη θέση τους στην αγορά εργασίας, 3) υπάρχει έλλειψη ειδικευμένων επαγγελματιών στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας, 4) οι κοινωνικές υπηρεσίες και ο τομέας της υγείας έχουν κατακερματιστεί, γεγονός που έχει αντίκτυπο στη μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητά τους·

⁽²⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-enabling-digital-transformation-health-and-care-digital-single-market-empowering>

⁽³⁾ Η ΕτΠ ανταποκρίθηκε στην παρούσα ανακοίνωση με την εκπόνηση γνωμοδότησης σχετικά με την ψηφιοποίηση στον τομέα της υγείας.

⁽⁴⁾ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2018/05/25/public-finance-conclusions-on-age-related-spending/>

⁽⁵⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8128&furtherPubs=yes>

20. γνωρίζει ότι οι ελλείψεις στις κοινωνικές υπηρεσίες και όσον αφορά τη συνεργασία με τις υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας μπορεί συχνά να οδηγήσουν σε κακή χρήση των ιατρικών υπηρεσιών, για παράδειγμα όσον αφορά τις υπηρεσίες ασθενοφόρων και τις επισκέψεις στα επείγοντα περιστατικά των νοσοκομείων, καθώς και όσον αφορά τη μακρόχρονη παραμονή των ηλικιωμένων στα νοσοκομεία. Οι ελλείψεις αυτές μπορεί να οφείλονται στην έλλειψη συντονισμού και συνοχής μεταξύ του νοσοκομειακού κλάδου και του τομέα της περίθαλψης·
21. ζητεί να διεξαχθεί νέα συζήτηση σχετικά με την καλύτερη σύνδεση των κοινωνικών υπηρεσιών και του τομέα της υγείας προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι ασθενείς παίρνουν εγκαίρως εξιτήριο από το νοσοκομείο και η ροή των πληροφοριών δεν παρεμποδίζεται λόγω περιορισμών δικαιοδοσίας, καθώς και σχετικά με την υλοποίηση συντονισμένων και ολοκληρωμένων λύσεων φροντίδας. Ζητεί την καλύτερη σύνδεση μεταξύ του νοσοκομειακού κλάδου και του τομέα παροχής φροντίδας προκειμένου να διασφαλίζεται ο συντονισμός της περίθαλψης και της φροντίδας. Αυτό θα εξασφαλίσει ότι η ροή των πληροφοριών δεν παρεμποδίζεται λόγω περιορισμών δικαιοδοσίας, παράμετρος η οποία, με τη σειρά της, επιτρέπει την υλοποίηση ολοκληρωμένων λύσεων φροντίδας προς όφελος των ασθενών·
22. εφιστά την προσοχή στην έλλειψη κατάλληλα καταρτισμένων εργαζομένων στις κοινωνικές υπηρεσίες και στον τομέα των υπηρεσιών υγείας και περίθαλψης λόγω του αυξανόμενου αριθμού των ηλικιωμένων ατόμων που χρειάζονται φροντίδα σε ολόκληρη την Ευρώπη. Θα πρέπει, ως εκ τούτου, να εξασφαλιστεί η πρόσληψη πρόσθετων εξειδικευμένων επαγγελματιών στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και φροντίδας, προκειμένου να αποφευχθεί, μεταξύ άλλων, τα συγγενικά πρόσωπα να φέρουν την αποκλειστική ευθύνη φροντίδας και περίθαλψης. Σημειώνει επίσης ότι, συχνά, οι γυναίκες πλήττονται από το δυσανάλογο βάρος της άτυπης φροντίδας που παρέχουν και ζητεί να ενισχυθεί η υποστήριξη των μη επαγγελματιών φροντιστών·

Η ψηφιοποίηση προσφέρει πρωτοφανείς ευκαιρίες στον τομέα της υγείας, της φροντίδας και των κοινωνικών υπηρεσιών

23. εφιστά την προσοχή στα αποτελέσματα της διαβούλευσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁽⁶⁾, βάσει των οποίων οι περισσότεροι Ευρωπαίοι πολίτες δεν έχουν πρόσβαση στην ψηφιακή υγεία, και επαναλαμβάνει τη σύσταση που είχε εκφράσει στη γνωμοδότησή της σχετικά με τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να προωθήσει τη συνέπεια μεταξύ των ευρωπαϊκών, εθνικών και περιφερειακών ψηφιακών σχεδίων και των συναφών στρατηγικών και της χρηματοδότησης, ούτως ώστε να ολοκληρωθεί η εφαρμογή ολοκληρωμένων ψηφιακών και ανθρωποκεντρικών υπηρεσιών παροχής φροντίδας μεγάλης κλίμακας·
24. τονίζει ότι η ηλεκτρονική υγεία, η ψηφιοποίηση και η ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των ασθενών και των φροντιστών τους ή των παρόχων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης διευκολύνουν την περίθαλψη με γνώμονα τον άνθρωπο και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε τοπικό επίπεδο. Παράλληλα, παρέχουν στα άτομα καλύτερες ευκαιρίες να λαμβάνουν ενημερωμένες αποφάσεις σχετικά με την περίθαλψη και τη φροντίδα τους·
25. θεωρεί ότι η ταχεία ανάπτυξη στον τομέα της ψηφιοποίησης, συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής νοημοσύνης, πρέπει να παρακολουθείται πιο προσεκτικά, με στόχο να καταστεί δυνατή η εύρεση μελλοντικών καινοτόμων λύσεων για καλύτερα ενημερωμένους ανθρώπους και ασθενείς, να ενισχυθούν οι ικανότητες πρόληψης των επαγγελματιών, καθώς και να τονωθούν η ανάπτυξη και η αποδοτικότητα των παρόχων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης·
26. επισημαίνει το μέγεθος της ευρωπαϊκής αγοράς για τα ρομπότ οικιακής χρήσης και άλλα εργαλεία για τους ηλικιωμένους και επαναλαμβάνει τις συστάσεις που διατυπώθηκαν στην έκθεση σχετικά με την οικονομία της τρίτης ηλικίας⁽⁷⁾ του 2018, σύμφωνα με τις οποίες η αγορά στον τομέα της ρομποτικής πρέπει να αναπτυχθεί προκειμένου να παρέχεται ανακούφιση στους φροντιστές και βοήθεια στους ηλικιωμένους και στα πιο αδύναμα άτομα·

Προσβασιμότητα

27. επικροτεί το γεγονός ότι οι συννομοθέτες ενέκριναν την ευρωπαϊκή πράξη για την προσβασιμότητα⁽⁸⁾·
28. αναγνωρίζει τις βελτιώσεις που θα επιφέρει η εν λόγω πράξη όσον αφορά την πρόσβαση στις ΤΠΕ, τα ΑΤΜ, τα ηλεκτρονικά βιβλία και τις ηλεκτρονικές συσκευές ανάγνωσης, τους δικτυακούς τόπους ηλεκτρονικού εμπορίου και τις εφαρμογές κινητών τηλεφώνων και στα μηχανήματα έκδοσης εισιτηρίων·

Φροντίδα των ηλικιωμένων

29. εκφράζει την ανησυχία της για την έλλειψη ιατρών και νοσηλευτών ειδικευμένων στη γεροντολογία στην Ευρώπη και καλεί τα κράτη μέλη και τις περιφέρειές τους, καθώς και την ιατρική κοινότητα και τις οργανώσεις νοσηλευτικού προσωπικού, να υποβάλουν προτάσεις σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους τα συγκεκριμένα επαγγέλματα μπορούν να καταστούν πιο ελκυστικά, τις ενότητες κατάρτισης και επανεκπαίδευσης και τα συστήματα αμοιβής που θα προσελκύσουν νέο προσωπικό, προκειμένου περισσότεροι ιατροί να αποφασίζουν να επιλέξουν ως ειδικότητά τους τη γεροντολογία και λιγότεροι να αποφασίζουν να εγκαταλείψουν. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει επίσης να εξεταστεί η δυνατότητα επανεργοποίησης των συνταξιούχων·
30. αναγνωρίζει την αξία της αμοιβαίας μάθησης και τάσσεται υπέρ της διευκόλυνσης της κινητικότητας των επαγγελματιών στον τομέα της υγείας, συμπεριλαμβανομένων των ειδικευμένων στη γεροντολογία ιατρών κατά τα πρότυπα του προγράμματος Erasmus Plus·
31. συμμερίζεται τις ανησυχίες που εξέφρασε η Ευρωπαϊκή Γηριατρική Εταιρεία όσον αφορά τις επαγγελματικές δεξιότητες που χρειάζεται να διαθέτουν οι ιατροί που εργάζονται σε γηροκομεία και θεωρεί ότι η εξειδικευμένη κατάρτιση θα ωφελήσει τόσο τους φροντιστές όσο και τους ίδιους τους ηλικιωμένους με την παροχή της βέλτιστης δυνατής φροντίδας. Βεβαίως κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τις δικές του πολιτικές αποφάσεις όσον αφορά το συγκεκριμένο ζήτημα·

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/2018_consultation_dsm_en.pdf

⁽⁷⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/silver-economy-study-how-stimulate-economy-hundreds-millions-euros-year>

⁽⁸⁾ <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-deeper-and-fairer-internal-market-with-a-strengthened-industrial-base-labour/file-jd-european-accessibility-act>

Διασύνδεση των πληροφοριών

32. αναγνωρίζει ότι η λήψη πολιτικών μέτρων στον τομέα της ενεργού γήρανσης αποτελεί κοινωνική πρόκληση, η οποία απαιτεί ένα ευρύ φάσμα επαγγελματικών δεξιοτήτων και μεθοδολογικών εργαλείων που εκτείνονται από τον τομέα της ιατρικής και της ψυχολογίας, της κοινωνιολογίας και της κοινωνικής γεροντολογίας έως τους τομείς της τεχνολογίας, του πολεοδομικού σχεδιασμού και των οικονομικών·
33. σημειώνει ότι πολλοί δήμοι και περιφέρειες αναπτύσσουν πολιτικές για την ενεργό γήρανση, οι οποίες προσφέρουν καλές ευκαιρίες για την ανταλλαγή ιδεών. Καλεί τις κοινότητες και τις περιφέρειες που δεν συμμετέχουν ακόμη στη διακρατική συνεργασία και τις τοπικές εταιρικές σχέσεις να αναλογιστούν τα οφέλη της αμοιβαίας μάθησης και να εξοικειωθούν με τις δυνατότητες που τους προσφέρουν οι αναρίθμητες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένων της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας για την «Ενεργό και υγιή γήρανση», του Interreg, του URBACT ⁽⁹⁾ κ.λπ·
34. συμμερίζεται τις ανησυχίες του κοινού σχετικά με τη μη διαθεσιμότητα ορισμένων φαρμάκων στην αγορά και ζητεί από την Επιτροπή να διερευνήσει τους λόγους για τις αυξανόμενες δυσκολίες πρόσβασης σε εμβόλια και φάρμακα ανά την ΕΕ. Επίσης, επισημαίνει ότι οι ηλικιωμένοι ασθενείς χρησιμοποιούν κατά κανόνα περισσότερα φάρμακα και ότι η υγεία τους μπορεί να τεθεί σε σοβαρό κίνδυνο, εάν δεν μπορούν να λάβουν εγκαίρως τα συνταγογραφημένα φάρμακα·
35. υπενθυμίζει ότι η πρόσβαση σε ασφαλή, αποτελεσματικά, ποιοτικά και οικονομικά προσιτά φάρμακα αποτελεί προτεραιότητα για τους Ευρωπαίους και βασική δέσμευση της ΕΕ βάσει των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Εξάλλου, παραμένει πεπεισμένη ότι η ευρωπαϊκή φαρμακευτική βιομηχανία μπορεί να παράσχει τα προϊόντα αυτά και να ενισχύσει περαιτέρω τη συμβολή της στην καινοτομία και την παγκόσμια βιομηχανική υπεροχή της·
36. συνιστά να μελετηθούν οι διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές του ΠΟΥ για τις φιλικές προς τους ηλικιωμένους πόλεις ⁽¹⁰⁾, καθώς και το εργαλείο του για τους τοπικούς φορείς λήψης αποφάσεων και τους υπεύθυνους σχεδιασμού με τίτλο «Δημιουργία φιλικών προς τους ηλικιωμένους περιβαλλόντων στην Ευρώπη» ⁽¹¹⁾. Ένα εργαλείο για τους τοπικούς φορείς λήψης αποφάσεων και υπεύθυνους σχεδιασμού» (*Creating age-friendly environments in Europe. A tool for local policy-makers and planners*). Η ΕτΠ πιστεύει ακράδαντα ότι ένα προσβάσιμο και ασφαλές φυσικό περιβάλλον μπορεί να ωφελήσει το σύνολο του πληθυσμού και εν προκειμένω, ζητεί από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να προωθήσουν μέτρα που θα συμβάλουν στο να καταστούν τα κτίρια προσβάσιμα για τα άτομα με αναπηρίες, να εκσυγχρονίσουν τις υφιστάμενες υποδομές και να εξαλείψουν τα εμπόδια για την κινητικότητα και την πρόσβαση στις δημόσιες συγκοινωνίες και οργανισμούς·
37. εφιστά την προσοχή στις συστάσεις της που παρουσίασε στη γνωμοδότηση με θέμα «Η υγεία στις πόλεις» και καλεί τις τοπικές αρχές να «χαράζουν πολιτικές που θα εγγυώνται την ενεργό γήρανση ποιότητας (*healthy and active ageing*) όσον αφορά την ευημερία, τόσο σωματική όσο και ψυχική, κοινωνική/σχεσιακή, με την ενθάρρυνση της συμμετοχής σε δραστηριότητες αναψυχής στην πόλη και σε προγράμματα μεταξύ των γενεών για την καταπολέμηση της μοναξιάς και της απομόνωσης»·
38. εφιστά επίσης την προσοχή στη γνωμοδότηση που εκπόνησε για τα συστήματα υγείας και τη σύστασή της ότι «τα κράτη μέλη της ΕΕ θα πρέπει να ενδυναμώσουν τα συστήματά τους πρωτοβάθμιας περίθαλψης έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του γηράσκοντος πληθυσμού, να δημιουργήσουν καλύτερες αλυσίδες περίθαλψης και να εκλογικεύσουν περαιτέρω τη χρήση της νοσοκομειακής περίθαλψης»·
39. θεωρεί ότι τα θεμέλια για την ενεργό και υγιή γήρανση τίθενται από νεαρή ηλικία και, ως εκ τούτου, συνιστά σύμφωνα με τη γνωμοδότησή της με θέμα «Τοπικά και περιφερειακά κίνητρα για την προώθηση μιας υγιεινής και βιώσιμης διατροφής» να καταβληθούν προσπάθειες για «την προώθηση υγιεινών διατροφικών συνθηκών και ταυτόχρονα τον προσανατολισμό της νέας γενιάς [...] προς πιο βιώσιμες διατροφικές επιλογές»·
40. ζητεί να αξιοποιηθούν και να διαδοθούν περαιτέρω τα αποτελέσματα των ενωσιακών έργων που επικεντρώνονται στην υγιή και ενεργό γήρανση, καθώς και στην προώθηση της ολοκληρωμένης περίθαλψης, με χρηματοδότηση παρεχόμενη στο πλαίσιο διαφόρων προγραμμάτων της ΕΕ·
41. σημειώνει ότι η σωματική άσκηση εξακολουθεί να θεωρείται ως δραστηριότητα μόνον για τα παιδιά και τους εφήβους, αλλά όχι για τους ενήλικες (εκ των οποίων 28 % δεν αθλούνται ποτέ ⁽¹²⁾). Επισημαίνει ότι η σωματική άσκηση αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την υγιή γήρανση και καλεί τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να συνεργαστούν με τους τοπικούς φορείς (αθλητικές οργανώσεις, ΜΚΟ, οργανώσεις εκπροσώπησης ηλικιωμένων κ.λπ.) για να καταστούν οι αθλητικές εγκαταστάσεις, τα γυμναστήρια, καθώς και οι ευκαιρίες για σωματική άσκηση πιο προσβάσιμες και να επεκταθούν τα δίκτυα πεζοπορικών και ποδηλατικών διαδρομών·
42. θεωρεί ενθαρρυντικό το γεγονός ότι αποτελέσματα έρευνας ⁽¹³⁾ επιβεβαιώνουν την ανάγκη πρόληψης ασθενειών και παραγόντων κινδύνου που μπορούν να οδηγήσουν σε αναπηρίες σε κάθε ηλικία και καλεί τους φορείς λήψης αποφάσεων να αυξήσουν το ποσοστό των πόρων για την πρόληψη (ανέρχεται σήμερα στο 3 % κατά μέσο όρο) που προβλέπονται στους προϋπολογισμούς για την υγεία·

⁽⁹⁾ <https://urbact.eu/>

⁽¹⁰⁾ https://www.who.int/ageing/publications/Global_age_friendly_cities_Guide_English.pdf

⁽¹¹⁾ http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0018/333702/AFEE-tool.pdf?ua=1

⁽¹²⁾ <https://www.euronews.com/2019/03/28/over-a-quarter-of-europeans-do-not-exercise-at-all-eurostat>

⁽¹³⁾ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1878764916300699>

Το μέλλον της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας για την «Ενεργό και υγιή γήρανση»

43. θεωρεί ότι, μετά το 2020, η Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας θα πρέπει να συνδέεται άρρηκτα με τις πολιτικές προτεραιότητες της ΕΕ, καθώς και να συνδέεται στενά με την ψηφιακή ενιαία αγορά, τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης στον τομέα της υγείας. Συστήνει να καταβληθούν προσπάθειες επικοινωνίας και συνεργασίας με το μέλος της νέας Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το οποίο, μετά τις εκλογές του 2019, θα είναι αρμόδιο για τον τομέα πολιτικής της ενεργού και υγιούς γήρανσης, με στόχο να οικοδομηθεί μια νέα καινοτόμος εταιρική σχέση·
44. είναι πεπεισμένη ότι η μελλοντική σύμπραξη χρειάζεται να συνδεθεί πιο στενά με την οδηγία για τη διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη και με τις πιο πρόσφατες σχετικές πολιτικές και πρακτικές, όπως η ηλεκτρονική συνταγογράφηση και η διαλειτουργικότητα του ηλεκτρονικού ιστορικού των ασθενών·
45. αναμένει ότι η μελλοντική σύμπραξη θα εξετάσει τις διασυνοριακές ευκαιρίες για δημόσιες συμβάσεις, θα εντοπίσει τα εμπόδια και θα καταστήσει δυνατή την ταχύτερη ανάπτυξη και διάδοση καινοτόμων λύσεων για την ηλεκτρονική υγεία·
46. σημειώνει ότι μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη στον τομέα της «ενεργού και υγιούς γήρανσης» είναι η υλοποίηση και η ανάπτυξη διασυνοριακών καινοτόμων λύσεων και υποστηρίζει, ως εκ τούτου, την πρωτοβουλία «Καινοτομία στην αγορά» (I2M/*Innovation to Market*) που ανέπτυξε η Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας για την ενεργό και υγιή γήρανση. Η πρωτοβουλία αυτή αποσκοπεί στη βελτίωση του συντονισμού μεταξύ της προσφοράς (επιχειρήσεις, νεοσύστατες επιχειρήσεις και ερευνητές) και της ζήτησης (πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης, φορείς λήψης αποφάσεων και ασφαλιστικές εταιρείες). Είναι πεπεισμένη ότι ο διάλογος μεταξύ των δύο πλευρών μπορεί να αυξήσει τη χρήση των δημιουργών ψηφιακών καινοτομιών και να ενισχύσει τον επιχειρηματικό κλάδο και την επιστημονική κοινότητα, παράμετρος η οποία θα ωφελήσει τους τελικούς χρήστες.

Βρυξέλλες, 8 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Κοινωνικοοικονομικός διαρθρωτικός μετασχηματισμός των περιφερειών εξόρυξης άνθρακα στην Ευρώπη»

(2020/C 39/12)

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Ενίσχυση των στόχων της πολιτικής για το κλίμα

1. επικροτεί τους στόχους της πολιτικής των κρατών της ΕΕ για το κλίμα. Στη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή που πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2015 στο Παρίσι, 197 χώρες κατέληξαν σε μια παγκόσμια συμφωνία για το κλίμα, η οποία επικυρώθηκε από τα κράτη μέλη της ΕΕ. Στην εν λόγω συμφωνία, οι χώρες δεσμεύονται να περιορίσουν την υπερθέρμανση του πλανήτη σαφώς κάτω από 2 °C σε σύγκριση με την προβιομηχανική εποχή και να καταβάλουν προσπάθειες ώστε η μέση αύξηση της θερμοκρασίας να συγκρατηθεί σε λιγότερο από 1,5 °C·
2. επισημαίνει ότι η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενόψει της διάσκεψης Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για το Κλίμα στο Κατοβίτσε, αναφέρει ότι η ΕΕ πρέπει να επιτύχει κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, εάν θέλει να πρωτοστατήσει παγκοσμίως. Ωστόσο, για να επιτευχθεί ο συγκεκριμένος στόχος πρέπει να περιοριστεί, εντέλει, σε μεγάλο βαθμό η χρήση ορυκτών καυσίμων στην ΕΕ. Ειδικότερα, πρέπει να μειωθεί σημαντικά η χρήση άνθρακα για την παραγωγή ενέργειας·
3. τονίζει ότι, επί του παρόντος, εξακολουθεί να εξορύσσεται άνθρακας σε 41 περιφέρειες (σε επίπεδο NUTS 2) σε 12 κράτη μέλη (συμπεριλαμβανομένου και του Ηνωμένου Βασιλείου). Κοινό χαρακτηριστικό των περιφερειών αυτών είναι η μεγάλη οικονομική σημασία του τομέα άνθρακα και των συναφών τομέων για την προστιθέμενη αξία και τις θέσεις εργασίας. Πέραν τούτου, ωστόσο, οι εν λόγω περιφέρειες παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές, π.χ. όσον αφορά τη γεωγραφική θέση, το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και τις δημογραφικές προοπτικές·
4. επισημαίνει ότι οι εν λόγω περιφέρειες, προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους της πολιτικής για το κλίμα, πρέπει να εγκαταλείψουν τις προηγούμενες αξιακές αλυσίδες που βασιζόνταν στον τομέα εξόρυξης άνθρακα και/ή να τις θέσουν σε νέα βάση. Επιπλέον, πρέπει να κλείσουν σε βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη ή μακροπρόθεσμη βάση ανθρακωρυχεία και υπαίθρια ορυχεία·
5. επιμένει ότι οι κοινωνικοοικονομικές διαρθρωτικές αλλαγές στις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα της Ευρώπης θα πρέπει να πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο των αυξανόμενων προσπαθειών παγκοσμίως για σταδιακή κατάργηση της κατανάλωσης άνθρακα. Εφιστά ιδιαίτερα την προσοχή σε μια νέα φυσιολογική κατάσταση στην Κίνα, η οποία καταναλώνει το ήμισυ της παγκόσμιας παραγωγής άνθρακα και αντιπροσωπεύει ένα παρόμοιο μερίδιο των παγκόσμιων εισαγωγών, και όπου η εγχώρια ζήτηση άνθρακα κορυφώνεται, παρά τη μαζική πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην εγχώρια παραγωγή. Επίσης, επισημαίνει μια δικαστική απόφαση στην πολιτεία της Νέας Νότιας Ουαλίας στην Αυστραλία, τη μεγαλύτερη χώρα εξαγωγής άνθρακα στον κόσμο, η οποία για πρώτη φορά εμπόδισε μια εταιρεία να αναπτύξει νέα ορυχεία επειδή η επένδυσή της δεν θεωρήθηκε σύμφωνη με τη συμφωνία του Παρισιού. Υποστηρίζει, ως εκ τούτου, τη διεθνή συνεργασία που σχετίζεται με τη μετάβαση στη σταδιακή κατάργηση του άνθρακα, όπως η Powering Open Coal Alliance, στην οποία συμμετέχουν, μεταξύ άλλων, 30 εθνικές κυβερνήσεις και 22 υποεθνικές κυβερνήσεις·

Άμβλυνση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της διαδικασίας μετασχηματισμού

6. τονίζει ότι η σχεδιαζόμενη περαιτέρω μείωση της εξόρυξης άνθρακα και της χρήσης άνθρακα για την παραγωγή ενέργειας συνεπάγεται ισχυρή μετατροπή της οικονομικής δομής, σε συνδυασμό με μαζικές απώλειες απασχόλησης, προστιθέμενης αξίας και αγοραστικής δύναμης στις εν λόγω περιφέρειες. Οι περισσότερες περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα είναι παραδοσιακές βιομηχανικές περιοχές, στις οποίες η εκβιομηχάνιση συνδυαζόταν με την εκμετάλλευση των τοπικών ορυκτών πόρων. Συνεπώς, συνδέονται κυρίως με τις βιομηχανίες σιδήρου, χάλυβα και μετάλλων, τη χημική βιομηχανία και άλλες ενεργοβόρες βιομηχανίες· ο στόχος πρέπει να είναι η υλοποίηση διαρθρωτικών μετασχηματισμών στις εν λόγω περιφέρειες άνθρακα, με οικονομικά επιτυχημένο, περιβαλλοντικά βιώσιμο και κοινωνικά αποδεκτό τρόπο, στην πορεία προς μια πιο διαφοροποιημένη οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα·
7. υπενθυμίζει ότι, επί του παρόντος, 185000 άτομα απασχολούνται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο στον τομέα εξόρυξης άνθρακα και 52000 άτομα στον τομέα της παραγωγής ενέργειας με καύση άνθρακα. Η βιομηχανία άνθρακα συνδέεται επίσης έμμεσα με διάφορους οικονομικούς κλάδους, όπως π.χ. με την παραγωγή πρώτων υλών, στρατιωτικού εξοπλισμού, υπηρεσιών και καταναλωτικών αγαθών. Σύμφωνα με μελέτη που εκπόνησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, επιπλέον 215000 άτομα απασχολούνται στους προαναφερθέντες κλάδους. Σύμφωνα με την ίδια αυτή μελέτη, εκτιμάται ότι τα υφιστάμενα σχέδια για τη σταδιακή κατάργηση της εξόρυξης άνθρακα και της χρήσης άνθρακα για την παραγωγή ενέργειας θα επιφέρουν απώλεια περίπου 160000 θέσεων εργασίας έως το 2030·
8. επισημαίνει ότι οι χώρες της ΕΕ συμφώνησαν να τεθούν επικεφαλής της παγκόσμιας μετάβασης προς μια κυκλική οικονομία με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα. Από τον συναφή, ριζικό μετασχηματισμό του συνολικού ενεργειακού συστήματος πέραν των επιβαρύνσεων προκύπτουν και ευκαιρίες. Η ενεργειακή μετάβαση που έχει δρομολογηθεί έχει ήδη δημιουργήσει πολυάριθμες νέες θέσεις εργασίας στην Ευρώπη και, δεδομένων των μελλοντικών αναγκών, η τάση αυτή αναμένεται να συνεχιστεί. Θα πρέπει να καταβληθεί μέριμνα, ούτως ώστε από αυτήν την εξέλιξη να ωφεληθούν και οι περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα. Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την επίτευξη των κλιματικών στόχων θα πρέπει να λάβει υπόψη τον αντίκτυπο στις περιφέρειες·

9. υπενθυμίζει ότι η προηγούμενη εμπειρία από τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα καταδεικνύει ότι αυτές οι διαδικασίες μετασχηματισμού είναι ιδιαίτερα χρονοβόρες. Επομένως, θα έπρεπε να έχει ήδη ξεκινήσει η ανάπτυξη νέων προοπτικών για τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα και η λήψη σχετικών μέτρων. Για τον σκοπό αυτό απαιτούνται εντατικές προσπάθειες σε όλα τα επίπεδα·
10. τονίζει ότι ένας επιτυχής μετασχηματισμός της οικονομικής διάρθρωσης περιλαμβάνει επίσης την παροχή νέων προοπτικών στους πληττόμενους εργαζόμενους των βιομηχανιών άνθρακα. Αυτό συνεπάγεται ότι οι εργαζόμενοι θα αποκτήσουν προσόντα για νέες δραστηριότητες. Επιπλέον, θα πρέπει να διευκολυνθεί η πρόσβαση σε νέες θέσεις εργασίας στην περιφέρεια ή σε παρακείμενες περιφέρειες·

Ενίσχυση του κοινωνικοοικονομικού μετασχηματισμού στις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα

11. είναι πεπεισμένη ότι η επιδιωκόμενη ενεργειακή μετάβαση και ο σχετικός διαρθρωτικός μετασχηματισμός στις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα αποτελούν ευρωπαϊκή ευθύνη. Επομένως, πρέπει να υιοθετηθεί μια ολιστική προσέγγιση, η οποία θα περιλαμβάνει κυρίως μέτρα για την ανάπτυξη των υποδομών, την καινοτομία, την έρευνα και την επιστήμη, τη στήριξη και ανάπτυξη επιχειρήσεων, την εξέλιξη των επαγγελματιών, το μάρκετινγκ, τον πολιτισμό και τον τουρισμό·
12. επισημαίνει ότι για έναν βιώσιμο διαρθρωτικό μετασχηματισμό στις περιφέρειες θα πρέπει να αξιοποιηθούν τα υφιστάμενα πλεονεκτήματα. Οι υπάρχουσες δομές της βιομηχανίας και της ενεργειακής οικονομίας θα πρέπει να αποτελέσουν τη βάση για τη μελλοντική ανάπτυξη και να λάβουν υπόψη τους κύκλους καινοτομίας και επενδύσεων των υφιστάμενων παραγόντων της βιομηχανίας. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι περιφερειακές βιομηχανικές περιοχές και επαγγελματικές δεξιότητες, οι ικανότητες των επαγγελματιών και τα υφιστάμενα πλεονεκτήματα στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης·
13. επισημαίνει ότι, λόγω αυτής της αρχικής κατάστασης, ελλοχεύει ο κίνδυνος να αναπτυχθούν στις εν λόγω περιφέρειες πολύ παρεμφερείς στρατηγικές για τη διαδικασία μετασχηματισμού. Προκειμένου να αποφευχθούν ανεπάρκειες, π.χ. από παράλληλες εξελίξεις, θα πρέπει να υπάρξει αμοιβαία ανταλλαγή σε ευρωπαϊκό επίπεδο·
14. ως εκ τούτου, επικροτεί την «Πλατφόρμα για τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα σε μετάβαση», η οποία συγκροτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συνεδρίασε για πρώτη φορά στις 11 Δεκεμβρίου 2017. Στόχος της πλατφόρμας είναι να υποστηρίξει τις 41 περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα σε δώδεκα κράτη μέλη της ΕΕ στις προσπάθειές τους για τον εκσυγχρονισμό της οικονομικής δομής τους, καθώς και να τις προετοιμάσει για τον διαρθρωτικό και τεχνολογικό μετασχηματισμό. Το έργο αυτό θα πρέπει να εντατικοποιηθεί ακόμη περισσότερο·
15. θεωρεί ότι η εν λόγω πλατφόρμα μπορεί να αξιοποιηθεί ως διαπεριφερειακός μηχανισμός, προκειμένου να παρασχεθεί τεχνική βοήθεια σε επίπεδο ΕΕ με την ανταλλαγή εμπειριών και τη συντονισμένη πρόσβαση στις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο·
16. υπογραμμίζει ότι η διαπεριφερειακή και η διασυνοριακή συνεργασία, στο πλαίσιο υφιστάμενων πρωτοβουλιών, όπως η πρωτοβουλία Vanguard, ή σε σχέση με μια τοποκεντρική προσέγγιση στα Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, θα πρέπει να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο κατά τον σχεδιασμό του διαρθρωτικού μετασχηματισμού. Και σε αυτόν τον τομέα, η ΕΕ θα μπορούσε να αναλάβει ισχυρότερο ρόλο, προκειμένου να εγκαινιάσει και να ενθαρρύνει τέτοιου είδους συνεργασίες·
17. επισημαίνει την ανάγκη ασφαλέστερου περιβάλλοντος για μακροπρόθεσμες επενδύσεις και για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, οι υπάρχουσες αξιακές αλυσίδες θα πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω στις περιφέρειες, εάν αυτό είναι δυνατόν. Η ΕτΠ υπογραμμίζει ότι θα πρέπει να ενισχυθούν οι δημόσιες και οι ιδιωτικές επενδύσεις, ιδίως όσον αφορά την τρέχουσα οικονομική ανάπτυξη, ούτως ώστε να τονωθούν οι επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό και την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές των ευρωπαϊκών συστημάτων βιομηχανίας, μεταφορών και ενέργειας·
18. υπογραμμίζει την ανάγκη να ενισχυθεί η ικανότητα καινοτομίας των περιφερειών. Η ΕτΠ προτρέπει τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα να αναπτύξουν μια στρατηγική που θα ενισχύει τις υπάρχουσες επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να γίνουν πιο καινοτόμες, αλλά και τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων ιδίως σε μακρόπνοους τομείς, όπως π.χ. η ψηφιοποίηση και η τεχνητή νοημοσύνη. Εν προκειμένω, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να βελτιωθεί το περιβάλλον για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων. Η ΕτΠ επισημαίνει ότι σε πολλές περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα υπάρχουν μάλλον μικρότεροι εργοδότες σε βιομηχανικούς, εμπορικούς και βιοτεχνικούς τομείς·
19. θεωρεί ότι ο τομέας της επιστήμης διαδραματίζει κομβικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών. Ως εκ τούτου, οι περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα θα πρέπει επίσης να προωθήσουν την ίδρυση πανεπιστημίων με επίκεντρο τεχνολογίες του μέλλοντος, που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν ως συνεργατικός σχηματισμός για την περαιτέρω σύσταση επιχειρήσεων. Στην προκειμένη περίπτωση θεωρείται ιδιαίτερα χρήσιμος ένας πανευρωπαϊκός συντονισμός ώστε να αποφευχθούν ανεπάρκειες δομές. Επιπλέον, θα πρέπει να προωθηθούν διαπεριφερειακές συνεργασίες στην έρευνα·
20. θεωρεί ότι σύγχρονες και αποτελεσματικές υποδομές μεταφορών και ενέργειας, καθώς και ψηφιακές υποδομές, αποτελούν βασική προϋπόθεση ενός επιτυχούς διαρθρωτικού μετασχηματισμού ώστε να ενισχυθεί η ελκυστικότητα των περιοχών ως τόπων εγκατάστασης οικονομικών δραστηριοτήτων για τη σύσταση επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό θεωρείται επίσης χρήσιμος ένας πανευρωπαϊκός συντονισμός και μια ισχυρότερη διασύνδεση·

Χρηματοδοτική στήριξη των περιφερειών εξόρυξης άνθρακα

21. υπογραμμίζει ότι η ανάπτυξη νέων οικονομικών κλάδων στις περιφέρειες είναι μια μακροχρόνια διαδικασία για την οποία απαιτούνται σημαντικοί χρηματοδοτικοί πόροι. Η ΕτΠ αναγνωρίζει ότι, για τον σκοπό αυτό, οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές των περιφερειών εξόρυξης άνθρακα χρειάζονται στήριξη, δεδομένου ότι θα υποστούν απώλειες εσόδων λόγω της σταδιακής κατάργησης της εξόρυξης άνθρακα και της παραγωγής ενέργειας με καύση άνθρακα. Ένα μεγάλο ποσοστό των επενδύσεων για την οικονομική ανάπτυξη πρέπει να προέλθει από δημόσιους πόρους των ενδιαφερόμενων κρατών μελών ή από την προσέλκυση νέων ιδιωτικών επενδύσεων. Υπό αυτό το πρίσμα, η ΕτΠ προτρέπει, κατ'αρχάς, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη να διαθέσουν επαρκείς χρηματοδοτικούς και άλλους πόρους για τον σκοπό αυτό·
22. είναι της άποψης ότι η πολιτιστική και η βιομηχανική κληρονομιά που προέρχονται από το πλούσιο παρελθόν καθώς και οι αθλητικές υποδομές και παραδόσεις θα πρέπει να διαδραματίσουν θετικό ρόλο σε αυτόν τον μετασχηματισμό και δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζονται μόνον ως μια επαχθής κληρονομιά περασμένων καλύτερων εποχών·
23. ζητεί επίσης ο διαρθρωτικός μετασχηματισμός να υποστηριχθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ιδίως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης αποτελεί ήδη σημαντικό μέσο για την ενίσχυση των περιφερειών. Επίσης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» και οι πόροι της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων συμβάλλουν σημαντικά στην περιφερειακή ανάπτυξη. Ωστόσο, η ΕτΠ επισημαίνει ότι οι πόροι που προβλέπονται σε αυτά δεν προορίζονται άμεσα για τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα και είναι εξαιρετικά χαμηλοί, λαμβανομένων υπόψη των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν αυτές οι περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα καθώς και του γεγονότος ότι χρησιμοποιούνται και από άλλες περιφέρειες. Κατά συνέπεια, η ΕτΠ ζητεί τη διάθεση συμπληρωματικών πιστώσεων, ειδικά προσαρμοσμένων στις ανάγκες των περιφερειών εξόρυξης άνθρακα·
24. υπογραμμίζει ότι η χρηματοδοτική στήριξη από την ΕΕ είναι κυρίως ωφέλιμη στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα έργα υλοποιούνται διασυνοριακά. Δεδομένου ότι επί του παρόντος όλες οι περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα βρίσκονται σε φάση διαρθρωτικού μετασχηματισμού, η συνεργασία των περιφερειών στην ανάπτυξη μελλοντοστραφών έργων έχει ιδιαίτερα θετική απήχηση. Στο πλαίσιο αυτό, θα ήταν χρήσιμο να συμπεριληφθούν παρακείμενες περιφέρειες στις στρατηγικές για τη δημιουργία λειτουργικών μονάδων·
25. εν προκειμένω, υποστηρίζει την έκκληση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στο πλαίσιο των διεξαγόμενων διαπραγματεύσεων για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ), για συμπληρωματικές πιστώσεις προκειμένου να μετριαστούν οι κοινωνικές, κοινωνικοοικονομικές και οικολογικές επιπτώσεις του διαρθρωτικού μετασχηματισμού στις ευρωπαϊκές περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα με 4,8 δισεκατ. ευρώ σε ένα νέο «Ταμείο για μια δίκαιη ενεργειακή μετάβαση» (Fair Energy Transition Fund)· τονίζει, ωστόσο, ότι το εν λόγω ταμείο θα πρέπει να χρηματοδοτείται με πρόσθετους πόρους και όχι από το κονδύλιο που προβλέπεται για τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία· εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η εκλεγείσα πρόεδρος της Επιτροπής εξέφρασε επίσης τη στήριξή της στην αρχή ενός Ταμείου για μια δίκαιη ενεργειακή μετάβαση στις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές που παρουσίασε τον Ιούλιο του 2019·
26. είναι πεπεισμένη ότι οι πόροι αυτοί θα πρέπει να συνδέονται στενά με την πολιτική συνοχής. Εν προκειμένω, η ΕτΠ ζητεί να διασφαλιστεί ότι οι πόροι αυτοί δεν θα υπολογίζονται στο πλαίσιο των προβλεπόμενων ανώτατων ορίων για τον περιορισμό του παραρτήματος XXII, αλλά θα διατίθενται επιπρόσθετα. Αυτοί οι συμπληρωματικοί πόροι θα μπορούσαν επομένως να χρησιμοποιηθούν για την ενίσχυση των προγραμμάτων του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ για τις εν λόγω περιφέρειες επιπέδου NUTS 2 την επόμενη επταετία. Αυτή η σύνδεση θα διευκόλυνε επίσης μια εξατομικευμένη υποστήριξη όλων των περιφερειών εξόρυξης άνθρακα. Οι πόροι αυτοί θα προωθήσουν ενεργά την ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία και θα παράσχουν στήριξη σε όλες τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα που επηρεάζονται από τον διαρθρωτικό μετασχηματισμό. Τα κριτήρια κατανομής θα μπορούσαν να είναι η συνολική απασχόληση στον τομέα εξόρυξης άνθρακα και το ύψος της παραγωγής άνθρακα με έτος αναφοράς το 2019. Οι περιφέρειες που έχουν ήδη ξεκινήσει το κλείσιμο ανθρακωρυχείων και έχουν εν μέρει υποστεί τέτοιες μεταβάσεις δεν θα πρέπει να αποκλειστούν, εφόσον συνεχίζεται η εξορυκτική δραστηριότητα.
27. ζητεί την κατανομή των συγκεκριμένων πόρων, όπως εφαρμόζεται με τη χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ, απευθείας στις περιφέρειες στις οποίες βρίσκονται αυτά τα ανθρακωρυχεία. Η υποστήριξη προς τις επηρεαζόμενες περιφέρειες θα συνδυαζόταν με μια ειδική στρατηγική για τη σταδιακή κατάργηση του άνθρακα.
28. συνιστά η εν λόγω κατανομή να χρηματοδοτηθεί από πόρους που προβλέπονταν στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για το εργαλείο υλοποίησης μεταρρυθμίσεων·
29. προτρέπει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να συμπεριλάβουν αυτήν την πρόταση για μια ιδιαίτερη μεταβατική κατανομή στις τρέχουσες διαπραγματεύσεις για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο·

Επανεξέταση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις

30. επισημαίνει ότι πρέπει να τηρούνται οι ευρωπαϊκοί κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, λαμβάνοντας υπόψη ότι το παρόν πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων εκπνέει το 2020, εφόσον η εφαρμογή των διατάξεων για τις κρατικές ενισχύσεις δεν παραταθεί κατά δύο έτη (έως το τέλος του 2022). Η ΕτΠ προτρέπει την Επιτροπή, κατά τη διαμόρφωση των νέων κατευθυντήριων γραμμών, να λάβει επίσης υπόψη τα προβλήματα του διαρθρωτικού μετασχηματισμού των περιφερειών εξόρυξης άνθρακα και, ως εκ τούτου, να διασφαλίσει ότι οι περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα θα απολαμβάνουν στο πλαίσιο αυτό επαρκή ευελιξία, ούτως ώστε να καταφέρουν να μετριάσουν τον κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο από τη σταδιακή κατάργηση του άνθρακα·

31. τονίζει ότι μπορούν πλέον, από την άποψη των κρατικών ενισχύσεων, να προωθηθούν έργα, στα οποία θα υπάρχει διασυνοριακή συνεργασία, ιδίως εάν πρόκειται για σχέδια κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Τα αρμόδια θεσμικά όργανα της ΕΕ θα πρέπει να καθοδηγούν καλύτερα τις περιφέρειες κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση παρόμοιων έργων·
32. εν προκειμένω, ζητεί οι περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα να χαρακτηριστούν ως ειδικές επιλέξιμες περιοχές βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) και οι κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις να προσαρμοστούν με βάση τις εν λόγω ειδικές επιλέξιμες περιοχές, προκειμένου να ληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση του διαρθρωτικού μετασχηματισμού, τα οποία θα αντισταθμίσουν την παραίτηση από την υπάρχουσα προστιθέμενη αξία για υψηλότερους πολιτικά στόχους. Επιπλέον, θα πρέπει να εξεταστεί εάν, λόγω της εξαιρετικής και παραδειγματικής σημασίας της φιλικής προς το κλίμα αναδιάρθρωσης των περιφερειών εξόρυξης άνθρακα για την ενεργειακή και κλιματική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν παρόμοια μέτρα υποστήριξης βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ. Προκειμένου τα εν λόγω ζητήματα να αποσαφηνιστούν σύντομα, προτείνεται η άμεση σύσταση μεικτής ομάδας εργασίας από εκπροσώπους των ενδιαφερόμενων περιφερειών εξόρυξης άνθρακα και των κρατών μελών, των Γενικών Διευθύνσεων Ανταγωνισμού και Περιφερειακής Πολιτικής και της ΕτΠ.

Βρυξέλλες, 9 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Η αφρικανική πανώλη των χοίρων και η αγορά χοιρινού της ΕΕ»

(2020/C 39/13)

Εισηγητής: Sławomir SOSNOWSKI (PL/EPP), περιφερειακός σύμβουλος Λούμπλιν

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Πλαίσιο πολιτικής

1. σημειώνει ότι η αφρικανική πανώλη των χοίρων συνιστά απειλή και πρόβλημα σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, και ότι, ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα αυτό από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ), ως το όργανο που αποτελεί τη φωνή των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην ΕΕ, όπως επίσης απαραίτητη είναι η συμμετοχή της ΕτΠ στην ενεργοποίηση όλων των συναρμοδίων στην καταπολέμηση του εν λόγω πολύ επικίνδυνου ιού·
2. υπογραμμίζει ότι η επιδημία της αφρικανικής πανώλης των χοίρων συνιστά απειλή για το περιβάλλον, την οικονομία και, το σημαντικότερο, για τα άτομα που ζουν στις αγροτικές περιοχές και δραστηριοποιούνται στη χοιροτροφία, κυρίως στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης·
3. θεωρεί ότι η καταπολέμηση της αφρικανικής πανώλης των χοίρων συνδυάζει στόχους πολιτικής σε θέματα κοινής γεωργικής πολιτικής και περιβάλλοντος, καθώς και σε άλλους τομείς πολιτικής και χρηματοδοτικά προγράμματα που αντιμετωπίζουν, μεταξύ άλλων, ζητήματα σχετικά με την κοινωνία και την περιφερειακή ανάπτυξη, με την εξασφάλιση, κατ' αυτόν τον τρόπο, μιας συνεκτικής προσέγγισης σε όλους τους τομείς. Στο πλαίσιο των δημοσιονομικών προβλέψεων του 2020 για τα μέτρα στήριξης της γεωργίας κατά της αφρικανικής πανώλης των χοίρων, στηρίζει την πρόταση για τη διάθεση 50 εκατ. EUR για έκτακτα μέτρα και 28 εκατ. EUR για την ανάπτυξη εμβολίων/φαρμάκων κατά της νόσου·
4. επισημαίνει ότι η αφρικανική πανώλη των χοίρων αποτελεί διεθνές πρόβλημα· Οι ευρωπαϊκές περιφέρειες θα πρέπει να επιδείξουν αλληλεγγύη έναντι κινδύνων όπως αυτός της αφρικανικής πανώλης των χοίρων για τις αγροτικές περιοχές και την αγροτική οικονομία, καθώς και για τη βιομηχανία επεξεργασίας γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Ο ρυθμός εξάπλωσης του ιού στο σημερινό του επίπεδο ενδέχεται να οδηγήσει στην κατάρρευση της ευρωπαϊκής αγοράς χοιρινού κρέατος και στην απώλεια εισοδήματος εκατοντάδων χιλιάδων γεωργών. Πρόκειται για πρόβλημα το οποίο δεν είναι πλέον τοπικής ή περιφερειακής εμβέλειας, αλλά έχει καταστεί πανευρωπαϊκή απειλή. Επί του παρόντος, η νόσος είναι παρούσα στις εξής ευρωπαϊκές χώρες:

- Πολωνία (1 492 κρούσματα και 1 εστία),
- Λιθουανία (728 κρούσματα της νόσου σε αγριόχοιρους),
- Λετονία (286 κρούσματα),
- Εσθονία (150 κρούσματα),
- Ουκρανία (26 κρούσματα, 22 εστίες σε χοίρους),
- Τσεχία (25 κρούσματα),
- Ιταλία (24 κρούσματα και 2 εστίες),
- Ρουμανία (3 εστίες)

(στοιχεία για την περίοδο 1.1-15.4.2018)·

5. θεωρεί ότι η επιδότηση που αναφέρεται στο άρθρο 5 παράγραφος 3 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 652/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁾, εφόσον διαπιστώνεται η ύπαρξη αφρικανικής πανώλης των χοίρων, θα πρέπει πάντα να ανέρχεται σε ποσοστό 100 %, δεδομένου ότι η αφρικανική πανώλη των χοίρων αποτελεί απειλή που έχει σοβαρό αντίκτυπο στη δημόσια υγεία και δυσμενείς επιπτώσεις στην οικονομία·

(¹) ΕΕ L 189 της 27.6.2014, σ. 1.

6. εφιστά ιδιαίτερα την προσοχή στην ανάγκη συνεργασίας πέραν των εθνικών συνόρων στον ίδιο βαθμό με αυτόν που προβλέπεται σε περίπτωση φυσικών καταστροφών. Επισημαίνει ότι το πρόβλημα αφορά επίσης περιοχές εκτός της ΕΕ, αλλά πιστεύει ότι η ενίσχυση της συνεργασίας πέραν των εθνικών συνόρων είναι απαραίτητη. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι υπάρχει μεγαλύτερη και συνεχιζόμενη ανάγκη συνεργασίας πέραν των εθνικών συνόρων με σκοπό τη σταθεροποίηση της κατάστασης στις γειτονικές χώρες της ΕΕ (Ρωσική Ομοσπονδία, Ουκρανία, Λευκορωσία, Μολδαβία)·
7. διαπιστώνει ένα πλήθος οικονομικών και κοινωνικών κινδύνων που ενδεχομένως ενέχει η κρίση της αφρικανικής πανώλης των χοίρων. Εκτός από τους προβληματισμούς για τη δημόσια υγεία και τον αντίκτυπο στην αγορά χοιρινού κρέατος της ΕΕ, αλλά και τις παρεπόμενες εκτεταμένες διαρθρωτικές αλλαγές για την παραγωγή χοιρείου κρέατος, ενδέχεται να πληγούν και άλλοι τομείς της οικονομίας, όπως ο τουρισμός, η δασοκομία, η επεξεργασία κρέατος και το εμπόριο. Η εκδήλωση της αφρικανικής πανώλης των χοίρων έχει αντίκτυπο στην εικόνα τόσο των μεμονωμένων κρατών μελών όσο και της ΕΕ συνολικά·

Προτεινόμενα μέτρα

8. επιδοκιμάζει τις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καταπολέμηση της αφρικανικής πανώλης των χοίρων στο ισχύον δημοσιονομικό πλαίσιο. Ωστόσο, θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να προβλεφθούν πρόσθετα μέτρα στο επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένου ενός υψηλού κονδυλίου για τη χρηματοδότηση της έρευνας με σκοπό να παραχθεί ένα δραστικό εμβόλιο κατά του ιού·
9. ζητεί να δοθεί ειδική διακρατική επιχορήγηση για την καταπολέμηση της αφρικανικής πανώλης των χοίρων ως μέρος έργων που εκτελούνται από κοινού σε δύο ή περισσότερες χώρες·
10. θεωρεί ότι, σε επίπεδο αρχών των κρατών μελών ή Ευρωπαϊκής Επιτροπής, θα πρέπει να διεξαχθούν διεξοδικές συζητήσεις με τις προαναφερθείσες τρίτες χώρες με σκοπό να ληφθούν κοινά συνεκτικά μέτρα κατά της αφρικανικής πανώλης των χοίρων. Η ΔΤΠΑΑΕΣ θα μπορούσε να αποτελέσει το κατάλληλο φόρουμ για να συζητηθούν τέτοιου είδους διασυννοιακές δράσεις·
11. καλεί όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, δηλαδή:

- α) τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές,
- β) τους κυνηγούς και τους κτηνοτρόφους,
- γ) τις κτηνιατρικές υπηρεσίες,
- δ) τις αρχές κάθε κράτους μέλους και
- ε) τα μέσα μαζικής ενημέρωσης,

να συμβάλουν αποφασιστικά και ενεργά στη διαδικασία εξάλειψης της αφρικανικής πανώλης των χοίρων στην Ευρώπη υπό την ηγεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA)·

12. εισηγείται την αύξηση της χρηματοδότησης για μέτρα εκπαίδευσης και ενημέρωσης των ενδιαφερομένων με σκοπό την καλύτερη ενημέρωση του κοινού όσον αφορά τη νόσο, την πρόληψη και την καταπολέμησή της, καθώς η αφρικανική πανώλη των χοίρων συνιστά τεράστια απειλή για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών, την τοπική και την περιφερειακή οικονομία, το περιβάλλον, την κτηνοτροφία και, κατά συνέπεια, πρωτίστως για τους ανθρώπους και τη δημόσια υγεία·
13. ενθαρρύνει τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές να διαδώσουν πληροφορίες σχετικές με την εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας, έτσι ώστε να αποφευχθεί η εξάπλωση νόσων και να δράσουν από κοινού για την προαγωγή της βιοπροφύλαξης, ιδίως σε μικρές χοιροτροφικές μονάδες, και να συνεργαστούν περαιτέρω σε περίπτωση εμφάνισης εστίας στις παραμεθόριες περιοχές. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να παρέχονται σε κάθε κάτοχο χοίρων και σε όποιον έρχεται σε επαφή με αγριόχοιρους·
14. καλεί τους κυνηγούς να ενισχύσουν την επιδημιολογική επιτήρηση της αγριοπανίδας στις μολυσμένες περιοχές και να εντατικοποιήσουν το κυνήγι αγριόχοιρων εκεί όπου ο πληθυσμός τους είναι υπερβολικός. Αναγνωρίζει ότι οι άνθρωποι και, κυρίως οι κυνηγοί, χωρίς να επηρεάζονται οι ίδιοι από τη νόσο, μπορούν να προκαλέσουν την εξάπλωσή της ως εξής:

- μέσω οποιασδήποτε επαφής με μολυσμένα ζωντανά και νεκρά ζώα (πτώματα),
- με την επαφή με οτιδήποτε έχει επιμολυνθεί από τον ιό (π.χ. ρούχα, οχήματα, λοιπός εξοπλισμός),
- μέσω της σίτισης των ζώων με κρέας ή προϊόντα με βάση το κρέας από μολυσμένα ζώα (π.χ. λουκάνικα ή άψητο κρέας) ή απορρίμματα που περιέχουν μολυσμένο κρέας (π.χ. υπολείμματα μαγειριών ή αποφάγια, συμπεριλαμβανομένων των εντοσθίων)·

15. κρίνει ότι η επιτυχής καταπολέμησης της νόσου εξαρτάται εν πολλοίς από το μέγεθος του πληθυσμού των αγριόχοιρων. Συνεπώς, πρέπει να ληφθούν μέτρα για τη μείωση του πληθυσμού των αγριόχοιρων στις θιγόμενες περιοχές σε ενδεδειγμένα, για την εκάστοτε περιοχή, αριθμητικά επίπεδα. Θα πρέπει δε να προαχθούν προγράμματα συνεργασίας μεταξύ του αγροτικού και του περιβαλλοντικού τομέα [διαχείριση της θήρας, απαγόρευση της πρόσθετης παροχής τροφής στα ζώα —εκτός εάν είναι αναγκαία για τη θήρα (δόλωμα για την προσέλκυση του κυνηγιού)—, γεωργικές πρακτικές] προσαρμοσμένα στην ειδική κατάσταση κάθε κράτους μέλους·
16. Παράλληλα, προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προγραμματίσει περαιτέρω επιχορηγήσεις —μεταξύ άλλων υπό το νέο πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη»— υπέρ μέτρων στον εν λόγω τομέα, καθώς έχουν κατά το παρόν εκπνεύσει όλοι οι διαγωνισμοί για την αφρικανική πανώλη των χοίρων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020»·
17. θεωρεί ότι πρέπει να υπάρξει ειδική συνδρομή όσων χοιροτροφικών μονάδων της ΕΕ έχουν πληγεί από την αφρικανική πανώλη των χοίρων, η οποία θα πρέπει να λάβει τις εξής μορφές:
- α) την επιστροφή ποσού που ισοδυναμεί με την αξία των αποδεκατισμένων θρεμμάτων, χωρίς την επιβολή πρόσθετων όρων,
 - β) τη χρήση μηχανισμού επιδοτήσεων βασισμένου στο ιστορικό τους για περίοδο 5 ετών μετά την παύση της παραγωγής εξαιτίας του αποδεκατισμού των θρεμμάτων,
 - γ) την οικονομική ενίσχυση για την αναδιοργάνωση των μονάδων τους σε άλλους παραγωγικούς κλάδους,
 - δ) την παροχή συνδρομής με σκοπό την εισαγωγή πλήρους βιοπροφύλαξης σε όσες μονάδες εξακολουθούν να παράγουν χοίρους και να ασκούν δραστηριότητες πάχυνσης χοίρων, καθώς και για την αντιμετώπιση των οικονομικών επιβαρύνσεων σε περίπτωση κρίσης εξαιτίας των μέτρων που έχουν ληφθεί (έρευνες, προδιαγραφές σχετικά με τις μεταφορές κ.λπ.),
 - ε) την παροχή ενισχύσεων προς τους χοιροτρόφους ως αντιστάθμισμα της απώλειας μέρους του εισοδήματός τους εξαιτίας της αποσταθεροποίησης της αγοράς χοιρινού κρέατος,
 - στ) την παροχή ενισχύσεων προς όσες χοιροτροφικές μονάδες επιθυμούν να αυξήσουν την παραγωγή χοίρων μέσω της εφαρμογής της βιοπροφύλαξης σε αυτές,
 - ζ) την παροχή ενίσχυσης στις εκμεταλλεύσεις που πλήττονται από περιοριστικά μέτρα όσον αφορά τη φυτική παραγωγή ως συνέπεια της αφρικανικής πανώλης των χοίρων,
 - η) την παροχή ενισχύσεων προς όσες χοιροτροφικές μονάδες πραγματοποιούσαν τη σφαγή επιτόπου και είχαν μικρή παραγωγή,
 - θ) την απομάκρυνση όλων των νεκρών αγριόχοιρων με έξοδα του κράτους·
18. εκφράζει την ανησυχία της για την περαιτέρω εξάπλωση του ιού της αφρικανικής πανώλης των χοίρων και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσει τις προσπάθειές της, καθώς και να εσπεύει και να αξιολογεί τα μέτρα καταπολέμησής της σε επίπεδο ΕΕ, με τη συμμετοχή των περιφερειακών και των τοπικών αρχών.

Βρυξέλλες, 9 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ποιμενική κτηνοτροφία»

(2020/C 39/14)

Εισηγητής: Jacques Blanc (FR/EPP), Δήμαρχος La Canourgue

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. πιστεύει ότι η διατήρηση της ποιμενικής δραστηριότητας είναι ζητούμενο ουσιαστικής σημασίας προκειμένου να διαφυλαχθεί η γεωργοκτηνοτροφία σε όλες τις περιοχές και να διατηρηθεί ζωντανός ο αγροτικός ιστός, ώστε να επιτευχθεί ο στόχος της εδαφικής συνοχής, όπως διακηρύσσεται στη συνθήκη της Λισαβόνας, αλλά και οι περιβαλλοντικοί και κλιματικοί στόχοι, καθώς και οι στόχοι για την προστασία της βιοποικιλότητας·
2. υπενθυμίζει ότι η συνέχιση της ποιμενικής δραστηριότητας απειλείται από διάφορων ειδών δυσκολίες, οι οποίες δεν μπορούν να ιεραρχηθούν, και έχουν διαφορετική επίδραση ανάλογα με τις περιφέρειες, ορισμένες όμως από τις οποίες θα μπορούσαν από μόνες τους να υπονομεύσουν την ίδια της την επιβίωση: δυσκολίες ως προς τον συνυπολογισμό της ιδιαιτερότητάς της για τη χορήγηση ενισχύσεων της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ) (θαμνώδεις και δασώδεις λειμώνες, κινητικότητα, συλλογικοί βοσκότοποι...), δυσκολίες που σχετίζονται με το οικονομικό πλαίσιο, ανταγωνισμός ως προς τη γη, δυσκολίες στη μετάδοση της γνώσης, περιορισμοί στην οργάνωση της βοσκής λόγω περιβαλλοντικών προκλήσεων, ανταγωνισμός χρήσης με τους άλλους χρήστες των βοσκοτόπων και ιδιαίτερα την ψυχαγωγική χρήση, τέλος, δε, απειλή των κοπαδιών από τα μεγάλα σαρκοφάγα·
3. ζητά, κατά τον αναπροσανατολισμό των ενισχύσεων της ΚΓΠ, να ληφθούν επαρκώς υπόψη η ποιμενική κτηνοτροφία και η εκτατική και βιώσιμη κτηνοτροφία, δεδομένου ότι πρόκειται για τις καλύτερες δυνατές δραστηριότητες όσον αφορά την ισόρροπη ανάπτυξη των κατά τόπους περιοχών, και προκειμένου να επιτευχθούν οι περιβαλλοντικοί και κλιματικοί στόχοι, σύμφωνα με τις συστάσεις της γνωμοδότησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών (ΕτΠ) για την αναθεώρηση της ΚΓΠ·
4. χαιρετίζει την πρόταση της Επιτροπής Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου (AGRI) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά τη θέσπιση κανόνων για τη στήριξη των στρατηγικών σχεδίων που πρέπει να καταρτίζονται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής, στόχος της οποίας είναι να τροποποιηθεί το άρθρο 4 του κανονισμού που διέπει τα στρατηγικά σχέδια της ΚΓΠ, ώστε να επιτρέπεται η αναγνώριση των βοσκοτόπων θαμνώδους και δασώδους βλάστησης ως εκτάσεων γεωργικής παραγωγής επιλέξιμων για δικαιώματα βασικής ενίσχυσης· ζητά, ωστόσο, η οριστική έκδοση του άρθρου αυτού να αναθεωρηθεί ώστε να εισαχθεί η έννοια της έκτασης βοσκής η οποία ενδέχεται να περιλαμβάνει ή όχι κτηνοτροφικά φυτά, π.χ. κάτω από τα δένδρα. Είναι γεγονός ότι, για να διασφαλιστεί το καθεστώς των βοσκοτόπων και η επιλεξιμότητά τους για ενίσχυση, οι βοσκότοποι πρέπει να αναγνωρίζονται ως γεωργική έκταση διακριτή από τα μόνιμα λιβάδια. Οι βοσκότοποι θα πρέπει να ορίζονται ξεχωριστά από τα μόνιμα λιβάδια, με αφαίρεση οποιασδήποτε αναφοράς στην αναγκαία παρουσία ποδών φυτών στον ορισμό των βοσκοτόπων. Το σύνολο των μόνιμων λιβαδιών και των βοσκοτόπων θα μπορούσε να ομαδοποιείται υπό την ονομασία «μόνιμοι βοσκότοποι»·
5. συνιστά οι χρησιμοποιούμενοι βοσκότοποι να αναγνωριστούν πλήρως ως εκτάσεις γεωργικής παραγωγής, με βάση ένα ρυθμιστικό πλαίσιο σταθερό και ασφαλές, το οποίο θα περιλαμβάνει ανώτατα όρια για τις ενισχύσεις της ΚΓΠ, όπως συμβαίνει για τους άλλους κλάδους·
6. υπενθυμίζει ότι η ποιμενική κτηνοτροφία, η οποία στηρίζεται στο φυσικό περιβάλλον για τη διατροφή των κοπαδιών με αυτοφυείς χορτονομές, κινητοποιεί περιθώρια ευελιξίας και ασφάλειας για να αποδεσμεύεται από τις απρόβλεπτες κλιματικές συνθήκες. Συνεπώς, οι κτηνοτρόφοι χρειάζονται εκτάσεις που χαρακτηρίζονται ως «εφεδρικές εκτάσεις», που μπορεί να μην αξιοποιούνται κάθε χρόνο ή να χρησιμοποιούνται για άλλες χρήσεις, κυρίως αμπελώνες και οπωρώνες, με αποτέλεσμα να μειώνεται η ανάγκη εισροών και εκμηχανισμένων πρακτικών· οι ευρωπαϊκές πολιτικές θα πρέπει να αναγνωρίζουν και να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη των πρακτικών αυτών, κατά τις οποίες ο κτηνοτρόφος χρησιμοποιεί εκτάσεις που δηλώνονται από άλλον γεωργό, και να αναζητήσουν λύσεις για την προώθησή τους με ασφάλεια δικαίου. Ακόμη, η ποιμενική κτηνοτροφία αναπτύσσει πρακτικές που συνδυάζονται με τη δασοκομία, καλούμενες «δασολιβαδική κτηνοτροφία», με αμοιβαία οφέλη για τη δασοκομία και για τη γεωργοκτηνοτροφία· οι ευρωπαϊκές δημόσιες πολιτικές θα πρέπει να αναγνωρίζουν και να ενθαρρύνουν τη μεκτική χρήση των εκτάσεων αυτών και τις συγκεκριμένες πρακτικές, οι οποίες, υπό ορισμένες συνθήκες, είναι ιδιαίτερα επωφελείς για την προστασία του δάσους από τις πυρκαγιές, αλλά και για την προσαρμογή της κτηνοτροφίας στην κλιματική αλλαγή, ενώ σέβονται και τις ανάγκες της αναδάσωσης και της δασικής παραγωγής·
7. υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων (ENVI) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την πρόταση κανονισμού όσον αφορά τη θέσπιση κανόνων για τη στήριξη των στρατηγικών σχεδίων που πρέπει να καταρτίζονται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής, με την οποία επιδιώκεται η επιβολή ορίων στην πυκνότητα του ζωικού πληθυσμού εκμεταλλεύσεως εκτροφής και ο περιορισμός των επιδοτήσεων για τις εκμεταλλεύσεις που υπερβαίνουν τα όρια αυτά·

8. χαιρετίζει την πρόταση της επιτροπής AGRI του Κοινοβουλίου, η οποία στόχο έχει την τροποποίηση του άρθρου 68 του ίδιου κανονισμού, προκειμένου το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) να μπορεί να εξακολουθήσει να στηρίζει την αγορά σκύλων για την προστασία των κοπαδιών από τους μεγάλους θηρευτές που προστατεύονται από την οδηγία για τους οικοτόπους·
9. ζητά να καταστεί υποχρεωτική, για τα κράτη μέλη με ορεινές περιοχές, η εφαρμογή ολοκληρωμένης πολιτικής για τις περιοχές αυτές, που θα χρησιμοποιεί κατά τρόπο στοχευμένο σημαντικό μέρος των διαθέσιμων εργαλείων (πληρωμές για ενισχύσεις σε περιοχές με φυσικούς περιορισμούς, ενισχύσεις του δεύτερου πυλώνα για τις μειονεκτικές περιοχές, ειδικό υποπρόγραμμα για τις ορεινές περιοχές), καθώς και η διάθεση προϋπολογισμού ανάλογου με τη σημασία των εν λόγω περιοχών·
10. ζητά από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) να αναγνωρίζει τις υπηρεσίες οικοσυστήματος που παρέχονται από τους κτηνοτρόφους και τους ιδιοκτήτες ορεινών δασών και δασών μεσογειακού τύπου, ως έχοντες γνώση της τοπικής πραγματικότητας με την έννοια της IPBES (Διακυβερνητική πλατφόρμα για τη βιολογική ποικιλομορφία και τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων), και να χορηγεί μια δίκαιη αντιστάθμιση για τις εν λόγω υπηρεσίες οικοσυστήματος, οι οποίες συντελούν στην ευημερία του συνόλου του πληθυσμού·
11. επιθυμεί το κάθε κράτος μέλος να έχει τη δυνατότητα να εφαρμόζει ορισμένα μέτρα του πρώτου πυλώνα (οικολογική συνιστώσα) και του δεύτερου πυλώνα στο σύνολο των εκτάσεων βοσκής και όχι μόνο στις εκτάσεις που είναι επιλέξιμες για ενίσχυση. Και τούτο, επειδή ορισμένα μέτρα, π.χ. ορισμένα γεωργοπεριβαλλοντικά και κλιματικά μέτρα, όπως η προστασία των δασών από τις πυρκαγιές, πρέπει να μπορούν να εφαρμόζονται για το σύνολο της φυσικής περιοχής·
12. προτείνει η εξισωτική αποζημίωση για μόνιμα φυσικά μειονεκτήματα (compensatory allowance for permanent natural handicaps – CANH) να καταστεί υποχρεωτική σε εκείνα τα κράτη μέλη στα οποία μπορεί να εφαρμοστεί, προκειμένου να υποστηριχθεί η διατήρηση της γεωργοκτηνοτροφίας σε λιγότερο ευνοημένες περιοχές και σε περιοχές με φυσικά μειονεκτήματα·
13. ενθαρρύνει τα κράτη μέλη και τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) να χρηματοδοτούν τις επενδύσεις σε χώρους βοσκοτόπων, που συχνά είναι απροσπέλαστα για τα εκμηχανισμένα μέσα. Η δημιουργία υποδομών (κατοικίες βοσκών, χώροι περιορισμού, περιφράξεις, διαμόρφωση σημείων λήψης νερού...), καθώς και οι εργασίες συντήρησης ή αποψίλωσης, είναι αναγκαίες για τη βιώσιμη διαχείριση των περιοχών αυτών·
14. εκτιμά ότι πρέπει να στηριχτούν σε τοπικό επίπεδο οι δραστηριότητες διαχείρισης της ιδιοκτησίας και της χρήσης των γεωργικών και ποιμενικών γαιών. Όταν η γη ανήκει σε πολλούς ιδιοκτήτες, η οργάνωση κατάλληλων συλλόγων ιδιοκτητών γης συνιστά αναγκαίο στοιχείο για να υπάρξει ένας δυναμικός κλάδος ποιμενικής κτηνοτροφίας·
15. ενθαρρύνει τα κράτη μέλη και τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης να διευκολύνουν την πρόσβαση των ποιμένων κτηνοτρόφων στη γη, ειδικότερα δε με ειδικές πολυετείς συμβάσεις που θα εγγυώνται ότι οι κτηνοτρόφοι ή οι σύλλογοι χρηστών θα κάνουν αποκλειστική χρήση για βόσκηψη·
16. ενθαρρύνει τα κράτη μέλη και τους ΟΤΑ να δημιουργήσουν συστήματα στήριξης κατάλληλα για τις πρακτικές συλλογικής διαχείρισης. Προκειμένου να αποκτήσουν τις υποδομές και τα ανθρώπινα μέσα που απαιτούνται για τη χρήση των βοσκοτόπων, οι ποιμένες κτηνοτρόφοι ανέπτυξαν από πολύ νωρίς πρωτότυπες μορφές συλλογικής οργάνωσης, οι οποίες σχετίζονται με τρόπους χρήσης που δεν παραβιάζουν την ιδιοκτησία. Σύμφωνα με τις μεθόδους αυτές, είναι δυνατή η ομαδοποίηση ιδιωτικών και κοινοτικών γαιών σε ένα ενιαίο σύνολο, με ενιαίο φορέα διαχείρισης, για χρήση ως βοσκοτόπων. Επίσης, παρέχεται ασφάλεια όσον αφορά τις σχέσεις με τις αρχές και με τους διαφόρων ειδών εταίρους ή χρήστες·
17. ζητά από την ΕΕ να συνεχίσει να προωθεί την ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με σήμα ποιότητας και τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας χάρη στην προστασία των ποιοτικών αγροδιατροφικών προϊόντων της ποιμενικής κτηνοτροφίας. Ειδικότερα, πρέπει να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη να θέσουν σε εφαρμογή την προαιρετική ένδειξη ποιότητας «προϊόν ορεινής παραγωγής», η οποία στην πλειονότητα των κρατών δεν έχει ακόμη τεθεί σε εφαρμογή, παρά την έγκρισή της το 2014·
18. ζητά οι ενδείξεις «γάλα, τυρί και κρέας ελεύθερης βοσκής» να επιτρέπονται αποκλειστικά για τα προϊόντα που εγγυώνται ότι η διατροφή των ζώων προέρχεται από βόσκηψη κατά περισσότερο από 80 % στο σύνολο της περιόδου βόσκησης·
19. διαπιστώνει ότι οι κτηνοτρόφοι υφίστανται αθέμιτο ανταγωνισμό από εισαγωγές προϊόντων χαμηλού κόστους, που απειλούν την επιβίωση της ποιμενικής κτηνοτροφίας στην Ευρώπη. Για τον λόγο αυτό, η ΕΕ αντισταθμίζει τον ανταγωνισμό αυτό με ενισχύσεις για την ποιμενική κτηνοτροφία, όπως και για άλλους κλάδους· ζητά από την ΕΕ να αξιοποιήσει τη βαρύνουσα θέση της ως του μεγαλύτερου εισαγωγέα και εξαγωγέα τροφίμων παγκοσμίως, για να επιδιώξει την τροποποίηση των κανόνων του διεθνούς εμπορίου αγροτικών προϊόντων (Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου – ΠΟΕ, 1994) προς την κατεύθυνση πιο δίκαιων και πιο αλληλέγγωνων εμπορικών συναλλαγών, σύμφωνα με τη γνωμοδότηση της ΕΤΠ για την ΚΓΠ μετά το 2020·
20. χαιρετίζει το πειραματικό σχέδιο που δρομολόγησε και υποστηρίζει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το οποίο αποβλέπει στη δημιουργία περιφερειακών πλατφορμών για τον λύκο, την αρκούδα, τον αδηφάγο και τον λύγκα, προκειμένου να αντιμετωπίζονται οι καταστάσεις σύγκρουσης· ζητά να αναγνωρίζονται πλήρως και να αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο των κατάλληλων σχεδίων διαχείρισης οι συνέπειες της θήρευσης και της ανάγκης προστασίας των κοπαδιών και να συζητηθούν όλοι οι νομικοί μηχανισμοί, ακόμη κι εκείνοι που επιτρέπουν τη θανάτωση ορισμένων ζώων, προκειμένου να καταστούν πιο αποτρεπτικοί, σημειώνει δε ότι ορισμένες περιφέρειες έχουν επίσης συγκροτήσει πλατφόρμες συζήτησης ιδία πρωτοβουλία·
21. ζητά να τεθεί σε εφαρμογή η διασυνοριακή συνεργασία για την ποιμενική κτηνοτροφία, προκειμένου να αποτραπούν τυχόν αστάθειες που θα μπορούσαν να προκύψουν από αντιφατικά μέτρα, ακατάλληλα για τον ευρωπαϊκό χώρο στο σύνολό του·

22. ζητά η στρατηγική για τη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας να στηρίζεται σε ένα νέο ειδικό Ταμείο για τη διατήρηση των ειδών. Το Ταμείο αυτό θα πρέπει να αναλαμβάνει τις αποζημιώσεις για ζημιές που προκαλούνται από μεγάλα σαρκοφάγα, το κόστος των οποίων εμφανίζει σοβαρή αύξηση, καθώς και την προστασία των κοπαδιών, η οποία αναμένεται να καταναλώνει όλο και μεγαλύτερο μερίδιο των πόρων του ΕΓΤΑΑ, ενώ ο προϋπολογισμός του Ταμείου αυτού υφίσταται σημαντικές περικοπές. Εάν δεν δημιουργηθεί ένα τέτοιο νέο Ταμείο, θα πρέπει να αξιοποιηθούν τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά μέσα σε περιφερειακό, αν υπάρχουν, σε εθνικό και σε ενωσιακό επίπεδο (συμπεριλαμβανομένου του ΕΓΤΑΑ)·
23. ζητά από την Επιτροπή να μελετήσει κατά πόσον ενδείκνυται να αναθεωρηθεί η οδηγία για τους οικοτόπους με βάση την επόμενη έκθεση για την κατάσταση της φύσης το 2020, λαμβανομένων υπόψη των αποτελεσμάτων του σχεδίου δράσης για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία, καθώς και της κατάστασης διατήρησης του πληθυσμού των διαφόρων ειδών και οικοτόπων. Μια πιθανή αναθεώρηση της οδηγίας για τους οικοτόπους, θα πρέπει να παρέχει την ευκαιρία για μελλοντική τροποποίηση των παραρτημάτων μέσω της διαδικασίας της επιτροπολογίας, ώστε να είναι δυνατή τόσο η ταχύτερη αντίδραση στην εξέλιξη ορισμένων πληθυσμών όσο και η μεταβολή του καθεστώτος προστασίας σε αυστηρότερο ή λιγότερο αυστηρό, ανά χώρα ή περιοχή, όταν αυτό δικαιολογείται με βάση τη θετική ή αρνητική εξέλιξη των πληθυσμών των προστατευόμενων ειδών και την απειλή που αυτοί αντιπροσωπεύουν για την ποιμενική δραστηριότητα·
24. ζητά από την Επιτροπή να εντάξει περισσότερο τη γεωπονία και τη ζωοτεχνία στις επιστημονικές μελέτες, ώστε να υποστηρίζουν τις πολιτικές αποφάσεις. Πρέπει να στηρίζονται στις βέλτιστες διαθέσιμες γνώσεις στον τομέα των κοινωνικών και των φυσικών επιστημών —ιδίως της γεωπονίας—, αντλώντας διδάγματα από μια εμπειρία επαρκώς ευρεία και επαρκώς μακρά ώστε να μπορεί να χρησιμεύσει για τον προσανατολισμό των δημόσιων πολιτικών. Συγκεκριμένα, είναι απαραίτητο να εξετάζονται λεπτομερώς οι ιδιαίτερες περιστάσεις των εκάστοτε αναλυόμενων περιπτώσιολογικών μελετών σχετικά με την ποιμενική κτηνοτροφία και τα μεγάλα σαρκοφάγα, προκειμένου να κατανοούνται οι τοπικές συνθήκες και να διαπιστώνεται σε ποιο βαθμό οι συγκεκριμένες πρακτικές όσον αφορά την προστασία των κοπαδιών και τη διαχείριση των μεγάλων σαρκοφάγων είναι αποτελεσματικές και κατά πόσον μπορούν ή όχι να εμπλουτίσουν τον συλλογικό προβληματισμό και τους προσανατολισμούς σε άλλους τόπους, καθώς και να αντληθούν διδάγματα από τις δυσκολίες και τις αποτυχίες, ώστε να διευρυνθούν οι δυνατότητες προσαρμογής των ευρωπαϊκών πράξεων και των απαραίτητων μέτρων στην κατά τόπους πραγματικότητα, για να επιτευχθεί καλύτερη διαχείριση των ειδών, ιδίως δε του λύκου·
25. ζητά από την Επιτροπή να προωθήσει την έρευνα σχετικά με την αναγνώριση των οργανοληπτικών ιδιοτήτων των προϊόντων που προέρχονται από την ποιμενική κτηνοτροφία και τα ζώα που βόσκουν σε βοσκοτόπους·
26. ζητά από την ΕΕ να αναπτύξει μια φιλόδοξη πολιτική προάσπισης του δάσους από τις πυρκαγιές, ενθαρρύνοντας την παρουσία κοπαδιών στα δάση και τους χερσότοπους, κάτι το οποίο απαιτεί προηγούμενες την αναγνώρισή τους ως χώρου παραγωγής, όπως αναλύεται παραπάνω·
27. χαιρετίζει το πρόγραμμα της Εκπαιδευτικής, Επιστημονικής και Επιμορφωτικής Οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών (Unesco) για την πολιτιστική κληρονομιά και την ΕΕ, το οποίο επιδιώκει την αξιοποίηση της παγκόσμιας κληρονομιάς για την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής βιωσιμότητας των αγροτικών περιοχών στην Ευρώπη, προτρέπει δε τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να υποστηρίξουν την πρωτοβουλία αυτή. Τα τοπία των βοσκοτόπων συγκαταλέγονται πράγματι στον κατάλογο της παγκόσμιας κληρονομιάς, όχι μόνον ως τοπία πολιτισμού, αλλά και ως τοπία κατάλοιπα μιας άλλης εποχής ή και ως θέμα που απεικονίζεται στις βραχογραφίες, γεγονός που ενισχύει το τουριστικό ενδιαφέρον του τόπου·
28. ζητά από την ΕΕ να προωθήσει τα ποιμενικά επαγγέλματα. Τα κράτη θα πρέπει να εξαίρουν περισσότερο το έργο που επιτελούν οι κτηνοτρόφοι βοσκοί και οι μισθωτοί βοσκοί και να βελτιώσουν την προβολή του επαγγέλματος αυτού εντός αλλά και εκτός του αγροτικού τομέα. Η βελτίωση της κατάρτισης, ιδίως σχετικά με την οδήγηση των ζώων στη βοσκή και τη διαχείριση της υγείας τους, αλλά και σχετικά με την προστασία των κοπαδιών και τη διαχείριση των σκύλων φύλαξης, καθώς και η οργάνωση πρακτικών μαθητείας δίπλα σε έμπειρους επαγγελματίες, θα μπορούσαν να συντελέσουν στην καλύτερη μεταβίβαση της τεχνογνωσίας. Όσον αφορά τους βοσκούς, η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας στους βοσκοτόπους σε μεγάλο υψόμετρο, καθώς και στις διαδρομές της εκμετάλλευσης, ιδίως σε μεσογειακές περιοχές, η επένδυση σε υποδομές που προσφέρουν αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης και εργασίας, η θέσπιση συλλογικών συμβάσεων και η οργάνωση εκδηλώσεων εύρεσης εργασίας για την εύρεση εποχικών εργαζομένων είναι παραδείγματα κινήτρων που πρέπει να αναπτυχθούν ευρύτερα. Στη γνωμοδότησή της με τίτλο «Καινοτομία και εκσυγχρονισμός της αγροτικής οικονομίας», η Επιτροπή των Περιφερειών συνιστούσε, μεταξύ άλλων, τον εκσυγχρονισμό της προσφοράς επαγγελματικής κατάρτισης στις αγροτικές περιοχές και την προσαρμογή της στις συνθήκες του παγκόσμιου ανταγωνισμού και στις ανάγκες των τοπικών επιχειρήσεων, αλλά και την αύξηση της χρηματοδότησης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) για την επαγγελματική κατάρτιση στις αγροτικές περιοχές, η οποία σήμερα είναι πολύ χαμηλή.

Βρυξέλλες, 9 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Υποδομές έρευνας: Το μέλλον του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE) από περιφερειακή και διασυνοριακή σκοπιά»

(2020/C 39/15)

Εισηγητής: Eamon Dooley (IE/Renew Europe), μέλος του κομητειακού συμβουλίου του Offaly

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Εισαγωγή

1. επικροτεί τη συνολική προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τον προσδιορισμό του καθοριστικού ρόλου που μπορούν να διαδραματίσουν και το πράττουν ήδη οι υποδομές έρευνας στην προαγωγή της γνώσης και της τεχνολογίας. Οι υποδομές έρευνας και η χρήση τους είναι θεμελιώδους σημασίας για την ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE). Στο πλαίσιο αυτό, υποστηρίζει το έργο του Ευρωπαϊκού Στρατηγικού φόρουμ για τις Υποδομές Έρευνας (ESFRI/*European Strategy Forum on Research Infrastructures*), το οποίο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη χάραξη πολιτικής για τις υποδομές έρευνας σε επίπεδο ΕΕ και βοηθά στη δημιουργία μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς για την επιστήμη·
2. υπογραμμίζει ότι οι υποδομές έρευνας έχουν έντονα εδαφικό χαρακτήρα. Είναι καθοριστικής σημασίας για την περιφερειακή ανάπτυξη, η οποία εκτείνεται σε διάφορα πεδία όπως η επιστημονική παραγωγή και ο αντίκτυπος στα εκπαιδευτικά οικοσυστήματα, αλλά και τα συνολικά οφέλη για την αγορά και την κοινωνία·
3. επισημαίνει ότι ο στρατηγικός χάρτης πορείας του ESFRI προσδιορίζει υποδομές έρευνας πανευρωπαϊκού ενδιαφέροντος εφόσον συμβάλλουν στην κάλυψη των μακροπρόθεσμων αναγκών των ευρωπαϊκών ερευνητικών κοινοτήτων σε πολλά επιστημονικά πεδία και, επιπλέον, επικροτεί το γεγονός ότι προσδιορίζει τις επενδύσεις στις υποδομές έρευνας ως μέθοδο αύξησης της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και, κατά συνέπεια, της συνοχής μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών και περιφερειών·
4. υπογραμμίζει ότι οι υποδομές έρευνας πρέπει να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση των παγκόσμιων προκλήσεων στους τομείς της περιβαλλοντικής και κλιματικής αλλαγής, οι οποίες επηρεάζουν την κοινωνία μας σε όλα τα επίπεδα, σε τοπική, περιφερειακή, εθνική, ευρωπαϊκή, αλλά και σε παγκόσμια κλίμακα·
5. επιπλέον, επιβεβαιώνει το συμπέρασμα προηγούμενων γνωμοδοτήσεων της ΕτΠ, η οποία υπογραμμίζει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές (ΓΠΑ) διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη δημιουργία αποτελεσματικών οικοσυστημάτων καινοτομίας, ιδίως μέσω του στρατηγικού εντοπισμού των περιφερειακών ερευνητικών προτεραιοτήτων χάρη στην ανάπτυξη των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης ⁽¹⁾·
6. επισημαίνει ότι η Ευρώπη έχει αναπτύξει ένα επιτυχημένο μεσομακροπρόθεσμο όραμα για την ανάπτυξη συνεκτικού οικοσυστήματος υποδομών έρευνας, όπου ενθαρρύνεται η συνεργασία μεταξύ των υφιστάμενων υποδομών ενώ, παράλληλα, τίθενται σε εφαρμογή σχέδια για την κατασκευή και την ανάπτυξη της επόμενης γενιάς υποδομών έρευνας, όπως ορίζεται από το ESFRI·
7. συμφωνεί με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ότι η εύρυθμη λειτουργία του EXE θα συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του συνολικού ευρωπαϊκού οικοσυστήματος έρευνας και καινοτομίας και αναγνωρίζει τη σημασία της στενής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην από κοινού προσπάθεια προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης του EXE, ιδίως μέσω του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ως κύριου χρηματοδοτικού μέσου ⁽²⁾. Εκφράζει, ωστόσο, τη λύπη της για το γεγονός ότι το Συμβούλιο δεν αναγνωρίζει επαρκώς τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές στη διαδικασία αυτή·
8. εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι εξακολουθούν να υπάρχουν διάφορες αδυναμίες στο πλαίσιο του EXE όσον αφορά τις υποδομές έρευνας, με αποτέλεσμα να προκύπτει ένα χάσμα εφαρμογής το οποίο μειώνει τα πιθανά οφέλη και την αποτελεσματικότητά·

⁽¹⁾ ΕτΠ: «Στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης (RIS 3): αντίκτυπος στις περιφέρειες και στη διαπεριφερειακή συνεργασία» (2017).

⁽²⁾ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Σχέδιο συμπερασμάτων του Συμβουλίου για τη διακυβέρνηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, Βρυξέλλες, Νοέμβριος 2018.

9. επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής να διατεθεί χρηματοδότηση ύψους 100 δισεκατομμυρίων ευρώ για τη χρηματοδότηση της επιστήμης, της έρευνας και της καινοτομίας κατά την περίοδο 2021-2027, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι εν λόγω αδυναμίες. Συγχρόνως, ανησυχεί για τον κίνδυνο αύξησης των ανισοτήτων μεταξύ των πόλεων και των περιφερειών που είναι επιλέξιμες για το πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία, ο προϋπολογισμός του οποίου θα αυξηθεί, και των υπολοίπων που θα υποστούν τις συνέπειες της μείωσης των προϋπολογισμών της πολιτικής συνοχής ⁽³⁾.
10. τέλος, αναγνωρίζει ότι η επίδειξη της προστιθέμενης αξίας της ΕΕ σε κάθε ενωσιακή πολιτική είναι ζωτικής σημασίας, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη το γεγονός ότι οι πολιτικές αυτές ελέγχονται ολόένα και περισσότερο. Σημειώνει ότι, σύμφωνα με πρόσφατη ανάλυση, η πρόοδος της υλοποίησης του ΕΧΕ συνεχίζεται μεν αλλά πραγματοποιείται με βραδύτερο ρυθμό από ό,τι στο παρελθόν και εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τόσο τα επίπεδα επιδόσεων όσο και τα ποσοστά ανάπτυξης ⁽⁴⁾. Συνεπώς, τονίζει ότι υπάρχει ανάγκη για καλύτερη προβολή του αντίκτυπου της ευρωπαϊκής Ε&Κ μέσω ισχυρών και σαφών στατιστικών στοιχείων.

Προκλήσεις για τον ΕΧΕ, όπως προσδιορίζονται από περιφερειακή και διασυνοριακή σκοπιά

11. εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι το μερίδιο της χρηματοδότησης της έρευνας από τον κυβερνητικό τομέα στην ΕΕ παρέμεινε στάσιμο στο 2,03 % μεταξύ 2014 και 2016 ⁽⁵⁾. Αυτό καταδεικνύει ότι το μερίδιο του εθνικού εισοδήματος που δαπανάται για Ε & Α εξακολουθεί να είναι αρκετά κάτω από τον στόχο της Βαρκελώνης ύψους 3 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος που καθορίστηκε το 2002 και ότι για τη διεθνική έρευνα δαπανάται λιγότερο από 1 % της εθνικής χρηματοδότησης Ε & Α ⁽⁶⁾.
12. εκφράζει την ανησυχία της, επιπλέον, για το γεγονός ότι η ανισορροπία των ακαθάριστων εγχώριων δαπανών σε Ε & Α αντανakλάται και σε περιφερειακό επίπεδο, κάτι το οποίο οδηγεί στο να υπάρχουν μόνο 31/281 περιφέρειες NUTS 2 που ανέφεραν επενδύσεις Ε & Α άνω του στόχου της ΕΕ ύψους 3,0 % το 2015, με σαφείς «συστάδες» («clusters») έντασης έρευνας σε ορισμένες περιφέρειες της ΕΕ. Οι περιφέρειες αυτές βρίσκονται κυρίως στη Γερμανία, την Αυστρία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Σουηδία, το Βέλγιο, τη Δανία, τη Γαλλία και τη Φινλανδία ⁽⁷⁾.
13. διαπιστώνει ότι η εφαρμογή του ΕΧΕ καταδεικνύει επίσης διαφορές μεταξύ της κατανομής της χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» και των επενδύσεων Ε & Α στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων (ΕΔΕΤ). Κύριοι αποδέκτες των ΕΔΕΤ είναι τα κράτη μέλη της ΕΕ των 13, ενώ η εφαρμογή του κριτηρίου αριστείας στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» έχει οδηγήσει σε συγκέντρωση της χρηματοδότησης, αλλά και των δυνατοτήτων της Ε&Κ, κατά κύριο λόγο στην ΕΕ των 15, διευρύνοντας το χάσμα καινοτομίας μεταξύ της ΕΕ των 15 και της ΕΕ των 13 ⁽⁸⁾.
14. προειδοποιεί ότι η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα αποτελεί μια ακόμη βασική πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι υποδομές έρευνας, ιδιαίτερα οι μεγάλης κλίμακας πανευρωπαϊκές υποδομές οι οποίες είναι εξαιρετικά δαπανηρές ως προς την κατασκευή, τη συντήρηση και τη λειτουργία, με το κόστος κατασκευής να υπερβαίνει συχνά το 1 δισεκατομμύριο ευρώ και με σχετικό ετήσιο λειτουργικό κόστος ύψους 10 % περίπου του κόστους κατασκευής. Με τους εθνικούς προϋπολογισμούς για την επιστήμη να ισοδυναμούν συχνά, ή και να υπερβαίνουν αυτό το κόστος, εξακολουθεί να τίθεται το ζήτημα της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητάς τους ⁽⁹⁾.
15. αναγνωρίζει ότι το κόστος που συνδέεται με την πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υποδομών έρευνας, ιδίως σε διασυνοριακές περιπτώσεις, μπορεί να αποτελεί εμπόδιο για τους ερευνητές και, ως εκ τούτου, να αναστέλλει την επιστημονική πρόοδο.
16. προειδοποιεί ότι ειδικά για να αντιμετωπιστούν οι λεγόμενες μείζονες προκλήσεις, όπως η κλιματική αλλαγή, οι υποδομές έρευνας πρέπει να είναι σε θέση να ενσωματώνονται σε γειτονικές, δημιουργώντας έτσι μεγαλύτερη ανταλλαγή γνώσεων και συμβάλλοντας στη διεπιστημονική έρευνα. Σε αυτό το πλαίσιο, οι ψηφιακές υποδομές έρευνας είναι υψίστης σημασίας και, ως εκ τούτου, η ΕτΠ υποστηρίζει την ενίσχυση της διαθεσιμότητας ανοικτών δεδομένων μέσω του Ευρωπαϊκού Νέφους Ανοικτής Επιστήμης.
17. σημειώνει ότι οι άνθρωποι πόροι αποτελούν σημαντικό συστατικό των υποδομών έρευνας. Η πολιτική και η διαχείριση των ανθρώπινων πόρων καθορίζουν την ποιότητα και την ποσότητα του προσωπικού που μπορεί να προσληφθεί και είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής, λειτουργίας και αντικτύπου των υποδομών έρευνας ⁽¹⁰⁾. Ως εκ τούτου, κρίσιμης σημασίας είναι η ανάπτυξη δεξιοτήτων και η κινητικότητα των διαχειριστών, καθώς και η ανάπτυξη δεξιοτήτων των χρηστών των υποδομών έρευνας.
18. εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι ο αντίκτυπος των υποδομών Ε&Κ στη βιομηχανία και την κοινωνία εξακολουθεί να μην είναι επαρκώς ανεπτυγμένος. Αναγνωρίζει, ωστόσο, ότι η Επιτροπή καταβάλλει προσπάθειες για τη μετατροπή της επιστημονικής εμπειρογνομosύνης της Ευρώπης σε εμπορεύσιμα προϊόντα και υπηρεσίες.
19. αναγνωρίζει ότι για να επηρεάσουν οι υποδομές έρευνας την ευρύτερη κοινωνία, πρέπει να εξυπηρετούν και τις ανάγκες της βιομηχανίας. Ως εκ τούτου, ένα ισχυρό και διασυνδεδεμένο οικοσύστημα υποδομών έρευνας θα πρέπει να είναι ικανό να παρέχει απαντήσεις σε όλους τους κλάδους για την αντιμετώπιση πολύπλοκων προβλημάτων.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕτΠ με θέμα «Ορίζων Ευρώπη»: το ένατο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία» (COR-2018-03891) (ΕΕ C 461 της 21.12.2018, σ. 79).

⁽⁴⁾ Έκθεση Προόδου του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (ΕΧΕ) 2018, COM(2019)83

⁽⁵⁾ Eurostat, δείκτες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» — Ε & Α και καινοτομία.

⁽⁶⁾ EPRS: Μονάδα ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας: PE 603.239 — Δεκέμβριος 2017.

⁽⁷⁾ Eurostat, δείκτες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» — Ε & Α και καινοτομία.

⁽⁸⁾ Ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: Περιφερειακή και διασυνοριακή σκοπιά του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας. PE 637.939, Απρίλιος 2019.

⁽⁹⁾ SWD(2017) 323 final: Sustainable European Research Infrastructures — A Call for Action (Βιώσιμες ευρωπαϊκές ερευνητικές υποδομές — Έκκληση για ανάληψη δράσης).

⁽¹⁰⁾ ENEA, Έγγραφο προβληματισμού για τις υποδομές έρευνας — το μέλλον του ΕΧΕ από περιφερειακή και διασυνοριακή σκοπιά, Μάιος 2019.

20. έχει λάβει την προειδοποίηση ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις υφιστάμενες και μελλοντικές υποδομές έρευνας που αφορούν ερευνητικά και αναπτυξιακά έργα τα οποία εκτελούνται σε αυτές τις υποδομές πρέπει να κοινοποιούνται αποτελεσματικότερα στους πολίτες, στο πλαίσιο της συνολικής ενημέρωσης της ΕΕ ως προς τα οφέλη της ΕΕ για τους πολίτες της·

Υποδομές έρευνας: συστάσεις πολιτικής

21. καλεί τη νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσει να παρακολουθεί κατά πόσον τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες σέβονται την υποχρέωσή τους να αφιερώνουν το 3 % του ΑΕγχΠ στην Ε & Α έως το τέλος της τρέχουσας δεκαετίας·
22. παροτρύνει, στο πλαίσιο αυτό, την Επιτροπή να προτείνει άμεσα τη στρατηγική που θα διαδεχθεί τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει επίσης ποσοτικοποιημένους στόχους στον τομέα της Ε & Α·
23. πιστεύει ότι απαιτείται περαιτέρω ενίσχυση των κοινών προσπάθειών σε όλα τα επίπεδα, σε συνδυασμό με περαιτέρω μεταρρυθμίσεις των εθνικών και περιφερειακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας, με σκοπό την υλοποίηση της εύρυθμης λειτουργίας του ΕΧΕ και τη συμβολή στη διάδοση της αριστείας μέσω συνεργιών. Ως εκ τούτου, συμφωνεί εν γένει με τις προτάσεις της Επιτροπής να συμπεριληφθούν νέες πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των υποδομών έρευνας κατά την προγραμματική περίοδο 2021-27, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης περιφερειακών κονδυλίων, ενός ευρωπαϊκού εργαλείου υλοποίησης μεταρρυθμίσεων και του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», το οποίο περιέχει ειδικό πυλώνα για τη συμβολή στην ενίσχυση του ΕΧΕ ⁽¹⁾·
24. πιστεύει ότι οι υποδομές έρευνας δημιουργούν περιφερειακές ευκαιρίες ανταγωνισμού για κονδύλια της ΕΕ σε επενδύσεις υποδομών έρευνας, γεγονός το οποίο μπορεί να οδηγήσει στην ανάπτυξη κόμβων καινοτομίας στο πλαίσιο κατανεμημένης υποδομής έρευνας. Θεωρεί ότι, για να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των υποδομών έρευνας, απαιτούνται επιπρόσθετα και συγκεκριμένα μοντέλα χρηματοδότησης καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των υποδομών έρευνας, προς αντιμετώπιση των κενών χρηματοδότησης όπου δεν επαρκούν οι ευρωπαϊκές, εθνικές ή άλλες πηγές χρηματοδότησης. Συγκεκριμένα, απαιτούνται ειδικές γραμμές προϋπολογισμού για τις εξής δράσεις:
- τη χρηματοδότηση των φάσεων πριν από την κατασκευή ή πριν από τη λειτουργία·
 - τη χρηματοδότηση των εν εξελίξει δραστηριοτήτων των υποδομών έρευνας· και
 - τη χρηματοδότηση των ανθρωπίνων πόρων, δηλαδή για μισθούς προσωπικού, πρόσληψη, διατήρηση και κατάρτιση.
- Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να αφορά μια πιο δημιουργική χρήση των κονδυλίων από τα ΕΔΕΤ, το Interreg, πλαίσιο και δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, αλλά να περιλαμβάνει και τα προγράμματα Erasmus+, Ψηφιακή Ευρώπη, COSME, Μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη», LIFE κ.λπ., ενδεχομένως μαζί με ένα μοντέλο συγχρηματοδότησης με τα εθνικά ερευνητικά κονδύλια, κάτι το οποίο είναι κρίσιμης σημασίας για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των υποδομών έρευνας·
25. υποστηρίζει επιπλέον την προσέγγιση για τη «διάδοση της αριστείας και τη διεύρυνση της συμμετοχής» ⁽¹²⁾, σε συνδυασμό με το να καταστούν οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων της ΕΕ περισσότερο φιλικόι προς την Ε&Κ ως μηχανισμός για την εξίσωση της στήριξης και την πλήρη αξιοποίηση του ερευνητικού δυναμικού όλων των περιφερειών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειών εκτός των συστάδων έντασης έρευνας·
26. υποστηρίζει πλήρως την πρωτοβουλία που συνδυάζει το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων και το πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις για την εκκίνηση του προγράμματος *Venture EU* με σκοπό την ενίσχυση των επιχειρηματικών κεφαλαίων στην Ευρώπη και την παροχή περισσότερων ιδιωτικών επενδύσεων για ερευνητικές δραστηριότητες ⁽¹³⁾·
27. προτείνει το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» να περιλαμβάνει συγκεκριμένες δράσεις που θα επιτρέπουν την πρόσβαση σε υποδομές έρευνας, μεταξύ άλλων καθιστώντας τις δαπάνες που σχετίζονται με την πρόσβαση επιλέξιμες για χρηματοδότηση, καθώς αυτό μπορεί να διευκολύνει την ανάπτυξη των υπηρεσιών των υποδομών έρευνας, αλλά και διασφαλίζοντας τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα·
28. ζητεί περισσότερες ενέργειες που θα καθιστούν δυνατή την αύξηση της ελεύθερης πρόσβασης σε υποδομές έρευνας και προτείνει αυτό να μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση μιας σειράς μέτρων:
- οι δαπάνες που σχετίζονται με την πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υποδομών έρευνας θα πρέπει να είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο του επόμενου προγράμματος-πλαisiού·
 - δωρεάν πρόσβαση (βάσει αριστείας ή ευρεία ελεύθερη πρόσβαση) σε υπηρεσίες που αναπτύσσονται ή δοκιμάζονται στο πλαίσιο συγκεκριμένων έργων·
 - χρηματοδότηση αφιερωμένη σε δράσεις προώθησης και επικοινωνίας με τη δυνητική κοινότητα χρηστών των υποδομών έρευνας.
29. υποστηρίζει την ενίσχυση της εναρμόνισης και τυποποίησης των κανόνων και διαδικασιών πρόσβασης, και ειδικότερα την ανάπτυξη χαρτών πρόσβασης προς διασφάλιση δικαιοσύνης και συνάφειας ⁽¹⁴⁾·

⁽¹⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Έκθεση προόδου για τον ΕΧΕ 2018: (2019)83, σελίδα 4.

⁽¹²⁾ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/spreading-excellence-and-widening-participation>

⁽¹³⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: «Ενα ανανεωμένο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την έρευνα και την καινοτομία – Η ευκαιρία της Ευρώπης να διαμορφώσει το μέλλον της», Μάιος 2018. COM(2018) 306 final

⁽¹⁴⁾ ENEA, «Έγγραφο προβληματισμού για τις υποδομές έρευνας – το μέλλον του ΕΧΕ από περιφερειακή και διασυνοριακή σκοπιά». Μάιος 2019.

30. υποστηρίζει ιδιαίτερα τη σύνδεση της πολιτικής Ε&Κ με την ανάπτυξη και εφαρμογή στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης, καθώς αυτές αποτελούν καινοτόμες προσεγγίσεις για την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας με βάση συγκεκριμένες περιφερειακές ανάγκες, συνδέοντας και εξασφαλίζοντας τη συμμετοχή των περιφερειών σε δραστηριότητες Ε&Κ. Επιπλέον, παρέχουν τη δυνατότητα διαπεριφερειακών συνεργασιών και συνεργασιών μεταξύ ομοτίμων κατά την υλοποίηση των RIS3 από τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές, προκειμένου να βελτιωθούν οι στόχοι και να αναπτυχθούν συνέργειες και καλύτερη ευθυγράμμιση·
31. ζητεί μεγαλύτερη συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στον σχεδιασμό και την υλοποίηση πρωτοβουλιών Ε&Κ λόγω της σημασίας που έχουν οι μικρές και οι μεσαίες εγκαταστάσεις υποδομών έρευνας για την τοπική και την περιφερειακή ανάπτυξη και δεδομένου ότι πολλές από τις πρωτοβουλίες αυτές εφαρμόζονται σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο·
32. επαναλαμβάνει την υποστήριξή της για τη δημιουργία ευρωπαϊκού δικτύου περιφερειακών οικοσυστημάτων και κόμβων καινοτομίας με τη θέσπιση συνεργειών μεταξύ των υφιστάμενων ευρωπαϊκών, εθνικών και περιφερειακών στρατηγικών και τη σύνδεση των περιφερειακών οικοσυστημάτων και των κόμβων καινοτομίας με βασικές βιομηχανικές αλυσίδες αξίας για την προώθηση ενός ανταγωνιστικού οικοσυστήματος E & A&K και, ως εκ τούτου, τη μεγιστοποίηση του αντικτύπου του επόμενου προγράμματος-πλαισίου για την κοινωνία ⁽¹⁵⁾·
33. ζητεί πιο ολοκληρωμένους διαπεριφερειακούς και διασυνοριακούς εκπαιδευτικούς χώρους υποδομών έρευνας προς ενίσχυση των ευκαιριών δημιουργίας στενών δεσμών με φορείς περιφερειακών οικοσυστημάτων, δηλαδή τοπικές υποδομές έρευνας, φυτώρια επιχειρήσεων, τεχνολογικά πάρκα και πανεπιστήμια. Συνεπώς, εκφράζει τη θερμή στήριξή της για στρατηγικές πρωτοβουλίες όπως η ASTRONET ή η APPEC·
34. σημειώνει ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση διαδραματίζει βασικό ρόλο στην παροχή των μελλοντοστραφών δεξιοτήτων και ικανοτήτων για επιτυχή καινοτομία. Ζητεί τη δημιουργία ισχυρότερων δομημένων συνεργασιών μεταξύ υποδομών έρευνας και πανεπιστημίων που θα οδηγήσουν σε μεγαλύτερη κινητικότητα και προγράμματα ανταλλαγών μεταξύ αυτών των τομέων·
35. υποστηρίζει τη νέα κατευθυντήρια γραμμή του ESFRI για μεγαλύτερες διεπιστημονικές διεπαφές και μεγαλύτερο συντονισμό μεταξύ του ESFRI και των εθνικών στρατηγικών και των χαρτών πορείας προς διασφάλιση καλύτερου συντονισμού και μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας στο οικοσύστημα των υποδομών έρευνας, δεδομένου ότι ένα ισχυρό και διασυνδεδεμένο οικοσύστημα υποδομών έρευνας θα πρέπει να είναι ικανό να παρέχει απαντήσεις σε όλους τους κλάδους για την αντιμετώπιση πολύπλοκων προβλημάτων·
36. υποστηρίζει συγκεκριμένα τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με χρηματοδοτούμενες από τον δημόσιο τομέα καινοτομίες και καινοτόμους φορείς, καθώς και με την ετοιμότητά τους για κυκλοφορία στην αγορά μέσω της χρήσης του ραντάρ καινοτομίας ⁽¹⁶⁾·
37. υποστηρίζει τη χρήση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης, αξιοποιώντας τους υφιστάμενους μηχανισμούς διασφάλισης της ποιότητας, ως μέσου επίτευξης διασυνοριακής συγκρισιμότητας, και στηρίζει την απόφαση του Συμβουλίου της ΕΕ του Μαΐου 2018 που ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αναπτύξουν κοινή προσέγγιση για την παρακολούθηση των επιδόσεων των υποδομών έρευνας ⁽¹⁷⁾·
38. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να συνεργαστούν στενά με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές όσον αφορά τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις υποδομές έρευνας και δραστηριότητες που συνδέονται με αυτές, συμπεριλαμβανομένης της χαρτογράφησης των δραστηριοτήτων και των αποτελεσμάτων, προκειμένου να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση των πολιτών ως προς τη συμβολή των υποδομών αυτών για αυτούς ως άτομα, αλλά και για την περιφερειακή, εθνική και ευρωπαϊκή οικονομία.

Βρυξέλλες, 9 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽¹⁵⁾ ΕΤΠ: Σχέδιο γνωμοδότησης «Ένα ανανεωμένο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την έρευνα και την καινοτομία — Η ευκαιρία της Ευρώπης να επενδύσει στο μέλλον» 2019.

⁽¹⁶⁾ Ραντάρ καινοτομίας: Προσδιορισμός καινοτομιών και καινοτόμων φορέων με υψηλό δυναμικό σε έργα ΤΠΕ των προγραμμάτων ΠΠ7, ΠΑΚ & Ορίζοντας 2020 (Innovation Radar: Identifying Innovations and Innovators with High Potential in ICT FP7, CIP, & H2020 project).

⁽¹⁷⁾ ΕΕ, Συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Επιτάχυνση της κυκλοφορίας της γνώσης στην ΕΕ. Μάιος 2018. Έγγραφο 9507/1.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Εφαρμογή της συμφωνίας του Παρισιού μέσω μιας καινοτόμου και βιώσιμης ενεργειακής μετάβασης σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο»

(2020/C 39/16)

Εισηγητής:	Witold STĘPIEŃ (PL/EPP), μέλος της περιφερειακής συνέλευσης του Γουτς
Έγγραφο αναφοράς:	Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Εφαρμογή της συμφωνίας του Παρισιού μέσω μιας ταχείας, αποτελεσματικής και πολυεπίπεδης ενεργειακής μετάβασης

1. επισημαίνει ότι μια καινοτόμος και βιώσιμη ενεργειακή μετάβαση απαιτεί ριζική αλλαγή στο σύνολο του ενεργειακού συστήματος — παραγωγή, μεταφορά και κατανάλωση— με άμεσο αντίκτυπο στις υποδομές, την αγορά, το περιβάλλον και την κοινωνία. Αποτελεί ευκαιρία για την οικοδόμηση μιας πιο ασφαλούς, δίκαιης και διαφανούς αγοράς ενέργειας, για τη δημιουργία διασυνοριακών δικτύων, τη βελτίωση της πρόσβασης και της διανομής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, την εξάλειψη της ενεργειακής φτώχειας και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των καταναλωτών και των παραγωγών-καταναλωτών στο ενεργειακό σύστημα·
2. αναγνωρίζει τα πορίσματα της ειδικής έκθεσης της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος (IPCC) και συμφωνεί απολύτως με την επισημάνση ότι ο περιορισμός της υπερθέρμανσης του πλανήτη έως 1,5 °C πάνω από τα προ-βιομηχανικά επίπεδα απαιτεί ταχεία και ευρεία μετάβαση σε όλους τους τομείς σε ένα βιώσιμο ενεργειακό σύστημα χαμηλών εκπομπών⁽¹⁾. Η κλίμακα αυτής της μετάβασης απαιτεί ολοκληρωμένες λύσεις και στενή συνεργασία σε όλα τα επίπεδα δημόσιας διοίκησης και της κοινωνίας των πολιτών για την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς και των στόχων της συμφωνίας του Παρισιού·
3. εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁽²⁾ αναγνώρισε την ανάγκη προβλεπτικής διαχείρισης ώστε να διασφαλιστεί η δίκαιη μετάβαση για τους Ευρωπαίους πολίτες και στήριξης των περιοχών που πλήττονται σοβαρά από τη διαδικασία απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές, δεδομένου ότι η μετάβαση προς μια κλιματικά ουδέτερη Ευρώπη καθιστά την οικονομία πιο ανταγωνιστική, συμβάλλει στην προστασία του πλανήτη και στη βελτίωση της υγείας και της ευημερίας των πολιτών·
4. επιδοκιμάζει την πρόταση της νέας προέδρου Ursula von der Leyen για τη θέσπιση μιας Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (European Green Deal) με την πρώτη ευρωπαϊκή νομοθεσία για το κλίμα για την κατοχύρωση του στόχου της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Ειδικότερα επιδοκιμάζει τη δημιουργία ενός νέου Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης που θα βοηθήσει τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα να στραφούν προς τη μη ρυπογόνο ενέργεια, ενισχύοντας παράλληλα την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα·
5. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να στηρίξουν έναν ισχυρό μεσοπρόθεσμο στόχο σύμφωνα με τους στόχους της Ενεργειακής Ένωσης, ως καθοριστικό εφελκυστικό για την επίτευξη μηδενικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050⁽³⁾. Επίσης, τους προτρέπει να καταστήσουν πιο φιλόδοξες τις εθνικά καθορισμένες συνεισφορές της Ένωσης (Union's Nationally Determined Contributions)⁽⁴⁾. Τούτο δε με στόχο τη μείωση των εγχώριων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, για το σύνολο της οικονομίας, τουλάχιστον κατά 50 % έως το 2030 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 με έμφαση στους ποικίλους τομείς των οποίων οι εκπομπές δεν περιορίζονται ακόμη λόγω του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ. Επαναλαμβάνει την έκκλησή αφενός μεν για τον καθορισμό φιλόδοξων και ρεαλιστικών στόχων όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε επίπεδο ΕΕ, το ποσοστό των οποίων θα πρέπει να αυξηθεί σε 40 % έως το 2030, αφετέρου δε για την ευρεία υποστήριξη της ανάπτυξης ρηξικέλευθων τεχνολογιών ευνοϊκών για την πρόοδο·
6. ζητεί την επαρκή δέσμευση και την ενδυνάμωση όλων των επιπέδων δημόσιας διοίκησης όσον αφορά την ανάπτυξη, την εφαρμογή και την παρακολούθηση της αποτελεσματικής και στοχοθετημένης δράσης για το κλίμα και την ενέργεια. Ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης αναλογεί στα κράτη μέλη και στην ΕΕ, δεδομένου ότι το γενικό πλαίσιο καθορίζεται στα επίπεδα αυτά. Πιστεύει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές αποτελούν το πλέον κατάλληλο επίπεδο δημόσιας διοίκησης για να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των κοινοτήτων τους, να προσελκύσουν ιδιώτες επενδυτές και να υλοποιήσουν φιλόδοξες και έγκαιρες δράσεις, ενεργώντας όχι μόνο ως διαχειριστές αλλά και ως πάροχοι και σημαντικοί αγοραστές ενεργειακών υπηρεσιών (π.χ. δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, υπηρεσίες θέρμανσης, δημόσιες μεταφορές και φωτισμός). Υπογραμμίζει, επιπλέον, ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές μπορούν να δώσουν το παράδειγμα και να εμπνεύσουν τις κοινότητές τους·

⁽¹⁾ Ένα παγκόσμιο σενάριο σύμφωνα με τους στόχους της συμφωνίας του Παρισιού θα απαιτούσε την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας κατά 70-85 % από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) έως το 2050. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του 2017, που δημοσίευσε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (ΕΟΠ), ο τομέας του ενεργειακού εφοδιασμού αντιπροσωπεύει τον μεγαλύτερο συντελεστή (28 %) άμεσων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ.

⁽²⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14ης Μαρτίου 2019 σχετικά με την κλιματική αλλαγή – Ένα ευρωπαϊκό στρατηγικό μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία σύμφωνα με τη συμφωνία του Παρισιού [2019/2582(RSP)].

⁽³⁾ COM(2018) 773 final.

⁽⁴⁾ Στις εθνικά καθορισμένες συνεισφορές (NDCs), η ΕΕ και τα κράτη μέλη της δεσμεύτηκαν να επιτύχουν έναν στόχο εγχώριας μείωσης κατά τουλάχιστον 40 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου μέχρι το 2030 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990.

Μεταφορά γνώσης και ενίσχυση της συνοχής ώστε να καταστεί δυνατή η ενεργειακή μετάβαση μίας ταχύτητας για την Ευρώπη: υποστήριξη των περιφερειών έντασης άνθρακα, καθώς και των νησιών

7. επισημαίνει ότι η κλιματική αλλαγή αποτελεί παγκόσμιο πρόβλημα και ότι την πρόοδο που σημειώνει η ΕΕ ως προς την επίτευξη μιας κλιματικά ουδέτερης οικονομίας έως το 2050 πρέπει να μιμηθούν με παρόμοιες δεσμεύσεις τους και άλλες χώρες. Εν προκειμένω, τονίζει τον κίνδυνο για την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ που συνιστούν όσες τρίτες χώρες δεν επιδιώκουν εξίσου φιλόδοξους στόχους για το κλίμα. Ως εκ τούτου, προτρέπει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διατηρήσουν την κλιματική αλλαγή στις κύριες διπλωματικές τους προτεραιότητες για την επίτευξη ίσων όρων ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο·
8. υπογραμμίζει τη σημασία τόσο της διαχείρισης της ενεργειακής μετάβασης από τα επίπεδα διοίκησης που βρίσκονται πλησιέστερα στους πολίτες όσο και της κατανόησης των τοπικών και των περιφερειακών χαρακτηριστικών αλλά και των οικονομικών, ιστορικών, γεωγραφικών και γεωπολιτικών περιορισμών και αναγκών. Καλεί τα κράτη μέλη, με τη στήριξη των οργάνων της ΕΕ, να επιδείξουν μεγαλύτερη αλληλεγγύη και να αναπτύξουν μια βιώσιμη ενεργειακή μετάβαση μίας ταχύτητας (one-speed), προωθώντας, παράλληλα, την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή στην Ευρώπη, με έμφαση και στήριξη στις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα, τις περιφέρειες υψηλής έντασης άνθρακα και τα νησιά που αντιμετωπίζουν προβλήματα πληθυσμιακής συρρίκνωσης και αναμένεται να πληγούν σοβαρότατα από την απώλεια των θέσεων εργασίας που συνεπάγεται η εν λόγω μετάβαση·
9. επικροτεί τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται η πρωτοβουλία για τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα και υψηλής έντασης άνθρακα που βρίσκονται σε μετάβαση και η πρωτοβουλία «Καθαρή ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ», οι οποίες αποσκοπούν στη στήριξη και στην παροχή τεχνικής βοήθειας σε πιο ευάλωτες οικονομικά και κοινωνικά περιοχές, τα χαρακτηριστικά των οποίων δυσχεραίνουν τη μετάβαση αυτή και καθιστούν πιο δύσκολο και πιο επείγοντα τον ορθό σχεδιασμό της·
10. επισημαίνει ότι σήμερα υπάρχουν 41 περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα σε επίπεδο NUTS 2 σε 12 χώρες της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένου του Ηνωμένου Βασιλείου) και ο τομέας του άνθρακα εξασφαλίζει περίπου 240000 άμεσες θέσεις εργασίας σε ανθρακωρυχεία και σε σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα, καθώς και περίπου 215000 έμμεσες θέσεις εργασίας. Επιπλέον, υπάρχουν περιφέρειες οι οποίες εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από δραστηριότητες υψηλής έντασης άνθρακα, όπως η σιδηρουργία, η χαλυβουργία ή η εξόρυξη τύρφης. Ως εκ τούτου, η ΕΤΠ καλεί την ΕΕ και τα κράτη μέλη να παρέχουν χρηματοδοτική και τεχνική στήριξη με σκοπό τόσο την κατοχύρωση της ασφάλειας του εφοδιασμού στις περιοχές που επηρεάζονται από συστημικές αλλαγές όσο και τον μετριασμό των αρνητικών κοινωνικών και οικονομικών πτυχών της μετάβασης·
11. σημειώνει ότι περισσότερα από 2200 κατοικημένα ευρωπαϊκά νησιά, στα οποία διαμένουν 12 εκατομμύρια άτομα, επηρεάζονται ιδιαίτερα από την ενεργειακή μετάβαση, δεδομένου ότι πλήττονται από τον συνδυασμό των υψηλών τιμών ενέργειας και της υψηλής εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα. Εν τω μεταξύ, τα νησιά ενδείκνυνται για τη διενέργεια δοκιμών κλιμακούμενων βιώσιμων ενεργειακών λύσεων με σκοπό τη μετάβαση σε ένα σύστημα απαλλαγμένο από τα ορυκτά καύσιμα και τον περιορισμό των υφιστάμενων επιδοτήσεων όσον αφορά τα ορυκτά καύσιμα·
12. υποστηρίζει την ανάπτυξη περιφερειακών κόμβων καινοτομίας με σκοπό τη συνένωση της έρευνας, της ακαδημαϊκής κοινότητας και της βιομηχανίας. Σημειώνει ότι αυτοί οι κόμβοι θα πρέπει να λειτουργούν ως κέντρα πληροφοριών, ενημερώνοντας και ευαισθητοποιώντας τους πολίτες και τις τοπικές κοινότητες και παρέχοντας έναν ειδικό χώρο για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των περιφερειακών στρατηγικών καινοτομίας με διαδραστικό τρόπο·
13. δεδομένου ότι η μετάβαση στην καθαρή ενέργεια έχει ήδη δημιουργήσει 2 εκατομμύρια θέσεις εργασίας σε ολόκληρη την ΕΕ, ζητεί τη δημιουργία περιφερειακών κέντρων επαγγελματικής κατάρτισης στο πλαίσιο της ενεργειακής μετάβασης για την ανάπτυξη ικανοτήτων (συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων) και την κατάρτιση προκειμένου να αναβαθμιστούν οι δεξιότητες εργασίας προς πιο βιώσιμες βιομηχανίες·
14. ζητεί επίσης να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην ενεργειακή μετάβαση στο πλαίσιο των προγραμμάτων Erasmus και Erasmus Plus για την ανάπτυξη της ευαισθητοποίησης των πολιτών και την παροχή πρόσθετων δυνατοτήτων στα άτομα που επηρεάζονται από τη μετάβαση να βελτιώσουν τις ευκαιρίες τους μέσω της ανταλλαγής ιδεών και γνώσεων. Επαναβεβαιώνει δε την υποστήριξή της στις στρατηγικές εταιρικές σχέσεις⁽³⁾ στο πλαίσιο της αποκεντρωμένης διαχείρισης, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών στον τομέα της ενεργειακής καινοτομίας μεταξύ των τοπικών και των περιφερειακών αρχών μέσω διασυνοριακών και διακρατικών έργων·
15. υπογραμμίζει ότι οι περιφέρειες υψηλής έντασης άνθρακα και ανθρακούχων εκπομπών αξίζουν την εκτίμησή μας λόγω της οικονομικής τους προόδου και της σημασίας της παραγωγής ενέργειας για την ανάπτυξη του πολιτισμού. Πολλές από αυτές έχουν αναπτύξει ειδικές γνώσεις και έχουν διευρύνει την πολιτισμική τους θεώρηση σχετικά με τη σημασία της μεταβολής των τρόπων παραγωγής ενέργειας, ενώ, συγχρόνως, καλλιεργούν μια ανοιχτή προσέγγιση της καινοτομίας με στόχο την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη στον τομέα της ενέργειας. Αυτές οι παραδόσεις (πόροι) και δυνατότητες θα πρέπει να αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη περιφερειακών στρατηγικών, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς γνώσεων και της επανεξειδίκευσης, καθώς και της διοχέτευσης εμπειρογνομοσύνης και εργατικού δυναμικού σε τεχνολογίες και σε καινοτομίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών·

Επένδυση σε μια μελλοντικά βιώσιμη ενεργειακή μετάβαση για την Ευρώπη

16. σημειώνει ότι η ενεργειακή μετάβαση προσφέρει μια μεγάλη ευκαιρία να επενδύσουμε σε ανθεκτικές στο μέλλον υποδομές για την Ευρώπη και να δρομολογήσουμε έναν μετασχηματισμό που θα ωφελήσει την ποιότητα ζωής όλων των Ευρωπαίων. Ως εκ τούτου, καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να παράσχουν στις τοπικές και περιφερειακές αρχές επαρκείς πόρους, αρμοδιότητες και στήριξη για την επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης σε ολόκληρη την Ευρώπη·

⁽³⁾ CDR 3950/2018 (EE C 168 της 16.5.2019, σ. 49).

17. στο πλαίσιο αυτό, επικροτεί την εξαγγελία της νέας προέδρου της Επιτροπής Ursula von der Leyen περί σύστασης ενός Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης και ζητεί η χρηματοδότηση να συνδεθεί στενά με την πολιτική συνοχής για την περίοδο 2021-2027, ώστε να μπορέσουν οι πληγείσες περιφέρειες NUTS 2 να ενισχύσουν τα επιχειρησιακά τους προγράμματα, δεδομένου ότι αντιμετωπίζουν τεράστιες προκλήσεις όσον αφορά τον οικολογικό προσανατολισμό των οικονομιών τους και τη διασφάλιση μιας δίκαιης ενεργειακής μετάβασης για τους πολίτες τους. Αυτή η κατανομή κονδυλίων δεν θα πρέπει να υπολογίζεται εντός των προτεινόμενων ορίων του παραρτήματος XXII, αλλά θα πρέπει να διατίθεται ως πρόσθετη χρηματοδότηση. Αυτή η συμπληρωματική χρηματοδότηση θα μπορούσε επομένως να χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση των προγραμμάτων του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ για τις εν λόγω περιφέρειες επιπέδου NUTS 2 κατά την επόμενη επταετία με κύριο μέλημα την αύξηση της προστιθέμενης αξίας της ΕΕ·
18. ζητεί, εκτός από την καλύτερη συνεκτίμηση της κλιματικής αλλαγής στον προϋπολογισμό, να ληφθούν επίσης αποτελεσματικά μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση των άμεσων και έμμεσων επιδοτήσεων στα ορυκτά καύσιμα (όπως π.χ. οι υφιστάμενες φορολογικές απαλλαγές για τα καύσιμα αεροσκαφών), με στόχο τη δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την ενθάρρυνση της αλλαγής συμπεριφοράς και τη συγκέντρωση των απαραίτητων πόρων με στόχο να επιτευχθεί μια δίκαιη μετάβαση. Εν προκειμένω, επιδοκίμαζε τον διάλογο που ξεκίνησε με πρωτοβουλία της Ursula von der Leyen όσον αφορά την τιμολόγηση και τους τελωνειακούς δασμούς του άνθρακα·
19. υπογραμμίζει τη σημασία των ποσοστών συγχρηματοδότησης για τα ταμεία της ΕΕ, προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση σε αυτά για τις μικρές κοινότητες και τα νησιά. Ζητεί να ενισχυθεί η ικανότητά τους να χρησιμοποιούνται ως «εργαστήρια» ενεργειακής μετάβασης, με την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων και συντονισμένων δράσεων πολιτικής που θα εστιάζουν στα πλαίσια πολιτικής, στα ρυθμιστικά μέτρα, στη χρηματοδότηση, στη συνεργασία και στη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών·
20. χαιρετίζει την πρόταση για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027, το οποίο επικεντρώνεται στη βιώσιμη ανάπτυξη, και επαναλαμβάνει την έκκλησή της να διατεθεί πάνω από το 30 % του προϋπολογισμού για την ενσωμάτωση της πολιτικής για το κλίμα σε όλες τις πολιτικές· ζητεί αυξημένη στήριξη για την ανάπτυξη στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης με σκοπό την επέκταση και την αξιοποίηση αυτής της ευκαιρίας προκειμένου να διευκολυνθεί η ενεργειακή μετάβαση, ιδίως στις ευάλωτες περιοχές. Προτείνει δε να δοθεί προτεραιότητα, στο πλαίσιο αυτών των προγραμμάτων, σε έργα που υλοποιούνται σε μεταβατικές περιφέρειες, μέσω της χορήγησης επιπλέον βαθμών·
21. συνιστά να αυξηθεί το ποσοστό χρηματοδότησης από το προτεινόμενο 60 % σε 70 % για τους κερδοσκοπικούς οργανισμούς και σε 100 % για τις δημόσιες αρχές και τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς του υποπρογράμματος LIFE σχετικά με τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας. Επίσης εισηγείται να συνεχιστεί η προσέλκυση των τοπικών και των περιφερειακών αρχών και των μικρότερων οργανισμών, όπως οι τοπικοί οργανισμοί ενέργειας. Επιδοκίμαζε τη θέσπιση του ταμείου InvestEU και προτείνει την αξιοποίηση αυτής της ευκαιρίας προκειμένου να διευκολυνθεί η ενεργειακή μετάβαση, ιδίως στις ευάλωτες περιοχές. Προτείνει δε να δοθεί προτεραιότητα, στο πλαίσιο αυτών των προγραμμάτων, σε έργα που υλοποιούνται σε μεταβατικές περιφέρειες, μέσω της χορήγησης επιπλέον βαθμών·
22. ζητεί —δεδομένου του πλαισίου κρατικών ενισχύσεων που θα ισχύει μετά το 2020— να αυξηθεί το επίπεδο των επιτρεπόμενων κρατικών ενισχύσεων και να εξασφαλιστεί επαρκής ελαστικότητα για έργα που σχετίζονται με την ενεργειακή μετάβαση στις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα, στις περιφέρειες και στα νησιά έντασης άνθρακα, καθώς και στις τοπικές κοινότητες προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι επενδύσεις από τον επιχειρηματικό κλάδο·
23. ζητεί την ανάπτυξη μηχανισμών για μια πιο ολοκληρωμένη στήριξη και χρηματοδότηση έργων ενεργειακής μετάβασης σε περιφέρειες που κατατάσσονται στην κατηγορία των περιφερειών εξόρυξης άνθρακα και υψηλής έντασης άνθρακα για διάφορους λόγους: 1) για να προληφθούν οι μη αναστρέψιμες επιπτώσεις της μετάβασης σε αυτές τις περιοχές, 2) να επιτραπεί η αύξηση των μέγιστων επιπέδων ενίσχυσης όλων των επιχειρήσεων και ιδίως των μεγάλων, δεδομένης της αυξημένης ικανότητάς τους να επενδύουν σε έναν τόπο και να ενθαρρύνουν τις αλλαγές, 3) να επιτραπούν άλλα μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων της μετάβασης, όπως η αύξηση του επιπέδου στήριξης του ΕΤΠΑ, 4) να χαρακτηριστούν οι περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα περιοχές προς ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 107 παράγραφος 3 εδάφια α) και γ) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να προσαρμοστούν αναλόγως οι ενωσιακοί κανόνες ενισχύσεων για αυτές τις περιοχές·
24. επαναδιατυπώνει την έκκλησή της για μείωση της γραφειοκρατίας και απλούστευση των μηχανισμών που σχετίζονται με την προετοιμασία έργων και την ανάπτυξη ικανοτήτων στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές· επαναλαμβάνει την έκκλησή της για περαιτέρω εφαρμογή εξατομικευμένης τεχνικής βοήθειας που θα συνδράμει τις πόλεις και τις περιφέρειες να εξασφαλίσουν επενδύσεις για φιλόδοξα έργα, τόσο για την πρόσβαση στα προγράμματα JASPERS και ELENA της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων όσο και για την ανάπτυξη έργων με δυνατότητα τραπεζικής χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένων έργων μικρότερης κλίμακας. Ως προς αυτό, παρακολουθεί με ενδιαφέρον τις εξαγγελίες της νέας προέδρου της Επιτροπής Ursula von der Leyen περί μιας ευρωπαϊκής τράπεζας για το κλίμα·
25. απευθύνει έκκληση για περισσότερες συνέργειες μεταξύ των διαφόρων πηγών χρηματοδότησης σε ενωσιακό, σε εθνικό και σε περιφερειακό επίπεδο, καθώς και ισχυρότερη σύνδεση της δημόσιας με την ιδιωτική χρηματοδότηση, ούτως ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας·
26. υποστηρίζει την ανάπτυξη μιας χρηματοδοτικής διευκόλυνσης των περιφερειών εξόρυξης και υψηλής έντασης άνθρακα, η οποία θα παρέχει χρηματοδοτική και τεχνική βοήθεια σε πολύ πρώιμο στάδιο της ανάπτυξης των έργων. Συνιστά να συνδεθούν οι περιφερειακές στρατηγικές που αναπτύχθηκαν πρόσφατα με ολοκληρωμένα σχέδια σχεδίων απομάκρυνσης από τα ορυκτά καύσιμα και τις μη βιώσιμες πρακτικές, με παράλληλη δημιουργία ευκαιριών για υψηλής ποιότητας απασχόληση·

(⁹) COM(2018) 374 final.

Προώθηση της καινοτομίας και στρατηγική εφαρμογή της τεχνολογίας

27. επισημαίνει ότι οι τις τοπικές και περιφερειακές αρχές λειτουργούν ήδη ως διαμεσολαβητές και καταλύτες της κοινωνικής, κυβερνητικής και τεχνολογικής καινοτομίας, παρέχοντας οργανωτικές και θεσμικές πλατφόρμες για τη συμμετοχή και την κοινή ανάπτυξη στρατηγικών για μία δίκαιη, βιώσιμη και καινοτόμο ενεργειακή μετάβαση·
28. αναδεικνύει το γεγονός ότι ένα ευρύ φάσμα τεχνικών λύσεων για μια οικονομικά αποδοτική, κλιματικά ουδέτερη Ευρώπη διατίθεται ήδη στην αγορά, και ότι, με τις σημερινές τεχνολογίες, μπορεί να μειωθεί έως και το 86 % των εκπομπών CO₂ ⁽⁷⁾ σε ένα διασυνδεδεμένο ενεργειακό σύστημα·
29. επισημαίνει την ανάγκη ενθάρρυνσης της ανάπτυξης καινοτόμων λύσεων αποθήκευσης ενέργειας που δεν θα εξαρτώνται από σπάνιες ή υπερβολικά γεωγραφικά συγκεντρωμένες πρώτες ύλες. Επίσης, επισημαίνει την ανάγκη επίτευξης προόδου στις τεχνολογίες και τις εμπορικές διεργασίες δέσμευσης, χρήσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα στις βιομηχανικές δραστηριότητες των οποίων η πλήρης απεξάρτηση από τις ανθρακούχες εκπομπές δεν είναι ακόμη, βάσει των υφιστάμενων γνώσεων, δυνατή (π.χ. χαλυβουργία με ολοκληρωμένο σύστημα παραγωγής)·
30. επισημαίνει ότι τα κύρια εμπόδια για την ταχεία υλοποίηση τεχνολογιών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών οφείλονται στην έλλειψη οικονομικών και ανθρώπινων πόρων, στις υφιστάμενες πολιτικές, στους κανονισμούς και στις οργανωτικές δομές που εξακολουθούν να εξαρτώνται από αξιακές αλυσίδες που βασίζονται στα ορυκτά καύσιμα, καθώς και σε κοινωνικοπολιτισμικούς παράγοντες, όπως η έλλειψη κοινωνικής αποδοχής, ειδικά επειδή στις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα κάτι τέτοιο ενδέχεται να οδηγήσει σε απόλεια θέσεων εργασίας και σε μείωση του πληθυσμού. Συμφωνεί, ως εκ τούτου, ότι η καινοτομία θα πρέπει να προέρχεται από συγκεκριμένα τοπικά πλαίσια, να αντιμετωπίζει άμεσα τον αντίκτυπο στο συνολικό σύστημα και στην εκάστοτε κοινότητα, καθώς και να συμβάλλει στην πρόληψη διεργασιών που οδηγούν σε έλλειψη κοινωνικής αποδοχής·
31. ζητεί περαιτέρω διοικητική απλούστευση και μείωση των κανονιστικών φραγμών όσον αφορά την ανάπτυξη και την εφαρμογή νέων και καινοτόμων τεχνολογιών και επιχειρηματικών μοντέλων·
32. ζητεί τη βελτίωση της ακεραιότητας και της λειτουργίας του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ, με παράλληλη παροχή στήριξης στις ευάλωτες περιφέρειες και ομάδες με αξιόπιστο και οικονομικά προσιτό ενεργειακό εφοδιασμό·

Οι πολύπλοκες προκλήσεις απαιτούν κοινές λύσεις: οι κατάλληλες συνεισφορές προς επίτευξη της συμφωνίας του Παρισιού σε όλα τα επίπεδα

33. υπογραμμίζει την ανάγκη ενθάρρυνσης όλων των παραγόντων —πολίτες, βιομηχανία, ιδιωτικοί φορείς— στην προώθηση της ενεργού συμμετοχής των κοινών και της περιφερειακής συνεργασίας στην ανάπτυξη και την υλοποίηση των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα ⁽⁸⁾. Καλεί τα κράτη μέλη να αναπτύξουν μόνιμο πολυεπίπεδο διάλογο για το κλίμα και την ενέργεια με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές και άλλους ενδιαφερόμενους παράγοντες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της ενεργειακής μετάβασης ⁽⁹⁾ και να ενισχύσουν τον συστηματικό οριζόντιο και κάθετο συντονισμό της λήψης πολιτικών και τεχνικών αποφάσεων, δεδομένου ότι αυτός ο διάλογος με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και οργανισμούς ενέργειας είναι καθοριστικής σημασίας λόγω της βαθιάς γνώσης τους σχετικά με την περιοχή·
34. χαιρετίζει την υιοθέτηση της δέσμης μέτρων «Καθαρή ενέργεια για όλους» ⁽⁸⁾ και υπογραμμίζει τη σημασία της αποτελεσματικής συμμετοχής του κοινού και της περιφερειακής συνεργασίας στην ανάπτυξη και την υλοποίηση των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα ⁽⁹⁾. Καλεί τα κράτη μέλη να αναπτύξουν μόνιμο πολυεπίπεδο διάλογο για το κλίμα και την ενέργεια με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές και άλλους ενδιαφερόμενους παράγοντες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της ενεργειακής μετάβασης ⁽¹⁰⁾ και να ενισχύσουν τον συστηματικό οριζόντιο και κάθετο συντονισμό της λήψης πολιτικών και τεχνικών αποφάσεων, δεδομένου ότι αυτός ο διάλογος με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και οργανισμούς ενέργειας είναι καθοριστικής σημασίας λόγω της βαθιάς γνώσης τους σχετικά με την περιοχή·
35. τονίζει την επείγουσα ανάγκη να αξιοποιηθεί πλήρως η συμπληρωματικότητα μεταξύ των εθνικά καθορισμένων συνεισφορών και των τοπικά/περιφερειακά καθορισμένων συνεισφορών, μέσω της στήριξης των εθελοντικών τοπικών και περιφερειακών ολοκληρωμένων σχεδίων ⁽¹¹⁾, της εναρμόνισης των απαιτήσεων υποβολής εκθέσεων και της μεγιστοποίησης του αντικτύπου σε όλους τους τομείς ⁽¹²⁾ και τα επίπεδα δημόσιας διοίκησης·
36. επισημαίνει ότι περισσότερες από 9000 τοπικές και περιφερειακές αρχές σε ολόκληρη την Ευρώπη έχουν δεσμευτεί να θέσουν φιλόδοξους στόχους για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής συμμετέχοντας σε πρωτοβουλίες όπως το Ευρωπαϊκό σύμφωνο των Δημάρχων, και αναπτύσσοντας στρατηγικές και σχέδια δράσης που ανταποκρίνονται άμεσα στις ανάγκες και στο όραμα της εκάστοτε κοινότητάς τους για ένα βιώσιμο μέλλον·

⁽⁷⁾ Heat Roadmap Europe 2050 scenario compared to 1990 (Χάρτης πορείας για τα επίπεδα θερμότητας στην Ευρώπη – Σενάριο για το 2050 σε σχέση με τα επίπεδα του 1990). Quantifying the Impact of Low-carbon Heating and Cooling Roadmaps (Ποσοτικοποίηση του αντικτύπου των χαρτών πορείας για τη θέρμανση και την ψύξη χαμηλών εκπομπών άνθρακα)

⁽⁸⁾ Η δέση περιλαμβάνει τους ακόλουθους στόχους για το 2030: έναν δεσμευτικό στόχο για την ανανεώσιμη ενέργεια ύψους τουλάχιστον 32 % και έναν στόχο ενεργειακής απόδοσης ύψους τουλάχιστον 32,5 % με πιθανή αυξητική αναθεώρηση το 2023.

⁽⁹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 1).

⁽¹⁰⁾ CDR 830/2017 (ΕΕ C 342 της 12.10.2017, σ. 111).

⁽¹¹⁾ Όπως τα SECAPs (σχέδια δράσης για τη βιώσιμη ενέργεια και το κλίμα/Sustainable Energy and Climate Action Plans) στο πλαίσιο του συμφώνου των Δημάρχων.

⁽¹²⁾ Συμπεριλαμβανομένων των τομέων της ηλεκτρικής ενέργειας, της θέρμανσης και ψύξης, των μεταφορών, των αποβλήτων, της γεωργίας και των αντίστοιχων υποτομέων τους.

Διαμορφώνοντας την ενεργειακή μετάβαση με κύριο μέλημα τον άνθρωπο

37. αναγνωρίζει ότι οι πολίτες και οι κοινότητες ενέργειας διαθέτουν πλέον άνευ προηγουμένου ευκαιρίες να καταστούν «παραγωγοί καταναλωτές» (ενεργοί συμμετέχοντες στην αγορά) και χαιρετίζει την επίσημη ίδρυση τοπικών ενεργειακών κοινοτήτων στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων «Καθαρή Ενέργεια για Όλους» και ζητεί τη θέσπιση ενός σαφούς συνόλου δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, καθώς και απαιτήσεων για τη στήριξη σε εθνικό επίπεδο με στόχο να καταστεί πλήρως λειτουργικό το δυναμικό αυτών των δομών·
38. επαναλαμβάνει —με στόχο την περαιτέρω χειραφέτηση των καταναλωτών και την ενίσχυση της υπευθυνότητάς τους όσον αφορά την ενεργειακή τους κατανάλωση— την έκκλησή της να τεθούν σε λειτουργία έξυπνα δίκτυα και μετρητές (υπό τον όρο να επιτυγχάνεται το οικονομικό συμφέρον του τελικού καταναλωτή) που να είναι οικονομικά προσιτά και αποδοτικά, αποτελεσματικά, ικανά να περιορίζουν αισθητά τις απάτες, εύκολα στη χρήση, ασφαλή, και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις προσδοκίες των καταναλωτών από άποψη πληροφόρησης, ελέγχου της κατανάλωσης και μείωσης του ύψους του λογαριασμού·
39. ενθαρρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν πλήρως το δυναμικό της αποκεντρωμένης παραγωγής από τους παραγωγούς-καταναλωτές, εννοώντας την ανάπτυξη δικτύων ενέργειας, διασφαλίζοντας τη ρυθμιστική βεβαιότητα για τις επενδύσεις μικρής έως μεγάλης κλίμακας στον τομέα της ενέργειας, ενισχύοντας την πρόσβαση σε ψηφιοποιημένα συστήματα μεταφοράς και διανομής σε υπηρεσίες και σε πλατφόρμες για τους καταναλωτές·
40. αναδεικνύει την ανάγκη θέσπισης σαφών κανόνων της αγοράς, σταθερών πολιτικών, απλουστευμένων και ευέλικτων διοικητικών διαδικασιών και ειδικών προγραμμάτων χρηματοδοτικής στήριξης για την επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης·

Ενίσχυση των συνεργειών για μια συστημική αλλαγή σε όλους τους τομείς

41. αναγνωρίζει τον τομέα της θερμικής ενέργειας ως βασικό στοιχείο για τη σύζευξη τομέων και ως την πλέον αποδοτική λύση από άποψη κόστους που επιτρέπει τη σύνδεση μεριδίων μεταβλητών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κατά ποσοστό έως 87 % και περισσότερο με ήδη διαθέσιμες τεχνολογίες, ενώ παράλληλα παρέχει ευελιξία και εξασφαλίζει τη σταθερότητα ενός συνολικού ολοκληρωμένου ενεργειακού συστήματος ⁽¹³⁾. Επισημαίνει ότι επί του παρόντος σημειώνονται ακραίες ενεργειακές απώλειες, όπως η πλεονάζουσα θερμότητα στην ηλεκτροπαραγωγή, με την οποία θα ήταν δυνατόν να εφοδιάζεται το σύνολο του κτιριακού αποθέματος στην Ευρώπη ⁽¹⁴⁾ (ευθύνεται άμεσα για το 36 % των εκπομπών CO₂ και σχεδόν το 75 % εξ αυτού είναι ενεργειακά μη αποδοτικό) ⁽¹⁵⁾·
42. υπογραμμίζει ότι στο πλαίσιο της βιώσιμης ενεργειακής μετάβασης θα πρέπει να εξεταστεί το ενεργειακό σύστημα στο σύνολό του, με τη διασύνδεση παραγωγής, προμήθειας, διανομής και κατανάλωσης· υποστηρίζει πλήρως την πρωταρχική απαίτηση για αποτελεσματικότητα και τη δέσμευση για αύξηση του υφιστάμενου μεριδίου των πηγών ανανεώσιμης ενέργειας από 32 % σε 40 % έως το 2030, προκειμένου να μειωθεί ο ρυθμός αύξησης της θερμοκρασίας του πλανήτη λόγω ανθρωπογενών αιτιών και να έχει επιτευχθεί η κλιματική ουδετερότητα έως το 2050. Ζητεί ταυτόχρονα μια ενοποιημένη και διατομεακή ενεργειακή αγορά στην οποία θα μπορεί να ρυθμίζεται η απώλεια ενέργειας και θα μπορεί να παρέχεται ανανεώσιμη ενέργεια με αποδοτικό τρόπο·
43. εφιστά την προσοχή στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες κατά την εφαρμογή της βιώσιμης ενεργειακής μετάβασης. Επί του προκειμένου, καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναγνωρίσει τους ενδογενείς περιορισμούς των περιφερειών αυτών και να θεσπίσει νομοθεσία που θα τις τοποθετεί τουλάχιστον σε ισότιμη θέση με τις λοιπές περιφέρειες της Ευρώπης·
44. τονίζει ότι η ενεργειακή μετάβαση παρέχει μια ευκαιρία διαμόρφωσης ενός ασφαλέστερου και μελλοντικά βιώσιμου ενεργειακού συστήματος μέσω της αύξησης της ενεργειακής απόδοσης και της μείωσης της κατανάλωσης, της αύξησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της δημιουργίας υποδομών και διασυνδέσεων σε ολόκληρη την Ευρώπη, προκειμένου να υπάρξει ταχεία ανταπόκριση στις διακοπές εφοδιασμού. Υποστηρίζει, ως εκ τούτου, την ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών, προκειμένου να συνδυαστούν οι δυνατότητές τους όσον αφορά την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και τη διαχείριση των ενεργειακών αποβλήτων σε βελτιστοποιημένες, ελάχιστα ζημιογόνες και πιο ανθεκτικές ενεργειακές υποδομές·
45. τονίζει τη σημασία της κυκλικής οικονομίας ως αναπόσπαστου μέρους μιας βιώσιμης ενεργειακής μετάβασης, εφαρμόζοντας προσεγγίσεις κύκλου ζωής για τη ζήτηση και την προσφορά υποδομών, προϊόντων και υπηρεσιών. Οι δημόσιες συμβάσεις προσφέρουν εκτεταμένες δυνατότητες για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Αυτό θα πρέπει να υποστηριχθεί με τη θέσπιση απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού, προτύπων και συστημάτων πληροφοριών για τα δεδομένα του κύκλου ζωής, τόσο από την ΕΕ όσο και από τα κράτη μέλη. Τονίζει με έμφαση ότι οι δημόσιες συμβάσεις στον τομέα της καινοτομίας αποτελούν στρατηγικό μέσο για τη στήριξη αυτής της ολοκληρωμένης προσέγγισης, στο πλαίσιο της οποίας οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές μπορούν να διαδραματίσουν κείμενο ρόλο στη διασφάλιση της πολυτομεακής εφαρμογής και κλιμάκωσης·

⁽¹³⁾ Heat Roadmap Europe 2050 scenario compared to 1990 (Χάρτης πορείας για τα επίπεδα θερμότητας στην Ευρώπη – Σενάριο για το 2050 σε σχέση με τα επίπεδα του 1990), Quantifying the Impact of Low-carbon Heating and Cooling Roadmaps (Ποσοτικοποίηση του αντικτύπου των χαρτών πορείας για τη θέρμανση και την ψύξη χαμηλών εκπομπών άνθρακα)

⁽¹⁴⁾ Guidelines for the Energy System Transition. The Energy Union Perspective (Κατευθυντήριες γραμμές για τη μετάβαση του ενεργειακού συστήματος. Η προοπτική της Ενεργειακής Ένωσης)

⁽¹⁵⁾ EASME, High energy performing buildings – Support for innovation and market uptake under Horizon 2020 energy efficiency (Εκτελεστικός Οργανισμός για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, Κτίρια υψηλής απόδοσης ενέργειας – Υποστήριξη της καινοτομίας και της διείσδυσης στην αγορά στο πλαίσιο της ενεργειακής απόδοσης του προγράμματος «Ορίζοντας 2020»)

46. τονίζει ότι, για να επιτευχθεί η πολυεπίπεδη μετάβαση —τόσο στις περιφέρειες όσο και στους δήμους— θα μπορούσαν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές να διορίζουν διαχειριστές ενέργειας επιφορτισμένους να συντονίζουν αποτελεσματικά τις ενεργειακές και κλιματικές πολιτικές στα διάφορα επίπεδα·
47. ενθαρρύνει τα μέλη της να συγκροτήσουν διακομματική ομάδα που θα συγκεντρώνει εκπροσώπους των περιφερειών εξόρυξης άνθρακα και έντασης άνθρακα, καθώς και εμπειρογνώμονες και σχετικούς ενδιαφερομένους φορείς. Οι εν λόγω συμμετέχοντες θα επεξεργάζονται συγκεκριμένες προτάσεις για μια καινοτόμο και βιώσιμη ενεργειακή μετάβαση και θα ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές από ολόκληρη την ΕΕ.

Βρυξέλλες, 9 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Έξυπνες πόλεις: Νέες προκλήσεις για μια δίκαιη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα. Πώς μπορούν να υλοποιηθούν οι ΣΒΑ στην πράξη»

(2020/C 39/17)

Γενικός εισηγητής:	Andries GRUYFFROY (BE/EA), μέλος του Φλαμανδικού Κοινοβουλίου
Έγγραφο αναφοράς:	Επιστολή αίτησης γνωμοδότησης της Φινλανδικής Προεδρίας

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. αναγνωρίζει ότι σε μια έξυπνη πόλη τα παραδοσιακά δίκτυα και υπηρεσίες καθίστανται αποδοτικότερα με τη χρήση ψηφιακών και τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών προς όφελος των κατοίκων και των επιχειρήσεών της. Πέραν της χρήσης των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) για την καλύτερη διαχείριση των πόρων και τη μείωση των εκπομπών, μια έξυπνη πόλη περιλαμβάνει επίσης μια πιο διαδραστική και ταχέως ανταποκρινόμενη δημοτική αρχή που υπηρετεί καλύτερα τον πληθυσμό της μέσω έξυπνότερων δικτύων αστικών συγκοινωνιών, αναβαθμισμένων υποδομών ύδρευσης και διαχείρισης αποβλήτων και αποδοτικότερων μεθόδων φωτισμού και θέρμανσης κτιρίων που δεν θα παραμελούν κανέναν· μια έξυπνη πόλη πρέπει επίσης να δίνει έμφαση στη δημιουργία προσβάσιμων και χωρίς αποκλεισμούς δομών εκπαίδευσης και κατάρτισης, για την ανάπτυξη των ικανοτήτων και των ταλέντων του πληθυσμού και την εξασφάλιση της δυνατότητάς τους να συμμετέχουν στην ανάπτυξη της κοινότητάς τους. Επικροτεί την αυξημένη έμφαση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών ακριβώς για αυτόν τον λόγο, συγκεκριμένα ότι δίδουν έμφαση στο γεγονός ότι η αειφορία απαιτεί μια ολιστική προσέγγιση όλων των πτυχών που καλύπτουν οι ΣΒΑ·
2. τονίζει, όπως έχει ήδη πράξει στη γνωμοδότηση με θέμα «Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση και διατομεακή συνεργασία για την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας» (εισηγήτρια: Kata Tüttő (HU/PES) ⁽¹⁾), τη σημασία του συνυπολογισμού της ενεργειακής φτώχειας κατά τον καθορισμό των διαφόρων πολιτικών. Θεωρεί δε μία από τις πιο σημαντικές εξελίξεις των τελευταίων ετών τη ρητή αναγνώριση του γεγονότος ότι στον ισχύοντα και τον μελλοντικό καθορισμό των πολιτικών για την ενέργεια και το κλίμα πρέπει να λαμβάνεται επίσης υπόψη ο κοινωνικός τους αντίκτυπος·
3. επαναλαμβάνει, όπως αναφέρθηκε ήδη στη γνωμοδότηση με θέμα «Έξυπνες πόλεις και κοινότητες — Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας» του κ. Ilmar Reepalu (SE/PES), τη σημασία της αναγνώρισης της υφιστάμενης ποικιλίας αστικών οικισμών, είτε θεωρούνται πόλεις είτε όχι, και τη σημασία της σχέσης τους και του συμπληρωματικού τους χαρακτήρα ως προς τις περιβάλλουσες αγροτικές περιοχές· επαναλαμβάνει επίσης, όπως αναφέρεται στη γνωμοδότηση με θέμα «Αναζωογόνηση των αγροτικών περιοχών μέσω έξυπνων χωριών» του κ. Enda Stenson (IE/EA), ότι «όπως συμβαίνει με το μοντέλο των έξυπνων πόλεων, η πρωτοβουλία για τις έξυπνες αγροτικές περιοχές θα πρέπει να υιοθετήσει μια ευρεία προσέγγιση για την ανάπτυξη και την καινοτομία, ώστε να περιλαμβάνει τις ακόλουθες έξι διαστάσεις:
 - έξυπνη, καινοτόμο, επιχειρηματική και παραγωγική οικονομία·
 - βελτιωμένη κινητικότητα, με προσβάσιμα, σύγχρονα και βιώσιμα δίκτυα μεταφορών·
 - όραμα για το περιβάλλον και τη βιώσιμη ενέργεια·
 - ειδικευμένους και αφοσιωμένους πολίτες·
 - ποιότητα ζωής όσον αφορά τον πολιτισμό, την υγεία, την ασφάλεια και την εκπαίδευση·
 - αποτελεσματική, διαφανή και φιλόδοξη διοίκηση·
 τονίζει, ωστόσο, ότι ένα βασικό επιπλέον στοιχείο της προώθησης «έξυπνων» πόλεων πρέπει να είναι η συμμετοχή των πολιτών και η παροχή των συνθηκών που θα τους επιτρέπουν να αναπτύξουν το δυναμικό τους, μέσω της εκπαίδευσης και της υποστήριξης της έρευνας, της καινοτομίας και της κοινωνικής συνοχής. Αυτό απαιτεί επίσης την αποτελεσματική, διαφανή και αξιόπιστη ρύθμιση της προστασίας και της χρήσης δεδομένων·
4. επισημαίνει το σημερινό χάσμα μεταξύ των περιφερειών, των μεγάλων πόλεων, των κωμοπόλεων και των μικρών κοινοτήτων όσον αφορά τους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους, τις δεξιότητες και την ψηφιοποίηση. Σε αυτό το πλαίσιο υπενθυμίζει ότι οι στρατηγικές έξυπνης ανάπτυξης πρέπει να προσαρμόζονται στο μέγεθος της κοινότητας και ότι η προσέγγιση αυτή πρέπει να είναι εξατομικευμένη σε συνάρτηση με την ιδιαίτερη κατάσταση κάθε κοινότητας, παρέχοντας τις αναγκαίες υποδομές και στήριξη ώστε όλες οι ομάδες να έχουν επαρκή πρόσβαση στις υπηρεσίες πληροφόρησης και τις ψηφιακές υπηρεσίες·

⁽¹⁾ COR-2018-05877-00-01-AC-TRA (EN) (EE C 404 της 29.11.2019, σ. 53).

5. επισημαίνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στις συστάσεις της —που εξέδωσε μετά την αξιολόγηση των προτάσεων των ολοκληρωμένων εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ) για την περίοδο 2021-2030, τις οποίες υπέβαλαν τα κράτη μέλη της ΕΕ—, ζήτησε να επιδειχθεί μεγαλύτερη φιλοδοξία ως εγγύηση της επίτευξης των κλιματικών στόχων για το 2030 που έχουν καθοριστεί στο πλαίσιο της Συμφωνίας του Παρισιού, καθώς και τη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050, μέσω της αύξησης του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης, καθώς και του εκσυγχρονισμού της οικονομίας·
6. αναγνωρίζει ότι το μέγεθος της πρόκλησης, καθώς και ο εγκάρσιος χαρακτήρας της κλιματικής αλλαγής, απαιτούν ολοκληρωμένες λύσεις που θα βασίζονται στα προβλήματα και θα αντιμετωπίζουν πολλαπλές αλληλοεπιδρούσες και παρεμβαλλόμενες δυναμικές και στόχους·
7. επισημαίνει τη σημασία της ισχυρής σύνδεσης μεταξύ των ΣΒΑ και των στόχων πολιτικής της πολιτικής συνοχής της περιόδου 2021-2027, ιδίως του στόχου πολιτικής 2 «Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και μπλε επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων», η οποία θα μπορούσε να διευκολύνει την υλοποίηση των ΣΒΑ μέσω των ειδικών στόχων που προβλέπονται στις προτάσεις κανονισμού·
8. αναγνωρίζει ότι η μετάβαση σε ένα κλιματικά ουδέτερο μέλλον περιλαμβάνει, εκτός της απεξάρτησης των τομέων της ενέργειας, των κτιρίων και της κινητικότητας από τις ανθρακούχες εκπομπές και πέραν της αναγκαίας προσαρμογής στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, τον βιώσιμο μετασχηματισμό των συστημάτων γεωργίας και τροφίμων, και την προστασία των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας. Προς τούτο στηρίζει τη δυνητική σύσταση ενός Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Κλιματικής Ουδετερότητας·
9. αναγνωρίζει τις προσπάθειες του συμφώνου των Δημάρχων και της πρωτοβουλίας «Καθαρή ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ» για την κινητοποίηση των τοπικών αρχών, επιχειρήσεων, ακαδημαϊκής κοινότητας και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, καθώς και των τοπικών κοινοτικών οργανώσεων, με στόχο την ανάπτυξη στρατηγικών απεξάρτησης από τις ανθρακούχες εκπομπές και καλεί τις ευρωπαϊκές τοπικές και περιφερειακές αρχές να προσχωρήσουν, να εφαρμόσουν και να παρακολουθούν τις δράσεις στο πλαίσιο του συμφώνου των Δημάρχων και της πρωτοβουλίας «Καθαρή ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ»·
10. προσκαλεί τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν το θέμα των έξυπνων κοινοτήτων στα εθνικά τους σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα (National Energy and Climate Plans), αναγνωρίζοντας το μεγάλο δυναμικό του όσον αφορά την αποδοτικότητα κόστους, την ενεργειακή απόδοση και τη μείωση των εκπομπών·

Σχετικά με την έξυπνη διακυβέρνηση έξυπνων κοινοτήτων

11. επισημαίνει ότι οι έξυπνες πόλεις και κοινότητες παρέχουν εξαιρετική ευκαιρία εφαρμογής μηχανισμών έξυπνης διακυβέρνησης και κατ' αυτόν τον τρόπο βελτιώνουν την ικανότητα των τοπικών αρχών να λαμβάνουν αποφάσεις σε ένα ολοένα πιο σύνθετο περιβάλλον·
12. τονίζει την ανάγκη επιτάχυνσης της μετάβασης σε ένα μοντέλο έξυπνης διακυβέρνησης σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο με την ανάπτυξη και εφαρμογή ηλεκτρονικών υπηρεσιών που επιτρέπουν στους πολίτες να έχουν πρόσβαση σε ευρεία σειρά υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης από έναν ενιαίο λογαριασμό·
13. ζητεί να εξεταστεί η δυνατότητα να αποτελέσει το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο μέσο συντονισμού των οικονομικών πολιτικών της ΕΕ ως πλαίσιο δραστηριοποίησης για την ενίσχυση των ΣΒΑ και για το σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της επίτευξής τους σε ολόκληρη την ΕΕ·
14. τονίζει εκ νέου τον καθοριστικό ρόλο της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι τοπικές αρχές θα μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά την κλιματική αλλαγή και να υλοποιήσουν τους ΣΒΑ, και θεωρεί τις έξυπνες πόλεις ισχυρό παράγοντα για την επίτευξη του στόχου αυτού·
15. αναγνωρίζει τη χρήση της φορολογίας και των δημόσιων συμβάσεων ως μέσου επιτάχυνσης της εισαγωγής καινοτόμων και βιώσιμων τεχνολογιών στην αγορά, με την εξασφάλιση ότι η εφαρμογή τους θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ζήτησης και θα επιτρέπει την εφαρμογή τοπικών αποκεντρωμένων λύσεων·
16. θεωρεί τα ανοιχτά δεδομένα σε τυποποιημένους μορφότυπους βασικό εργαλείο για την υποστήριξη της δημιουργίας και της ανάπτυξης έξυπνων πόλεων και τονίζει ότι, μαζί με αυτά, η παροχή «ανοιχτών συστατικών μερών» (π.χ. ανοιχτή διεπαφή προγραμματισμού εφαρμογών/API) θα λειτουργήσει ως σημαντικό βήμα για την ταχύτερη και πιο ευέλικτη δημιουργία και τον πολλαπλασιασμό λύσεων για έξυπνες πόλεις·
17. αναγνωρίζει το δυναμικό των δεδομένων που δημιουργούν οι διαπαφές χρήση στον πραγματικό κόσμο, όπως οι κινητές συσκευές των πολιτών ή οι έξυπνοι μετρητές, και ζητεί την ανάπτυξη ολοκληρωμένων πλαισίων για την ενσωμάτωση και την αξιοποίηση των δεδομένων που δημιουργούν οι χρήστες για τους σκοπούς της έξυπνης διακυβέρνησης και, ταυτόχρονα, τα οποία θα εξασφαλίζουν την απαιτούμενη προστασία για τους ιδιοκτήτες των δεδομένων αυτών·
18. υπενθυμίζει τη σημασία της υποστήριξης των κλιματικών στόχων σε περιφερειακό ή σε δημοτικό επίπεδο, τόσο όταν αυτοί επιβάλλονται άμεσα όσο και όταν προκύπτουν από κλιματικούς στόχους σε υψηλότερο επίπεδο, με ικανές τεχνικές και επιστημονικές τοπικές οδούς μετάβασης προς την επίτευξη των τεθέντων στόχων·

19. υπογραμμίζει ότι η έξυπνη, αειφόρος αστική διακυβέρνηση περιλαμβάνει τη στρόφη από τις βραχυπρόθεσμες, μη ολιστικές πολιτικές σε μακροπρόθεσμες, συστημικές προσεγγίσεις με βάση τη μάθηση. Αυτή η στρόφη απαιτεί στρατηγική και συνεχή διαχείριση της αλλαγής, που θα εφαρμόζεται στις υφιστάμενες δομές αστικής διακυβέρνησης οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε βραχυπρόθεσμη και κατακερματισμένη λήψη αποφάσεων·
20. επισημαίνει ότι, εκτός της σημασίας της επιβολής στόχων, είναι επίσης αναγκαία η κατάρτιση των συγκεκριμένων απαιτούμενων μέτρων και της συνεπακόλουθης παρακολούθησης της εφαρμογής τους, ώστε να μπορούν να γίνουν οι τυχόν απαραίτητες προσαρμογές. Η συγκρότηση δικτύων μάθησης με άλλους φορείς και με κέντρα γνώσης θα βελτιώσει αυτή τη «διαδικασία μάθησης» στόχων έναντι μέτρων·

Έξυπνες πόλεις, κωμοπόλεις και χωριά, και υλοποίηση των ΣΒΑ

21. υπενθυμίζει ότι η ΕτΠ εργάζεται εντατικά τα τελευταία χρόνια για το πλαίσιο των ΣΒΑ και ότι οι πρόσφατες γνωμοδοτήσεις με θέμα «Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ): βάση για μια μακροπρόθεσμη στρατηγική της ΕΕ για μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030» του Arnoldas Abramavičius (LT/EPP) ⁽²⁾ και «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030: συνέχεια που δόθηκε στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, στην οικολογική μετάβαση και στη συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή» της Sirpa Hertell (FI/EPP) ⁽³⁾ συνοψίζουν τη θέση της Επιτροπής των Περιφερειών·
22. επαναλαμβάνει την «την επιτακτική ανάγκη για από κοινού συμφωνημένα απτά ορόσημα, δείκτες και μετρήσεις σε πραγματικό χρόνο σχετικά με την αλλαγή του κλίματος και τους ΣΒΑ σε δήμους, πόλεις και περιφέρειες προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της οικονομικής, περιβαλλοντικής, κοινωνικής και πολιτιστικής βιωσιμότητας», όπως αναφέρθηκε στη γνωμοδότηση με θέμα «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030: συνέχεια που δόθηκε στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, στην οικολογική μετάβαση και στη συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή» της Sirpa Hertell (FI/EPP) ⁽⁴⁾. Σε αυτό το πλαίσιο τονίζει ότι οι έξυπνες πόλεις και κοινότητες μπορούν να πρωτοπορήσουν, χάρη στις έξυπνες τεχνολογίες και διαδικασίες συλλογής δεδομένων που εφαρμόζουν·
23. επαναλαμβάνει «την ανάγκη για ισχυρά υποεθνικά δεδομένα για το κλίμα και τη σημασία της χρήσης νέας τεχνολογίας, όπως είναι η τεχνητή νοημοσύνη, προκειμένου να αποσαφηνιστούν οι κλιματικές δράσεις των τοπικών κοινοτήτων. Εν προκειμένω, υπενθυμίζει ότι είναι σημαντικό να αξιοποιηθεί όσο το δυνατόν περισσότερο η βάση δεδομένων του συμφώνου των Δημάρχων και να δημιουργηθεί μια γέφυρα μεταξύ των τοπικών δεδομένων και των εθνικά καθορισμένων συνεισφορών μέσω της θέσπισης τοπικά καθορισμένων συνεισφορών ⁽⁵⁾. Υπενθυμίζει δε εκ νέου την καθοριστική σημασία του εφοδιασμού των έξυπνων πόλεων και κοινοτήτων με εργαλεία για την τόνωση της ικανότητάς τους να συλλέγουν και να αναλύουν δεδομένα και να τα αξιοποιούν για τη βελτίωση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων·
24. φρονεί πως μια έξυπνη προσέγγιση θα είναι βασικό εργαλείο για την επίτευξη των επιδιώξεων του ΣΒΑ 11 «Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες», καθώς και του ΣΒΑ 13 (καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής)·
25. αναγνωρίζει ότι οι έξυπνες πόλεις οφείλουν να εντάξουν τους πολίτες τους στην πορεία τους, προκειμένου να μπορούν να συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση του τοπικού τους πλαισίου· η ανθρώπινη πρωτοβουλία, που θα στηρίζεται και θα συμπληρώνεται από τις ΤΠΕ, καθώς και η παροχή υπηρεσιών προσαρμοσμένων στους πολίτες σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, μπορεί να επιτρέψουν τον εντοπισμό και την εφαρμογή έξυπνων λύσεων και συλλογικών ιδεών που θα βελτιώνουν τις πόλεις και θα ενισχύουν την αειφορία τους, οικοδομώντας έτσι κοινωνικό κεφάλαιο και ανθεκτικές κοινότητες, χωρίς να λησμονείται η ανάγκη αντιμετώπισης της ενεργειακής φτώχειας· σε αυτό το πλαίσιο τονίζει τη σημασία της γεφύρωσης του ψηφιακού χάσματος και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων των πολιτών ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι έξυπνες κοινότητες δεν διαχωρίζουν τους ευπαθείς πολίτες και ότι αποφεύγεται κάθε είδος κοινωνικού αποκλεισμού· θεωρεί εξίσου σημαντική την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και των καινοτόμων τεχνολογιών στη δημόσια κοινωνική στέγαση, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η ενεργειακή φτώχεια·

Έξυπνες πόλεις, κωμοπόλεις και χωριά και μετάβαση σε μια αποδοτική από πλευράς πόρων, κλιματικά ουδέτερη Ευρώπη βασισμένη στη βιοποικιλότητα

26. θεωρεί ότι, προκειμένου να καταστεί δυνατή η έξυπνη μετάβαση, είναι στρατηγικά σκόπιμο να αναπτυχθούν ειδικά προγράμματα που θα αποσκοπούν στην ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων του πληθυσμού, ενώ θα λαμβάνονται υπόψη οι διαφορετικές ηλικιακές και επαγγελματικές καταστάσεις, με βάση συγκρίσιμες εμπειρίες και ορθές πρακτικές όσον αφορά τα έργα έξυπνων πόλεων·
27. επικροτεί τα πρωτοπόρα εγχειρήματα ορισμένων έξυπνων κοινοτήτων που στρέφονται ήδη σε λύσεις κυκλικής οικονομίας για τα κτίρια, την κινητικότητα, τα προϊόντα, τη διαχείριση αποβλήτων και τον σχεδιασμό και τη διαχείριση των εδαφών τους και ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προωθήσει περαιτέρω αυτήν την πτυχή για όλες τις έξυπνες κοινότητες. Αυτά θα συνεσφέρουν σημαντικά στην επίτευξη των ΣΒΑ·
28. επισημαίνει ότι οι έξυπνες τεχνολογίες επιτελούν καθοριστικό ρόλο στην υλοποίηση της δέσμης μέτρων για την καθαρή ενέργεια και στην επιτυχημένη υλοποίηση της μετάβασης σε καθαρή ενέργεια. Σε αυτό το πλαίσιο θεωρεί τις έξυπνες πόλεις και κοινότητες ισχυρό εργαλείο για την εξασφάλιση της εφαρμογής αυτών των έξυπνων τεχνολογιών κατά τρόπο συνεπή και εναρμονισμένο, που θα αξιοποιεί στο έπακρο τις υφιστάμενες δυνητικές συνεργίες·

⁽²⁾ COR-2019-00239-00-00-AC-TRA (EN) (EE C 404 της 29.11.2019, σ. 16).

⁽³⁾ COR-2019-00965-00-01-PAC-TRA (EN) (βλέπε σελίδα 27 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽⁴⁾ COR-2019-00965-00-01-PAC-TRA (EL).

⁽⁵⁾ COR-2019-00965-00-01-PAC-TRA (EL).

29. θεωρεί τις τοπικές ενεργειακές κοινότητες ισχυρό πόρο που εξασφαλίζει μια δίκαιη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια και προωθεί τη συμμετοχή των πολιτών στις έξυπνες πόλεις και κοινότητες και υπενθυμίζει σε αυτό το πλαίσιο τις προτάσεις που κατέθεσε στη γνωμοδότησή της επί του θέματος ⁽⁶⁾.
30. υπενθυμίζει ότι η φύση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στους ΣΒΑ που σχετίζονται με τη φτώχεια, την πείνα, την υγεία, την ευημερία και τις βιώσιμες πόλεις. Τονίζει δε ότι οι έξυπνες πόλεις και κοινότητες θα πρέπει να εξετάσουν λύσεις βασισμένες στη φύση και οικολογικές υποδομές ως ζωτικής σημασίας συμπληρωματικές πολιτικές για την εξασφάλιση της διατήρησης των οικοσυστημικών υπηρεσιών και της βιοποικιλότητας καθώς και για την προώθηση της βιώσιμης χρήσης τους και τον περιορισμό της δέσμευσης γης.
31. υπενθυμίζει ότι η ευρωπαϊκή μακροπρόθεσμη στρατηγική για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050 αναγνωρίζει τον κεντρικό ρόλο των έξυπνων τεχνολογιών και πόλεων στην επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας.
32. υπενθυμίζει, εκτός από την καλύτερη συνεκτίμηση της κλιματικής αλλαγής στον προϋπολογισμό, τις εκκλήσεις να ληφθούν επίσης αποτελεσματικά μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων στα ορυκτά καύσιμα, με στόχο τη δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την ενθάρρυνση της αλλαγής συμπεριφοράς και τη συγκέντρωση των απαραίτητων πόρων με στόχο να επιτευχθεί μια δίκαιη μετάβαση.
33. τονίζει ότι η μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα δημιουργεί ποιοτικές θέσεις εργασίας στην κυκλική οικονομία, στους τομείς καθαρής ενέργειας, τροφίμων και γεωργίας και καλεί την ΕΕ να αυξήσει τη συνοχή των κλιματικών στόχων μέσω της πολιτικής συνοχής, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ+) και του InvestEU.
34. επισημαίνει πως οι λύσεις «έξυπνου νερού» έχουν ολοένα μεγαλύτερη σημασία ως συστατικό στοιχείο μιας ολοκληρωμένης πολιτικής έξυπνων πόλεων με στόχο κλιματικά βιώσιμες λύσεις.
35. υπενθυμίζει τη σημασία της υλοποίησης έξυπνων υποδομών και θεωρεί τις έξυπνες πόλεις και κοινότητες φυσικούς πρωτοπόρους στο συγκεκριμένο πεδίο.
36. υπενθυμίζει ότι η ενεργειακή απόδοση των κτιρίων αποτελεί μείζονος σημασίας παράγοντα για την επιτυχημένη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και ότι οι έξυπνες λύσεις καλούνται να επιτελέσουν καθοριστικό ρόλο· σε αυτό το πλαίσιο υπενθυμίζει ότι οι έξυπνες λύσεις δεν θα είναι αποτελεσματικές παρά μόνον εάν εντάσσονται στο πλαίσιο των έξυπνων πόλεων και κοινοτήτων και δεν υλοποιούνται μεμονωμένα· υπενθυμίζει δε σχετικά το σημαντικό ρόλο της πρωτοβουλίας «Έξυπνη χρηματοδότηση για έξυπνα κτίρια» στην παροχή μηχανισμών χρηματοδότησης προς τούτο.
37. επισημαίνει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην εφαρμογή μιας αειφόρου πολιτικής στέγασης και συμβάλλουν με ουσιαστικό τρόπο στην επίτευξη των στόχων πολιτικής της ΕΕ στην πράξη.
38. ζητεί την παροχή κινήτρων για τη μεγιστοποίηση της ενεργειακής απόδοσης στα νέα κτίρια και τις μετασκευές βάσει προτύπων συμβατών με το Πρότυπο Παθητικής Κατοικίας, από κοινού, όπου κρίνεται σκόπιμο, με τη χρήση έξυπνων τεχνολογιών στα κτίρια.
39. υπενθυμίζει τη στήριξη της ΕτΠ στα σχέδια βιώσιμης αστικής κινητικότητας (ΣΒΑΚ) με βάση την πολυτροπικότητα και τη συντονισμένη χρήση αστικών-περιφερειακών μεταφορών και εφοδιαστικής χαμηλών ή μηδενικών εκπομπών, υπογραμμίζοντας τον καίριο ρόλο των σιδηροδρομικών και υδάτινων μεταφορών για τη μείωση των εκπομπών.
40. υπενθυμίζει ότι ο τομέας των αστικών συγκοινωνιών βιώνει και διαμορφώνει σήμερα μια ριζική στροφή, με ταυτόχρονες μεταβάσεις στους τομείς της χρήσης ενέργειας (ηλεκτροκίνηση, εναλλακτικά καύσιμα), των τεχνολογιών (ΕΣΜ/ευφυή συστήματα μεταφορών) και της συμπεριφοράς (οικονομία του διαμοιρασμού, έμφαση στην ενεργητική μετακίνηση). Αυτές οι αλλαγές επηρεάζουν τόσο τις επιβατικές όσο και τις εμπορευματικές μεταφορές, τόσο τις επαγγελματικές όσο και τις ιδιωτικές μετακινήσεις. Η στροφή αυτή μπορεί να κατευθυνθεί προς την επίτευξη των στόχων των έξυπνων πόλεων, όπως η τόνωση της τοπικής αγοράς καινοτομίας, η ενσωμάτωση των καλύτερων διαθέσιμων τεχνολογιών και η βασισμένη στη γνώση λήψη αποφάσεων.
41. θεωρεί επίσης ότι οι έξυπνες τεχνολογίες κινητικότητας μπορούν να συμβάλουν στην εξεύρεση λύσεων βιώσιμης κινητικότητας σε αραιοκατοικημένες περιοχές, αγροτικές ζώνες και απόκεντρες περιφέρειες, καθώς και να προωθήσουν ένα ενεργό πρότυπο κινητικότητας που μπορεί να βελτιώσει την υγεία των πολιτών.

Δημιουργία περισσότερων ευκαιριών προκειμένου οι έξυπνες κοινότητες να χρηματοδοτούν και να επιταχύνουν την υλοποίηση καινοτόμων λύσεων

42. υπενθυμίζει ότι οι εξόχως απόκεντρες περιοχές και οι άλλες νησιωτικές περιοχές αποτελούν προνοματικούς τόπους για πειραματισμό νέων τεχνολογικών και ενεργειακών λύσεων και διαδικασιών, και ότι θεωρούνται επίσης «ζωντανά εργαστήρια». Η απομόνωση, η απόσταση από το κέντρο της Ευρώπης, η μεγάλη βιοποικιλότητα, η εγγύτητα και η προσβασιμότητα στη θάλασσα, τα ακραία περιβαλλοντικά (ατμοσφαιρικά και γεωλογικά) φαινόμενα και η διαθεσιμότητα της γεωθερμίας, στο πλαίσιο της ανάπτυξης λύσεων για την υλοποίηση των ΣΒΑ, όχι μόνο δεν αποτελούν περιορισμούς, αλλά γεωγραφικά πλεονεκτήματα για τη δοκιμή πρωτοτύπων τόσο υπό ελεγχόμενες συνθήκες όσο και ύψιστης δυσκολίας.

⁽⁶⁾ ΕΕ C 86 της 7.3.2019, σ. 36.

43. τονίζει το δυναμικό τοπικών ζωνών όπου ευέλικτα και καινοτόμα κανονιστικά εργαλεία ή εναλλακτικές λύσεις έναντι των κανονισμών μπορούν να δοκιμάζονται σε πραγματικές συνθήκες στο αστικό πλαίσιο, πράγμα που δυνητικά θα επιτρέψει την εξερεύνηση, και ενδεχομένως τη μεταγενέστερη εφαρμογή, βιώσιμων λύσεων (π.χ. στον τομέα της στέγασης)· η πόλη ως «μηχανή μάθησης» διευκολύνει την κοινωνική μάθηση και επιτρέπει τη συνεργασία που μπορεί να μειώσει τους κοινωνικούς κινδύνους·
44. υπογραμμίζει τη σημασία της αποκέντρωσης στον φορολογικό τομέα, προκειμένου να διευκολυνθεί η βελτίωση της ενσωμάτωσης περιφερειακών και (μεγάλης κλίμακας) αστικών φορολογικών μέτρων για το κλίμα στο τοπικό πλαίσιο·
45. επισημαίνει τη σημασία του εφοδιασμού των τοπικών κοινοτήτων με εργαλεία και δραστηριότητες οικοδόμησης ικανοτήτων που θα τους επιτρέψουν τη μετάβαση σε έξυπνες κοινότητες, γεφυρώνοντας το ψηφιακό χάσμα και εξασφαλίζοντας ότι δεν θα λησμονηθεί κανένας πολίτης και καμία περιοχή·
46. υπενθυμίζει τον καθοριστικής σημασίας ρόλο των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) στην υλοποίηση έξυπνων πόλεων και κοινοτήτων και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καταβάλει περαιτέρω προσπάθειες για τη δημιουργία των συνθηκών που θα ευνοούν την εφαρμογή του μέσου από τις μεγάλες και μικρές τοπικές κοινότητες·
47. εμμένει στο ρόλο των έξυπνων κοινοτήτων ως κινητήριων δυνάμεων μιας έξυπνης και χωρίς αποκλεισμούς ενεργειακής μετάβασης και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να στηρίξει περαιτέρω τη δράση των έξυπνων πόλεων και κοινοτήτων μέσω ειδικών και προσβάσιμων μηχανισμών χρηματοδότησης·
48. επικροτεί την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να ορίσει αποστολή για κλιματικά ουδέτερες και έξυπνες πόλεις στο πλαίσιο του νέου προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»·
49. ζητεί η κλιματική πολιτική της ΕΕ να είναι ολιστική και να θεμελιώνεται σε μια συστημική και ολοκληρωμένη προσέγγιση, επισημαίνοντας ότι, μέχρι στιγμής, οι πολιτικές της ΕΕ και οι εθνικές πολιτικές είναι συχνά κατακερματισμένες μεταξύ διαφορετικών τομέων και κατηγοριών και μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών.

Βρυξέλλες, 9 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ψηφιακή Ευρώπη για όλους: υλοποίηση έξυπνων και χωρίς αποκλεισμούς λύσεων στην πράξη»

(2020/C 39/18)

Εισηγήτρια: Anne Karjalainen (FI/PES), δημοτική σύμβουλος Κέραβα

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Εισαγωγή

1. καταρτίζει, κατόπιν αιτήματος της **Φινλανδικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, ουσιαστικές προτάσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι τοπικές και οι περιφερειακές κοινότητες μπορούν να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν έξυπνες και χωρίς αποκλεισμούς ψηφιακές λύσεις για κάθε πολίτη, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής του στην Ευρωπαϊκή Ένωση·
2. σημειώνει τις προτάσεις του Προέδρου της ΕτΠ και του Α' αντιπροέδρου στο έγγραφο στρατηγικής με θέμα «Ψηφιακή Ευρώπη για όλους»⁽¹⁾ προς συμπερίληψη στο στρατηγικό θεματολόγιο της επόμενης Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ανάπτυξη της ψηφιακής ενιαίας αγοράς·
3. επιθυμεί οι προτάσεις να συμβάλουν στις **στρατηγικές προσεγγίσεις του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Ψηφιακή Ευρώπη»**, γεγονός που θα καθορίσει το περιεχόμενο των προγραμματιών εργασιών και των ειδικών αιτήσεων χρηματοδότησης για την περίοδο 2021-2022· επιθυμεί επίσης να συμβάλει στις επενδυτικές προτεραιότητες του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη»: υπολογιστικά συστήματα υψηλής ταχύτητας, τεχνητή νοημοσύνη, ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες και στήριξη της ευρύτερης δυνατής ανάπτυξης ψηφιακών τεχνολογιών σε διάφορους κλάδους της κοινωνίας·

Κοινωνικές προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσω των ψηφιακών λύσεων

4. εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι, ενώ στις προτεραιότητες του πολιτικού θεματολογίου της μελλοντικής Επιτροπής υπογραμμίζεται η ανάγκη προώθησης των τεχνολογιών αιχμής (π.χ. τεχνητή νοημοσύνη, οικονομία των πλατφορμών), ωστόσο, δεν δίνεται επαρκής έμφαση σε μια ψηφιακή ενιαία αγορά χωρίς αποκλεισμούς·
5. τονίζει ότι η βιώσιμη επιτυχία της ψηφιακής ενιαίας αγοράς προϋποθέτει να επωφελούνται από αυτήν όλοι οι πολίτες σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση·
6. υποστηρίζει την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ένα ισχυρό πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη», το οποίο, ωστόσο, θα πρέπει να επεκταθεί σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω ενός περιφερειακού δικτύου κέντρων ψηφιακής καινοτομίας που θα χρηματοδοτείται από το εν λόγω πρόγραμμα, έτσι ώστε όλοι να έχουν μια εύλογη ευκαιρία να επωφεληθούν από την ανταλλαγή πληροφοριών, τη μάθηση μεταξύ ομοτίμων και την ανάπτυξη διαπεριφερειακών εταιρικών σχέσεων·
7. θεωρεί ότι η πρόσβαση και η ενεργός συμμετοχή στην ψηφιακή οικονομία είναι καίριας σημασίας για την επιτυχή τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη στο μέλλον·
8. φρονεί ότι ο όρος «ψηφιακή συνοχή» αποτελεί σημαντική πρόσθετη διάσταση της παραδοσιακής έννοιας της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής που ορίζεται στη Συνθήκη ΕΕ. Ως εκ τούτου, η ΕτΠ προτείνει να δρομολογηθεί μια ανοιχτή συζήτηση σχετικά με τον μελλοντικό ρόλο της ψηφιοποίησης για την προώθηση της «συνοχής» στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στόχος θα είναι η αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων, όπως οι δημογραφικές προκλήσεις, η κλιματική αλλαγή και το μεταβαλλόμενο περιβάλλον εργασίας και, παράλληλα, η διασφάλιση ότι δεν θα περιθωριοποιηθεί κανένας πολίτης ή περιφέρεια και ότι θα προαχθεί η επιχειρηματικότητα·
9. επικροτεί την προσέγγιση βάσει φαινομένων (*phenomenon-based*) που χρησιμοποιεί η Επιτροπή με στόχο να αξιοποιήσει την έρευνα και την καινοτομία στην αναζήτηση λύσεων για τις παγκόσμιες προκλήσεις. Οι ψηφιακές τεχνολογίες αποτελούν βασικό καταλύτη στις προσπάθειες των κρατών μελών της ΕΕ να διαχειριστούν τις καταλυτικές κοινωνιακές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές σε ολόκληρη την ΕΕ σε πεδία όπως η κλιματική αλλαγή, η δημογραφικές μεταβολές και οι μεταβολές στην αγορά εργασίας·

⁽¹⁾ COR-2019-03082-00-00-TCD-TRA.

10. αναδεικνύει, ειδικότερα, τις δυνατότητες που παρέχουν στον δημόσιο τομέα οι υφιστάμενες και οι αναδυόμενες τεχνολογίες έτσι ώστε να μειωθούν ο διοικητικός φόρτος και οι περιττές δαπάνες, να βελτιωθεί περαιτέρω η απόδοση και να παρασχεθούν νέες λύσεις στις κοινωνιακές προκλήσεις·
11. επικροτεί ένα όραμα για την Ευρώπη όπου οι ψηφιακές τεχνολογίες, η καινοτομία και η τεχνητή νοημοσύνη θα προσφέρουν στους πολίτες της Ευρώπης ανταγωνιστικές θέσεις εργασίας, καλύτερη υγεία, καλύτερες δημόσιες υπηρεσίες και πρόσβαση στις διεθνείς ροές γνώσεων·
12. τάσσεται υπέρ μιας ισχυρής συνεργασίας μεταξύ όλων των επιπέδων διακυβέρνησης στην ΕΕ, με την οποία θα επιδιώκεται η καλύτερη χρήση, η περαιτέρω ενίσχυση και η αναβάθμιση του ψηφιακού μετασχηματισμού με επίκεντρο τον πολίτη σε πόλεις και κοινότητες·
13. θεωρεί σημαντικό, από άποψη ενωσιακής πολιτικής, να γίνονται επενδύσεις στη δημιουργία καινοτόμων οικοσυστημάτων, με παράλληλη ενίσχυση της καινοτομίας σε κρίσιμες τεχνολογίες —όπως τεχνητή νοημοσύνη, διαδίκτυο των πραγμάτων (IoT), δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G)— σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο σε ολόκληρη την ΕΕ· παράλληλα, επισημαίνει ότι καθοριστική ευκαιρία αποτελούν οι περιφερειακές στρατηγικές εξέλιξης εξειδίκευσης στο πλαίσιο των σχετικών ταμείων της ΕΕ·
14. θεωρεί σημαντικό οι περιφέρειες να είναι σε θέση να αξιολογούν την κατάσταση των υφιστάμενων κόμβων σύμφωνα με τα κριτήρια που ισχύουν για τους κόμβους ψηφιακής καινοτομίας και για τα μελλοντικά καθήκοντά τους. Προκειμένου οι ΜΜΕ και η τοπική αυτοδιοίκηση να επωφεληθούν πραγματικά από την εμπειρογνώσια των κόμβων, οι κόμβοι αυτοί και τα δίκτυά τους θα πρέπει να λειτουργούν αποτελεσματικά με υψηλό επίπεδο εμπειρογνώσιας και υπηρεσιών. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, ζωτική σημασία έχει η περιφερειακή και θεματική κάλυψη των κόμβων και η συνεργασία με τα τοπικά σχολεία και πανεπιστήμια, καθώς και με τα περιφερειακά οικοσυστήματα·
15. υπογραμμίζει ότι το δίκτυο κόμβων ψηφιακής καινοτομίας πρέπει να προωθηθεί σε ολόκληρη την ΕΕ, έτσι ώστε κάθε περιφέρεια NUTS2 θα διαθέτει έναν κόμβο, με την υποστήριξη του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη»·
16. σημειώνει ότι το ισχυρό σημείο της Ευρώπης θα πρέπει να είναι η ικανότητά της να εντοπίζει τις ευκαιρίες που παρέχουν η τεχνητή νοημοσύνη και τα δεοντολογικά ζητήματα, και να προσπαθεί να συμφιλιώνει τις δύο αυτές πτυχές. Οι θεμελιώδεις κοινές αξίες της Ευρώπης παρέχουν καλές ευκαιρίες για τη συμφιλίωση της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με την τεχνητή νοημοσύνη. Για την τεχνητή νοημοσύνη απαιτούνται κατευθυντήριες γραμμές δεοντολογίας και αντίστοιχο νομικό πλαίσιο.
17. υπογραμμίζει την ανάγκη οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές να συμμετέχουν σε μια ευρεία συνεργασία με στόχο τη βελτίωση της διαλειτουργικότητας στη δημόσια διοίκηση και την αποτελεσματικότερη παροχή δημόσιων υπηρεσιών. Η ανάπτυξη διασυνοριακών υποδομών, η διαλειτουργικότητα και τα κοινά πρότυπα αποτελούν ένα από τα στοιχεία του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη», το οποίο μπορεί να προσφέρει πραγματική ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία. Η διασύνδεση των μεγάλων ευρωπαϊκών, εθνικών και περιφερειακών υποδομών θα πρέπει να συνεχιστεί. Ζητεί για τον σκοπό αυτό τη συνέχιση και μετά το 2020 του προγράμματος ISA2 (Λύσεις διαλειτουργικότητας για τις ευρωπαϊκές δημόσιες διοικήσεις/*Interoperability Solutions for European Public Administrations*)·

Ενδυνάμωση των τοπικών και των περιφερειακών αρχών

18. υπενθυμίζει ότι οι πόλεις και οι περιφέρειες, όλων των μεγεθών και ανά την Ευρώπη, πρέπει να αποτελούν μέρος του ευρωπαϊκού ψηφιακού μετασχηματισμού. Οι περιφέρειες και οι δήμοι πρέπει να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τη διοικητική επαναξιολόγηση, τις τεχνικές υποδομές, τις υπηρεσίες και την πολιτική δεδομένων. Το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» θα πρέπει να παρέχει στους περιφερειακούς και τους τοπικούς διαχειριστές προγράμματα τομεακής κατάρτισης για προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες·
19. εγκρίνει την επερχόμενη δήλωση του δικτύου Eurocities με τίτλο «*Collaborate, Empower, Sustain*» (Συνεργασία, ενδυνάμωση, στήριξη) με την οποία επιδιώκεται, πρώτον, η σύνδεση των δυνάμεων με στόχο την προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού στις πόλεις και τις κοινότητες της Ευρώπης, δεύτερον, η ενθάρρυνση μιας ισχυρής ευρωπαϊκής συνεργασίας όλων των επιπέδων διακυβέρνησης στην ΕΕ για την επίτευξη καλύτερης χρήσης και, τρίτον, η περαιτέρω ενίσχυση και αναβάθμιση του ψηφιακού μετασχηματισμού με επίκεντρο τον πολίτη σε πόλεις και κοινότητες·
20. συμφωνεί με τη θέση του δικτύου Eurocities ότι οι πόλεις και οι κοινότητες αποτελούν τον ιδανικό χώρο δοκιμών για ψηφιακές λύσεις, δεδομένου ότι εξασφαλίζουν τη συντονισμένη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών και την ενεργό συμμετοχή των πολιτών·
21. καλεί τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές να προωθήσουν ένα διάλογο στον οποίο θα συμμετέχουν όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, η βιομηχανία, οι εργοδότες και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις· ο διάλογος αυτός θα αφορά τις συνθήκες εργασίας και τα δικαιώματα των εργαζομένων σε ένα όλο και περισσότερο ψηφιοποιημένο περιβάλλον εργασίας και, παράλληλα, θα επανεξετάσει τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών της ΕΕ κατά τρόπο συνεπή με τις σύγχρονες προκλήσεις που απορρέουν από τις τεχνολογικές εξελίξεις·
22. σημειώνει ότι η επάρκεια των φυσικών πόρων και η μείωση του αποτυπώματος άνθρακα αποτελούν καίριες πτυχές της αειφόρου ανάπτυξης. Είναι δυνατόν να επιταχυνθεί η βιώσιμη ανάπτυξη μέσω της ψηφιοποίησης και της εισαγωγής έξυπνων λύσεων στην επιχειρηματική δραστηριότητα, στην καθημερινή ζωή και στις δημόσιες υπηρεσίες, ιδίως στους τομείς των μεταφορών και της ενεργειακής απόδοσης·

23. καλεί τους περιφερειακούς και τους τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς να χρησιμοποιούν, στο μέτρο του δυνατού, άδειες ανοικτού κώδικα (*open source licences*). Το λογισμικό και τα στοιχεία λογισμικού που παραγγέλλονται από την τοπική αυτοδιοίκηση για τις ανάγκες τους θα πρέπει, καταρχήν, να παράγονται με βάση μια άδεια λογισμικού που να επιτρέπει στον πελάτη, ανάλογα με τις επιθυμίες και ανάγκες του, να επεξεργάζεται, να αναπτύσσει και να διανέμει ελεύθερα το προϊόν ή να αναθέτει τη διαχείρισή του σε τρίτους. Η παράμετρος αυτή ενθαρρύνει την πραγματική δημιουργία οικοσυστημάτων και τον ανοικτό, βασίζόμενο στη γνώση, ανταγωνισμό. Επιπλέον, το μεγαλύτερο μέρος της αντιστάθμισης σε σχέδια λογισμικού ανοικτής πηγής καταβάλλεται σε περιφερειακούς και σε τοπικούς φορείς, και όχι σε παράγοντες εκτός της ΕΕ. Οι επαναξιοποιημένες λύσεις αυξάνουν την εμπιστοσύνη και διασφαλίζουν τη διαφάνεια, και, κατ' αυτόν τον τρόπο, κερδίζουν την αποδοχή από τους πολίτες·
24. θεωρεί ότι, στο πλαίσιο των διαλειτουργικών δημόσιων υπηρεσιών, οι ψηφιακές πληροφορίες -οι οποίες υπόκεινται σε επεξεργασία από τις δημόσιες διοικήσεις- θα πρέπει να συμμορφώνονται με τις ανοιχτές προδιαγραφές/τα ανοιχτά πρότυπα και να είναι διαθέσιμες για πρόσβαση και επαναχρησιμοποίηση υπό τη μορφή ανοικτών δεδομένων, εκτός εάν ισχύουν ειδικοί περιορισμοί (π.χ. για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, την εμπιστευτικότητα ή τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας) ⁽²⁾. Συμφωνεί, στο πλαίσιο αυτό, με την ανάγκη να «[Διασφαλίζονται] ισότιμοι όροι ανταγωνισμού για το λογισμικό ανοικτής πηγής και να [αποδεικνύεται] ότι λαμβάνεται υπόψη με ενεργό και ισότιμο τρόπο η χρήση λογισμικού ανοικτής πηγής, συνυπολογίζοντας το συνολικό κόστος κυριότητας της λύσης» ⁽³⁾, με προτίμηση στις ανοικτές προδιαγραφές·
25. υποστηρίζει την πρόταση που υπέβαλε η ΓΔ CNECT κατά τη διάρκεια της Ψηφιακής συνέλευσης του 2019· με την πρόταση επιδιώκεται η διαμόρφωση ενός «τοπικού δείκτη DESI» ώστε να συμπληρωθεί ο υφιστάμενος δείκτης ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας (*DESI/Digital Economy and Society Index*) που εκπονείται κάθε χρόνο σε εθνικό επίπεδο· συστήνει στενή συνεργασία μεταξύ της ΓΔ CNECT, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών, του προγράμματος ESPON (Δικτυακό Παρατηρητήριο της Ευρωπαϊκής Χωροταξίας), καθώς και άλλων πρωτοβουλιών και θεσμικών οργάνων για την ανάπτυξη ενός τέτοιου δείκτη ο οποίος θα πρέπει να καταρτίζεται σε ετήσια βάση από τη ΓΔ CNECT παράλληλα με τον εθνικό δείκτη DESI·
26. θεωρεί τον τοπικό δείκτη DESI σημαντικό εργαλείο για την αξιολόγηση του εδαφικού αντικτύπου και τη χάραξη των μελλοντικών πολιτικών της ΕΕ, προκειμένου να προωθηθούν η μεγαλύτερη ψηφιακή ένταξη και ο εντοπισμός συγκεκριμένων προκλήσεων που προκύπτουν λόγω των ψηφιακών ανισοτήτων. Η ΕτΠ τονίζει ότι ο τοπικός δείκτης DESI θα ήταν επίσης χρήσιμος στις πόλεις και τις περιφέρειες στην Ευρώπη, προκειμένου να εντοπίζουν κοινές προκλήσεις και επιτυχημένες πρακτικές και για να προωθούν τη μάθηση μεταξύ ομοτίμων και τη συνεργασία μεταξύ πόλεων και περιφερειών·
27. προτείνει —με βάση τη θετική εμπειρία που αποκομίστηκε από την πρωτοβουλία WIFI4EU— να αναπτυχθούν παρόμοιες εύχρηστες πρωτοβουλίες με περιορισμένη διοικητική επιβάρυνση για τους δικαιούχους. Ένα παρόμοιο σύστημα κουπονιών θα μπορούσε να θεσπιστεί για τους ψηφιακούς ελέγχους σε τοπικό επίπεδο, όπου οι συμμετέχουσες τοπικές αρχές θα λαμβάνουν κουπόνι για μια αρχική αξιολόγηση της διαθεσιμότητας και της ποιότητας των ψηφιακών υπηρεσιών στην κοινότητα και, στη συνέχεια, τα πορίσματα θα αξιοποιούνται για μια εμπειριστατωμένη συζήτηση στο αντίστοιχο τοπικό συμβούλιο και με τους πολίτες. Οι εν λόγω εκθέσεις ελέγχου θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιούνται για την παροχή συμβουλών με στόχο τη διασύνδεση με παρόμοιες πρωτοβουλίες που αναπτύσσουν άλλες τοπικές αρχές στην ΕΕ και την πρόσβαση σε πρόσθετη στήριξη από την ΕΕ, εάν συντρέχει λόγος·
28. υπογραμμίζει ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός θα πρέπει να βασίζεται σε μια βιώσιμη, ανταγωνιστική και ελεγχόμενη από τον άνθρωπο οικονομία δεδομένων στην ΕΕ, η οποία πρέπει να στηρίζεται στην ποιότητα των δεδομένων και να σέβεται τα δικαιώματα και την ιδιωτική ζωή του ατόμου. Η Ευρώπη θα πρέπει να αναπτύξει μια παγκόσμια προσέγγιση και να καταρτίσει ένα πλαίσιο για τη διακυβέρνηση των δεδομένων —θεωρώντας ότι τα δεδομένα συνιστούν δημόσια αγαθά και πόρους για τη δημοκρατία και την τοπική ανάπτυξη— καθώς και κατευθυντήριες αρχές για τα δεδομένα, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η ασυνέπεια και ο κατακερματισμός·
29. ζητεί να ενισχυθεί η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και να εξεταστεί ειδικότερα το ζήτημα της εφαρμογής του ΓΚΠΔ σε τομείς γενικού ενδιαφέροντος, και συγχρόνως υπογραμμίζει την ανάγκη για έναν ευρωπαϊκό ορισμό της έννοιας των δεδομένων γενικού ενδιαφέροντος σε εδαφικό επίπεδο·
30. υπογραμμίζει την ανάγκη να αντιμετωπιστούν το κρίσιμο ζήτημα των δεδομένων, αυτό καθαυτό, αλλά και υπό το πρίσμα της τεχνητής νοημοσύνης, και ο τρόπος με τον οποίο τα διαχειρίζονται οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές. Η ΕΟΚΕ θα μπορούσε να συμβάλει, εν προκειμένω, διευκολύνοντας την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και εμβαθύνοντας τον προβληματισμό σχετικά με τη διαχείριση προσωπικών και δημόσιων δεδομένων από τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές. Η ΕτΠ τονίζει περαιτέρω τον ρόλο των ανοικτών δεδομένων στη διάδοση ψηφιακών καινοτομιών για τα εδάφη, ως δημοκρατικού ομολόγου και ως πηγής αναζωογόνησης της συμμετοχής των πολιτών. Ταυτόχρονα, απευθύνει έκκληση για σοβαρό προβληματισμό σχετικά με τις αρχές της κυκλοφορίας των δεδομένων υπό το πρίσμα των προκλήσεων της προστασίας και της κυριαρχίας των δεδομένων γενικού ενδιαφέροντος έναντι των ψηφιακών κολοσσών·

Εστίαση στον πολίτη

31. καλεί όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης να εργαστούν για να αυξήσουν τη συμμετοχή των πολιτών και την ενδυνάμωσή τους στο πλαίσιο της ψηφιοποίησης, ούτως ώστε να μπορέσουν να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στη συνδημιουργία νέων ψηφιακών λύσεων για την κάλυψη ποικίλων αναγκών των πολιτών, ιδίως στο πλαίσιο των έξυπνων πόλεων και των κοινοτικών σχεδίων. Αντί να αναπτυχθούν προϊόντα με βάση την τεχνολογία, θα πρέπει να δοθεί προσοχή στην ανάπτυξη ανθρωποκεντρικών τεχνικών, υπηρεσιών και προϊόντων, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού με επίκεντρο τον χρήστη, της συνδημιουργίας και της ταχείας πιλοτικής εφαρμογής·

⁽²⁾ New European Interoperability Framework - Promoting seamless services and data flows for European public administrations [Νέο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Διαλειτουργικότητας - Προώθηση άρτιων υπηρεσιών και ροών δεδομένων για τις ευρωπαϊκές δημόσιες υπηρεσίες] https://ec.europa.eu/isa2/sites/isa/files/eif_brochure_final.pdf

⁽³⁾ Ο.π.

32. τονίζει ότι η ψηφιοποίηση αποτελεί ζήτημα εμπιστοσύνης, χωρίς το οποίο δεν είναι δυνατή η ανάπτυξη δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών ή η παροχή της απαραίτητης προστασίας στους καταναλωτές·
33. υπογραμμίζει την ανάγκη ανάπτυξης τοπικών δημόσιων ικανοτήτων για την αντιμετώπιση των ψηφιακών προκλήσεων και την οικοδόμηση της αυτονομίας των τοπικών αρχών απέναντι στους ψηφιακούς κολοσσούς. Η δημιουργία τοπικών δημόσιων πλατφορμών και πλατφορμών της κοινωνίας των πολιτών για την παροχή, μεταξύ άλλων, ψηφιακής κατάρτισης αποτελεί βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση·
34. σημειώνει ότι, παράλληλα με τη δημιουργία νέων ευκαιριών για τους πολίτες όσον αφορά τη σύνδεση και τη διάδοση πληροφοριών, οι ψηφιακές τεχνολογίες έχουν περικλείουν επίσης νέους κινδύνους· όπως επιθέσεις και απάτες στον κυβερνοχώρο, κλοπή δεδομένων, απειλές για τις πολιτικές ελευθερίες και τη δημόσια δράση, ιδίως σε τοπικό επίπεδο, και προσπάθειες αποσταθεροποίησης των δημοκρατιών μας. Είναι ζωτικής σημασίας να υλοποιηθούν επενδύσεις στην κυβερνοασφάλεια, καθότι η εμπιστοσύνη και η συνειδητοποίηση αποτελούν τη βάση για μια «Ψηφιακή Ευρώπη για όλους»·
35. τονίζει τη σημασία της παιδείας σε θέματα τεχνητής νοημοσύνης, προκειμένου οι πολίτες να μπορούν να συμμετέχουν στον κοινωνικό διάλογο σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη και να αξιολογούν με κριτικό πνεύμα τις θέσεις που διατυπώνονται·
36. προβάλλει τη σημασία της προστασίας των καταναλωτών στο πεδίο των ψηφιακών υπηρεσιών. Η επιβολή και η συνειδητοποίηση των υφιστάμενων κανόνων μπορούν να βελτιώσουν την πρόσβαση των ατόμων στη δικαιοσύνη και να αυξήσουν την εμπιστοσύνη τους στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου. Για παράδειγμα, ο σχεδιαζόμενος νόμος για τις ψηφιακές υπηρεσίες (*Digital Services Act*) πρέπει να συμβάλει στη διευκόλυνση της κατάστασης·
37. υπενθυμίζει ότι, το 2017, το 43 % του πληθυσμού της ΕΕ δεν διέθετε επαρκείς ψηφιακές δεξιότητες ⁽⁴⁾ και μόνο το ένα πέμπτο των εταιρειών δήλωσε ότι είχε προσφέρει κατάρτιση στον τομέα των ΤΠΕ στο προσωπικό τους ⁽⁵⁾. Η Επιτροπή των Περιφερειών τονίζει ότι οι τοπικοί και οι περιφερειακοί φορείς θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι ψηφιακές δεξιότητες αναπτύσσονται συστηματικά σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης (από την προσχολική εκπαίδευση έως την εκπαίδευση και κατάρτιση που οδηγεί στην απόκτηση επαγγελματικού ή ακαδημαϊκού τίτλου και ως ουσιαστικό σκέλος της διά βίου μάθησης), μέσω του ευρωπαϊκού πλαισίου ψηφιακών ικανοτήτων (*Dig-Comp/European Digital Competence Framework*) και άλλων παρόμοιων πλαισίων επαγγελματικών προσόντων για τις ψηφιακές δεξιότητες. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει με έμφαση ότι η ψηφιακή εκπαίδευση πρέπει να αναπτύσσει, ταυτόχρονα, δεξιότητες κριτικής σκέψης, προκειμένου οι χρήστες της ψηφιακής τεχνολογίας να είναι λιγότερο παθητικοί όσον αφορά την κατανάλωση περιεχομένου και να αποκτήσουν την ικανότητα να υιοθετούν μια ορθολογική προσέγγιση ως προς τις κοινωνικές χρήσεις των ψηφιακών τεχνολογιών·
38. ζητεί την ανταλλαγή ορθών πρακτικών για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος, ιδίως για τις ευάλωτες ομάδες, μέσω, μεταξύ άλλων, της καλύτερης αξιοποίησης πρωτοβουλιών για ψηφιακές δεξιότητες, όπως η ευρωπαϊκή εβδομάδα Προγραμματισμού (*European Code Week*), η πρωτοβουλία για ασφαλέστερη χρήση του διαδικτύου (*Safer διαδίκτυο Day*), η πρωτοβουλία για τις εθνικές ψηφιακές δεξιότητες και τις θέσεις εργασίας (*National Digital Skills and Jobs Coalition initiative*) και το εργαλείο Europass CV·
39. τονίζει ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός μεταβάλλει τις εργασιακές συνήθειες, το περιεχόμενο των θέσεων εργασίας και των επαγγελματιών, καθιστώντας αναπόφευκτα ορισμένες θέσεις εργασίας άνευ αντικειμένου· συνεπώς, ο δημόσιος τομέας και οι επιχειρήσεις πρέπει να αναδιαμορφώνονται και να επανεκπαιδεύουν το εργατικό δυναμικό. Απαραίτητη είναι μια σειρά μέτρων και μηχανισμών για τη συνεχή βελτίωση των δεξιοτήτων των επαγγελματικά ενεργών ατόμων·
40. επισημαίνει με έμφαση ότι οι προσβάσιμες δημόσιες επιγραμματικές υπηρεσίες και οι εφαρμογές για κινητά πρέπει να είναι τέτοιες ώστε κάθε είδους χρήστες να μπορούν να τις χρησιμοποιούν σε όλες τις περιστάσεις, ανεξαρτήτως μειονεκτημάτων ή αναπηρίας. Η οδηγία για την προσβασιμότητα πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή χωρίς καθυστέρηση.
41. υπενθυμίζει ότι η ψηφιοποίηση βελτιώνει την προσβασιμότητα των δημόσιων υπηρεσιών για τα άτομα που είναι σε θέση και επιθυμούν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο. Ταυτόχρονα, η ψηφιοποίηση μπορεί να αποτελέσει πρόκληση για όσους χρειάζονται ενδεχομένως ψηφιακές υπηρεσίες, αυξάνοντας έτσι τους κινδύνους της ψηφιακής ανισότητας. Ως εκ τούτου, οι τοπικές αρχές θα πρέπει να παρακολουθούν την ανάπτυξη της ψηφιακής ανισότητας και να αναζητούν τρόπους για την πρόληψη του ψηφιακού αποκλεισμού·
42. Απαραίτητη είναι επίσης η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλα τα ψηφιακά μέτρα· επικροτεί πρωτοβουλίες όπως η δήλωση Digital4Her, με την οποία προωθείται η ένταξη των γυναικών σε τεχνολογικούς τομείς.

Υποδομές

43. υπογραμμίζει το δικαίωμα στη συνδεσιμότητα για κάθε Ευρωπαίο πολίτη, έτσι ώστε να μπορεί να συμμετέχει στην ψηφιακή κοινωνία και να έχει πρόσβαση σε ψηφιακές υπηρεσίες. Μια ενσωματωμένη και διεισδυτική ψηφιακή υποδομή θα επιτρέπει σε όλους, ανεξαρτήτως τοποθεσίας, να καρπώνονται τα οφέλη της ψηφιακής εποχής. Η πολιτική της ΕΕ θα πρέπει στο μέλλον να προσανατολιστεί προς τη μείωση του κόστους ανάπτυξης και χρήσης των ευρυζωνικών δικτύων στις τοπικές κοινότητες, ανεξάρτητα από το μέγεθος και την πυκνότητα του πληθυσμού τους·
44. επισημαίνει τη δυσχέρεια εγκατάστασης ψηφιακών υποδομών στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, λόγω των περιορισμών τους και της μεγάλης απόστασής τους από την ηπειρωτική Ευρώπη. Υπογραμμίζει, ως εκ τούτου, την ανάγκη να εξασφαλιστεί ότι οι περιφέρειες αυτές, όπως και οι υπόλοιπες ευρωπαϊκές περιφέρειες, συμπεριλαμβανομένων των απομακρυσμένων περιφερειών, θα έχουν πλήρη δικαιώματα στη συνδεσιμότητα·

⁽⁴⁾ Δείκτης DESI 2019.

⁽⁵⁾ Επιχειρήσεις που παρέχουν κατάρτιση στο προσωπικό τους για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους στον τομέα των ΤΠΕ, 2017.

45. υπογραμμίζει ότι οι ψηφιακές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης απαιτούν αδιάλειπτη ευρυζωνική σύνδεση υψηλής ταχύτητας η οποία θα πρέπει επίσης να είναι διαθέσιμη σε περιοχές όπου οι τρέχουσες εμπορικές συνθήκες δεν στηρίζουν την ανάπτυξη συνδέσεων. Τα δίκτυα οπτικών ινών θα πρέπει κατά προτίμηση να κατασκευάζονται σε βάση ανοικτής πρόσβασης, σύμφωνα με την οποία ο ιδιοκτήτης του δικτύου, για παράδειγμα ένας περιφερειακός συνεταιρισμός, θα επιτρέπει σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς εκμετάλλευσης να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στους τελικούς χρήστες. Τα υφιστάμενα δίκτυα οπτικών ινών θα πρέπει να καταστούν ανοικτά στον ανταγωνισμό·
46. επιδοκιμάζει τις επενδύσεις του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη» σε προηγμένες ψηφιακές υποδομές υψηλών επιδόσεων —όπως τα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G)—, οι οποίες είναι αναγκαίες για την εξάπλωση των ψηφιακών υπηρεσιών και τεχνολογιών σε όλη την Ευρώπη. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι, στο πλαίσιο αυτό, οι ευρυζωνικές συνδέσεις διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη καινοτόμων και ανταγωνιστικών ψηφιακών υπηρεσιών, υπό την προϋπόθεση ότι η ταχεία τυποποίηση της τεχνολογίας 5G μπορεί να διασφαλίσει τη διαλειτουργικότητα των τηλεπικοινωνιακών δικτύων·
47. επισημαίνει την ανάγκη για αξιόπιστες συνδέσεις δεδομένων υψηλής ταχύτητας στην Ευρώπη, όχι μόνο για τη στήριξη των ψηφιακών υπηρεσιών και της οικονομίας δεδομένων, αλλά και για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού των προηγμένων τεχνολογιών σε τομείς όπως η αυτοματοποίηση και η έξυπνη γεωργία. Όσον αφορά τις τεχνολογίες επικοινωνιών για έξυπνα και διαλειτουργικά συστήματα και υπηρεσίες, θα πρέπει να υποστηριχθούν οι αρχές της τεχνολογικής ουδετερότητας.

Χρηματοδότηση και συνέργειες με άλλες πολιτικές της ΕΕ

48. αναμένει ότι το νέο πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» θα προβλέπει τη διάθεση επαρκών πόρων για την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την υπολογιστική υψηλών επιδόσεων, τους κόμβους καινοτομίας και την ενίσχυση της υιοθέτησης των τεχνολογιών ΤΝ·
49. προτείνει την εφαρμογή του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη» μέσω εκτεταμένων περιφερειακών δικτύων κόμβων ψηφιακής καινοτομίας, τα οποία θα χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα και θα συμπεριλαμβάνονται σε έντονα περιφερειακές ψηφιακές στρατηγικές που θα καλύπτουν όλα τα τμήματα της κοινωνίας (και θα χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο των προγραμμάτων ΕΔΕΤ)·
50. θεωρεί σημαντικό να συνδυάζεται το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» με τα ευρωπαϊκά προγράμματα που περιλαμβάνουν ψηφιακά μέτρα (π.χ. «Ορίζων Ευρώπη», «Συνδέοντας την Ευρώπη» και ΕΚΤ+), κατά τρόπο σαφή και συμπληρωματικό, έτσι ώστε να αποφεύγονται οι αλληλεπικαλύψεις και να επιτυγχάνονται συνέργειες.

Βρυξέλλες, 9 Οκτωβρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

ISSN 1977-0901 (ηλεκτρονική έκδοση)
ISSN 1725-2415 (έντυπη έκδοση)

Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
L-2985 Λουξεμβούργο
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

EL